

Måndagen den 11 december

Kl. 09.00–18.33

---

§ 1 Aktuell debatt med anledning av metoo-upproppen

Aktuell debatt

Anf. 1 ROSSANA DINAMARCA (V):

Ärade riksdag och framför allt systrar och syskon! Ni som har delat era vittnesmål om sexismen, om vardagsrädslan och om de sexuella övergreppen – den här debatten är för er. Den här debatten har vi för att vi nu behöver prata om vilka konsekvenserna måste bli efter alla våra berättelser.

Under de senaste två månaderna har vi kvinnor och icke-binära världen över trätt fram under hashtaggen #metoo och vittnat om den sexism och de sexuella trakasserier och övergrepp som vi har utsatts för av män. I Sverige har många tiotusentals samlats i olika upprop, lämnat vittnesmål och ställt krav på förändring.

Uppropen skär genom hela samhället och vittnar om olika former av sexuella trakasserier som finns i allt från skolans värld och arbetslivet till idrottsvärlden, kulturlivet och politiken. Den massiva omfattning som dessa vittnesmål utgör och det faktum att så många kvinnor gemensamt och samtidigt har valt att berätta har synliggjort den strukturella sexism som finns och som många har känt till, men som få har velat prata om eller göra någonting åt.

Den tystnadskultur som så länge har varit förhärskande kring sexism och de sexuella trakasserier och övergrepp som män begår har därmed brutits, och det går inte längre att avfärda olika händelser som snedsteg. I grund och botten handlar det om makt och ett maktbeteende som sedan tar sig uttryck på olika sätt. Metoo och de efterföljande upproppen har tydligt markerat att gränsen för länge sedan är nådd. Som politiker och företrädare i riksdagen är det vårt ansvar och vår skyldighet att reagera och vidta politiska åtgärder.

(Applåder)

Anf. 2 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack, Vänsterpartiet, för att ni bjuder in till denna viktiga debatt! Framför allt vill även jag rikta ett stort tack till alla de flickor och kvinnor som har delat med sig av erfarenheter av trakasserier och övergrepp. Om det inte hade varit för er hade vi varken haft denna debatt eller den nödvändiga samhällsdebatt som fortfarande pågår.

Återigen har kvinnor i Sverige tagit ett steg för ett samhälle som är bättre för alla. I dag på eftermiddagen kommer jag att träffa företrädare för

många metoo-nätverk. Jag och justitieministern har träffat chefer i rättsväsendet, jag och arbetsmarknadsministern träffade i fredags arbetsmarknadens parter och jag och näringsministern kommer att träffa näringslivet för att tala om metoo. Hela regeringen är involverad i detta viktiga arbete.

I mina internationella kontakter och i intervjuer jag har gjort på senare tid har jag fått frågan om varför metoo har fått den här kraften i Sverige. Sverige blev ju nyligen etta på EU:s jämställdhetslista. Hur kommer det sig att problemen ändå är så stora? Jag menar att det är just för att vi har uppnått en jämförelsevis hög grad av jämställdhet som denna debatt har blivit så omfattande just i Sverige. Vi kvinnor i Sverige förväntar oss att bli hörda och lyssnade på. Vi förväntar oss ett vettigt mottagande, rättvisa och rättigheter.

Jag tycker också att responsen har varit seriös i debatten. Därför har vittnesmålen fått betydelse och kommer att få långsiktiga konsekvenser. Ju mer vi ser av metoo, desto mer tänker jag att det handlar om mer än våld och trakasserier. Det handlar om att blottlägga mäns vardagsmakt – att män har mer av den just för att de är män. Men när kom vi överens om att det skulle vara så i vårt samhälle? Det har vi aldrig gjort. Ändå är det så.

Vad gör då en feministisk regering? Bland annat har vi här i riksdagen diskuterat regeringens nya jämställdhetspolitik och antagit den liksom en jämställdhetsmyndighet som ska genomföra och följa upp jämställdhetsarbetet så att vi ser att vi får resultat. Jag tolkar kvinnors röster i metoo som ett starkt stöd för att vi når resultat och att verkligheten förändras i jämställd riktning. De vill verkligen se detta. Därför kommer denna myndighet att hjälpa oss både med att genomföra politiken och med att se till att vi vet att vi gör rätt saker.

Regeringen har tagit ytterligare initiativ under mandatperioden, för vi vet att jämställdhet inte kommer naturligt. Det behövs just debatt, politiska beslut och förslag; det visar historien. Vi har beslutat om en nationell strategi om 1 miljard för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Den har fokus på förebyggande arbete, inte minst när det gäller att rikta sig till pojkar och män. Syftet är förstås att få ned och få bort våldet mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel.

I ljuset av metoo är det uppenbart att vi måste tala om arbetsliv och arbetsplatser. Regeringen och parterna träffade varandra i fredags för att diskutera detta. Regelverket är bra, enligt analysen från parterna, men det genomförs inte. Om det hade gjort det skulle vi ha flyttat på den vardagsmakt som män har och som får sådana svåra konsekvenser för kvinnor. Vi behöver ledarskap, och vi behöver kanske också helt enkelt utbildning för att genomföra detta. Regeringen och parterna diskuterar vidare hur vi från regeringens sida kan stödja detta arbete.

Vad har vi mer gjort? Vi skapar ett nationellt program för att förebygga våldet mot kvinnor, vi förbättrar sex- och samlevnadsundervisningen, vi inför en ny sexualbrottslagstiftning baserad på frivillighet och vi har infört informationsinsatser till nyanlända om jämställdhet och sexualitet i Sverige. Polisen får mer pengar och nya prioriteringar när det gäller våld mot kvinnor som de måste följa. De måste förbättra sina utredningar och sitt arbete med anmälningar om våld mot kvinnor. Vi inför kunskap om mäns våld mot kvinnor i examensbeskrivningar för vissa i sammanhanget viktiga akademiska yrken. Vi inför en särskild satsning mot hedersrelaterat

våld. Vi har också kriminaliserat nättrakasserier, som tidigare inte var ett brott.

Herr talman! Senast i helgen samlades män som stöder kvinnor i metoo. Det är behövligt. Mäns solidaritet är oerhört viktig för att vi ska kunna gå vidare.

Avslutningsvis vill jag återigen säga till er kvinnor och flickor som har berättat i metoo: Ert mod ger oss hopp i en tid när människor söker just hopp. Det är ett stort förtroende som ni har gett oss, och det är ett förtroende som jag lovar att ta på allvar. Det går att förflytta den informella makt som män har på kvinnors bekostnad. Det går att förändra samhället. (Applåder)

Anf. 3 JESSICA POLFJÄRD (M):

Herr talman! Det började med en hashtag under namnet #metoo där kvinnor uppmanades att berätta om sexuella övergrepp – en uppmaning som spred sig från land till land och från bransch till bransch.

I Sverige har detta fått mycket stort genomslag. Det kan finnas många förklaringar till det, men en förklaring är att Sverige är ett jämställt land och att det fanns en mognad för att berätta de berättelser som behövde berättas och som borde ha berättats för länge sedan. För visst är Sverige ett jämställt land på papperet, men de senaste veckorna berättar och vittnar om att det fortfarande finns mycket kvar att göra.

Herr talman! Det är dock glädjande att ca 70 procent av svenskarna tror att dessa kampanjer kommer att leda till förändring i samhället. Det behövs. Vi har hört skrämmande berättelser från kulturen, skolan, politiken och journalistiken – helt olika branscher men med samma vittnesmål och samma berättelser. Vi har fått ta del av tusentals fruktansvärda vittnesmål om hur framför allt flickor och kvinnor utsatts för alltifrån maktmissbruk till oönskade närmanden och sexuella övergrepp.

En kvinna berättar: Han höll fast mig hårt och hade sex med mig mot min vilja. Han är viktig, högt uppsatt och är god vän med flera av mina vänner, så jag vågade aldrig berätta för någon.

En annan kvinna berättar: Jag var utsatt för övergrepp när jag var ung. När jag som vuxen berättade om det för mina anhöriga var det ingen som trodde mig. Det var det största övergreppet.

Det här är bara några av alla de berättelser som vi har kunnat läsa om. Heder till alla er som har orkat berätta.

Att detta förekommer har inte varit okänt. Men när människor gör sina röster hörda samtidigt får det en helt annan kraft och ett helt annat genomslag. Metoo är en murbräcka i tystnadskulturen. Vi har alla ett ansvar för att de här vittnesmålen inte ska ha varit förgäves. Därför är jag glad att vi har den här debatten i kammaren i dag. Här kan vi visa att vi från politiken tar vårt ansvar i denna viktiga fråga. Jag vill tacka Vänsterpartiet för initiativet till debatten.

Vi politiker kan visa vägen genom att vara tydliga i lagstiftningen. Det är ett kraftfullt verktyg för att påverka attityder och hur människor ser på jämställdheten. Kvinnors utsatthet när det gäller sexualbrott har ökat kraftigt de senaste åren. Det är alarmerande. Samtidigt kan vi läsa om hur grova sexuella övergrepp inte utreds för att polisen inte hinner. Hur är det möjligt att den här typen av brott inte utreds i världens mest jämställda

land? Och hur är det möjligt att vi inte har resurser att utreda så allvarliga brott i ett land med ett av världens högsta skattetryck?

Jag har under de senaste veckorna läst starka berättelser om vad kvinnor har utsatts för. En del har varit så fruktansvärda att jag inte har orkat läsa hela på en gång. De har handlat om kvinnor vars tidigaste minnen om övergrepp är från när de var tre år gamla. De handlar om hur de våldtagits av pappor, bröder, styvpappor och kusiner. I det vi kallar för familj, där kärleken och tilliten ska vara villkorslös och där barn ska få vara barn, har många kvinnor berövats sin egen kropp och fått sår som aldrig läker. Det är en grymhet som inte går att förstå. Jag har läst och jag har gråtit. Jag har förbannat de män som har misshandlat, hotat, våldtagit och berövat kvinnor deras kroppar, trygghet och sexualitet.

Till alla er modiga kvinnor som har vågat berätta om vad ni har blivit utsatta för vill jag bara säga en sak: Det var inte ert fel.

Som jämställdhetspolitisk talesperson är jag särskilt glad över att vi moderater har lagt fram ett brett åtgärdsprogram med förslag på skärpt lagstiftning och förbättringar av rättsväsendets hantering av sexualbrott. Bland annat föreslår vi en skärpning av straffen för våldtäkt. Straffen för våldtäkt är alltför låga i dag, och ofta dömer domstolarna i nedre delen av straffskalan. Straffskalorna är i princip oförändrade sedan brottsbalken infördes för 50 år sedan. Genom att skärpa straffen sänder vi en tydlig signal om hur allvarligt vi ser på dessa brott.

Min förhoppning är att fler partier under debatten i dag ansluter sig till Moderaternas krav om skärpta straff för våldtäkt. Nu räcker inte fina ord. Nu måste politiken och lagstiftningen stå upp och visa hur allvarligt samhället ser på brott mot kvinnor.

Vi stöder införandet av en samtyckeslag. Det finns också anledning att se strängare på vissa former av sexuella ofredanden som inte når upp till vad som utgör en våldtäkt. Därför bör en ny rubricering med en högre straffskala införas för sexuellt ofredande. Skadestånden för den som utsätts för våldtäkt och andra sexualbrott måste också höjas.

Vidare måste resurserna till polisen öka. Vi vill att det i varje polisregion ska inrättas särskilda grupper som är specialiserade på sexualbrott. Detta är en del av vårt åtgärdsprogram. Sexuella övergrepp hör till det mest kränkande en människa kan utsättas för. Bakom brottsstatistiken och siffrorna handlar det om avskryvbara övergrepp som berövar offren deras frihet, integritet och trygghet. Traumat är något man tvingas bära med sig hela livet. Det är viktigt att samhället agerar kraftfullt.

Det här är några exempel på vad vi kan göra från lagstiftarens sida, men samtidigt kan politiken inte lösa allt. Vi har alla en skyldighet att säga ifrån och bidra till att förbättra attityder, normer och värderingar som kollegor, medmänniskor, vänner och föräldrar.

(Applåder)

Anf. 4 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Det är ett oerhört allvarligt ämne som vi diskuterar i dag. De senaste månaderna tror jag har lämnat få oberörda, om ens någon. Jag har ofta tänkt på – och inför den här debatten funderade jag på att säga något om det – att det som ung kvinna är svårt att bli förvånad. Men jag tror inte att det bara handlar om unga kvinnor. Det har visat sig att kvinnor över huvud taget i vårt land oftast har någon form av erfarenhet av att få

sina integritetsgränser kränkta. Det finns även många män och personer över huvud taget som känner att någon gång ibland, eller ofta, får man sin integritet och sin sexualitet kränkt och sin kropp berövad från sig själv.

Det här sker i olika former och på olika nivåer. Värst är det väl kanske när man upplever att motparten och omgivningen inte ens noterar vad som sker. Man blir inte hörd, man blir inte förstådd och man blir inte trodd.

Även detta har vi kunnat se många exempel på de senaste månaderna. Reaktionen på metoo-kampanjen har varit oerhört blandade. Direkt efter att de första vittnesmålen kom fram skrev jag själv en status och uppmärksammade att jag är kluven till vad som håller på att hända. Den här kluvenheten har fortsatt och är stark även i dag. Det är uppenbart att ämnet behöver lyftas. Inte minst har reaktionerna i form av vidriga kommentarer på vissa vittnesmål visat på behovet av att på allvar diskutera vad som förekommer vi vårt land.

Men det finns också funderingar kring vad vi gör sedan. Hur långt låter vi det här gå? Hur agerar vi? Hur ser vi till att hålla fokus på en riktig, faktisk förändring och inte ytterligare polarisering och delning av vårt samhälle där man inte tar personer på allvar när de kommer fram med sina personliga berättelser om vad som har hänt? Det här pågår fortfarande.

Herr talman! Under de senaste månaderna vet jag inte hur många gånger jag har blivit chockad över vad jag läst och fått höra, hur förbannad jag har blivit över att det uppenbart finns personer som låter skeenden få fortsätta och över att det finns så pass många som inte har vågat höja sina röster tidigare utan först nu när de fått sällskap och hur tacksam jag känt mig över att jag inte är en av dem.

Den här tacksamheten är egentligen något sjukt att känna. Så ska det inte vara i ett samhälle. Jag ska inte gå runt och behöva vara tacksam för att jag aldrig har upplevt mig vara i en situation där jag inte kan hantera vad som sker. Det är klart att även jag har fått mina gränser något kränkta ibland men aldrig till den nivån att jag inte har kunnat säga ifrån och få det respekterat eller få hjälp av omgivningen om det har varit extra hårt.

Vad kan vi då göra i det här läget? Jag tror absolut att det är viktigt att vi ser över sexualbrottslagstiftningen, straffvärdena och hur vi kan säkerställa att de uppenbara brotten alltid ska straffas. Det finns ingen tvekan om att om personer drogas, maktövertag utnyttjas och våld blandas in ska det inte finnas utrymme för att lyssna på personer som skyller på att de inte visste.

Det är klart att man vet om man drogar ned en medmänniska eller använder våld för att få henne eller honom att göra något personen inte vill.

Det är bra att det finns många förslag. Jag hoppas att vi kommer att ta det här på fullt allvar och gå längre. Jag är glad att Moderaterna också står bakom förslaget om höjda straffvärden, bland annat.

Det är viktigt att komma ihåg att – även om det har kommit fram oroväckande statistik på sistone – anmälningsbenägenheten faktiskt sjunker när det gäller sexualbrott. De senaste åren har man ofta skyllt på att anmälningsbenägenheten är hög och att det därför blivit fler rapporter. Men de senaste undersökningarna visar att så inte är fallet.

Man blir inte trodd. Man får inte sitt fall utrett. Man får inga straffvärden. Man får inget skadestånd, om personen i fråga mot förmodan lyckas bli dömd. Oftast upplevs det som att vara utsatt en extra gång.

Vi måste jobba dubbelt. I många av berättelserna som har kommit fram handlar det kanske också om situationer där man inte är helt säker på vad som har hänt. Många omständigheter kan leda till att integriteten kränks. Men frågan är om det ska vara kriminellt, ifall det inte har funnits något uppsåt om det inte är grova brott.

Jag tror snarare att vi också måste lyfta upp det som jag brukar kalla för sexuell social kompetens. Vi måste bli bättre på att prata med varandra, lära känna varandra och lyssna på varandra. Vi måste ha en tydlig dialog tidigt i vårt samhälle. Den ska hela tiden vara levande. Då kan vi vara säkra på att det är självklart att om jag gör något med en annan person är det inte bara för att jag vill utan för att jag vet att den personen också vill det tillsammans med mig.

Jag ser fram emot en bra debatt. Och jag tackar Vänsterpartiet för att de har lyft upp frågan.

Anf. 5 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Metoo-rörelsen har skakat om Sverige. I bransch efter bransch har kvinnor gått ut med sina berättelser tillsammans. Det är berättelser som äntligen har kommit upp till ytan och fram i ljuset, berättelser om en konsekvens av en kultur där kvinnokroppar av vissa fortfarande ses som allmän egendom, som något män är fria att ta för sig av.

Kvinnor har vittnat om allt från grovt sexuellt våld till sexuella trakasserier och övergrepp men också om den tystnad som många har mött när de har försökt berätta om det de har varit med om.

Sexuella övergrepp är inget nytt, men rörelsen visar tydligt på omfattningen av problemet. Även jag vill tacka alla dem som har delat sig av sina berättelser.

Tystnadtägning, medvilkenrätt, tystiklassen, deadline och utantystnadsplikt – bakom dessa begrepp och väldigt många fler samlas berättelser från olika branscher. Berättelser från denna sal har samlats under parollen imaktenskorridorer. Det har nu visat sig med all önskvärd tydlighet att sexuella övertramp och regelrätta övergrepp förekommer i alla delar av samhället. Inga undantag verkar finnas.

Styrkan i metoo är just detta, att vi ser att det händer överallt. Ingen kan längre blunda. Men vi kan alla känna att nu är det nog.

Jag har under höstens upprop läst många berättelser om utsatthet, och jag reagerar oerhört starkt på var och en. Ibland reagerar jag med en väldig sorg men oftast med stor ilska över vad vi kvinnor har utsatts för.

Alla berättelser är viktiga, men ett av rörelsens mest berörande upprop går under parollen utanskyddsnet. Kvinnor som lever eller har levt i missbruk, kriminalitet och utsatthet har gått ihop för att berätta sina historier. Det är historier som för flera kan kännas långt borta, men som tyvärr är verklighet för många.

”Kära medmänniskor! Får vi kalla er det? Räknas vi? Eller var går gränsen för er medmänsklighet? Står vi utanför den?” På det sättet inleds texten som initiativtagarna till uppropet har publicerat i Dagens Nyheter. Politikens svar behöver vara glasklart. Vi ska i alla lägen stå upp för samhällets mest utsatta, i ord men också genom handling.

Uppropet samlar vittnesmål om hat, hot, övergrepp och våld mot kvinnor som i många fall känt sig utdömda av samhället redan som barn. Det

är vittnesmål om en dubbel utsatthet, om att känna sig sviken av både förövarna och samhället.

Vi som sitter i denna kammare får aldrig vända bort blicken eller slå dövörat till när beskrivningar av människors verklighet nästan blir för smärtsamma att lyssna till. Vi måste alla göra det som står i vår makt för att få till stånd en förändring som sträcker sig från maktens korridorer ut till gatan och in på behandlingshemmen. När människor tappar tilltron till samhället är det vårt ansvar att bygga upp den igen. Att vår kamp inkluderar alla kvinnor måste vara tydligt.

Ett fungerande socialt skyddsnät och ett rättsväsen som går att lita på är kärnan i vårt välfärdssamhälle. De berättelser om sexualbrott som aldrig utreds, förundersökningar som läggs ned utan ett inledande förhör och kvinnojourer som tvingas stänga dörrarna på grund av för många sökande tar vi och regeringen på största allvar. De senaste åren har vi prioriterat att utöka och förstärka polisens resurser så att mer tid och kraft kan läggas på det utredande arbetet. Den som anmäler ett sexuellt övergrepp ska mötas av ett rättsväsen som tar frågan på allvar och som har resurser för att utreda och åtala.

Herr talman! Nu lägger vi fram ett förslag om en samtyckeslag som beräknas träda i kraft till sommaren. Det är jag stolt över. För Miljöpartiet har vägen hit varit lång. För tio år sedan skrev vi i Sveriges riksdag en första motion om att få en samtyckeslagstiftning på plats. Nu är vi snart där – äntligen. Lagen innefattar ett oaktanshetsansvar, och vi går samtidigt fram med förslag om höjda straff. Men framför allt gör vi det här för att lagen ska vara kristallklar: Allt som inte är ett ja är ett nej.

Att vi väljer att gå fram med samtyckeslagstiftningen är en konsekvens av de brister nuvarande lagstiftning har. Det är ett viktigt steg på vägen. Men det räcker inte. Vi får inte tro att vi kan komma till botten med problemen med sexuella övergrepp och trakasserier endast genom förändrad lagstiftning. Det är trots allt redan förbjudet. Vi behöver arbeta på alla fronter för att komma framåt.

Skolan har en ovärderlig roll i arbetet med allas lika värde. Normer om kön och maktstrukturer ska ifrågasättas och diskuteras så tidigt som i förskolan. Det är där arbetet måste börja med att bryta de destruktiva och patriarkala föreställningar som finns om kvinnor och män och skapa nya normer.

I arbetet med dessa frågor vilar ett särskilt ansvar på männen. Genom att rannsaka sig själva och genom att ta ansvar för sina och andra mäns handlingar kan nya normer sättas. Att flera manliga politiker under förra veckan gick ut i medierna och talade om just detta är välkommet. Det är på det sättet vi skapar förändring, steg för steg.

Att bryta tystnaden är otroligt viktigt. Genom metoo-kampanjen har ny mark brutits. De som tidigare har tyckt att feminismen har gått för långt har nog fått sig en tankeställare nu. Det är upp till oss att ta det vidare och att fortsätta vara en röst för dem som inte hörs. Det är helt enkelt nog nu.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Sorg och ilska är några av de känslor som har väckts genom vittnesmålen om kvinnors utsatthet och metoo. Tack till alla som orkat vittna om det ni har varit med om!

”När jag gick i lågstadiet jagade ett gäng killar mig och några andra tjejer på rasten. Jag var först i klassen med att få bröst och killarna höll fast mig för att ta på dom. Jag började sparka killarna mellan benen. Jag fick skäll av lärarna och lärarna ringde hem till våra föräldrar och berättade vad vi gjort.”

”En förmiddag på jobbet inom industrin blev jag överfallen, misshandlad och utsatt för ett grovt våldtäktsförsök. De två förövarna förklarade att tjejer inte hörde hemma där. Min arbetsgivares företagshälsovård tyckte att jag skulle klä mig mindre utmanande. Jag hade varselkläder, skyddsskor och hjälm.”

Det här är två av många berättelser från metoo. De flesta skulle jag inte kunna läsa upp i denna kammare, herr talman! Dessa två kom från DN.

Denna höst har dock något hänt. Vi har slutat vara tysta och skämmas över det vi har varit utsatta för. En flodvåg har sprängt dammluckorna. En flodvåg av berättelser väller fram – fler och fler, hela tiden. Den ena är vidrigare än den andra.

Upptakten i Sverige var när 456 skådespelerskor gick ut med sina berättelser under hashtaggen #tystnadtagning. Snart följde upprop från sångerskor, jurister, politiker, musiker, elever, idrottare, dansare, psykologer, akademiker, missbrukare, prostituerade, hedersförtryckta, patienter, läkare och kvinnor i teknikbranschen, kyrkan, byggbranschen, skolvärlden, branscher som PR och kommunikation, ridsporten, Försvarsmakten, restaurangbranschen och filmbranschen.

Kvinnor kliver fram och berättar om övergrepp och kränkningar som de har utsatts för, kvinnor från alla delar av samhället. Det är kvinnor i alla åldrar och berättelserna är både gamla och nya. Tystnaden har brutits och berättelserna har blivit kända. Många kvinnor vågar äntligen berätta. När vi gick samman och fick kraft av varandra blev det möjligt. De förtryckande strukturerna har synliggjorts.

Rösterna i somras om att det bara är män med annan etnisk och kulturell bakgrund som tafsar eller våldför sig har tystnat. Uppropen har visat att det inte finns någon del av samhället som är fredad.

Hoten om att ifall du berättar kommer ingen att tro dig blev offentliga. Vidare: Om du berättar kommer du aldrig mer att få ett jobb, eller om du berättar ska jag döda dig. De hoten blev också kända. Övergreppen drogs fram i ljuset, och något hände. Trollen sprack därför att berättelserna äntligen togs på allvar.

Tystnadskulturen är bruten, och förändringarna måste fortsätta. Vårt samhälle ska vara bättre än så här. Alla har ett ansvar och måste agera för att få stopp på kränkningar, övergrepp, attityder, förtryckande strukturer och maktspel. Politiken har ett särskilt ansvar. Det behövs lagstiftning, förebyggande arbete och resurser för att bemöta det som nu inte längre göms.

Vi har ett ansvar att gå i spetsen för att höstens flodvåg inte ebbar ut utan leder till förändring på riktigt. Sorgen och ilskan måste vändas till beslutsamhet. För en bestående förändring måste det till verkningfulla politiska förslag. Det måste bli ett före och ett efter metoo.

De kvinnor som nu har berättat måste få stöd. Andra kvinnor som har blivit utsatta och ännu inte berättat måste bli stärkta för att våga berätta och få kunskap om vilken hjälp som finns.

Nationellt centrum för kvinnofrid är en enormt viktig kunskapsbank, likaså Kvinnofridslinjen som centrumet ansvarar för. Kvinnor som har utsatts för övergrepp kan få hjälp där. Kvinnofridslinjen tog emot ca 90 samtal per dag före metoo.

NCK har under många år arbetat med forskning, stöd, utbildning och information om våld mot kvinnor. Var femte kvinna har någon gång utsatts för sexuellt våld. Tyvärr har NCK fått ägna de senaste åren åt att försvara sin existens. Regeringen vill montera ned verksamheten och flytta över uppdraget till den nya jämställdhetsmyndigheten. Med en sådan flytt raseras den kompetens, den samverkan och det värdefulla arbete som byggts upp och görs där. Man kommer att få börja om från början.

Centerpartiet vill i stället utveckla och förstärka NCK med en fördubbling av anslaget, från dagens ca 25 miljoner till 50 miljoner.

NCK och kvinno- och tjejjourerna är viktiga på många sätt. De finns i första linjen vid ett akut läge, men de är också en trygg hand att hålla i när hela livet har kastats omkull. Och nu, när många som länge varit tysta men nu vågar berätta, måste vi se till att det finns resurser. Vi vill därför göra en fördubbling av resurserna till kvinno- och tjejjourerna, en resursförstärkning som skulle räcka till ytterligare en tjänst på varje jour.

Det som krävs nu är breda insatser, allt från att stödja dem som har vågat berätta till att stödja dem som nu kommer att våga anmäla.

Det krävs också ett förebyggande arbete med kvalificerad sex- och samlevnadsundervisning för alla elever. I de yrken som möter utsatta inom skolan, vården, omsorgen och rättsväsendet ska det ingå grundläggande kunskap i utbildningarna. Ledarskap på arbetsplatser inom alla branscher ska inte acceptera kränkningar. Det krävs många samtal om värderingar och respekt för varandra.

Ojämställdhet och förtryck är som envist ogräs. Så fort vi slutar att rensa växer det igen. Det är allas ansvar att aldrig sluta rycka, och glöm inte att rötterna ska med!

(Applåder)

Anf. 7 ROSSANA DINAMARCA (V):

De vittnesmål vi hör och läser varje dag får inte stanna vid att vi förfasas. Det handlar inte om enskilda snedsteg eller rötägg. Metoo har inneburit ett synliggörande av den strukturella sexismen och patriarkatets konsekvenser. Om vi menar allvar med att metoo måste innebära förändring måste vi nu prata om och förändra de ojämlika maktförhållandena i samhället.

Det är när vi befinner oss i beroendeställning som utsattheten blir större. Därför kan vi inte nöja oss med enbart attitydförändrande åtgärder. Det behövs förslag som på riktigt bryter kvinnors underordning. Makt måste flyttas, vilket tätt hänger samman med ekonomisk jämlikhet mellan kvinnor och män.

Kvinnor bär fortfarande huvudansvaret för hem och barn. Trots flera framsteg på jämställdhetsområdet ser det 2017 fortfarande ut så. Det påverkar hela våra liv. Och gör vi ingenting aktivt kommer det ta decennier innan vi har ett jämställt uttag av föräldradagarna, decennier innan vi kommer ha jämställda löner och ett och ett halvt sekel innan vi har jämställda pensioner.

Kvinnor har i större utsträckning otrygga anställningar, sämre villkor, lägre löner och arbetar i större utsträckning deltid. Kvinnor är i större utsträckning sjukskrivna än män, och skillnaden ökar ytterligare efter att kvinnor har fått sitt första barn. Eftersom vår pension sedan grundas på hela vår livsinkomst och kvinnor lever längre har vi också lägre pensioner än män. Den större andelen av fattigpensionärer utgörs av kvinnor. Gamla kvinnor är kvar i förhållanden, inte alltid av kärlek, utan för att det är omöjligt att överleva ekonomiskt på egen hand.

Föräldraförsäkringens konstruktion är en nyckel för att få ett jämställt arbetsliv och minska inkomstklyftan mellan kvinnor och män. För att bryta mäns överordning måste man vara beredd att agera och se att föräldraförsäkring behöver individualiseras.

Från bransch efter bransch har kvinnor nu vittnat om hur otrygga jobb skapar en beroendeställning som män kan utnyttja och som gör det svårare att säga ifrån. För unga kvinnor i arbetaryrken är det 50 procent vanligare med sexuella trakasserier på jobbet om man har en visstidsanställning jämfört med en tillsvidareanställning. En av de enklaste åtgärderna mot detta är att ta bort anställningsformen allmän visstid. Fast anställning och heltid måste vara norm på arbetsmarknaden. Visstidsanställningar ska bara få användas när det finns objektiva skäl för det.

Men också på samhällets övriga arenor ser vi ojämsställdheten och sexismen. Oavsett om det handlar om idrottsvärlden, kulturlivet, skolan, politiken, gatan eller hemmet så vittnar alla om brist på tillit för rättsväsendet, men också hur vården, socialtjänsten och psykiatrin måste bli bättre i sitt bemötande när kvinnor eller transpersoner utsatts för övergrepp och våld av män.

Metoo visar att sexismen finns även i rättsväsendet, vilket är särskilt allvarligt med tanke på att det är dit vi utsatta ska vända oss för att söka rättvisa. Det behövs en bra bas om sexualiserat våld och sexualbrott i juristutbildningen, och det måste ingå på ett bättre sätt i polisutbildningen. Så kan vi få förundersökningar av högre kvalitet och se till att de utredningsmetoder som finns faktiskt används och förbättrar bemötandet av offren.

Vi behöver också en modern sexualbrottslag som utgår från att sex är något frivilligt. Ett samtyckeskrav skulle fungera normerande och slå fast samhällets syn på sex och sexualbrott. Genom ett oaktsamhetsrekvisit går det att fånga in fler allvarliga handlingar, vilket sannolikt skulle leda till fler fällande domar i sexualbrottsmål – utan att sänka beviskraven. Vi har väntat länge, så jag ser fram emot att regeringen skyndsamt lägger fram dessa förslag på riksdagens bord.

Redan från det att vi är väldigt små formas vi beroende på vilket kön vi har. Små flickor får tidigt lära sig att när pojkar jagar eller slår dem så är det pojkarnas sätt att visa att de tycker om flickorna.

Trots att det i förskolans och skolans styrdokument står att de ska verka för att bryta könsrollsmönster är det i verkligheten precis tvärtom – det är där de konserveras. Här läggs grunden för ungas fostran, och därför är det viktigt att all personal inom förskola och skolväsen har genuskunskap.

Skolans sex- och samlevnadsundervisning behöver integreras i flera ämnen, och följaktningen måste lärarutbildningen även innehålla sex- och samlevnadskunskap. Det är inte rimligt att så många barn och unga får sin

Anf. 8 MARIA ARNHOLM (L):

Herr talman! Jag vill börja med ett citat: ”Ännu en kvinnlig generaldirektör som ska basa över ytterligare 75 klonade batikhäxor”.

Detta läste jag i ett kommentarsfält till nyheten om att Sverige snart ska få en ny jämställdhetsmyndighet. Så kan hånet och förlöjligandet av jämställdhet och jämställdhetsarbete låta. Men förminskandet och osynliggörandet finns i så många mildare varianter. Det kan vara himlande ögon och trötta suckar, ifrågasättanden och överslätanden. Den som inte vill säga ”batikhäxa” kan säga ”manshatare” eller ”humorfri gnällkärning”.

Du som vågat föra enskilda övergrepp eller övertramp på tal kan få rådet att lägga det bakom dig. Du som vill diskutera sexuella trakasserier får känna att du är jobbig eller rentav löjlig.

Herr talman! När vi i denna kammare diskuterar metoo och dess följder vill jag lyfta fram det som har gjort de omöjliga, outhärdliga berättelserna möjliga: hånet och förminskandet och kanske framför allt tystnaden.

Den tystnaden är nu bruten. Därför är vi alla skyldiga er ett stort tack, alla ni som delar med er av era berättelser, som går tillbaka till vidriga minnen och vågar berätta.

Evelyn Schreiber beskrev i Dagens Nyheter i lördags det dova mullret från Facebookgrupper där samtalen mellan kvinnor inte har upphört utan tvärtom pågår för fullt. Hon skriver: ”Modiga kändisar tände elden, men det är de anonyma kvinnorna som håller lågan vid liv. De som går ihop på arbetsplatserna och startar nya upprop ... Kvinnorna som fortsätter att berätta – och systrarna som outtröttligt lyssnar. De är alla hjältar i den här revolutionen.”

Så är det. Ni som har berättat och ni som lyssnar är hjältar, och det är en revolution ni har startat. I det mönster som era berättelser skapar visar ni att könsmaktsstrukturerna består: att vi trots allmän och lika rösträtt, diskrimineringslagstiftning, preventivmedel, rätten till abort, särbeskattning, föräldraförsäkring, förskola för alla och varannan damernas inte har nått målet utan att vi efter mer än hundra år av liberal och feministisk kamp fortfarande lever i ett samhälle där kvinnans position är underordnad mannens. Ingen – jag säger ingen – kan förneka det längre.

Jag ska säga att i mina ljusaste stunder under de här mörka metoo-veckorna har jag tänkt att vi kanske nu har nått den bristande jämställdhetens verkliga kärna – tystnadskulturen kring det som går kvinnors sårbarhet allra närmast. Vare det subtilt eller brutalt, verbalt eller fysiskt, förtigande eller utagerande, i fina salonger eller på bussen – förtrycket av våra kroppars frihet, av vår sexualitets frihet är än en gång för alla synliggjort.

Låt nu inte dessa berättelser glömmas! Låt dem fortsätta att strömma in, och låt oss se till att vi dokumenterar det som nu händer! Min liberala partivän här i kammaren, Christina Örnebjär, har föreslagit att det kanske kan vara en uppgift för den nya jämställdhetsmyndigheten. På något sätt måste vi se till att det här aldrig glöms bort.

Herr talman! För oss liberaler är varje människas okränkbarhet helig. Vi är en del av den revolution metoo-berättelserna nu satt igång. Den re-

volutionen handlar om en förändring i hela samhället. Det handlar om chefer och ledare som ska se sitt ansvar och sätta tonen, förebygga och reagera med kunskap och kraft.

Låt mig vara tydlig: Det är inte bara de andra som ska skärpa sig, utan det är vi alla. Också vi som länge arbetat för jämställdhet och som är feminister kan bättre. Jag tror att de allra flesta av oss vet att vi ibland inte har gjort tillräckligt. Det måste bli ett slut på det nu.

Självklart handlar den här revolutionen om politik och vad vi i denna kammare, liksom våra kolleger i landsting, regioner och kommuner, kan göra. Tack, Vänsterpartiet, för att ni har väckt möjligheten till den här diskussionen!

Jag vill kort lyfta fram fem saker som står högt på agendan nu.

Det första handlar om den nya sexualbrottslagstiftning som de flesta har talat om och som vi verkar vara väldigt eniga om i denna kammare. Vi måste också se till att den inte stannar i lagboken utan vara beredda att avsätta de resurser som krävs för att sprida ordet.

Det handlar också om hedersförtryck, om civilsamhället, om skolan och om kunskap. Jag ska be att få återkomma till detta.

Metoo hjälper alla att förstå att patriarkatet finns och att strukturerna måste förändras. Metoo får hånet, förlöjligandet, förminskandet och osynliggörandet att tappa sin kraft. Metoo skapar revolutionen som vi liberaler väntat på.

(Applåder)

Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Metoo har fått ett kraftfullt genomslag, och det är oerhört bra. Det talas om över 600 metoo-upprop mot sexuella trakasserier och övergrepp. Det är politiker, jurister, lärare, militärer, poliser, skådespelare, journalister och många fler. Flertalet är kvinnor, även om det naturligtvis också finns män som drabbats.

Det stora flödet av berättelser tyder på att någonting inte står rätt till. Det räcker inte med en feministisk regering, även om det är bra att man driver och har lyft jämställdhetsfrågorna. Det räcker inte med en jämställdhetsmyndighet för att allt ska lösa sig.

Vi behöver stärka lagstiftningen, men jag tycker att det här visar att det krävs en mer grundläggande attityd- och värderingsförändring i samhället. Det krävs att framför allt män slutar ta sig rätten att utöva makt över kvinnors kroppar, och det krävs att arbetsgivare och ledare tar kvinnors vittnesmål på allvar.

Grunden för jämställdhet mellan kvinnor och män är alla människors lika och absoluta okränkbara värde. Kvinnor och män ska ha likvärdiga förutsättningar i samhället. Därför måste vi undanröja traditionella föreställningar, fördomar, strukturer och juridiska hinder som försvårar och förhindrar jämställdhet mellan kvinnor och män. Detta gäller i familjelivet, i arbetslivet och i samhällslivet i övrigt.

Mäns våld mot kvinnor är det yttersta uttrycket för brist på jämställdhet. Det är helt oacceptabelt att kvinnor ska behöva leva med risken att utsättas för trakasserier och våld som ger psykisk ohälsa eller att de hindras i sin yrkeskarriär för att de inte ställer upp på sexuella inviter.

Herr talman! Genom alla de tusentals berättelser som kommit från utsatta kvinnor har metoo satt fokus på just det sexuella våldet. Det har blivit tydligt vilka konsekvenser det får för enskilda men också för samhället i stort om vi inte reagerar mot sexuella trakasserier och våld. Vissa kvinnor säger att de känt obehag, medan andra menar att deras liv mer eller mindre slagits i spillror.

Vad kan vi då göra? Först och främst måste vi naturligtvis uppmuntra flickor, pojkar, kvinnor och män att våga säga ifrån. Men alla klarar inte det på egen hand. Därför krävs det att arbetsgivare och ledare på olika nivåer visar att man tar anmälningarna på allvar. Diskrimineringslagen är tydlig och säger att arbetsgivaren omedelbart ska utreda kränkningar och sexuella trakasserier på arbetsplatsen när man fått kännedom om sådana. I skolan finns en värdegrund att arbeta utifrån.

Att kränka någons värdighet genom att till exempel tafsa, ta på bröstet, trycka upp någon mot en vägg, skicka oönskade bilder via sms, ropa könsord efter en tjej i skolkorridoren eller till och med våldta någon på jobbet, som vissa berättar, är naturligtvis helt oacceptabelt.

Av alla de berättelser jag läst de här veckorna drar jag slutsatsen att många kvinnor själva först har bagatelliserat vad de har varit med om. Men efter kanske 30 år ligger det här kvar och gnager. Allt tyder på att kvinnor har lagt skulden på sig själva och inte vågat ifrågasätta hur de behandlats.

Vem avgör då om man har blivit utsatt? Om man har utsatts för kränkande behandling eller oönskat beteende är det enligt lagen man själv som bestämmer var gränsen går. Det här är oerhört viktigt. Man ska förstås säga ifrån om man blir illa behandlad. Men lagen kräver inte att man alltid har sagt ifrån, när det är uppenbart att man har utsatts för en kränkande behandling.

Herr talman! Jag tror tyvärr inte att alla arbetsgivare och ledare tar anmälningarna på allvar. Därför tror jag att vi måste skärpa tonen. Diskrimineringsombudsmannen har talat om att det kanske behövs mer sanktionsmöjligheter gentemot arbetsgivare som inte tar anmälningarna på allvar.

Jag tror att vi måste arbeta brett genom att förändra attityder och värderingar i samhället. Det kan handla om att vi pratar om det vid matbordet i hemmet, i fikarummet på jobbet eller på föreningsmötet. Tala om vad som kan hända, hur man ska stoppa det sexuella våldet och vilka åtgärder som måste vidtas om det ändå händer!

Vi kristdemokrater hoppas att metoo är starten på en rörelse som ingjuter hopp i alla dem som tidigare inte vågat berätta, att chefer och ledare nu tar anmälningar på allvar, att förövare vet att de kommer att ställas till ansvar och att var och en av oss visar civilkurage i vår vardagsmiljö och säger stopp när vi ser att någon utsätts. Det här handlar om etik och moral och vilka värderingar vi vill att vårt samhälle ska bäras av.

(Applåder)

Anf. 10 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag håller verkligen med om det vi har hört här – metoo handlar om allt från nedlåtande kommentarer till trakasserier och grova övergrepp. Tack, Maria Arnholm, för att du också lyfter fram det förlöjligande och förakt som många kvinnor och vissa män som driver jämställdhetsfrågor möter! Ibland kanske det faktiskt är det som håller en tillbaka, apropå vad du sa. Även i den här kammaren har det skrattats åt förslag om

en jämställdhetsmyndighet. Jag är väldigt glad åt att det nu uppenbarligen finns förståelse för behovet av en samlande instans som genomför jämställdhetspolitiken – inte för att vi politiker och byråkrater ska bli glada, utan för att livet ska förändras för kvinnor som efterfrågar det i metoo. Vi har ansvar för våra resurser och våra beslut, och vi måste ha koll på att de leder till ökad jämställdhet och förskjutning av den här makten från män till kvinnor för rättvisa.

Därför är det också så att vi förbereder ett uppdrag åt den nya jämställdhetsmyndigheten att samla in vittnesmål från metoo, framför allt för att gå igenom dem och leta efter konkreta förslag. Vad behöver vi göra mer? Har vi hört allt som har sagts? Har vi förstått vad kvinnor och flickor efterfrågar? Vilka krav måste vi ställa på oss själva i framtiden för att göra rättvisa åt metoo och för att uppnå ett jämställt samhälle?

Vi pratar om tystnadskultur. Men det är ju så att kvinnor och flickor ofta har påtalat och berättat att trakasserier och övergrepp inträffat. Ändå har de lämnats ensamma. Chefer har enligt regelverket ett tydligt ansvar om det handlar om arbetsplatser. Men ändå blir det så här.

Brå visade att sexualbrotten ökar när det gäller unga kvinnor. Det innebär att förövarna sannolikt också är unga. Flera av er har pratat om förebyggande insatser. Dem måste vi förbättra. Därför kommer vi att lägga fram förslag om ett nationellt program för kunskap om jämställdhet, sexualitet och respekt. Programmet ska nå flickor, pojkar, kvinnor och män i Sverige. Vi behöver vidta olika åtgärder, och vi behöver följa upp dem för att se till att jämställdhet skapas.

Om kvinnor hade kunnat stoppa våldet hade de gjort det, som någon sa. De har ju gjort allt annat när det gäller jämställdhet. Detta kan vi inte begära att kvinnor ska göra. Vi måste också involvera män, och vi måste bli bättre på metoder för att förebygga våldet.

Vi lägger nu väldigt snart fram ett förslag om en ny sexualbrottslagstiftning. Det finns ju en samsyn i riksdagen om detta. Vi lägger också inom ramen för det fram förslag om skärpta straff för vissa sexualbrott. Det följer också med ett paket med kunskapshöjning om sexualbrott och den här nya lagstiftningen, som bygger på frivillighet. Det tror jag är nog så viktigt.

Det är också sant att polisen måste prioritera de här brotten. De får nu mer medel, och man måste se att brott som begås mot kvinnor är lika viktiga som brott som begås mot män. Polis och åklagare har i uppdrag att återrapportera om hur de förbättrar utredningar av detta.

Det som det handlar om är att både vidta tydliga åtgärder som leder till jämställdhet och hela tiden fundera på reformer som handlar om jämställdhetspolitikens stärkande på 2020-talet.

(Applåder)

Anf. 11 JESSICA POLFJÄRD (M):

Herr talman! Metoo-rörelsen visar på ett stort samhällsproblem som finns i alla grupper och sammanhang. Det här är ingen kvinnofråga för kvinnor av kvinnor, utan det är allas vårt gemensamma ansvar. Vi måste förstå att problemen börjar någonstans. Det finns samtidigt, som vi ser det, en möjlighet och en plattform, där vi tidigt i människors liv kan prata om värderingar och jämställdhet. Familjen och skolan har ett stort ansvar. Vår viktigaste arena för att nå ut till unga människor är skolan. Här kan vi prata

om människors friheter att behandla varandra med respekt och att ett nej alltid är ett nej. Tyvärr ser det inte alltid ut så här i dag. Metoo-kampanjen och statistik från bland annat Diskrimineringsombudsmannen visar att elever i den svenska skolan har upplevt trakasserier. Här har vi vuxna ett ansvar.

Anfall är bästa försvar, brukar det heta. Vårt anfall mot de trakasserier och övergrepp som kvinnor har upplevt måste vara att se till att nästa generation inte behöver uppleva samma saker. Det gör ont när man läser i sociala medier om hur unga kvinnor har utsatts för hot, trakasserier och övergrepp. Det betyder att vi inte har kommit längre i den här generationen, men att det finns hopp om nästa.

Skolan är början för att metoo inte ska behöva upprepas. Vi måste tidigt prata om den självklara utgångspunkten att varje individ bestämmer själv över sin egen kropp och sin egen sexualitet. I en värld där våra unga dagligen interagerar och navigerar i sociala medier och i chattforum är det viktigt att förmedla att kränkningar, trakasserier och bilder på till exempel könsorgan aldrig är acceptabelt om det inte bygger på ömsesidig respekt och interaktion.

För den som inte kan spela efter spelets regler måste det också få kännbara konsekvenser. Skolan har ett viktigt uppdrag när det gäller att förmedla alla människors lika värde och hur vi behandlar varandra i samhället. Det bygger på att vi kan förskjuta normer, värderingar och attityder och att vi tillsammans kan göra det här till en fråga där alla är inkluderade, både män och kvinnor, herr talman.

(Applåder)

Anf. 12 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Vi är uppenbart alla överens om att det är en viktig fråga, att det finns mycket att göra och många sätt att angripa frågan. Det finns vissa saker som jag har hört hittills som oroar mig något.

Det talas om som en självklarhet att det alltid har att göra med män och patriarkatet, som förtrycker kvinnor generellt. Såvitt vi vet och som de flesta av oss känner igen är det utan tvekan så att de flesta kvinnor, precis som jag själv lyfte fram tidigare, kan känna igen sig i det faktum att sexism, kommentarer och skämt, men även ovälkomna tafsningar, händer på ens kropp och betydligt grövre än så, förekommer i betydligt högre grad riktat mot oss.

Men det finns en fara i att öka polariseringen. Som jag tidigare nämnde var det min initiala reaktion. Vi har sett en uppdelning i att man talar om det som en fråga om män kontra kvinnor. Det kan snarare få motsatt effekt så att kvinnors röster, mäns röster, utsattas röster inte tas på allvar. Män kan skylla på patriarkatet och normerna i samhället för att försöka friskriva sig från det ansvar de bör bära när de tar sig friheter med andras kroppar.

Det är viktigt att vi kontinuerligt håller fokus på vad det handlar om och det självklara i att alla relationer mellan individer måste bygga på frivillighet och ett ömsesidigt lyssnande på och inkännande av vad den person som jag nu interagerar med, på vilket sätt det än är, upplever och hur man tolkar det.

Jag kan ta två enkla exempel där man ser att vi bedömer det olika och att det inte alltid kan vara särskilt lätt för alla att förstå. Det första exemplet är den absolut första debatt jag hade i kammaren. Det var en jämställdhetsdebatt inom ramen för Nordiska rådet. Jag vågade mig på att nämna att även män kan utsättas för våld i sina relationer. Jag tror att Nordiska rådet inte på flera år hade haft en så lång debatt som följde efter det.

Jag fick bland annat höra kommentarer där man i princip skrattade bort det våld jag lyfte fram. Jag anklagades för att relativisera när jag bara nämnde det faktum att det kan slå åt båda håll. Även där finns ett stort mörkertal. Man förlöjligas som man om man vågar lyfta upp det faktum att kvinnan i ett förhållande slår tillbaka. Det är ett exempel.

Ett annat exempel är en utskottsresa jag var på, där vi hade en middag med företagare. Man talade om den unge premiärministern i Kanada, skämtade om hur man önskade att han skulle ta av sig skjortan på mötet, för han var så otroligt snygg, i stället för att tala om vad han skulle föra för politik. Det är ett ansvar att vi diskuterar sexism och att vi hela tiden är medvetna.

När man talar om den nya jämställdhetsmyndigheten oroas jag av att den ska utgå från berättelserna och leta fram saker där. Vi ska självklart ta fram statistik, se till erfarenheter och analysera hur samhället ser ut. Det är bra. Men det behöver göras seriöst, med ett bredare grepp och ordentliga statistikinsamlingar baserade på hela samhället.

Jag hoppas att metoo-rörelsen äntligen har lyft fram frågan så att vi vågar svara ärligt på frågorna så att man kan samla in ordentlig statistik. Men vi ska nog akta oss för att ta enskilda vittnesmål som sanningar i alla lägen. Vi bör närma oss frågan med seriositet och se rörelsen för vad den är: ett tillfälle att lyfta fram frågan och inse att problemet är större och finns på fler platser än vad många av oss tidigare har insett.

Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Debatten har hittills i huvudsak handlat om de berättelser som kommit fram. Det är helt naturligt. Det är därför vi står här och med stor tacksamhet kan ha debatten i dag där vi tar upp dessa oerhört viktiga frågor. Men ibland är också tystnaden talande. Det finns berättelser som inte har kommit fram.

För ett par veckor sedan skrevs en debattartikel om kvinnor som inte vågar berätta. Där beskrivs en utsatthet men även en rädsla för att bara göra saker värre genom att berätta. I spåren av detta kom uppropet Under ytan – ett upprop som handlar om de kvinnor som utsatts för och lever under hedersrelaterat våld och förtryck.

Det uppropet nådde inte så många medier, kanske av den enkla anledningen att det var så få som vågade träda fram och berätta. Men det är också en berättelse som är viktig att ta på allvar, trots att den saknar de personliga erfarenheter som annars kännetecknat metoo-rörelsen.

Den rädslan är i sig själv talande. En tanke som är central bakom metoo har varit att lägga skammen där den hör hemma, nämligen hos männen. Trots att normen och lagen egentligen redan lägger skulden där känner sig många utsatta fortfarande som den som är skuldbelagd. I en hederskontext blir det dubbelt illa. Där läggs skulden för övergrepp på kvinnan som är utsatt, inte bara som en känsla hos henne själv utan också i ögonen på hennes närmaste omgivning.

Även om inte dessa kvinnor vågar berätta öppet måste också deras erfarenheter och utsatthet tas på allvar. Regeringen tar det på allvar, till exempel genom den fleråriga satsningen på att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Vi måste i vår kamp vara tydliga med, som jag sa tidigare, att den gäller alla kvinnor.

Herr talman! Samhällets normer tar ibland väldigt lång tid att ändra. Även om vi är många som under en lång tid försökt rikta uppmärksamheten mot de sexuella övergrepp och trakasserier som kvinnor utsätts för är det först nu alla berättelser kommer upp till ytan. De som trott att kvinnors utsatthet bara har varit enstaka fall och personliga berättelser har nu sett omfattningen av det hela. Vi trodde nog vi hade kommit längre. Men nu kan det gå fort, som när saker uppmärksammas på det här viset och lagar ändras. Metoo är det första steget, och samtyckeslagstiftningen blir den naturliga fortsättningen.

Frågan om att införa en samtyckeslag är inte ny. Miljöpartiet har arbetat med den i flera mandatperioder genom motioner och genom att initiera en utredning i frågan. Nu blir lagstiftningen verklighet. Den kommer inte bara att öka antalet fall som lagförs utan också ge starka signaler om vilka normer som bör gälla i vårt samhälle och att endast sexuella handlingar med ömsesidigt samtycke är okej.

De lagar som vi stiftar här i kammaren har en normerande effekt på samhället i stort. När riksdagen år 1979 kriminaliserade barnaga gick det tydligt att se hur normerna för vad som är okej och för vad som inte är det försköts. Att vi i dag ser det som självklart att en inte får slå barn är en konsekvens av politiska beslut som förändrade normerna i samhället.

Samtyckeslagstiftningen i sig själv kommer tyvärr inte att sätta stopp för sexuella ofredanden och övergrepp. Men den är en bitarna, för det är nog nu.

Anf. 14 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Övergreppen och förtrycket har förekommit överallt, i skolor, på arbetsplatser, ute i samhället, i hemmen, på nätet och i mobilen. Varför har det då varit tyst? Varför har vi inte protesterat tidigare? Ibland får man de frågorna.

Många är det som vittnar om att de berättat men inte tagits på allvar. Vi kan också se att benägenheten att anmäla är låg och att bevisningen är svår. Det får vi ständigt läsa om. Det de riskerar genom att berätta är vänner, arbetskompisar, arbetet och sitt anseende. Ja, du hörde rätt, det är kvinnorna som riskerar sitt anseende, eller det har varit så.

Tidigt lär vi tjejer oss strategier för att ta oss ur eller runda situationer, rent fysiskt eller med ett skämt. Eller att avstå från något vi egentligen vill göra. Eller att inte berätta om det skamliga vi blivit utsatta för, utan det gömmer vi långt in i oss själva. Det påverkar våra liv långt mer än vad vi själva förstår. Det blir som en reflex.

Vad är det då som får oss att skaffa strategier? Jo, att vi lever i ett ojämnt samhälle. Redan som barn lär vi oss vad som gäller av samhället runt omkring oss. Många får lära sig det den tuffa vägen, av snälla farbröder eller av killarna i klassen. Men vi får alla lära oss det genom det vi läser och det vi ser och det vi möts av. Många är pusselbitarna: allt från traditionella könsroller i hemmet och en könssegregerad arbetsmarknad till ett grovt språkbruk och grov pornografi, som är lätt tillgänglig även för

unga. Där förväntas vi vara på ett visst sätt – olika beroende på om vi är tjejer eller killar.

Det förebyggande arbetet med värderingsdiskussioner i skolan kan inte nog betonas. Den sex- och samlevnadsundervisning som finns i dag är av varierande kvalitet och kan skilja stort mellan klassrum som ligger vägg i vägg. Det är vem du har som lärare som avgör om det blir något mer än bara en lektion om hur barn blir till.

Att med kunskap och trygghet i sin roll föra samtal som vänder och vrider på det vi ser omkring oss är helt avgörande.

Pornografin, som är i högsta grad närvarande i unga pojkars och mäns liv, påverkar synen på kvinnor och män. En stor majoritet killar har sett och ser regelbundet på porr. Ju mer de tittar, desto grövre porr söker de.

Vad gör då bilderna med synen på det andra könet? När män kör ner sina könsorgan så långt i halsen på kvinnan att hon spy – lär det respekt och att vara rädda om varandra? Nej, troligtvis inte. Det är inte många av ungdomarna som vänder sig till föräldrarna för att diskutera detta. Det måste finnas en vuxenvärld som möter dessa frågor och bemöter den syn som man ofta möter genom pornografin. Det krävs bra undervisningsmaterial för att klara av det på ett bra sätt.

Vi välkomnar också att samtyckes- och oakttsamhetsrekvisit ska föras in i sexualbrottslagen. Vi försökte få in det redan 2004, men vi var rätt ensamma då.

Men detta måste gå hand i hand med sex- och samlevnadsundervisningen för att vi ska kunna ändra den kultur som finns i dag.

Ett förtryck av halva befolkningen har plötsligt, på bara några veckor, synliggjorts på ett aldrig tidigare skådat sätt. Att halva befolkningen utsätts för trakasserier får självklart konsekvenser för jämställdheten på alla plan, i samhället, i privatlivet, i arbetslivet. Självklart påverkar det arbetsmiljö och karriär, hälsa och ork i allmänhet. Ja, det är mycket som påverkas av detta. Stort tack till Rossana och Vänsterpartiet för att ni tog initiativ till den här debatten!

(Applåder)

Anf. 15 ROSSANA DINAMARCA (V):

Metoo är i omfång och antal offer att jämföra med en naturkatastrof. Då måste vi också ha beredskap för det.

Vad händer när Facebookgrupperna stänger? Vad gör vi då? Vad gör vi med den unga kvinna som för första gången har vågat berätta att hennes pojkvän våldtar henne? Vad gör vi med barnens berättelser om sexuellt våld i skolan?

Bland de över 70 000 kvinnor som har vittnat i de olika Facebookgrupperna finns många som nu behöver professionellt stöd att hantera det som har kommit upp. För många kvinnor över hela landet är det första gången i livet de har berättat om svåra övergrepp. Vissa har trauman som måste bearbetas.

Andra samlar nu mod och försöker ta steget att lämna den livssituation de befinner sig i. Här behöver samhället se den enorma omfattningen och ge motsvarande stöd.

Precis som vid stora nationella kriser behöver samhället svara med beredskap. Vi föreslår därför att det inrättas en nationell kriskommission för att samordna arbetet med dem som har berättat och nu behöver samhällets

stöd. Landstingen behöver se till att man når dem som nu behöver professionellt stöd och att kapacitet att ta emot dem finns. Det behöver spridas information om hur man polisanmäler och om vilket stöd som kan fås för det. Skolor behöver informera eleverna om vart de kan vända sig om de har blivit utsatta och vad de kan göra om de känner till att andra har utsatts.

Vi har ett katastrofläge och måste agera därefter. Vi har under den här mandatperioden ökat anslagen till tjej- och kvinnojourerna med 100 miljoner per år. Jag välkomnar därför Centerpartiets förslag om att ytterligare öka de anslagen. Det är också viktigt att det blir permanenta anslag.

Den här debatten visar att det finns flera förslag där vi ligger nära varandra vad gäller lagstiftning, utbildning av rättsväsendet och sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Men jag saknar förslag för ekonomisk jämlikhet – det som på riktigt kan bryta kvinnors underordning.

För den kvinna som utsätts i hemmet är det centralt att inte vara ekonomiskt beroende av sin partner för att kunna lämna. Vi måste ha trygga anställningar, jämställd föräldraförsäkring, anständiga pensioner och en fungerande sjukförsäkring. De förslagen önskar jag att vi kunde se som en nödvändig del av metoo-revolutionen.

Anf. 16 MARIA ARNHOLM (L):

Herr talman! Det finns mycket att oroa sig över. Det finns all anledning att oroa sig och uppröras över att män också far illa i nära relationer och att män våldtas och förtrycks. Jag är övertygad om att också dessa män har stor glädje av den debatt vi för nu.

Det finns anledning att oroa och uppröras av att män också lider i ett ojämnt och könssegregerat samhälle. De får mycket sämre resultat i skolan. Mansrollen innebär ofta att man utsätts för och drabbas av våld och ohälsa. Det är också därför som liberaler har kämpat för jämställdhet i över 100 år.

Det finns också anledning att oroa sig över det djupt mänskliga i att det, när man diskuterar jämställdhet och pekar ut män, är många män som stänger öronen. En av våra mest framstående jämställdhetsdebattörer och forskare, Anna Wahl, lärde mig detta när jag var ny som jämställdhetsminister: Vill du skapa verklig skillnad måste du prata så att alla också lyssnar.

Detta skapar en del problem när vi tack vare metoo-berättelserna nu ser ett mönster som fyller på det vi redan visste, nämligen att närmare 100 procent av dem som åtalas eller döms för våldtäkt är män och att de trakasserier som metoo-berättelserna vittnar om begås av män. Det finns ingen väg runt detta.

Det är upp till alla oss feminister att hitta ett språkbruk eller ett sätt att prata om detta som gör att alla vill lyssna. Men vi kan inte oroa oss till tystnad. Jag vill gärna hylla det unga civilsamhället i form av Fatta-rörelsen, som ordnar killmiddagar här i kammaren under ledning av min liberala kollega Robert Hannah för att män ska börja prata om det.

Jag tror att metoo-rörelsen och alla berättelser nu gör detta så tydligt att många öron öppnar sig. Väldigt många män vill inte vara en del av detta men behöver också sträcka på ryggen och ta avstånd och visa var de står. Det måste vi förvänta oss och våga kräva.

Utöver stora och viktiga satsningar när det gäller sexualbrott och när det gäller den kunskap som måste finnas hos dem som företräder oss och ska verka för ett jämställt samhälle – i förskolan, i skolan, hos polisen, i rättsväsendet och inom vården – måste vi se till att det finns resurser för kunskap och utbildning. Regelverket är i stor utsträckning på plats. Det handlar nu om civilkurage, mod och kunskap.

Men jag vill också gärna hålla med Rossana Dinamarca om att detta handlar om något större. Vi har fått syn på något som präglar hela vårt samhälle. Därför är frågorna om löneskillnader och orättvisa pensioner också väldigt viktiga i metoo-debatten. Rossana och jag förespråkar inte alltid samma lösningar här, men jag tror att det är väldigt viktigt att peka på att kampen också måste föras när det gäller ekonomisk jämställdhet. (Applåder)

Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Metoo-rörelsen bidrar till att påvisa att vackra ord här i kammaren om jämställdhet inte räcker. Det krävs också konkret handling. Det är här vi har den viktigaste uppgiften som lagstiftare: att försöka få en normerande effekt via lagstiftning.

Vi kristdemokrater vill skärpa straffen för grova sexualbrott. Vi menar att sex alltid måste byggas på frivillighet. Därför är en samtyckeslag väldigt viktig. Vi vill också att förövarens oaktsamhet ska kunna bli straffbar, och vi vill att straffen för vålds- och sexualbrott generellt ska skärpas. Vi måste bli tuffare mot sexualbrott.

Det är av största vikt att sexualbrottslagstiftningen erbjuder en rätts-säker och heltäckande kriminalisering av alla former av sexuella övergrepp. Även om bevisprövningen ofta är svår i sexualbrottsmål har den hittillsvarande lagstiftningen mött kritik för att inte erbjuda tillräckligt starkt skydd mot övergrepp.

Under de senaste ca 20 åren har antalet polisanmälda våldtäkter mer än fyrdubblats i Sverige. Lagändringen har ökat anmälningsbenägenheten, men bedömningen är att brotten i faktiska tal också ökar. Antalet händelser som kan betecknas som sexualbrott uppgår i *Nationella trygghetsundersökningen 2016* till 482 000 – det är det största antal som Brottsförebyggande rådet har uppmätt.

Alliansregeringen skärpte i juli 2013 sexualbrottslagstiftningen, då man utvidgade våldtäkt till att även omfatta de fall där offret reagerar med passivitet. Dessvärre är det fortfarande alltför få brott som utreds adekvat och där lagföring kommer till stånd. Mörkertalet för våldtäkter beräknas vara mycket stort. Många kvinnor som har utsatts för våldtäkt väljer att inte anmäla. Det beror på många saker. Det kan handla om en misstro mot statliga institutioner och rättsväsendet. De kan uppleva att anmälan och en rättegång innebär alltför stora personliga kostnader och vara rädda för att utsättas för represalier från gärningsmannen.

Då är det viktigt att samhällets och rättsväsendets attityd gentemot våldtäktsoffer förändras genom kunskap och att rättsprocessen ska granska förövarens beteende i samband med en våldtäkt och inte offrets.

Den 5 oktober 2016 överlämnade 2014 års sexualbrottskommitté sina slutsatser till regeringen. Kommitténs slutsatser öppnar för att samtycke ska kunna krävas och att det måste komma till uttryck att deltagande i en

sexuell handling ska vara frivilligt. När denna kommitté har lagt fram förslag tror jag att det är viktigt att vi snarast kommer fram med samtyckeslagstiftningen. Det är glädjande att regeringen har som målsättning att återkomma till riksdagen snarast möjligt.

Jag skulle avslutningsvis vilja kommentera jämställdhetsmyndigheten. Jag hoppas naturligtvis att det förslag som regeringen har om att inrätta en jämställdhetsmyndighet ska löna sig och att det ska ge mer jämställdhet. Men jag ser det som problematiskt när man för att finansiera denna jämställdhetsmyndighet drar ned på verksamhet runt om i landet som jobbar mot sexuellt våld. Vi kristdemokrater har ett annat förslag om hur vi ska kunna jobba för att samordna olika insatser mot sexuellt våld. Det kommer vi att återkomma till i eftermiddag, när vi har en debatt om jämställdhet och integration.
(Applåder)

Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Den samhällsmodell som de flesta av oss står för bygger på att kvinnor liksom män förvärvsarbetar. Men metoo blottlägger, förutom övergrepp och trakasserier, att kvinnor – vuxna kvinnor med olika utbildningsbakgrund, också de med den högsta – alltför ofta befinner sig i beroendeställning, där de är beroende av män.

Vi har stärkt diskrimineringslagstiftningen under vår tid i regeringen. För mig har det också varit viktigt att stärka stora sektorer på arbetsmarknaden där många kvinnor förvärvsarbetar, som äldreomsorg och socialtjänst, med medel från regeringen för att det ska kunna skapas bättre arbetsvillkor, vilket det i sin tur är parternas uppgift att säkra. Det handlar om att man ska kunna använda hela sin kompetens och att man ska kunna utveckla sig. Man ska framför allt ha bra arbetstider och bra villkor för att göra det jobb som man är utbildad till. Detta är viktigt för att bryta beroendeställningen.

Parterna har förstås ett jättestort ansvar. Inte minst när det gäller trakasserier har arbetsgivarna ett mycket tydligt ansvar i lagstiftningen. På det möte som vi hade i förra veckan kom det fram att trakasserier förstås också vänds mot kvinnor som ofta har i uppgift att i första linjen träffa kunder, klienter och patienter, som dessvärre ibland står för trakasserier.

Det är bra att många vill bidra till jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsmyndigheten kommer inte att lösa alla stora problem som vi har diskuterat i dag, men det är ett viktigt steg för att samla de viktiga insatser som vi har diskuterat här. Myndigheten har färskna pengar – det kan jag glädja oss med. Det har varit väldigt viktigt att satsa på denna myndighet på ett sätt som gör att den verkligen får muskler.

Vi måste fortsätta med att stärka jämställdhetsarbetet, som vi har bestämt. Men vi måste också lägga fram fler skarpa förslag. Tack för att ni har gett oss hopp, ni som har deltagit i metoo!
(Applåder)

Anf. 19 JESSICA POLFJÄRD (M):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka alla deltagare för en god debatt med ett gott tonläge och en gemensam syn i fråga om att politiken här måste bidra för att det ska kunna bli en förändring i fortsättningen.

För mig är Moderaterna Sveriges viktigaste politiska kraft för frihet. Våra värderingar grundar sig i och handlar om individuell frihet men också om ett gemensamt ansvar. Jämställdheten är en frihetsfråga, och metoo-rörelsen tar upp brister i den svenska jämställdheten. Därför är detta viktigt för oss moderater.

Vi backar inte från problemen. Vi backar inte från jämställdheten. Men vi kommer alltid att backa alla dessa modiga kvinnor som har delat med sig av sin historia. I dagsläget är det över 50 000 kvinnor som har skrivit på något av metoo-uppropen.

I ett av världens mest jämställda länder ska ingen behöva utsättas för sexuella trakasserier eller våld. Det är tydligt att vi gemensamt måste ta krafttag, och vi behöver prata mer om jämställdhet och respekt mellan människor – i skolan, i politiken, på arbetsplatsen och i samhället. Låt oss fortsätta våra gemensamma ansträngningar för att jämställdheten ska bli en självklar del av vårt samhälle och för att politiken aldrig ska glömma att sätta jämställdheten i fokus.

Jag är tacksam för den här debatten. Jag ser den som ett startskott för att vi ska kunna höja ambitionerna när det gäller svensk jämställdhet. Det vi gör i dag spelar roll och är avgörande för hur jämställdheten kommer att fortsätta att hanteras för kommande generationer.

(Applåder)

Anf. 20 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Det finns mycket att säga. Vi skulle säkert kunna debattera i flera timmar till. Vi kommer, precis som Désirée nämnde, att ha en debatt i eftermiddag om bland annat jämställdhetsmyndigheten. Den gäller hela politiken på jämställdhets- och integrationsområdet.

Det finns definitivt saker som politiken kan göra. Men jag tror och hoppas att vi också kommer att vara vaksamma på baksidorna. En samtyckeslagstiftning är något som jag personligen länge har tyckt varit vettigt, inte minst för den normerande effekten den ska ha. Det ska vara självklart att om du ligger med någon är det för att den vill ligga med dig och inget annat.

Men det finns också risker om man lyfter fram detta som lösningen på problematiken: att detta kommer att göra att alla som i dag inte blir dömda blir dömda. Vi vill ju bevara rättssäkerheten. Åtminstone jag vill bevara en rimlig bevisbörda. Är vi inte tydliga med detta finns risken att ännu fler känner sig svikna ännu en gång när de tror att enbart deras vittnesmål kommer att kunna få förövare dömda. Det är därför det är oerhört viktigt att man lägger fokus på just normerande effekter. Det handlar om tydliga samtal och om att vara extremt tydlig med var gränserna går. Jag ska vara tydlig mot alla jag möter och säga var mina gränser går. Jag ska också vara tydlig med att jag är villig att lyssna på var deras gränser går.

I dessa diskussioner och vid individuella samtal har det funnits många saker som flera gånger har gjort mig upprörd. Jag har hört kvinnor som har hävdat sin rätt att säga nej och ändå tycka om det, utan att ta någon som helst hänsyn till att man i så fall bör vara tydlig mot sin partner och säga att man själv tycker om det här och har gett sitt tillstånd i förväg. Det finns andra som tycker att det är okej att några män blir oskyldigt dömda nu, för vi kvinnor har ju lidit under så lång tid. Men nej, det är inte okej.

Jag är övertygad om att vi kommer tillbaka till dessa frågor under lång tid framöver. Jag vill avsluta med att tacka alla dem som vägrar att vara

tysta, vare sig det handlar om offer, om dem i deras närhet som ser dem eller om dem som faktiskt har frågat: Är det okej att jag rör dig så här?

Prot. 2017/18:47
11 december

Aktuell debatt

Anf. 21 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Först vill jag säga några ord om samtyckeslagstiftningen. Det finns nog inte någon som tror att den är hela lösningen på problemet, och det är tydligt att man inte sänker kraven på bevisföring. Det är viktigt att understryka. Jag tror ändå att den kommer att fånga upp många delar som nu missas.

Debatten i dag har varit viktig och givande. Jag vill passa på att tacka Vänsterpartiet, som tog initiativ till den. Många olika aspekter på problematiken och omfattningen har kommit fram. De olika partierna ser lite olika på lösningarna. Vad som är oerhört hoppfullt är allas vilja och engagemang att förändra på området. Det är nog nu.

Övergrep är ett uttryck för makt och dominans. Trots att Sverige är ett av världens mest jämställda länder visar metoo att vi fortfarande har en lång väg att gå. Kampen måste fortsätta föras på många fronter. Den behöver föras i denna kammare, speciellt när pengar fördelas i statens budget, vilket flera har varit inne på. Den behöver föras i polisens prioriteringar, vilket också är en oerhört viktig del. Den behöver föras på arbetsplatserna, så att man tar tag i det som kommer fram, liksom i rättssalarna, i skolan och hemma vid köksborden.

Vi ska ha respekt för varandra och nolltolerans mot övergrepp och våld. Nu är tid för förändring. Tillsammans kan vi åstadkomma den. Jag tycker att det känns som att vi har en sådan gemensam ambition.

Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Demokratiska rättigheter, ekonomisk frihet och kroppslig integritet är tre viktiga storheter för ett jämställt samhälle.

För dig som tittar på den här debatten och vill veta vart man ska vända sig om man behöver stöd och hjälp finns Kvinnofridslinjen med telefonnummer 020-50 50 50. Du kan ringa dygnets alla timmar, det kostar inget och samtalet syns inte på telefonräkningen. Socionomer och sjuksköterskor svarar på dina frågor. Du kan vara anonym, och du får råd och stöd om både hur du kan gå vidare och vart du kan vända dig.

Telefonen finns för dig som själv är utsatt, för dig som är anhörig eller kanske misstänker att någon i din närhet är utsatt och för dig som i jobbet kommer i kontakt med något och behöver veta mer. Sprid gärna kunskapen! Telefonnummer är alltså 020-50 50 50.

Det som göms i snö kommer upp i tö. Många var det som trodde att det som var gjort var gömt och glömt för tid och evighet, men metoo har satt en samlad kraft i rörelse som ger oss möjlighet att aldrig mer acceptera det vi trodde att vi var tvungna att finna oss i. Nu är utmaningen att inte väja när du kommer för nära utan stå upp för människors lika värde, utan någon över- eller underordning.

Det som är intressant nu är att vi kan se att vi har betydligt fler med oss. Om det tidigare var en samlad kvinnorörelse som förde debatt i frågorna har metoo nu fått upp ögonen hos många fler. När vi går in i nästa år, har slängt ut julgranen och ställt in det sista av glöggen kommer vi att fortsätta med arbetet för att se till att faktiskt göra skillnad. Då kommer vi

att vara fler som har förstått hur utbrett det här är och som är beredda att göra skillnad. Tack för debatten!
(Applåder)

Anf. 23 ROSSANA DINAMARCA (V):

Som vi har konstaterat under debatten finns sexismen på samhällets alla arenor. På alla arenor finns även exempel på män som begår sexuella trakasserier och övergrepp. Även när det blir allmänt känt leder det för sällan till åtgärder. Det är alltid något annat intresse som väger tyngre än att ta sexuella trakasserier på allvar. Vi vet att personer i maktpositioner i flera fall har gått vidare till finare positioner när sexism har uppdagats.

Metoo ställer krav på alla organisationer, såväl företag och offentlig verksamhet som föreningar och partier. De problem som finns överallt i samhället finns även hos oss i detta rum. Det finns ingen fredad zon. Metoo visar på vikten av att som organisation aldrig slå sig till ro och tro att man är färdig, inte heller riksdagen.

Under de två månader som har gått sedan metoo-revolutionen drog igång har mycket vedervärdigt kommit fram i ljuset, både i världen och här i Sverige. Samtidigt som det finns en sorg i att se allt lidande och hur kvinnor har hållits nere finns det i rörelsen, som nu har vuxit fram, också något otroligt hoppningivande. Där finns en väldig kraft och ett starkt systemskap. Låt oss se till att detta leder till varaktig förändring! Låt oss se till att patriarkatet faller under vår livstid!

Anf. 24 MARIA ARNHOLM (L):

Herr talman! Jag blev liberal feminist 1976. Då stod det ”I Folkpartiets Sverige är det ingen nackdel att vara kvinna”, och jag skulle rösta för första gången. Per Ahlmark talade om behovet av diskrimineringslagstiftning och att kvinnor var lika mycket värda som män. Jag fick också lära mig om en stolt liberal historia av allmän och lika rösträtt, särbeskattning och föräldraförsäkring. Jag har fått förmånen att ta vid och vara med och att som politiskt sakkunnig och så småningom som jämställdhetsminister få jobba för förbättrad föräldraförsäkring. Och Nyamko Sabunis kamp mot hedersförtrycket fick jag ta vidare.

Jag känner mig på många sätt stolt över detta. Inte minst som jämställdhetsminister fick jag dock ibland frågan när jag var ute och talade: Varför går det så långsamt? Vi vet ju allt, och allting är på plats, men ändå händer inget.

Till slut blir man svaret skyldig. Jag har funderat ganska mycket över varför det går så långsamt. Mitt svar har handlat om de väldigt djupgående strukturer som finns inom var och en och det vi hela tiden reproducerar mot bättre vetande. Jag har även pekat på förskolan och skolan som de ställen där vi skulle kunna göra verklig skillnad.

Därför har denna förfärliga metoo-debatt också ingett lite hopp, för jag tror på allvar att det djupast liggande, det förtryck som kommer oss allra närmast, har vi inte riktigt kunnat prata om. Jag tycker att vi ska tacka varandra för en viktig första debatt. Det enda som kan hota oss nu är att vi inte är uthålliga, att vi somnar om och lägger historierna på hög. Jag tror dock inte att metoo-upproppen kommer att låta oss göra det.

(Applåder)

Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Arbetet för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer, våldtäkter och andra sexuella övergrepp, till exempel hedersrelaterat våld och förtryck, måste fortsätta. Det är viktigt att vi identifierar och vidtar fler konkreta åtgärder ur förebyggande, skyddande och straffande synvinkel.

Nu är det viktigt att vi fortsätter att lyssna på de berättelser som har kommit fram, så att vi inte glömmer vad vi har hört och vad vi behöver åtgärda.

Många av de utsatta kvinnorna är dubbelt utsatta, det vill säga de är utsatta och kan inte söka hjälp. Jag tänker på dem som är utsatta för hedersrelaterat våld. Det är bra att Vänsterpartiet har lyft upp debatten i dag, men det är anmärkningsvärt att Vänsterpartiet inte lyfter fram denna grupp, som har så svårt att höras, mer. Dubbelt utsatta kvinnor, som ofta lever i våra förorter, kommer inte till tals. Låt oss inte glömma det arbete som behöver göras på det området.

Herr talman! Det krävs att vi inte blundar för våld mot kvinnor, varhelst det uppstår. Jag har arbetat med jämställdhetsfrågor i över 30 år i politiken. Mycket positivt har hänt. Men metoo och alla de berättelser vi hör visar att arbetet inte är över. Jämställdhetsarbetet och arbetet för allas mänskliga rättigheter kräver att vi fortsätter att hålla frågan högt på vår dagordning i våra familjer, ute i samhället, i skolor och i riksdagens kammare.

Tack för en bra debatt!

(Applåder)

Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag har flera gånger sagt att metoo trots allt ger mig stort hopp. Det är just för att kvinnorna i metoo har blottlagt varför det går så långsamt. Det handlar om makt.

Den jämställdhetspolitiska historien visar att jämställdhet tar steg när beslut fattas om åtgärder vars syfte är just jämställdhet. Problemet för dem som har drivit frågorna har ofta varit att de just därför möts av mothugg, ibland förlöjligande och att frågorna blir kontroversiella när makten flyttas. Det har varit fråga om reformer som abortlagstiftning, särbeskattning och föräldraförsäkring, och det är fråga om förslag på sådant som ger drivkrafter för både kvinnor och män att vara föräldrar.

Jag är glad över debatten, eftersom den visar ett starkt stöd för ett aktivt jämställdhetsarbete med konkreta beslut. Jag företräder en feministisk regering, och det förpliktat. Jag ställer höga krav på mig själv, på regeringen och på våra samarbetspartner på att vi ska lägga fram konkreta förslag som flyttar fram positionerna för att livet ska bli jämställt, vilket kvinnor och flickor i metoo efterfrågar med så hög, klar och tydlig röst.

Jag är därför glad för allvaret i debatten. Jag tycker att den skapar en möjlighet att arbeta på detta sätt under resten av mandatperioden och in på 2020-talet. Jag hoppas det. Tack till alla för deltagandet, och tack till Vänsterpartiet för att ni tog initiativet till denna debatt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.43 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 11.00, då arbetsplenium skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 11.00.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Pernilla Stålhammar* (MP) avsagt sig uppdragen som ledamot i utrikesutskottet och i utrikesnämnden samt som suppleant i försvarsutskottet och i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 14 december kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2017/18:FPM27 Ändrat Gasmärknadsdirektiv *KOM(2017) 660* till näringsutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2017/18:SfU2 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
2017/18:SfU3 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Finansutskottets betänkande
2017/18:FiU28 Extra ändringsbudget för 2017 – kapitaltillskott till Postnord AB

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2017/18:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Utrikesutskottets betänkande
2017/18:UU3 Riksrevisionens rapport om exportkontrollen av krigsmateriel

Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU1
Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 27 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Lokal vattenrening, vindkraftstorn i trä, odling av kiselalger och smart övervakning av kommunala va-nät – det är några av de tekniker och områden som de entreprenörer jag mötte på Chalmers förra veckan arbetar med. De utgår från lite olika samhällsproblem och har lite olika lösningar. Gemensamt är dock att de alla bär på en ambition och en dröm om att just deras företag ska växa och bli något stort och betydelsefullt. De odlade algerna kan till exempel ersätta farligare ingredienser i solkräm, men de kan också öka effektiviteten i solceller.

Detta är exempel på företag, startups, där det sker ett nära samarbete mellan forskning och forskningsresultat med några av de mest drivna entreprenörerna i Sverige i en av de främsta miljöer vi har, på Chalmers.

Chalmersexemplen visar på saker som är bra och fungerar bra i Sverige: framstående lärosäten, spännande forskningsresultat och duktiga entreprenörer. Vi vet också att merparten av alla nya jobb kommer i mindre företag som startar och växer till. Det är därför viktigt att man ger rätt förutsättningar.

Sverige gynnas och hjälps nu, herr talman, av en högkonjunktur. Det går bra, inte minst i min hemstad Göteborg, där vi ser att det säljs otroligt många Volvobilar och görs stora satsningar på framtida fordonsutveckling inom områden som elektrifiering, hybridisering och autonoma fordon. Det är bra för Göteborg och för Sverige. Konjunkturen innebär också att många människor som står en bit från arbetsmarknaden får bättre förutsättningar att komma in.

Bortom konjunkturläget är det, tror jag, herr talman, viktigt att vi som politiska ledare både kan glädjas åt och dra lärdom och nytta av högkonjunkturen men också har förmågan att tala klartext om problem och utmaningar som Sverige möter under de kommande åren.

En sak som vi inte har lyckats lösa under denna mandatperiod är bostadsbristen. Jag hade önskat att det hade kunnat ske, av flera skäl. Inte minst hindrar bostadsbrist företag att växa. Tyvärr fanns inte den politiska vilja som krävdes för detta.

Blickar vi en bit framåt finns det ett par lite större utmaningar och problem för Sverige. Det första är integrationen. Vi vet att många människor har kommit till Sverige. Alla får inte stanna; många får det. Detta är en jättestor utmaning för Sverige.

Vi vet alla hur viktigt jobbet är för integrationen och för inkomsten, språket och sammanhanget. Moderaterna och kollegorna i Alliansen har ett paket för jobb och integration, med ett antal reformer: tredubblat RUT-avdrag, ny anställningsform, inträdesjobb om det inte löser sig med partsförhandlingarna, rimliga skatteregler för småföretagare och entreprenörer och ett kraftigt regelförenklingspaket.

Ett andra område, herr talman, är konkurrensen och konkurrenskraften på sikt. Konkurrensen hårdnar, och det är inget nytt att svenska företag får

konkurrera hårt med andra delar av världen eller att det är tufft både hemma och längre bort. Men vi ser också att andra länder och regioner växer till och investerar tungt i forskning och utbildning. Länder som tidigare kunde tävla med lite lägre löner har nu lösningar som är lika innovativa och tekniskt avancerade som dem som de främsta svenska ingenjörerna kan komma med.

Detta manar till eftertanke, insikt och politiskt agerande. Vi måste inom politikens olika områden fundera på vad vi kan göra för att på olika sätt lyfta Sverige. Vi måste fortsätta jämföra oss med andra och i en sådan jämförelse få en insikt om att vi när det gäller utbildning måste ha längre skoldagar, högre förväntningar på eleverna och mer matematik i skolan samt få in programmering som ett skolämne. Vi måste också komma till insikt om att skattenivåerna och villkoren för både företagare och medarbetare måste vara rimliga och uppmuntra flit och duglighet.

Vi måste också se att digitalisering är kärnan i konkurrensen och konkurrenskraften. Den innebär möjligheter och en omställning i Sverige på sikt, och vi ser också stora satsningar, vilket är väldigt roligt. Till exempel har Wallenbergstiftelserna valt att avsätta stora pengar, ungefär 1 miljard kronor, till Linköpings universitet för forskning om artificiell intelligens, och ytterligare ungefär 600 miljoner kronor till Chalmers för forskning om kvantteknologi. Detta är jättespännande!

Men i detta sammanhang måste vi också lyfta blicken och se att man i andra länder gör närmast enorma satsningar. Exempelvis väljer de tre största telekomoperatörerna i Kina att de kommande åren investera ungefär 180 miljarder dollar i 5G-teknik. Detta innebär att det är svårt för oss i Sverige att konkurrera med pengar med sådana länder som Kina eller USA.

Vi måste snarast fundera på vår roll i sammanhanget och hur vi kan dra nytta av Sverige och svenska fördelar. McKinsey har till exempel påpekat att man, om man skulle dra nytta av alla möjligheter med digitaliseringen i Sverige, skulle kunna effektivisera offentlig sektor med bortåt 300 miljarder kronor. Det är förödande att vi samtidigt har en debatt som handlar om att stoppa entreprenörskap och innovation i välfärdsverksamheten.

En sak vi vill göra är en satsning på ett forskningsinstitut för tillämpad artificiell intelligens. Det skulle kunna komplettera det som lärosäten och näringsliv gör. Man gör inte allt, men man kan fokusera på saker som tillämpning, vilka system som behövs, hur man gör och gränsytan mellan teknologi, ekonomi och juridik. På det sättet skulle man kunna bidra till att Sverige kan ta en ledande position när det gäller tillämpad AI i framtiden.

Vi bör också för konkurrenskraftens skull, herr talman, över tid fokusera på att locka fler duktiga personer till Sverige för att studera, forska, starta företag eller investera pengar. Ett bra första steg är att försöka sätta stopp för de helt orimliga utvisningar av duktiga it-tekniker och andra som har skett och som sker; de kastas ut på grund av småfel.

Sverige är också ett land som är väldigt beroende av både handel och transporter. Sedan flera år lider Sverige av förödande hamnproblem i Göteborg. Häromveckan kom beskedet att företaget ACL efter 50 år, bland annat med hänvisning till hamnproblemen, slutar att köra en direktlinje mellan Göteborg och amerikanska östkusten. Dit går rätt mycket av den svenska varuexporten, så detta är riktigt illa för Sverige.

Moderaterna har sträckt ut en hand till regeringen. Vi är beredda att sitta ned för att omgående lösa hamnproblemen. Jag hoppas att regeringen har den politiska viljan.

En tredje stor fråga under de kommande åren, herr talman, är trygghet, eller snarare otrygghet. Människor ska kunna lita på att statens grunduppgifter fungerar; det kan man inte fullt ut i dag. Företagare drabbas av saker som bedrägerier och smash-and-grab men får i Löfvens Sverige beskedet att det inte är lönt att anmäla begångna brott. Detta är inte rimligt.

För att kunna återupprätta trygghet och tilltro har Moderaterna föreslagit den största trygghetsatsningen i Sverige på 20 år, med fler poliser med bättre betalt, en rad straffskärpningar och bättre möjligheter till kameraövervakning. Företagare och entreprenörer är hjältar. De måste känna trygghet i sin vardag för att kunna göra nödvändiga investeringar, som kan ge de nya jobben och säkra välfärdens finansiering.

När det gäller utvecklingen de senaste åren har Svenskt Näringsliv gjort en stor undersökning bland företagare i landet och frågat hur de upplever villkoren för att starta och driva företag i Sverige. De senaste tre åren under Mikael Dambergs ledning upplever två av tre företagare att det blivit krångligare att starta och driva företag. Jag tror inte, herr talman, att det alltid per se har blivit krångligare utan att det rör sig om en upplevd känsla.

Mycket går bra i Sverige, men man upplever att en hel del besked och beslut gällande skatter och upphandling och på andra områden har gått i fel riktning. Det pågår till exempel en förödande diskussion om vinster i välfärden – om att trycka undan viktig välfärdsverksamhet när den behövs.

Vi moderater har tillsammans med våra kollegor i Alliansen en idé om att försöka vända denna negativa utveckling. Vi har gemensamma idéer, reformer och program för att stegvis utveckla Sverige och göra det till ett bättre land för företagsamma personer, så att tanke och handling hänger ihop när vi talar gott om företagare.

(Applåder)

Anf. 28 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Det har nu gått så pass lång tid in i mandatperioden att det kan vara dags att summera lite grann – att göra en krönika, om man så vill. Det är sista gången denna mandatperiod som vi ska debattera statsbudgetens utformning inom utgiftsområde 24 Näringsliv. Trots att vi har åtta partier i Sveriges riksdag, varav två sitter i regeringen, kan man konstatera att det finns bara en reservation i detta betänkande, och den är från Sverigedemokraterna. Det finns alltså ett enda alternativ till regeringens förslag att rösta på vid voteringen i morgon, och det är ett alternativ mot regeringens skattehöjarpolitik och för fler nya och växande företag. Självfallet yrkar jag bifall till denna reservation.

Herr talman! Som jag antydde lite grann i min inledning har vi under denna mandatperiod haft en exceptionellt svag opposition. Vid decemberöverenskommelsen bestämde man sig för att ge en ytterst svag minoritetsregering, med svaghet för marxistiska lösningar på dagens samhällsproblem, fritt spelrum i upp till åtta år. Sedan dess har vi haft fyra allianspartier vilkas företrädare varje dag går till jobbet med målet att få igenom så lite politik som möjligt.

I min värld är detta ett horribelt sätt att förvalta väljarnas förtroende. Vi i Sverigedemokraterna har i alla fall gång efter annat gett allianspartierna chansen att fälla sittande regering. Det har de dock varit föga intresserade av.

Centerpartiets ledare Annie Lööf sa inför valet 2014 att hon hellre skulle äta upp sin sko än att agera stödparti åt Stefan Löfven. Om Annie Lööf har ätit några skor eller inte känner jag faktiskt inte till – jag har inte riktigt den insynen i Centerpartiet – men hon har i alla fall varit en garant för att den socialistiska regeringen har kunnat sitta kvar. Det står helt klart.

Samma sak är det med socialliberalerna och feministerna i Liberalerna. Jan Björklund har signalerat att man avser att stötta ett fortsatt socialistiskt styre under nästa mandatperiod hellre än att bete sig som en vuxen människa och sitta ned vid ett bord och diskutera politik med min egen partiledare.

En sådan impotent opposition torde sakna motsvarighet såväl historiskt som internationellt.

Herr talman! Socialistregeringen däremot har levererat. Det kanske inte blev så himla mycket med den nyindustrialiseringsstrategi som man gjorde ett stort nummer av i valrörelsen. Däremot har man levererat nya skatter som slår mot svenska företag, inte minst elektronikskatten som infördes för en tid sedan och som är så illa genomtänkt att man nästan trillar av stolen av förundran. Likaså driver man på för en klimatpolitik där det övergripande målet tycks vara att driva ut all industriell verksamhet ur landet. Man har också levererat en planekonomisk energistrategi, som man till och med har lyckats lura med Moderaterna på. Då får jag bara säga: Snyggt jobbat, Löfven! Att detta kommer att slå mycket hårt mot det svenska företagsklimatet behöver man knappast vara någon Einstein för att räkna ut.

Herr talman! Jag misstänker att vi om en liten stund kommer att få höra representanter för regeringspartierna stå här i talarstolen och ta på sig äran av den globala högkonjunkturen. De kommer självfallet inte att uttrycka sig på det sättet. Men jag känner mig tämligen säker på att de kommer att klappa sig själva på axeln för till exempel den sjunkande arbetslösheten och farten i den svenska industrin. De kommer kanske också att ta på sig äran för att efterfrågan på produkter i svensk industri är så stor att man inte mäktar med att leverera allt som kineserna vill ha. Vi har yttrandefrihet, och det är klart att det inte är någonting som jag på något sätt vill ändra på. Men jag menar att det kanske inte nödvändigtvis behöver vara sant bara för det.

När jag har besökt industriföretag med tillväxtpotential i Sverige har det snarare varit så att man menar att regeringens passivitet har varit ett hinder för att man ska kunna expandera sin verksamhet.

Herr talman! Sverigedemokraterna har gått in i en ny fas under denna mandatperiod. Under den förra mandatperioden kunde vi uttala självklarerheter som att himlen är blå eller vad som helst. Då skulle minsann alla de andra sju partierna argumentera emot och säga att den kanske var grön eller någonting helt annat. Riktigt så är det inte längre. Under denna mandatperiod har det i stället hänt någonting, och nu har kopieringsmaskinerna börjat gå varma. Inte mig emot, det är jättekul om andra partier anammar Sverigedemokraternas politik. Men det är ganska imponerande med vilken

fart som kanske framför allt Moderaterna och Socialdemokraterna har börjat anamma vår politik. Ibland har det faktiskt varit ganska tragikomiskt att skåda. Ofta har Moderaterna gått först, vänt 180 grader i en fråga för att en vecka senare angripa Socialdemokraterna för att dessa inte har sett ljuset, givetvis utan att låtsas som att det finns ett annat parti, nämligen mitt eget, som kanske har tyckt så under ett antal decennier.

Nu ska jag tillstå att det nyss sagda kanske inte primärt handlar om frågor som vi behandlar i näringsutskottet. Men även i vårt utskott har vi kunnat se klara närmanden till delar av vår politik.

När Sverigedemokraterna till exempel presenterade sin strategi för svensk industri i en vårbudgetmotion dröjde det mindre än ett halvår tills Moderaterna hade en industrimotion som var mer eller mindre en nedkortad karbonkopia. Återigen: Detta är någonting som vi naturligtvis välkomnar. Vi tycker att industripolitiken är superviktig. Den är motorn i svensk ekonomi, och den är helt vital för många bruksorter och landsbygdsorter utanför stora storstäder.

Herr talman! Som kanske har framgått har Sverigedemokraterna tagit på sig ledartröjan vad gäller politik till gagn för svensk industri, som vi alltså menar är motorn i svensk ekonomi.

Vi har också lyft fram regelförenklingsfrågorna. Där menar jag att allianspartierna ett tag verkligen tappade momentum. Men nu är dessa frågor uppe på dagordningen igen. Tyvärr måste jag konstatera att vi inte har fått särskilt mycket gehör i den mycket vitala frågan om energipolitiken. Det är tragiskt att se att vi måste köra energiområdet i botten innan vi kan rensa det från politiskt korrekta dogmer som inte har så att säga med fysikens lagar att göra.

Jag kan dock stolt konstatera att allt fler egenföretagare har hittat Sverigedemokraternas politik för små och växande företag, detta inte minst då vi gör rejäla satsningar på att sänka lönekostnaderna för de först anställda. Vi är också betydligt mer återhållsamma vad gäller att straffbeskatta och subventionera saker som vi gillar respektive inte gillar och hålla på och störa ut marknadens krafter.

Ett av alla de reformförslag som vi har för en växande arbetsmarknad är en ny typ av starta-eget-bidrag som vi kallar starta-eget-bidrag för yrkesverksamma. Vi menar nämligen att de bästa företagsidéerna kanske inte nödvändigtvis återfinns hos dem som har varit långtidsarbetslösa. Vi vill ge den som är yrkesverksam på ett företag och kanske har en kanonbra affärsidé, men som inte känner att man har en sådan trygghet att man vågar lämna jobbet för att pröva vingarna, en knuff för att pröva vingarna. Därför lägger vi en ganska ansenlig satsning på just denna nya typ av starta-eget-bidrag.

Anf. 29 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Under de kommande åren menar jag att Sverige kommer att möta ett antal lite större samhällsutmaningar och problem. Vi försöker för vår del ägna rätt mycket tid åt dem. Det handlar om integration, konkurrenskraft och så vidare. Vi får glädjas över att det är ett bra konjunkturläge just nu och fundera på kommande problem och utmaningar. Det är det seriösa sättet att fundera, om vi menar allvar med att fortsätta att göra Sverige bättre.

Jag tycker att det som Josef Fransson sa var symtomatiskt, nämligen att det stora samhällsproblemet för honom och Sverigedemokraterna är att det emellanåt kunde vara en överlappning när vi lägger fram ett konkret politiskt förslag som Sverigedemokraterna råkar hålla med om, eller att Josef Fransson har sagt något i en debatt någon gång som statsrådet Damberg sedan råkar genomföra och att detta då är det stora samhällsproblemet.

Herr talman! Det som jag vill komma in på är en helt annan fråga. Josef Fransson kommer från Skövde, och i Skövde finns Volvo. Volvo har där världens största dieselmotorfabrik för stora dieselmotorer. En stor del av det som de producerar går på export. Jag tycker att en problematisk del för Josef Fransson och Sverigedemokraterna är motståndet mot EU och EU-medlemskapet.

Vi ser nu vad som har hänt i och med brexit och att Storbritannien är på väg att lämna EU – vilket kaos och vilken oreda det blir i sammanhanget. Det är alltså fullt legitimt att ha den åsikten – jag ska vara tydlig med det – men det visar också på nackdelar. EU är inte perfekt på något sätt, men när man är inne i hela brexitprocessen kan vi se hur stökigt det är till exempel på den irländska ön, mellan Nordirland och Irland. Hur ska detta med gränsövergångar fungera? Hur ska man hantera EU:s tullunion?

Den enda gemensamma nämnaren i det alla experter säger i sammanhanget är att det kommer att bli sämre. Det kommer att bli sämre för svenskar som bor och arbetar i Storbritannien och sämre för svenska företag. Det är likadant för brittiska företag om de ska finnas på den gemensamma marknaden. Därför undrar jag, Josef Fransson: Varför vill du, som ändå kommer från Skövde och med tanke på de effekter det skulle kunna få om Sverige lämnar EU, så tydligt försämrade för svenska företag genom att lämna Europeiska unionen?

Anf. 30 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Hjalmered för frågorna; jag tror att det är ungefär den femte debatten i rad som jag får nästan samma fråga från Lars Hjalmered. Som jag har sagt vid ett flertal tillfällen vid det här laget är Sverigedemokraterna för en frihandelsunion även fortsatt. Vi vill ha ett Europasamarbete på en rad områden. Vi är dock emot den överstatlighet och de Europas förenta stater som en viss Martin Schulz, var det väl, gick ut med här i dagarna.

Vi har lite olika syn på EU, och jag tror att dagens EU måste falla om vi ska återfå vår frihet. Jag kan faktiskt inte förstå varför Moderaterna anser sig behöva överförmyndare som bestämmer alltifrån stort till smått. Varför behöver man överförmyndare nere i Bryssel? Är vi inte kloka nog i denna församling att fatta kloka beslut?

Jag tror nog att svenska folket skulle uppskatta ifall det är de politiker de har möjlighet att rösta fram som faktiskt bestämmer över deras öde. Så ser det nämligen inte ut i dag. I dag har vi makthavare nere i Bryssel som bestämmer både stort och smått. Svenska folket har inte valt dem, och svenska folket kan inte heller avsätta dem. Det ser jag som ett otroligt stort problem.

Jag har suttit vid sidan av Lars Hjalmered i utskottsarbetet här i riksdagen under ganska många år, och jag vet hur Moderaterna verkligen driver på för att EU inte ska ta över svenska skogsfrågor. Det har varit det

viktiga. Men den dag när EU tar skogsfrågorna och skogspolitiken ifrån Sverige kommer Moderaterna inte att bli EU-kritiska, utan då tar man det. Gång på gång tar man alla dessa dåliga saker med Bryssel och EU. Varför inte göra om, göra rätt och göra detta till en ren frihandelsunion?

Prot. 2017/18:47

11 december

Näringsliv

Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Abortlagstiftningen och skogspolitiken tycker jag är två tydliga exempel på frågor som bäst beslutas här i kammaren och inte i Bryssel. Det är en tydlig uppfattning som inte bara Moderaterna har i svensk politik.

EU är alltså ingen perfekt organisation på något sätt, utan den måste vårdas och utvecklas. Men vi ska vara tydliga med att den trots alla sina brister innebär otroliga möjligheter för svenska ungdomar, som till exempel kan arbeta i ett annat land eller till svenska villkor plugga på universitet i Frankrike eller Italien. Den innebär också möjligheter med den inre marknaden. Det måste filas på och utvecklas, men jag skulle säga att en slutsats för oss är att vårda detta med den digitala inre marknaden och ta vara på de möjligheter som kommer med digitaliseringen.

Här ligger också en skillnad, herr talman. När vi säger att det inte är perfekt men att vi vill vårda, utveckla och finnas kvar i den här klubben och i det här sammanhanget är Josef Franssons besked att man ska lämna EU. Nu när briterna är inne på detta ser vi att det blir kaos och oordning. Alla experter – Kommerskollegium och många andra – säger att det kommer att bli sämre. Det kommer att bli sämre för briterna, sämre för svenskar och sämre för svenska företag. Det kommer att bli krångligare med tullhantering och rörlighet.

I förlängningen av det Josef Fransson och Sverigedemokraterna säger finns en swexit, det vill säga att Sverige ska lämna EU. Vad innebär det? Jo, det innebär till exempel att den viktiga dieselmotorfabriken i Skövde kommer att få – allt annat lika – sämre förutsättningar. Det slår mot de viktiga industrijobben i Skövde och Västergötland, och det är det jag har lite svårt att se. I talarstolen talar sig Josef Fransson varm för industrin och möjligheterna men missar samtidigt så fundamentalt den viktiga handelsmöjlighet som EU faktiskt innebär i sammanhanget. Varför?

Anf. 32 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det känns som att det blir lite rundgång i diskussionen och som att detta är frågor vi har diskuterat både en och två gånger tidigare.

Lars Hjälmered hade bara två frågor som han tycker att vi kan behålla själva men som EU kanske vill ta över. Jag tycker dock att det är betydligt fler; jag tycker snarare att det är ungefär 90 procent av alla frågor som hanteras nere i Bryssel och som man har makt över där som vi gott och väl skulle kunna klara själva. Ta bara en sådan sak som den helt makabra energiunion man ska investera så astronomiska summor i att jag knappt vågar säga dem, för om jag upprepar den siffran hamnar jag väl på Youtube i ett skämtklipp. Det är sådana otroliga summor – för en energipolitik.

Vi behöver inte överrockar från Bryssel för att klara vår energipolitik. Jag tror inte att vi behöver överrockar nere i Bryssel för att klara vår arbetsmarknadspolitik, eller ens klimatpolitik eller någonting över huvud taget. När det gäller frihandel, däremot, har jag sagt att Sverigedemokraterna

är positiva. Vi vill ha en frihandelsunion, och vi vill ha europeiskt samarbete kring standarder, kanske kemikalielagstiftning och sådant som är direkt kopplat till frihandel.

Lars Hjälmered lyfte fram detta med britterna, och ”kaos” och ”oordning” var två ord som användes. Jag säger att EU:s maktfullkomlighet väl aldrig har visat sitt fula tryne mer än under brexitförhandlingarna, där ledarskapet på fullt allvar säger att Storbritannien måste betala 400 miljarder kronor för att ens få lämna EU. Annars sitter man inte ens vid bordet och diskuterar övergångsregler. Det är en maktdemonstration av det mest vidriga slag jag har skådat. Det är inte en union jag vill vara en del av. Jag vill ha ett nytt Europasamarbete.

Anf. 33 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! I min grannby Flarken bor Anniqa Nygård och hennes man Arne Edström. De är grisproducenter, och de gör också hemleveranser av hantverksproducerad mat till både privatpersoner och restauranger.

Det är en självklarhet för Anniqa och hennes familj att förvaring och transport av matprodukterna sker med rätt temperatur. Det litar dock inte myndigheterna på, utan de kräver att det ska göras en separat mätning varje dag. Man vill ha koll på att temperaturerna ligger i ett visst spann. Det räcker alltså inte med Anniqas temperaturmätare, utan det ska finnas en separat.

Detta är bara ett av många administrativa krav som dagligen ställs på dessa företagare. Anniqa säger att hon hade önskat att myndigheterna skulle lita mer på företagare i stället för att bara kontrollera dem. Det är ett tydligt exempel på det regelkrångel som ni regeringspartier faktiskt säger att ni vill komma ifrån.

Varje år gör Svenskt Näringsliv undersökningar bland svenska företag om företagsklimatet. Ett återkommande svar bland företagarna är att regelbördan är ett stort problem, liksom att utvecklingen verkar gå i fel riktning. I den senaste undersökningen, som gjordes 2017, svarade 60 procent av företagen att de upplever regelkrångel som en av de viktigaste frågorna att hantera. 60 procent tror att de skulle kunna spara mer än sex timmar i månaden om reglerna blev enklare. Faktum är att hela 64 procent svarar att regelbördan har blivit tyngre jämfört med för bara två år sedan.

Det är klart att regler måste finnas, men om de är så pass betungande och tidskrävande att de motverkar den ökade konkurrenskraften och påverkar företagen negativt och hämmande är det ju någonting som är fel. Den negativa trend som har utvecklats de senaste åren måste faktiskt vända. Det är i de små och växande företagen som potentialen finns för att skapa nya jobb i Sverige, och då måste jobbskaparna få rejält sänkta trösklar till att ta steget och anställa.

Ett steg i den riktningen är som sagt att minska regeldjungeln. Centerpartiet föreslår bland annat att man bör införa principen ”en regel in och en regel ut”. Det betyder att om en regel införs måste någon annan försvinna, eller också behöver man kompensera med ganska kraftiga kostnadsminskningar. Dessutom tycker vi att fler regler bör ges så kallade solnedgångsklausuler. Det innebär att en regel ges ett slutdatum, och ser man inte fler fördelar än nackdelar med regeln vid slutdatumet måste regeln försvinna.

Herr talman! Det största hindret för företag att växa är höga kostnader för att anställa. När det gäller enmansföretag har Centerpartiet därför föreslagit – återigen – att man ska slippa betala arbetsgivaravgifter för den förste anställde under de första två åren, och det gäller alla företagsformer. Detta är någonting som jag har testat på företag runt om i landet när jag har besökt dem och som tas emot väldigt positivt.

Ett annat förslag, herr talman, som vi har lagt fram i vår budget är att man ska kunna starta ingångsföretag. Detta är ett tjugigt ord, men det är ganska enkelt i praktiken. Det enda man behöver är en bra företagsidé och en mobiltelefon. Maximal årlig omsättning är 250 000 kronor.

Man slipper betala moms och arbetsgivaravgifter. I stället betalar man en schablon på 25 procent via en app i mobilen som är ansluten till Skatteverket. Detta gör exempelvis att det blir enklare för nysvenskar och ungdomar att starta sitt första företag.

Vi vill höja taket för RUT så att man ska kunna göra avdrag på upp till 75 000 kronor per hushåll och år. Vi vill också bredda utbudet av tjänster som ska omfattas av RUT.

Herr talman! En annan viktig faktor för företagen är riskkapital. Det är bra att regeringen nu växlar upp statligt riskkapital med privat riskkapital, eftersom detta gör att påsen med pengar blir större.

Tyvärr ser regeringen dock inte behoven över hela landet. Regeringen lade ned riskkapitalbolaget Inlandsinnovation, som gick in med riskkapital i norra Sverige, Värmland och Dalarna. I dag rör det sig i stället om en nationell fond. Jag vet inte exakt hur det går för Saminvest – det skulle vara trevligt om näringsministern kunde säga några ord om det.

Problemet är att det kan finnas en risk att investeringarna blir mer storstadsfixerade, och det är jag väldigt rädd för. Det är jättebra att regeringen bistår Stiftelsen Norrlandsfonden med 200 miljoner, men jag kan ändå tycka att det i sammanhanget känns som ödets ironi – man tar 2 000 miljoner från utsatta områden som har svårt med riskkapital och ger sedan tillbaka 200 miljoner. Man tar nio tiondelar och ger tillbaka en tiondel.

Mikael Damberg skakar på huvudet, men jag känner att detta är enormt provocerande. När Mikael Damberg ändå sitter i kammaren kan jag säga att jag såg ett klipp på SVT där näringsministern sa att detta var väldigt bra, eftersom man gjorde det för att stärka norrländska företag. Jag vet inte om ministern ser att det är ett problem att man tar så mycket pengar från ett område och ger tillbaka så lite samtidigt som man säger att man satsar på norrländska företag och att vi nu ska vara glada. Jag känner att det snarare är en provokation, även om jag tycker att 200 miljoner är bättre än noll.

Herr talman! Ytterligare ett bevis på regeringens storstadsvurmande och negligera av landsbygden är flygskatten och skatten på avstånd för lastbilar. Det jag inte kan begripa är detta: Man säger att man vill göra det här av miljömässiga skäl, men ändå ger man inte någon möjlighet för företag att ställa om. Man premierar inte de företag som vill vara miljövänliga, som kör på miljövänligt bränsle eller som använder biobränsle för flyg. I stället vill man beskatta alla, oavsett om de gör rätt eller om de gör fel.

För mig är detta snarare en fiskal skatt, som man använder för att täppa till alla hål i statskassan och för att uppfylla alla löften i den expansiva budget som man vill lägga fram 2018. Visserligen har man dragit tillbaka

förslaget om kilometerskatt, men det behandlas fortfarande i Regeringskansliet. I stället för att slänga detta förslag i papperskorgen fortsätter man att bearbeta det, och jag skulle inte bli förvånad om det kommer tillbaka med full hastighet under våren.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag prata lite om kvinnors företagande. Jag har engagerat mig ganska mycket i den frågan. Jag har rest runt i Sverige och träffat många företagare som är kvinnor. I dag är en av fyra företagare kvinna, vilket är ett ganska dåligt betyg för ett av världens mest jämställda länder.

Man kan undra varför det har blivit så här. En av orsakerna är att många kvinnor började att jobba i den offentliga sektorn när kvinnor började att förvärvsarbeta på 60- och 70-talet. En av dem var min mamma. Många har jobbat där under hela sitt yrkesverksamma liv. De har haft en dålig lön och sedan fått en väldigt dålig pension.

År 2009 införde alliansregeringen rätten att välja utförare inom vård, skola och omsorg. Man kan se att kurvorna för kvinnors företagande började att peka uppåt i samband med detta, men när diskussionerna om att sätta ett vinsttak för välfärdsföretagen dök upp sjönk siffrorna igen.

Nu är regeringens särskilda utredare Ilmar Reepalu klar med sin utredning om tak på vinster i välfärden. Om förslaget i denna utredning skulle gå igenom skulle tusentals företag med kvinnor vid rodret tvingas att stänga igen sin verksamhet. Som förslaget är utformat kommer det att med kirurgisk precision riktas mot små företag, som ofta drivs och ägs av kvinnor.

Vad kan vi då göra för att stimulera fler kvinnor till att starta och driva företag? En sak är att se över socialförsäkringssystemet. Detta är någonting som hela tiden kommit upp i diskussioner med kvinnor som jag har träffat. Vad jag förstår har regeringen nu en utredning där man tittar på detta. Det välkomnar jag, för jag tror att det finns en stor problematik på detta område.

Centerpartiet föreslår även en satsning på invandrarkvinnors företagande. Ett sådant projekt har tidigare drivits väldigt framgångsrikt av Almi, men det togs tyvärr bort av den sittande regeringen. Efter samtal med Almi har jag förstått att denna satsning var väldigt lyckad. Jag hoppas att regeringen tänker om och återinför den, för den är mycket efterfrågad.

Slutligen vill Centerpartiet även öka satsningen på ungt företagande, så att fler gymnasieelever och fler elever i grundskolan får chansen. Jag är en av dem som växte upp i en miljö där jag inte kände några företagare. Mina föräldrar var arbetare. Vi umgicks inte med företagare – för mig var det en helt främmande värld. För mig var det naturligt att jag skulle bli anställd; det fanns inget annat på kartan.

Jag tror inte att det är så annorlunda i dag. Jag tror att många unga växer upp i samma miljö som jag gjorde. Därför tror jag att ju tidigare vi kan få in företagande och entreprenörskap i skolan, desto bättre.

Med det sagt skulle jag vilja ge regeringen lite beröm, för jag har nämligen kikat på budgetförslagen. Jag ser att det finns ett visst närmande när det gäller kvinnors företagande och att det finns några satsningar som inte fanns i fjol, vilket jag tycker är jättebra.

Jag vill säga att även om vi har olika sätt att bedriva denna politik har vi i alla fall ett gemensamt mål. Det tycker jag är jätteviktigt, och jag vill gärna framhålla detta. Jag hoppas att alla partier fortsätter att jobba med

denna fråga. Den är inte bara viktig för jämställdhet, utan den är också väldigt viktig för svensk ekonomi.
(Applåder)

Prot. 2017/18:47
11 december

Näringsliv

Anf. 34 SAID ABDU (L):

Herr talman! Välkommen hit, näringsminister Mikael Damberg – roligt att du är med oss i debatten i dag!

Herr talman! Liberalerna är Sveriges socialliberala parti. Vårt parti vill på en idé om att hålla två tankar i huvudet samtidigt – ett socialt perspektiv, för att värna de svagaste i samhället, samt ett liberalt perspektiv, för att vi älskar att se självständiga individer växa, utvecklas och starta företag.

Kombinationen av dessa två perspektiv till en välbalanserad helhet är grunden till socialliberalismen. I balansen mellan det sociala och det liberala har vi en osviklig optimism och tilltro till människan och det samhälle som vi tillsammans har skapat för att upprätthålla medborgarnas fri- och rättigheter.

Vi tror på människan, och vi tror att marknadsekonomi är en av de främsta formerna för individens självförverkligande – en marknadsekonomi som stärks av vissa kontrollmedel och ramar från det offentliga, om förtroendet mellan individ och marknad skulle riskeras.

Herr talman! Klyftorna och utanförskapet växer i Socialdemokraternas Sverige. Det är inte en slump utan en logisk följd av att vi har en regering som går i Vänsterpartiets ledband.

Här har vi roten till rutenheten, som ständigt sätter kollektivet före individen, som hellre ser att alla har det lika dåligt än att någon får det lite bättre genom hårt arbete och djärva tankar, som hellre vill tvinga oss in kollektiva och trångsynta fyrkanter än att se kreativiteten blomma.

Låt oss tala om grunden till kreativiteten. Låt oss tala om individen och den fria tanken. Det är den minsta beståndsdel som ligger bakom vår välfärd, det som gör att vi vågar leva, drömma, pröva, misslyckas och nå segens sötma, det som gör att vi vågar skapa näringsrika och livgivande företag.

För oss liberaler ska det vara enkelt, roligt och givande att driva företag. För oss är företagandet både ett uttryck för individens möjlighet att förverkliga sina idéer och en grundförutsättning för vårt gemensamma samhällsbygge.

Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler jobb i växande företag betyder nya livschanser för individer och ett minskat utanförskap, och i förlängningen är det en förutsättning för att vi ska kunna genomföra socialpolitiska satsningar. Detta har genom åren formulerats i visioner från Bertil Ohlins ”fri företagsamhet med socialt ansvar” till Bengt Westerbergs ”Sverige behöver både företag och dagis” – numera skulle vi väl säga företag och förskola.

Herr talman! Vi liberaler vet att resan från ofrihet till frihet börjar med tron på människans förmåga till stordåd. Vårt mål är att alla ungar ska känna zlatanismen, en dröm om att man är kung över sin egen framtid, gro inombords.

När jag växte upp i Västsverige och jobbade på verkstadsgolvet på Saab såg jag hur viktigt ett jobb är. På verkstadsgolvet växte man som

person när man fick ansvar och blev en del av en gemenskap. Den gemenskapen kallar jag för den svenska drömmen. Fler måste få chansen i Sverige, fler måste få chansen på Sveriges arbetsmarknad och fler måste få arbetsro och möjligheter att utveckla sina företag i lugn och ro bortom stoppultimaturn och vinstförbud.

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att Sverige inte behöver fler vinstförbud i välfärden. Sverige behöver fler förbud mot klåfingriga politiker som försöker skapa näringspolitik med femårsplaner.

Jag vill fråga er som tror att ni vet bättre hur ni ska sköta ett företag än den enskilda näringsidkaren själv: Har ni någon gång drivit ett eget företag? Har ni någonsin gått upp i ottan och stannat till strax efter midnatt för att arbeta? Har ni upplevt hur det sociala skyddsnätet som arbetstagaren tar för givet inte innefattar företagaren, som ändå är den som bekostar välfärdssystemet? Har ni någonsin planterat en gröda och sett den växa och utvecklas? Har ni öppnat dörren för nya människor som tagit sitt första steg på arbetsmarknaden genom att ni tagit en personlig risk och vågat anställa dem? Det har jag, herr talman, och det är en erfarenhet som jag unnar fler i denna kammare.

För att kunna stifta goda lagar som stärker näringsklimatet i ett land måste det finnas en insikt, en empati och en tacksamhet för var grunden till vårt välstånd finns. Jag har sagt det många gånger tidigare och jag säger det igen, kära kollegor: Välståndet finns i företagsamma människor.

Regeringen må tänka sig vinstförbudet som ett spel för att hålla stödet från Vänsterpartiet vid liv. Men för de näringsidkare som drabbas är det ett direkt slag mot verksamheten och de anställda. Att införa ett vinstförbud för välfärdsföretagen utgör en regelbörda som saknar motstycke.

Blotta hotet om en sådan lagstiftning har redan slagit hårt mot entreprenörskap och innovation inom välfärdsföretagandet. Ett exempel är att banker har börjat neka expanderade välfärdsföretag finansiering, eftersom återbetalningsförmågan minskar lika mycket som vinsten begränsas.

Osäkerheten drabbar välfärdsföretagande entreprenörer som vill effektivisera och skapa bättre förutsättningar i vård, skola och omsorg, exempelvis genom en centraliserad it-avdelning eller dylikt.

Herr talman! Om det är något som ska begränsas är det den här typen av lagstiftning.

Samtidigt som detta sker inrikes läser vi om hur regeringen reser utrikes för att sälja en skolkoncern som ska beläggas med vinstförbud hemma i Sverige. Hyckleriet känner här inga gränser. Man häpnar.

Den 3 december gick civilminister Ardalan Shekarabi och Ali Esbati ut i DN och slog fast att vinster inom välfärden ska begränsas. Dagen efter säger socialminister Annika Strandhäll att hon inte tror på ett vinsttak och att det inte kommer att bli något sådant.

Före valet sa man att sjuklönekostnaderna inte skulle öka för företagen. Efter valet såg vi ett jättemärkligt förslag om att vältra över 25 procent av de totala sjuklönekostnaderna i upp till två år på företagen. Som tur är realiserades inte detta förslag. Men denna ryckighet är inte välkommen bland företagen, som får svårt att planera verksamheten.

Herr talman! En aktiv näringslivspolitik måste börja och sluta i de välfärdsskapare som gör det möjligt för oss att samlas och fördela en statsbudget. Att fördela statsbudgeten över deras huvuden känns i grunden fel

för den som har jobbat på Saab Automotives och för den som är entreprenör inom högskolevärlden.

En lägre skatt, en minskad regelbörda och en smartare anställningsform hade stärkt förutsättningarna för näringsidkarna. Men det är ett beslut som Sveriges riksdag inte är redo att fatta i dag.

Avslutningsvis: Liberalernas förslag i detta betänkande för hur vi ska styra landet i rätt riktning är att betrakta som en helhet. Det är ett heltäckande och välavvägt budgetförslag. Vi ser ett värde i att hålla samman budgetprocessen och undviker således enskilda utbrytningar ur rådande budgetordning – i motsats till vad Socialdemokraterna gjorde 2013 när de bröt denna ordning och i motsats till vad Sverigedemokraterna nu vill göra.

(Applåder)

Anf. 35 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag har en kort fråga till Said Abdu, och den gäller det jag tog upp i mitt anförande.

Mycket av det som Said Abdu tar upp i sitt anförande är bra. Jag är för marknadsliberalism, frihet för företagare och allt sådant.

Liberalernas partiledare har dock sagt att man hellre stöttar ett fortsatt socialistiskt styre än sätter sig vid samma bord som min partiledare Jimmie Åkesson.

Hur går det ihop, Said Abdu? Är det med Socialdemokraterna ni ska driva igenom den frihetliga politiken för företagare?

Anf. 36 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Jag tackar Josef Fransson för frågan.

Som jag nämnde i mitt anförande är det mycket vi vill göra för att underlätta företagarnas vardag. Det är ändå de som bygger vårt välstånd, och de bör vara med i diskussionerna om hur vi ska utforma denna politik.

Regeringsbildningsfrågan får vi återkomma till när väljarna har sagt sitt.

Jag har en fråga till Josef Fransson: Hur ser du att regelbördan, som du i ditt anförande lyfte fram som en väsentlig del i Sverigedemokraternas näringspolitik, skulle minska genom ett utträde ur EU eller genom ett avslut av EU:s nuvarande konstellation?

Anf. 37 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är lite sent att berätta för väljarna vilka man tänker samarbeta med. Jag vet att många allianspartier slingrar sig och säger att de hoppas att Alliansen ska få egen majoritet. Men handen på hjärtat, alla vet att det inte kommer att hända.

Då finns det två alternativ. Antingen bildar man regering med stöd av Sverigedemokraterna, eller så understöder man en fortsatt socialdemokratisk regering. Sedan är det stopp; det finns inte fler alternativ.

Jag tycker att väljarna har rätt att veta detta innan. Man ska inte slingra sig och säga att man hoppas att Alliansen får egen majoritet, för den utgången existerar inte. I stället kan man vara tydlig med att från och med valet 2018 ingår Liberalerna i det rödgröna styret och inte i alliansstyret.

Anf. 38 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Vad ska jag säga om detta replikskifte? Som gammal fotbollsspelare ger jag aldrig upp innan matchens 90 minuter är över. Jag kommer att slåss för mina idéer, för vad jag tror på och för min vision för Sverige tills matchen är slut. Att ge upp dessförinnan är för mig obegripligt och något jag inte kommer att göra.

Jag kommer att slåss för mina idéer fram till den 9 september. Det är vad jag tänker göra, det är vad mitt parti kommer att göra och det är vad min partiordförande har sagt. Han har gett ett första alternativ i regeringsfrågan, och han har gett ett andra alternativ i regeringsfrågan. Men vad har Sverigedemokraterna gett för alternativ i regeringsfrågan?

Skulle du säga att Sverigedemokraterna är regeringsdugliga, Josef Fransson? Det är ytterst tveksamt.

Jag tycker att det är mycket ovärdigt att diskvalificera väljarna från att få syna vår politik före den 9 september.

Anf. 39 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! En god välfärd förutsätter ett konkurrenskraftigt och differentierat näringsliv. Kristdemokraterna slår vakt om ett livskraftigt näringsliv som kan skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt, såväl socialt som ekonomiskt och miljömässigt. Sverige, anser vi, behöver mer än någonsin ett företagsklimat som lägger grunden för fler jobb, för människor med olika slags bakgrund.

Men den rödgröna regeringen fortsätter att ge med ena handen och ta med den andra. Regeringen har under mandatperioden försökt hålla olika grupper i näringslivet på gott humör. Man har bildat råd, satt ihop samverkansprogram, utsett samordnare, fört samtal inom viktiga branschområden och lagt fram strategier.

Människor engageras att delta i utvecklingen av sina respektive områden, och det är något som borde vara oerhört gott och bra. Men det som sedan kommer ut i praktisk politik – från regeringen själv, inte från de engagerade i professionen – är i mångt och mycket något helt annat, som i stället motverkar de goda initiativen.

Jag ska ge ett antal exempel. Jag har haft glädjen att lyssna till mina kollegor, som också har gett en del exempel. Vi har Saminvest, som min kollega i Centerpartiet påpekat, ett omstrukturerat statligt riskkapital. Jag var en av dem som var oerhört positiva till detta, för jag vet att tanken med det var jättebra.

Vi skulle komma in tidigare, i såddfasen så att säga, även med statligt riskkapital och i samarbete med privata aktörer på marknaden. Men det har gått så långsamt att den välkände Skalman hade gått fortare än den fart med vilket detta företag drivs. Det kan inte ta så lång tid att anställa en vd och personal som ska sköta det, när man i princip tog över två befintliga riskkapitalbolag: Fouriertransform och Inlandsinnovation.

Enligt halvårsrapporten har ingenting hänt med koncernens medel. Det vore jätteintressant att få höra ministerns synpunkt om detta. Det finns fler företag som vill verka i Sverige, men om man ska kunna ta del av riskkapitalet tillsammans med annat kapital är det uppenbarligen ett hinder. Man har också lagt fram ogenomtänkta förslag om personaloptioner och om förändringar av lagen om offentlig upphandling, till exempel.

Man säger sig vilja uppmuntra att fler startar företag i Sverige men drar samtidigt ned på stöd till företagsrådgivare och utvecklare av befintliga företag och särskilt till kvinnors och invandrades företagande. Att tala om innovation och dessutom inneha titeln innovations- och näringsminister förpliktar, tycker jag.

När stödet till Svenska Uppfinnareföreningen dessutom dras in, så man därmed tvingas gå i konkurs, känns både tal och titel tämligen innehållslösa. Det ironiska i detta är också att flera svenska uppfinnare för bara någon vecka sedan vann priser vid internationella tävlingar som hölls i Kina. De skulle alltså stå och hålla fanan högt för Sverige och möjligheten att vara uppfinnare i vårt land samtidigt som de åkte dit med kunskapen och vetskapen om att stödet just hade dragits in.

Uppfinnarna i Sverige har det väldigt tufft redan i dag. Vi kan ge stöd till lön för konstnärer i det här landet men inte ge stöd till uppfinnare så att de kan leva någorlunda dragligt under den tid de håller på och söker patent, vilka i förlängningen kan ge svenska arbetstillfällen. Jag tycker att detta är otroligt märkligt.

Regeringen har valt ut industrin som ett viktigt näringsområde för Sverige att utveckla, men politiken för nyindustrialisering är otillräcklig. För mig är nyindustrialisering inte bara att hitta nya branscher utan också att utveckla de branscher som vi redan har. Vi kan ta två konkreta exempel även där.

Vi har rymd- och flygsektorn. Jag kommer från Trollhättan i Västsverige, och för oss är detta en oerhört viktig bransch. Flera av oss i näringsutskottet har varit involverade i den rymdstrategi som skulle läggas fram. Vi har synpunkter från Sverige och näringsutskottet på den europeiska rymdstrategin, men vi kan banne mig inte se till att vi får till en svensk rymdstrategi.

När jag hade en interpellationsdebatt med forskningsministern för ett tag sedan sa hon: Nej, det blir ingen strategi. Vad blir det då – en tumme? Nej, det blir en skrivelse. För mig är en skrivelse väsensskild från en strategi, som involverar både kompetensutveckling och företagsutveckling.

Mitt andra exempel är en näring som har funnits i generationer: gruv- och mineralindustrin. Jag vet att ministern talade på det senaste branschmötet för Svemin, med löftet att en utredning ska tillsättas som ska göra det enklare för företagen att gå in i en prospekteringsprocess. Ja, lovat är det, och jag ser fram emot ett svar på detta. Branschen tror och hoppas på detta, men vi vet inte när. Det är väldigt svårt att uttyda när beslut fattas av regeringen, men det är kanske redan gjort. Det ser jag som sagt fram emot att få höra.

Med tanke på den olika syn som Miljöpartiet och Socialdemokraterna uppenbarligen har på dessa frågor ser jag verkligen fram emot att näringsministern tar strid för denna näring, som har försett Sverige med spetskunskap och arbetstillfällen över hela landet, i generationer.

Herr talman! Lösningar saknas som vi vet på matchningsproblematiken, där grundutbildning inom en rad yrken är en förutsättning för anställning. Om vi ska kunna använda denna näring, som har försett oss med kunskap och arbetstillfällen i generationer, behövs till exempel bergsingenjörer.

Det går inte att använda denna näring så länge till om vi inte har ett fortsatt flöde av utbildad personal. Det finns *en* utbildning i Sverige, som

har funnits hur länge som helst i Filipstad i Värmland. Jag har bott där själv tidigare, och jag vet vilken betydelse den har inte minst för den bygden. Nu har branschen själv fått ta över utbildningen därför att man från statligt håll inte ens har kunnat förse denna enda spetsutbildning med medel.

Allt hänger ihop. Detta är något som vi borde ha lärt oss – vi är ju några stycken som har suttit i riksdagen i några år. Allt hör ihop. Förr eller senare kommer vi in på det ena eller andra området och ser hur det har ett sammanhang.

Det är klart att när man förbereder olika förslag i Regeringskansliet kan vi som sitter på den andra sidan vattnet, som det heter här, fundera över hur klurigt vi kan tycka att det är på den andra sidan. Det läggs fram förslag som sedan får dras tillbaka: högre skatt för löntagare, försämrade villkor för småföretagare inom 3:12-reglerna, kilometerskatt och så vidare.

Som om detta inte vore nog väljer regeringen också bort att prioritera den växande tjänstesektorn genom att göra sänkningar av både RUT och ROT. Man håller tillbaka den privatägda vård- och omsorgssektorn och utbildningsföretag, som alla arbetar inom ramen för offentligt finansierade områden, genom att vilja införa vinstbegränsningar.

Jag tar upp detta igen. Jag vet att jag har gjort det förr, men jag tycker att det har en relevans: Vi har överallt i hela Sverige byggföretag och andra som lägger anbud via LOU för att få utföra uppdrag åt stat, kommuner och landsting. Ingen kontroll görs av dessa företag och hur stora vinster de gör på det offentligas bekostnad. Men när det handlar om vård och omsorg och om utbildning är man väldigt intresserad av att dra åt så mycket man kan för företagen. Om det hade funnits lite sans och balans i det hela skulle man naturligtvis ha sett till att regelverket för ersättningen hade varit anorlunda från början så att det hade varit omöjligt att föra ut offentliga medel från landet. Det hör ihop, återigen.

Vinster i välfärden – ja, den största vinsten i denna diskussion har i alla fall inte den så kallade samarbetsregeringen gjort. Jag anser nog att näringsministern noga har hållit sig undan debatten, troligen i vetskap om att det inte finns någon potential i att dra undan mattan för privatägda vårdcentraler som har ökat tillgängligheten till vårdinsatser över dygnets timmar eller för friskolorna med en pedagogik som tillgodoser eleverns potential att lära på nya sätt.

Skatter för både privatpersoner och företag har antingen redan höjts eller aviserats att införas eller höjas under mandatperioden till dags dato med – lyssna nu – 65,9 miljarder kronor! Frågan är varför regeringen har valt vissa av dessa skatter, som uppenbarligen har lett till färre jobb och färre som vågar fortsätta att driva företag. Regeringen slår sig för bröstet för den lägsta arbetslösheten och tror att de som står längst från ordinarie arbetsmarknad inte kommer att behöva mer stöd framöver på grund av att de helt enkelt har hamnat ännu längre ned i högen av ansökningar hos de få arbetsgivare man kan söka jobb hos. Det är en chimär.

Där regeringen nu har valt ut vilka jobb som ska få öka i antal välkomnar vi kristdemokrater i stället alla arbetstillfällen som kan skapas i både nya och befintliga företag. Alla arbetade timmar ska räknas som en tillgång såväl för den enskilda personen som för samhället. Detta är den bästa sociala åtgärden för en enskild person men också för samhället: att få ett jobb och kunna ha en egen försörjning. Där behövs alla företag, i alla storlekar

och branscher, och människor som vågar driva och utveckla dem och anställa fler.
(Applåder)

Prot. 2017/18:47
11 december

Näringsliv

Anf. 40 DAVID LINDVALL (S):

Herr talman! I dagens debatt har vi förmånen att få behandla näringsutskottets betänkande på detta utgiftsområde. Det är ganska skönt att i det första inlägget i denna kammare ha en stark budget på området i ryggen.

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är den lägsta som någonsin uppmätts i ett EU-land. Sedan valet 2014 är det 200 000 fler som har ett arbete att gå till i Sverige. Handeln och exporten ökar. Nu ser vi också ett trendbrott för landsbygden. Det satsas igen, både i glesbygd och i tätort.

Herr talman! De svenska företagen växer. Produktiviteten ökar, och tillväxtviljan är stark. Den aktiva näringspolitiken och det hårda arbete som varje dag utförs i de svenska företagen har gett resultat. Även om vi i grund och botten är överens i denna kammare om att det krävs investeringar på området för att få ett starkt och växande näringsliv, en trygg välfärd och fler jobb skiljer sig våra politiska prioriteringar åt.

Jag kan med viss besvikelse, men utan särskilt stor förvåning, konstatera att samtliga partier väljer att göra avsevärt mindre anslag på området i sina förslag än vad Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gör i sitt.

Regeringens prioriteringar inför nästa år är tydliga: Vi ska gemensamt investera i nyindustrialisering – en riktig tongue twister – och för att möjliggöra smarta, klimateffektiva lösningar i industrin. Vi ska gemensamt investera i digitalisering och röjda hinder för företagande och tillväxt i hela Sverige. Vi ska göra det gemensamt för att göra detta tillgängligt både på landsbygd och i storstad.

Jag vill tala om några särskilt viktiga satsningar i dag. I besöksnäringen, som ligger mig som gotlänning varmt om hjärtat, har 11 000 nya jobb skapats bara under förra året. Detta är en bransch där tillväxtviljan är som allra störst. Ser vi till vilka som i dag arbetar inom hotell- och restaurangbranschen märker vi att 30 procent är under 25 år. Även om det inte är föremål för just denna debatt, herr talman, vill jag bara poängtera att Besöksnäringens utredningen så sent som i förra veckan lämnade sitt slutbetänkande. Det är ett mycket välkommet steg för en samlad politik för besöksnäringen, som Sverige länge har saknat. Och redan nästa år tar vi fler steg för att växla upp arbetet ytterligare.

Visit Sweden tillförs 90 miljoner kronor de närmaste tre åren för att kunna stärka bilden av Sverige som ett turistland i världen. Vi vet att branschen i dag är regelutlösning och har många myndighetskontakter. Regeringen skjuter till 2 miljoner för att kunna utveckla den överenskommelse som i dag finns mellan regeringen och SKL för restaurangbranschen, där man med digitaliseringen som verktyg gör det enklare att driva företag inom branschen. Detta ska nu breddas till att inkludera hela besöksnäringen. Det kommer att frigöra tid och energi för företagen – tid och energi som i stället kan läggas på att växa, utvecklas och skapa fler arbetstillfällen.

Besöksnäringen är en viktig motor för tillväxt och utveckling i hela landet, inte minst i glesbygden. Framför allt är den en väg in i arbete för unga och nyanlända.

Herr talman! Förenklingsarbetet kommer att komma fler företag till del. De små och medelstora företagen har en självklar plats i regeringens näringspolitik, precis som de har en central plats i svenskt näringsliv.

Genom digitaliseringen kan det som i dag är krångligt och lite bökit göras lite enklare. Vi använder redan i dag appar för att deklarerat, anmäla vab och betala räkningar. Samma utveckling som har skett för oss som privatpersoner måste också ske för företagen. Bolagsverket gavs därför förra året i uppdrag att möjliggöra en digital hantering av årsredovisningar. Och här är den goda nyheten: Nästa år blir det verklighet! Det kommer att innebära en reell skillnad för företag runt om i hela Sverige.

Men vi måste också rikta resurser för att de små företagen ska få rätt förutsättningar att växa. Genom växa-stödet, som nu har utvidgats till att omfatta också aktiebolag och handelsbolag, ges ett omfattande stöd för att de små och medelstora företagen ska kunna anställa sin första medarbetare. Många av de riktigt stora företag vi har i Sverige i dag, som sysselsätter många, har en gång varit väldigt små. Därför är detta stöd helt rätt.

Vi vet att det är ett stort steg att anställa sin första medarbetare. Om vi gemensamt i den här kammaren kan göra den tröskeln lite lägre ska vi också göra det. Från den 1 januari kommer växa-stödet att träda i kraft, och jag tror att det är en välkommen nyhet bland Sveriges småföretagare.

Särskilda satsningar genomförs på kvinnors företagande, framför allt för att fler utlandsfödda kvinnor ska få möjligheten att bli företagare och förverkliga sina drömmar och förhoppningar. Det är välkommet.

Herr talman! Jag nämnde inledningsvis att arbetslösheten i Sverige har pressats tillbaka. Men för många av dem som varit arbetslösa länge eller som av andra skäl står långt från arbetsmarknaden krävs särskilt riktade insatser både från det offentliga och från det privata för att vägen till arbete ska bli så kort som möjligt. Här är de arbetsintegrerande sociala företagen – också en tongue twister – ett välkommet inslag på vår arbetsmarknad. I dag sysselsätter dessa företag nästan 10 000 personer, och 3 500 av dem har en anställning. Det här är en kraftig ökning sedan 2010. Men vad vi inte får glömma bort, vad gäller de arbetsintegrerande sociala företagen, är att det bakom varje siffra i statistiken döljer sig ett människoöde och en förhoppning om att få kunna bidra och om att få vara del av en gemenskap. Det arbetet tycker jag att vi fortsatt ska stödja.

Därför tillför regeringen ytterligare 50 miljoner kronor för att kunna stötta de sociala företagen i deras utveckling. De här företagen rymmer både tanken om att kunna leverera en tjänst eller en vara på konkurrensmässiga villkor och tanken om att kunna vara en aktiv och inkluderande samhällsaktör. Det tycker jag är viktigt.

Herr talman! Som gotlänning har jag förmånen att få representera ett län med en växande arbetsmarknad som närmast är en spegling av Sverige i stort. Vi har de tunga och viktiga processindustrierna, en kreativ besöksnäring, ett växande småföretagande och ett starkt nyföretagande.

De medskick jag får från näringslivet på Gotland är desamma som återfinns i branschorganisationernas och myndigheternas rapporter. Det är kompetensförsörjningen som är nyckeln för att företagen ska kunna växa och utvecklas också i framtiden. Omställningen är helt central. Därför bygger nu regeringen till 2021 ut utbildningssystemet med 93 000 fler utbildningsplatser med ett särskilt fokus på yrkesutbildningar. Dessutom ligger

i förslaget att satsa särskilt på regionalt yrkesvux och på att göra yrkesprogrammen i gymnasiet mer attraktiva.

Detta är, herr talman, inte föremål för dagens debatt eller för utskottets betänkande, men det är väldigt viktigt i den helhet i vilken näringspolitiken ingår.

De borgerliga partiernas underinvesteringar i utbildning, infrastruktur, bostadsbyggande och välfärd har skapat stora tillväxthinder i Sverige. Samma negativa effekt skulle de borgerliga partiernas nedskärningar ha också framöver. Det är miljoner som ska skäras ned i exportfrämjande, näringslivsutveckling och innovation. Sverige som är ett litet och exportberoende land måste ha en hög ambitionsnivå i de här frågorna. Vi måste ha en hög ambitionsnivå för att vara ett föregångsland när det gäller trygghet att vara företagare och vi måste ha investeringar för att röja tillväxthinder och för det viktiga klimatarbetet.

Herr talman! Näringspolitiken är ett av våra viktigaste instrument för att skapa ett Sverige som håller ihop. Den regionalpolitiska profilen som regeringens näringspolitik har är viktig för att skapa ett land som håller samman. Det gör skillnad när politiken läggs om från ofinansierade miljardskattesänkningar till gemensamma investeringar i välfärd, arbete och utveckling.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och i och med det också bifall till en effektiv, långsiktig och hållbar politik för fler och växande företag i hela Sverige.

(Applåder)

Anf. 41 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack, David Lindvall, för ditt anförande! Det var ditt jungfruliga tal här i näringsutskottet, och du gjorde det med den äran, även om jag kanske inte håller med om alla detaljer.

Jag har en fråga till David Lindvall. I början av ditt anförande sa du att regeringen nu satsar på landsbygden. Då blir jag lite nyfiken och skulle vilja veta: Hur då?

Anf. 42 DAVID LINDVALL (S) replik:

Herr talman! Tack, Helena Lindahl, för frågan och för välkommandet!

Regeringen satsar på landsbygden nu. Det handlar dels om att bygga ut antalet utbildningsplatser i hela landet, dels om att skjuta till 200 miljoner kronor till Norrlandsfonden för att möjliggöra riskkapital för företag i hela landet. Det handlar också om att skapa en gynnsam miljö för industrierna att kunna växa också på landsbygden och om att bygga ut välfärden med miljarder till sjukvård, omsorg och utbildning över hela Sverige. Det tycker jag är viktiga investeringar i landsbygden.

Dessutom har vi att behandla i den här kammaren, förhoppningsvis alldeles snart, en landsbygdspolitisk proposition utifrån den betänkande som Landsbygdskommittén har lagt fram. Den tror jag kommer att innebära en rejäl skillnad. Där tror jag att Helena Lindahl och jag är helt överens.

Anf. 43 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack, David Lindvall, för svaret! Jag hör vad David Lindvall säger, och jag tycker att det är bra satsningar. Men det finns också saker som är negativa för landsbygden och som jag oroar mig mycket för.

Inte minst handlar det om norra Sverige där de stora avstånden finns. Ett exempel är kilometerskatten. Även om den nu återigen utreds på Regeringskansliet finns den ju kvar. Det skulle vara ödesdigert med kilometerskatt för företag, inte minst i norr, eftersom det kommer att vara enormt kostsamt och bli svårare för dem att stå sig i den internationella konkurrensen.

Ett annat exempel är flygskatten. Om inte annat kommer den att påverka turistbranschen negativt. Vi har inte snabbtåg i norra Sverige. Det lär vara väldigt långt bort att norra Sverige skulle få det – i alla fall låter det så när man lyssnar på anförandena i den här kammaren.

Vad gäller minskat riskkapital vill jag säga att även om Norrlandsfonden får ett tillskott på 200 miljoner har regeringen valt att ta 2 000 miljoner i riskkapital från norra Sverige, Värmland och Dalarna.

I Västerbottens inland, mitt hemlän, finns *en* polisbil på vardagsnätter och kvällar på en yta som är nästan lika stor som Danmark. Det säger sig självt att det är helt omöjligt för polisen att kunna göra ett bra jobb. Inte minst det som har kommit upp nu i och med vinterväglag och snöoväder är att Trafikverket har skarpare tidskontroller med gps i plogbilarna. Många entreprenörer törs därför inte ploga enskilda vägar, vilket gör att vägarna blir helt igensnöade. Entreprenörerna är rädda eftersom det ger tiotusentals kronor i vite om man överskrider tidsgränsen.

Det finns alltså många negativa saker för landsbygden, och jag undrar hur regeringen ser på den här problematiken som faktiskt är allvarlig.

Anf. 44 DAVID LINDVALL (S) replik:

Herr talman! Tack, Helena Lindahl, för frågorna! Vi har inte heller snabbtåg till Gotland. Jag tror att Helena Lindahl nog faktiskt får ta den största diskussionen om snabbtågen med sina allianskollegor, för där har motståndet också varit ganska stort.

Vad gäller de skatteförslag som Helena Lindahl diskuterar tycker jag att det är viktigt att flyget bär sina klimatkostnader. Det tror jag att vi alla i den här kammaren tycker, men jag saknar förslag helt och hållet från allianssidan på hur vi ska kunna få omställningen från ett mindre klimat-effektivt flyg till ett mer klimateffektivt flyg till stånd.

Jag tror att flygskatten, som är en skatt på biljetten med 60 kronor, inte nämnvärt kommer att påverka turistbranschen, men regeringen ger en kompensation till flygplatser i bland annat Norrland och på Gotland.

Helena Lindahl talade om trygghet, och nu har vi en kraftigt utökad satsning på poliser och trygghet i den här budgeten på ungefär 7 miljarder. En sådan satsning saknades under alliansåren. Situationen med underinvesteringar som har lett till stora delar av den landsbygdsproblematik som vi har sett det senaste decenniet med industrier som flyttar och utbildningsplatser som försvinner vänds nu. Det är en socialdemokratiskt ledd regering som decentraliserar myndigheterna, flyttar ut statliga jobb och ser till att det nu faktiskt blir ett trendbrott för landsbygden.

Min fråga, även om Helena Lindahl inte får svara på den, är: Vad finns i Centerpartiets landsbygdspolitiska förslag annat än retorik? Inte särskilt mycket, faktiskt.

Anf. 45 TALMANNEN:

Jag låter Helena Lindahl svara på den frågan.

Anf. 46 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Det finns väldigt mycket. Jag tror till och med att Centerpartiet har en ännu större trygghetsatsning i sin budget än vad Socialdemokraterna har. Den ligger på ytterligare 1 miljard. Dessutom säger regeringen i sitt regleringsbrev till polisen att man ska ha en närvarande lokal polis i hela landet. Det är allt annat än vad man har i dag. Då tycker jag inte att det blir mer än floskler från regeringens sida när man talar om hela landet, för så är det definitivt inte.

Anf. 47 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Från ett grönt perspektiv handlar en aktiv näringspolitik om att skapa förutsättningar för ökad sysselsättning, om att ligga längst fram i omställningen till ett innovativt och klimatsmart samhälle och om att ge förutsättningar för enskilda individer att infria sina mål och drömmar.

När vi har livskraftiga företag som vågar växa växer också jobben fram. Varje nyanställning i ett växande företag är en vinst för den enskilda individen, för företaget och i slutändan för Sverige. Och när vi har företag som ligger i global framkant inom hållbarhet bidrar vi inte bara till att minska utsläpp, utan vi ser dessutom till att vara först med den nya tekniken och först med att kunna exportera det hållbara.

När människor får möjlighet att starta eget och se det växa växer de också själva. Därför måste glastak krossas och murar rivas, så att fler vågar och klarar av att starta och driva egna företag.

Herr talman! Den lilla tendens till positiv trend som vi har sett de senaste åren vad gäller utsläpp av växthusgaser i atmosfären verkar tyvärr ha brutits. Återigen ser vi utsläppen öka globalt. Även temperaturen slår nya rekord nästan varje år. År 2016 är det varmaste år som någonsin uppmätts, och preliminära siffror visar att 2017 antagligen kommer att bli ännu varmare.

Ett förändrat klimat rubbar ekosystem och vädermönster. I Kalifornien pågår just nu den kanske värsta skogsbranden någonsin i USA. I Sverige ser vi redan nu ökad nederbörd i framför allt vissa delar av landet samtidigt som vi ser andra ovanliga variationer i vädret i andra delar av landet. Detta och förra årets extremt låga grundvattennivåer ger en föraning om en framtid där vattenbrist och torka kan bli allt vanligare. Det påverkar tillgången till rent dricksvatten, och det påverkar avloppssystem.

Jag säger det här för att understryka vikten av att ta hänsyn till miljö och klimat på alla politikområden. Vi kan inte snäva av det och hantera det separat. De utsläpp och den påverkan som kommer från svenska företag ska bekämpas på samma sätt som inom vilken sektor som helst.

Jag är därför glad och stolt över att regeringen behandlar klimatfrågan på det här sättet. När budgeten för näringsliv tas fram är hållbarhet en integrerad del i arbetet. Genomgående beskrivs vikten av att arbeta med att uppnå Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Det är ett ansvar som ligger hos varje politiker men förstås även varje makthavare inom näringslivet.

En rad av de konkreta satsningarna handlar om just ekologisk hållbarhet. Här kan noteras en särskild satsning på nationell export- och investeringsplattform för smarta städer. Om klimatet ska lösas är städernas roll

central, och här ligger Sverige dessutom i framkant. Låt oss exportera de hållbara lösningar som finns!

En rejäl satsning på elektrifiering av fordonsflottan och teknikutveckling av biogas är vidare steg. Eftersom transporterna är Sveriges största klimatutmaning behöver vi lägga krutet där. Elektrifieringen kommer nu med full kraft. Låt oss underlätta för den samtidigt som vi tar vara på kraften i den cirkulära ekonomin genom att använda biogas i största möjliga utsträckning.

För att möta utmaningarna med låga grundvattennivåer, som jag nämnade tidigare, görs en särskilt stor satsning på förebyggande åtgärder, till exempel för att skapa fler våtmarker. Denna satsning görs över flera utskottsområden, men en del ligger inom just vårt utgiftsområde. Det handlar om det viktiga arbetet som Sveriges geologiska undersökning gör när det gäller att kartlägga grundvattenresurser.

Herr talman! Nästa område jag vill fokusera på är det sociala företagandet och alla svenskars möjlighet att starta och driva företag.

Ibland reduceras företagande till att handla om enbart ekonomi och vinst. Det är förstås bredare än så. För många är företagande ett sätt att förverkliga drömmar och mål i livet. Det kan handla om att brinna för en idé man har kläckt, ett särskilt ändamål eller en generell längtan efter att göra samhället eller sin närmiljö bättre. Därför är jag glad att regeringen i sin budget lägger extra fokus på det sociala företagandet och på företagande hos grupper som annars kan ha lite svårt att komma igång.

Jag vill särskilt lyfta fram den satsning som görs på socialt företagande, men framför allt att regeringen gör särskilda satsningar på ungt företagande och på nyanlända kvinnors företagande. Ungdomsarbetslösheten i Sverige minskar kraftigt, men är fortfarande relativt hög. Ökat företagande kan vara en viktig pusselbit för att fortsätta minska den arbetslösheten. För nyanlända kvinnors del kan ett eget företag vara skillnaden mellan att bli integrerad eller segregerad. Det är centralt för den enskilda. Men i ett större perspektiv handlar det också om att öka acceptansen och om attityderna kring migration och integration.

Herr talman! Jag har valt att lyfta fram några konkreta exempel på satsningar som visar att regeringen tar samhällsutmaningarna på allvar. Fler exempel är Industriklivet, klimatsäkring av Göta Kanal, arbetet med samverkansprogrammen och så vidare.

Budgeten är gedigen på det sättet att den kommer många till del men samtidigt markerar en riktning för vilka utmaningar vi vill lösa – klimatet, integrationen och ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Med det vill jag yrka bifall till regeringens förslag till budget och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 48 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det är mycket i Sverige som fungerar väldigt bra. Vi har en högkonjunktur som tuffar på och som ger många svenska företag stora möjligheter. Det är verkligen glädjande. Men bortom det möter Sverige ett antal stora utmaningar inom områden som integration, konkurrenskraft, trygghet och så vidare.

Jag tror att nyckeln till många av de utmaningarna handlar om att på olika sätt utveckla villkoren för småföretagare och entreprenörer. När det

gäller till exempel hela integrationsutmaningen vet vi att lejonparten av nya jobb kommer från mindre företag som växer.

Herr talman! Svenskt Näringsliv har gjort en granskning och frågat ett antal tusen företagare hur de upplever att villkoren för att starta och driva företag har utvecklats de senaste tre åren med S-MP-regeringen. Två av tre företagare upplever att det har blivit krångligare. Blott 1 av 100 svarar i undersökningen att det har blivit enklare.

Jag tror inte att det har blivit krångligare i sak alla gånger, alltså att regeringen skulle ha något ont uppsåt eller något sådant. Ibland kan det tvärtom vara en känsla. Å ena sidan fungerar mycket med konjunktur och sådant, men å andra sidan upplevs det som att olika besked och beslut leder i fel riktning när det gäller vissa skattefrågor, regelfrågor, upphandlingsregler eller på andra sätt.

Herr talman! Jag vill fråga Lorentz Tovatt varför han och regeringen har fått ett sådant kraftigt underbetyg av landets företagare.

Anf. 49 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Lars Hjalmered för frågan.

Jag håller med om problembeskrivningen. Jag har också uppfattat det som att åtminstone känslan hos företagare är att det har blivit mer krångel. Jag tror att en hel del av problemet egentligen ligger i implementeringen av EU-lagstiftning och EU-regler. Det är något som företagare själva upplever som en utmaning.

Regeringen har också agerat på området. Vi har bland annat gett Statskontoret i uppdrag att se över hur man kan förenkla implementeringen av EU-lagstiftning på olika sätt.

Utöver det ska jag nämna de uppdrag som har getts till Tillväxtverket om digitala lösningar och om att underlätta på olika sätt. Men framför allt ska myndigheternas handläggningstider ses över. Jag uppfattar att de är ett stort problem för företagare.

Jag håller med om problemformuleringen och är glad att regeringen tar frågan på allvar.

Anf. 50 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Om man ska ta en sådan här fråga seriöst ska det inte vara svart eller vitt. Det vore inte seriöst av mig som oppositionsföreträdare att säga att allt är i grå eller svarta kulörer. Det är inte den utbredda känslan, varken hos medborgare eller hos enskilda företagare.

Man gläds åt och ser en konjunktur som verkligen drar i väg. I till exempel organisationen Företagarnas barometer säger man att kompetensförsörjning är den hetaste och tuffaste förmågan att jobba med just nu. Men bortom det finns det ett antal allvarliga utmaningar, just när det gäller krångel och regler. Det är ett tydligt underbetyg för regeringen.

Det är inte heller seriöst att betvivla uppsåtet från regeringens företrädare. Men det är problematiskt på vissa områden att känslan bland företagare och entreprenörer är att det drar åt fel riktning. Ett typexempel är diskussionen om vinster i välfärden.

Det är fullt legitimt att ha synpunkter på det, vilket till exempel Vänsterpartiet har. Men vi behöver mer innovationer och entreprenörskap, som är viktiga välfärdsverksamheter. När man har långsiktiga behov av att

säkra välfärdens finansiering är det problematiskt med en sådan samhällsdebatt som pådrivs av Vänsterpartiet och regeringen och där de trycker undan den typen av entreprenörskap. Slutsatsen borde snarare vara att fundera på hur vi kan reglera, gärna över blockgränsen, till exempel villkoren för tillståndsgivning, uppföljning och kontroll, vilket borgerligheten har sagt.

Men vår slutsats är att det behövs fler duktiga människor som är med och driver skolor, vårdcentraler, boenden och andra verksamheter. Vi behöver inte en samhällsdebatt som säger hur farligt eller dåligt det är. Det påverkar nog också betyget från företagen till regeringen.

Jag önskar att Miljöpartiet, med den entreprenörstradition som man tidigare har haft, skulle kunna stå emot den typ av initiativ som kommer inte minst från Vänsterpartiet.

Anf. 51 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Återigen: Vi ska hålla två saker isär. Den ena handlar om regelkrångel som sådant, och det beror på hur man implementerar lagstiftning och på en rad faktor om företag uppfattar att det är ett problem. Det gäller inte minst att man lagstiftningsmässigt ska se över hur man kan minska regelkrånglet.

Den andra frågan handlar om vinster i välfärden och framför allt i skolsektorn. Där har ju regeringen en annan uppfattning än oppositionen. Vår uppfattning är att pengar som går till välfärden ska stanna där. Det är ju det mål som vi arbetar utifrån, men det är en annan fråga än regelfrågan.

Det handlar om två saker. Men när det gäller regelkrånglet instämmer jag verkligen i problembeskrivningen, och jag är villig att jobba för att minska regelkrånglet.

Anf. 52 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Det är flera saker som jag skulle kunna nämna kring det som du sa i ditt anförande, Lorentz Tovatt. Men det jag intresserar mig allra främst för är det som du avslutade med om sociala företag. Det betyder uppenbarligen olika för olika personer. Just nu är jag mest nyfiken på Miljöpartiets och din egen definition av sociala företag.

Anf. 53 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Penilla Gunther, för frågan!

Jag ska erkänna att jag inte är helt säker på om det finns några tydliga, korrekta definitioner av socialt företagande. Men min uppfattning är att sociala företag skapas för att man främst ser ett samhällsansvar och vill driva företag med ett samhällssyfte.

Om huvudsyftet är att man ska lösa en samhällsutmaning eller liknande blir lönsamheten kanske inte alltid lika bra som i andra företag. Därför kan det behövas att det offentliga går in och stöttar i vissa avseenden.

Det är min uppfattning om vad sociala företag handlar om.

Anf. 54 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Jag kunde också ha ställt samma fråga till David Lindvall från Socialdemokraterna. Han nämnde också sociala företag.

Jag lyfter den här frågan därför att det finns en officiell definition här. Det finns fyra kriterier för att ett företag ska kunna vara ett arbetsintegrerande socialt företag. Detta har näringsministern och jag dryftat ett antal gånger, och där är vi helt ense, det vill jag poängtera.

Att det görs en satsning med 50 miljoner till Tillväxtverket är jag naturligtvis väldigt glad över. Jag ställde frågan därför att det är lika viktigt för mig som för näringsministern och andra att vi rör oss med korrekta definitioner. Arbetsintegrerande sociala företag skiljer sig från det som vi traditionellt sett annars kallar för socialt företagande då en del av överskottet går till välgörande ändamål eller liknande.

Det stora, viktiga skillnaden som jag gärna vill poängtera och som jag hoppas att ni tar del av när ni är ute på studiebesök och annat är ju poängen med att skapa arbete för dem som deltar i företagandet och kanske också är med och skapar företaget.

Tyvärr är det många som missar delen med arbetsintegrering när man pratar om sociala företag, vilket gör att de som är seriösa, ASF, missar sina affärsmöjligheter därför att man inte förstår skillnaden.

Jag vill inte tillrättavisa, men jag vill gärna upplysa om att ni som är regeringsföreträdare har en viktig roll här att föra ut den korrekta definitionen. Det skapar arbete.

Anf. 55 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Pernilla Gunther, för replikskiftet! Tack, för upplysningen. Nu fick vi inte höra alla fyra kriterier, men jag förstår det som att det finns två olika samhällsmål, och ett handlar specifikt om jobbskapande och integrering.

Jag vet inte om det gör någon skillnad för diskussionen. Men det är naturligtvis en viktig poängtering som man ska ha med sig i debatten. För mitt anförande vet jag inte om det gör någon skillnad. Att skapa jobb ser jag som ett viktigt socialt ansvarstagande på samma sätt som jag ser till exempel skapandet av klimatinnovationer eller att hjälpa utsatta människor.

Med detta sagt är det viktigt med socialt företagande oavsett definitioner.

Anf. 56 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Kollegor i näringsutskottet, tjänstemän och närings- och innovationsministern!

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition i de delar som gäller utgiftsområde 24 samt 19 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Men även enligt budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen redovisa de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

Jag tänkte beröra de målen. Det är ingen annan som har gjort det, men de finns också med i betänkandet.

Enhälligt vill utskottet framhålla att en klar och tydlig resultatredovisning bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag för riksdagens budgetberedning.

En utgångspunkt för riksdagens uppföljning av budgetpropositionens resultatredovisning är att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens budgetförslag. Hur man har lyckats med bedriften låter jag andra bedöma.

I ett tillkännagivande – som också finns med i betänkandet och som ingen har berört – från den 18 november 2015 ställde sig riksdagen bakom det som näringsutskottet anförde i sitt betänkande om förvaltningen av SJ AB. I tillkännagivandet framhåller utskottet att regeringen bör omvärdera sina prioriteringar i förhållande till SJ AB och att regeringen inom ramen för SJ AB:s beslutade ekonomiska mål bör agera på ett mer ansvarsfullt sätt.

Regeringen återrapporterade i budgetpropositionen 2017 sin syn på förvaltningen av SJ AB och ansåg därmed att det aktuella tillkännagivandet var slutbehandlat.

I ett ytterligare tillkännagivande från våren 2017 ställde sig riksdagen bakom det som näringsutskottet anförde om handläggningstider. Utskottet anförde bland annat att regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att alla myndigheter som företag kommer i kontakt med ska sätta tydliga tidsgränser för sina handläggningstider.

När det gäller tillkännagivandet om handläggningstider konstaterar utskottet att regeringen har gett Tillväxtverket i uppdrag att bland annat analysera och värdera effekter av åtgärder såsom maxtider, tidsgränser och servicegarantier för handläggningsprocesser. Utskottet noterar att uppdraget ska slutredovisas till regeringen den 28 februari 2018. Nog om tillkännagivanden.

Herr talman! Utgiftsområde 24 *Näringsliv* omfattar näringspolitik samt utrikeshandel, export och investeringsfrämjande.

Inom näringspolitiken ryms insatser för att skapa goda ramvillkor för företag, företagsutveckling, främjande av entreprenörskap, arbete för att stärka innovationskraften, arbete för att förenkla för företag, konkurrensfrämjande arbete, turistfrämjande samt immateriella och associationsrättsliga frågor. Därutöver ingår bidrag till forskning och utveckling.

Jag tänker inte ge några siffror eller nagelfara dessa nästan 7,4 miljarder kronor som fördelas, men jag kan konstatera att bra satsningar görs på forskning och utveckling som kommer att leda till att svensk industri blir än mer konkurrenskraftig. Vad som givetvis förbryllar mig lite är hur de borgerliga partierna ihop med SD kommer till samma slutsats: att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet satsar för mycket på näringslivet.

Min och Vänsterpartiets syn är att om vi ska kunna behålla vår konkurrenskraft vad gäller teknisk utveckling och uppnå de globala målen för hållbar utveckling och Agenda 2030 måste vi tordas satsa på innovation och forskning och utveckling som innefattar både testbäddar och pilotanläggningar.

Jag och Vänsterpartiet är övertygade om att Sverige inte skulle ha varit så framgångsrikt i vår position som världsledande inom flera områden när det gäller basindustrirelaterade sektorer om man bedrivit en politik som byggde på skattesänkningar, därtill sådana som oftast gick till de mest välbärgade. Det blir för mig helt obegripligt när man sedan dessutom gav signaler om att den styrande regeringen såg svensk basindustri som nästintill oviktig eller passé.

Då undrar jag verkligen hur den borgerliga regeringen som styrde i åtta år tänkte. Blir intresset större eller mindre för investerare om fokus ligger på skattesänkningar? Skattesänkningar undergräver inte minst de gemensamma välfärdssektorerna men även möjligheterna för att ge stöd och medfinansiering till utveckling av de delar som kommer att vara extra viktiga i omställningen av världens industrier till det hållbara och fossilfria.

Om vi spelar våra kort rätt nu och gör rätt satsningar kommer vi på många områden att kunna exportera ny teknik som kommer att vara avgörande för morgondagens generationer. Sverige som ett litet land med lång framgångsrik erfarenhet av basindustri har, och kommer att ha, investerarnas blickar och intresse på sig. Men då kan man inte som styrande regeringsföreträdare gå ut med signalen att vi inte själva tror på vår industri.

När det gäller insatser inom näringspolitiken vill jag flagga för anslaget 1:5 *Näringslivsutveckling*, som föreslås ökas med sammanlagt ca 622 miljoner kronor. Något som innefattas i dessa pengar är, som miljöpartisten nämnde, ett stöd för utveckling av biobränsle till flyg, satsningar på matchningsaktörer, smart industri på regional nivå, en nationell export- och investeringsplattform för smarta städer, automationsprogram för små och medelstora företag samt elektrifiering av fordonsparken och biogas – ett xplock av sådant som jag tycker är framåtsyftande och spännande.

Herr talman! Jag tänker inte ta mer tid i anspråk, utan jag yrkar helt sonika bifall till näringsutskottets förslag i 2017/18:NU1 *Utgiftsområde 24 Näringsliv*.
(Applåder)

Anf. 57 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Sverige är ett land som är väldigt beroende av handel, import och export. Vi brukar säga att ungefär hälften av vår ekonomi är kopplad till detta. Det är väldigt viktigt för många svenska företag att man producerar varor och tjänster och säljer lite varstans.

Detta gör handelspolitiken till ett väldigt viktigt svenskt intresse, och det är ett område, herr talman, där vi ofta är brett politiskt överens. Det är ett område där jag till exempel kan ge erkänsla till statsrådet Damberg och hans kolleger och den många gånger kloka inställningen när det gäller synen på handel, frihandel, WTO och så vidare.

Vi ser dock att ett av benen, nämligen Vänsterpartiet, på den trebenta pall som är regeringsunderlaget håller på att falla undan. Det är lite skakigt i den delen.

Tidigare har man diskuterat det som ibland kallas TTIP, handelsavtalet mellan Europa och USA. Vänsterpartiets ledare Sjöstedt har sagt att han vill sänka det avtalet, eftersom det är dåligt, samtidigt som vi vet att mycket av svensk utrikeshandel går i den riktningen. Samtidigt har till exempel TCO:s ordförande sagt att hanteringen av detta från Sveriges sida har varit en av de allra mest öppna processer hon har varit med om när det gäller att förhandla fram den typen av handelsavtal.

Riksdagen har nyligen fått ett så kallat CETA-avtal på sitt bord, alltså ett handelsavtal mellan Europa och Kanada. Kanada är ett av världens finaste länder. Det påminner väldigt mycket om oss själva: väl utvecklat med sunda värderingar och så vidare.

Birger Lahtis kolleger har varit ganska mycket emot den typen av handelsavtal, och då tycker jag, herr talman, att det lite grann kokar ned till en

fråga som kan formuleras ungefär så här: Om man nu inte tycker att USA eller Kanada är okej, finns det då något land och något sammanhang där man kan vara för ett handelsavtal med allt vad det betyder för det svenska näringslivet?

Anf. 58 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack, Lars Hjalmered, för frågan! Jag skulle nästan kunna kopiera svaret från i fjol; jag kommer ihåg att frågan var ungefär densamma men då om TTIP. Nu är det CETA.

Svaret blir att vi aldrig har varit emot handelsavtal som sådana. Det är inte det som är kruxet, utan kruxet är det investeringsskydd i handelsavtalet som innebär att storföretag får en fördel, en gräddfil på sidan om, som gör att de kan stämma stater om de tar beslut som på något sätt i framtiden skulle leda till att företagen fick mindre vinster än de räknat med.

Det finns många exempel, och jag tycker att det är märkligt att de här investeringsskydden och mekanismerna behövs i handelsavtal som rör demokratiska länder som Kanada, Sverige och i stort sett alla europeiska länder. Precis som jag sa i mitt anförande: Sverige har varit framgångsrikt eftersom vi har haft en exportrelaterad industri som har pumpat ut värden från detta land, och det har byggt upp vår välfärd.

Vänsterpartiets mening har aldrig varit att vi ska vara emot handelsavtal och handel med andra länder. Men Lars Hjalmered måste väl medge att det känns konstigt att storföretag får en gräddfil och kan stämma stater som med demokratiska medel tar ett beslut som efteråt kanske blir inte precis som företagen hade tänkt sig. Tycker inte Lars Hjalmered att det är konstigt att det ska behövas en oberoende investeringsmekanism som inte är demokratiskt styrd när det handlar om länder som har en bra demokratisk konstruktion på sitt statsskick?

Anf. 59 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! I Sverige brukar vi ibland prata om egendomsskydd, något som är reglerat både i Europakonventionen och regeringsformen. Svensk rätt innebär ju att om det finns någonting där min egendom kan påverkas eller riskerar att påverkas så ska jag ha rättslig möjlighet att få min sak prövad. Det är en grundläggande rättsprincip, och det tycker jag också ska finnas inom handelsavtalen.

Om vi ska förmå andra att komma till Sverige och investera pengar, eller det omvända, att svenska företag investerar någon annanstans, ska det också finnas rättsliga regler för detta. Det är riktigt att det har varit en diskussion om det som man i handelsavtalet med USA kallat ISDS. Det har också varit en diskussion om att hitta en annan sådan så kallad mekanism. Men det har ändå varit en grundläggande princip att man har ett rättsskydd för de investeringar man gör, vilket jag tycker är en jätteviktig sak i sammanhanget.

Herr talman! Om vi nu tittar utåt skulle jag säga att handeln kommer att bli ännu viktigare i framtiden. Min och vår slutsats är att vi behöver världen mer än vad den behöver oss, det vill säga det är extra viktigt för ett land som Sverige att jobba med handel och frihandel och att följa och följa upp regelverk som är satta till exempel inom WTO. Att värna handelsavtal blir ännu viktigare för svenska regeringar, vare sig de är röda eller blå.

Jag kommer tillbaka till att om vi nu har ett avtal med Kanada på riksdagens bord, ett avtal med ett land som ändå är ett av de mest välfungerande om vi ser på arbetsrätt, djurskydd och övriga regelverk, och Vänsterpartiet inte ens i det läget landar i att man kan vara för ett sådant avtal, då undrar jag: Finns det något land och något sammanhang där man känner att man kan vara för ett handelsavtal och inte per se emot?

Anf. 60 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Jag kanske inte svarade på frågan, men jag tycker att vi ska kunna teckna handelsavtal med alla länder som har ett demokratiskt statsskick.

Lars Hjälmered talar om Kanada. Jag tvekar inte alls om det skulle röra sig om att överpröva någonting som man demokratiskt hade beslutat i Kanada. Men vi behöver inte ha något investeringskydd som ligger utanför statsskicken i Kanada och Sverige. Vi har ju fungerande domstolar i både Kanada och Sverige, och därför behöver vi inte något investeringskydd där tre domare som ingen rår på ska ta beslut i ärenden som två demokratiskt styrda länder rår över.

Jag förstår inte att det ska vara så krångligt att det ska behövas flera tusen sidor, i stället för att man tar bort handelshinder och säger att de här länderna styrs enligt demokratiskt statsskick och kan fixa det där.

Storföretagen får en jättefordel, och det tycker jag är konstigt gentemot små länder. Om vi skulle fatta ett demokratiskt beslut för att värna till exempel arbetsrätten eller arbetsmiljön skulle jag tycka att det vore konstigt om det skulle överprövas på grund av ett investeringskydd.

Vi är alltså inte överens där. Men handel är bra, och jag tycker att vi ska kunna teckna handelsavtal med alla demokratiska länder.

Anf. 61 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är roligt att få möjlighet att diskutera och debattera statsbudgeten under utgiftsområde 24 *Näringsliv* här i dag. Jag har lyssnat på oppositionspartierna. På ett sätt är det ganska hoppfullt, för det finns mycket som vi är överens om i den här kammaren. Det är mycket som behöver göras för att fortsatt stärka svensk konkurrenskraft, vårt näringsliv och jobbskapandet i hela Sverige.

Men det har också varit intressant att lyssna lite grann efter vad som inte har sagts i talarstolen i dag. Det påminner lite om en ledartext i Expressen i veckan, som varnade för att borgerligheten nu ställer ut så många löften om både ökade utgifter och stora skattesänkningar att notan inte går ihop. Vi ser en ny borgerlig springnota växa fram. Bilden går igen också på näringspolitikens område. Från liberaler och hela vägen ut till ytterlighetshögern slaktas egentligen utgiftsområdet. Samtidigt har vi en debatt här där partierna förklarar hur ambitionsnivån måste höjas på område efter område, allt från småföretagande till industri. Det är lite svårt att få den där ekvationen att gå ihop.

Låt mig börja med industrin. Låt oss backa tillbaka bandet en mandatperiod. I januari för fem år sedan stod Sveriges dåvarande statsminister i Davos och gjorde ett uttalande om svensk industri. Han sa så här: In Sweden we used to have people in the industry, but they are basically gone.

Det betyder: I Sverige hade vi tidigare människor som arbetade inom industrin, men de är praktiskt taget borta. De finns inte.

Nu står vi här en mandatperiod senare. Industrin skapar fler jobb än när Fredrik Reinfeldt dödförklarade den för fem år sedan. I dag finns över 1 miljon anställda inom industrin och de industrinära tjänsteföretagen runt om i landet. Tillsammans skapar de ungefär 75 procent av Sveriges export. Nu ökar exporten. Första halvåret i år gick den upp med 12 procent, och industrins investeringar i Sverige är på rekordnivåer. För andra året i rad anställer industrin fler i Sverige än i utlandet. Allt fler företag väljer att flytta hem produktion till Sverige. Industriföretagens framtidstro är den högsta på 20 år.

Vad vi ser just nu är ett fönster som öppnas för nyindustrialisering av Sverige. Då kan inte politiken sitta med armarna i kors. Då kan vi inte göra som den förra regeringen gjorde under finanskrisen 2008–2009, då man sa nej till ett system med korttidsarbete. Detta kostade Sverige ungefär 60 000 industrijobb i onödan. Det var ett misstag av den borgerliga regeringen att ignorera svensk industri. Industrin är fortsatt en jobbmotor i vårt land, men är också en innovationsmotor. Vilka kommer att bygga våra nya elbilar? Vilka kommer att elektrifiera Sverige? Kommer vi att kunna göra det utan industrin, utan gruvarbetare, utan designer, utan maskinoperatörer, utan elektriker, utan ingenjörer och utan kodare? Svaret är nej. Sverige behöver industrins innovationskraft för att klara de stora samhällsutmaningar vi står inför.

Därför har den här regeringen satt industrin i fokus. Förra veckan presenterade vi en andra handlingsplan för att stärka industrin, som vill vända hem. Det finns 37 nya åtgärder, och jag ska nämna några av dem. Ett nationellt testcentrum för elfordon ska byggas upp och medfinansieras från näringslivet. Ett robotlyft genomförs för att främja introduktionen av automations- och robotlösningar i små och medelstora företag i hela landet. Industriklivet introduceras för att svensk industri ska stöttas och gå mot nollutsläpp av växthusgaser. Kunskapslyftet byggs ut för att kompetensförsörjningen i dag är företagets största utmaning och det främsta tillväxthindret. Bara yrkeshögskolan kommer de närmaste åren att få 12 800 nya platser. Yrkesprogrammen uppvärderas också. Nästan hälften av eleverna försvann när den förra regeringen förändrade gymnasieskolan. Nu ökar vi statusen på yrkesprogrammen utan att försvaga yrkesämnen.

Regeringen arbetar tillsammans med industrin och akademien inom ramen för våra samverkansprogram, som ska vara fullt utbyggda 2020 och innebär 500 miljoner per år till innovationsprojekt som växlas upp med lika mycket pengar från näringslivet. Några exempel: I Göteborg körs redan i dag elbussar i verklig linjetrafik med inomhusstationer och mindre buller. I Västerås tar man fram lösningar för morgondagens äldreomsorg, som ökar äldres och sjukas frihet och självbestämmande genom digitalisering och ny teknik. På en rad andra platser runt om i Sverige visar man hur höga hus kan byggas av trä, hur fabriker, gruvor och städer kan kopplas upp med 5G-teknik och alla de möjligheter det innebär för framtiden. Sverige behöver sådana här testbäddar i verkliga miljöer. Det hjälper oss att tackla framtidsutmaningar, men det skapar också jobb och framtida exportprodukter.

Industrin är viktig för Sverige, men det är också våra entreprenörer och företagare. Vi vet att majoriteten av de nya jobben skapas i växande små

och medelstora företag. Därför är det positivt att de senaste åren varit starka för Sveriges entreprenörer och småföretag. Oktober var en rekordmånad för antalet nystartade företag; hela 6 049 nya företag startades. Det är det högsta antalet sedan 2004.

Men det är också så att svenska företag växer rejält. I Sveriges största företagsundersökning *Företagens villkor och verklighet 2017* framgår det att hela sju av tio företag vill växa. Samtidigt ser vi utmaningar för de små företagens möjligheter att ta nästa kliv, att göra den där nödvändiga investeringen, att anställa eller kliva upp på en ny marknad. Under året har vi därför växlat upp småföretagarpolitiken.

För det första har ett växa-stöd införts för att fler ska våga göra sin första anställning. Alla egenföretagare som gör sin första anställning kan få en rabatt på upp till 63 000 kronor första året. För första gången i Sverige införs nu ett program för personaloptioner för att underlätta för små snabbväxande företag att rekrytera den kompetens som behövs i uppstartsfasen.

För det andra förbättrar vi förutsättningarna för att låna. Entreprenörer över hela landet har vittnat om svårigheter att få lån hos affärsbankerna, framför allt i mindre städer och i glesbygd. Därför fick Almi redan 2015 ökat anslag och kunde utveckla nya låneformer, som innebar att deras nyutlåning steg med hela 38 procent under 2016. Under året har jag inlett en bankdialog med affärsbankerna som bland annat resulterat i två pilotprojekt där bankerna i tidiga skeden tar över Almis lånekunder så att Almi kan bevilja nya lån till fler företag. I höstens budget tillförs Norrlandsfonden 200 miljoner för att öka tillgången på kapital i de fem Norrlandslänen.

För det tredje har småföretag under lång tid använts som bank av stora företag. Nu har jag tillsammans med näringslivet fått de allra största företagen att ställa sig bakom principer för en frivillig kod som innebär 30 dagars betaltid som regel.

För det fjärde ska vi också se till att entreprenörer kan fokusera på sitt företag och inte behöva lägga onödig tid på kontakter med myndigheter – på att hantera tillstånd, lämna uppgifter eller försöka förstå hur de ska göra rätt. Därför har vi inlett en förenklingsoffensiv. Förra året fick Bolagsverket i uppdrag att införa digital hantering av årsredovisning. Det kommer antligen att vara möjligt nästa år. Den digitala plattformen verksamt.se har fått ytterligare medel för att utveckla sin verksamhet. Vi skyndar på och satsar på digitaliseringsarbeten i särskilt regeltunga branscher. Vi började med restaurangbranschen. Nu går vi vidare inom besöksnäringen med företag för hotell och evenemang. Dessutom arbetar vi vidare med att korta handläggningstider hos myndigheter och hitta smartare vägar att implementera nya lagar och regler.

För det femte är ett av de främsta hindren för att bli företagare frågan om trygghet, inte minst under den första tiden, när inkomsterna är osäkra. Vad händer till exempel om man blir sjuk eller går på föräldraledighet? För att skapa större förutsägbarhet förbättrar vi försäkringsskyddet för personer som startar företag. Uppbyggnadsperioden för sjukpenningen förlängs till 36 månader och utvidgas till att även omfatta aktiebolag. Men på detta område kommer vi att behöva ta fler steg. Jag tror att det här är viktiga frågor, inte minst om vi vill få fler kvinnor att våga vilja starta företag i Sverige.

Låt mig avslutningsvis återvända till Davos 2013. Där på toppmötet sa den borgerlige statsministern även så här: I am not saying I want a larger portion of low income jobs, because it does not sound very nice. Han säger inte att han vill se en större andel jobb med låga löner, för det låter inte så trevligt.

På det området har vi sett stora förändringar den här mandatperioden. I dag säger de borgerliga partierna rakt ut, utan att skämmas för det, att de vill se lägre löner i Sverige. De är till och med beredda att tvinga fram det genom egen lagstiftning. Om jag förstår det rätt tänker Moderaterna göra det trots att parterna nu enats om en egen lösning. Det är en modell där arbetsgivarnas kostnader sänks radikalt men där inte en enda person får sänkt lön.

I länder där man har andra modeller på arbetsmarknaden blir löner lätt en valfråga där partierna tävlar om vem som vill höja minimilönerna mest. Svensk borgerlighet är nu på väg att gå till historien genom att gå till val med löften om inte höjda utan sänkta lägsta löner i Sverige. Här står en viktig strid i nästa års valrörelse. Ska vi respektera den svenska modellen och fortsätta låta arbetsgivare och arbetstagare förhandla om löner och villkor, eller ska vi politiker börja lagstifta om sådana saker?

Ska vi värna stabilitet på svensk arbetsmarknad, eller ska ni ge er på grunden för vårt ekonomiska välstånd? Få saker har en så fundamental betydelse för vårt näringslivs förutsättningar att växa och skapa jobb som en stabil arbetsmarknad. Låt oss tillsammans värna den svenska modellen och sträva efter mer samarbete i svensk politik. Det är jobbpolitik som ger långsiktigt riktiga resultat.

(Applåder)

Anf. 62 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. Det finns väldigt mycket i Sverige som fungerar väldigt bra. Vi dras till exempel fram av en fantastisk högkonjunktur. Det är väldigt roligt inte minst i min hemstad, där man ser hur bra det går för den viktiga fordonsindustrin.

Om vi lyfter blicken och ser en del av de större utmaningarna vi möter med integration, otrygghet och konkurrenskraft hoppas jag att det finns områden där vi kan finna varandra över blockgränserna. Jag tror att handelspolitiken fortsatt är ett sådant område där det är viktigt att stå upp för viktiga svenska värden om handel, frihandel, Sveriges roll inom EU och WTO, för att ge några exempel.

Herr talman! Det är likadant när det gäller de förödande hamnproblemen i Göteborg. Där har vi tydligt sträckt ut en hand till regeringen och har en genuin och uppriktig vilja att lösa dem omgående. Där hoppas jag att vi kan göra upp med regeringen så att det kan få ett slut innan vi går till val nästa gång, alltså i praktiken att det kommer ett lagförslag.

Jämte att det går väldigt bra har det utvärderats. Svenskt Näringsliv har frågat ett antal tusen företagare hur de upplever villkoren i Sverige. Två av tre har sagt att de upplever att det är krångligare under Mikael Dambergs ledning och blott en av hundra att det har blivit enklare.

Jag tror ärligt talat inte att det var något ont uppsåt eller att det är enskilda regler som har gjort att det de facto alla gånger har blivit krångligare utan att det kanske mer landar i olika besked och beslut. Man talar väldigt gott om entreprenörskap och småföretagande. Men det kanske finns en

känsla ibland när det gäller reglerna för upphandling, skattevillkoren med RUT och ROT eller liknande saker. Där kommer också vinst i välvärden in, skulle jag tippa.

Herr talman! Jag vill fråga Mikael Damberg: Vad tror du är skälet till att du och regeringen har fått ett så kraftigt underbetyg i Svenskt Näringslivs undersökning?

Anf. 63 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Först ger vi Svenskt Näringsliv ett väldigt gott betyg, efter det skapar väldigt mycket nya jobb i Sverige även i privat sektor. De är väldigt optimistiska inför framtiden.

Jag tror att Lars Hjälmered har en poäng. Det finns en förväntan om att livet som företagare ska vara enklare. Vad är det som driver det? Jag tror att det är mobiltelefonerna. Våra vanliga liv har blivit så mycket enklare med mobiltelefonen, men det har inte riktigt hängt med hur man driver ett företag, hur man rapporterar och hur man sköter tillståndsärenden. Varför fungerar inte det på samma sätt som när jag swishar eller sköter mina vanliga bankärenden?

I rankningarna internationellt över till exempel digitalisering ligger Sverige fortfarande väldigt högt upp på många av rankningarna. På ett område har vi verkligen tappat ungefär de senaste tio åren. Det är offentlig sektor och digitalisering. Våra myndigheter och organisationer har inte hängt med. Vi erbjuder inte företag och företagare det bästa stödet genom att göra enklare regler.

Jag tror väldigt mycket på att man måste driva en förenklingsoffensiv. Jag välkomnar att näringsutskottet tagit initiativ. Vi har redovisat att vi tar ett antal initiativ för att driva frågorna framåt. Det är viktiga frågor för oss att följa och fortsätta att driva. Jag tror att mer kan göras.

Jag vill återkomma till utgiftsområde 24 lite grann och ställa en fråga till Moderaterna. När jag läser förslagen får jag ett intryck just när det gäller 1:5 *Näringslivsutveckling*. Där känns det som att ni vill ta bort alla nya satsningar för nästa år. Ni vill inte bevilja någon ökning, utan ni ligger kvar på förra årets satsning.

Vad händer då med elektromobilitetslaboratoriet, som antagligen kommer att ha sitt säte i Göteborg? Vad händer med Norrlandsfondens 200 miljoner för utlåning till företag i de fem Norrlandslänen? Det är viktigt att också våga diskutera de konkreta effekterna av budgetförslagen.

Jag hoppas att Moderaterna kan vara tydliga med effekten av sina besparingar. Någonstans måste man spara om man ska dra ned så kraftigt på utgiftsområdet.

Anf. 64 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! En genomgående trend för Mikael Damberg och hans kollegor har varit att kraftfullt öka skatterna på både företag och arbete under de senaste åren. Devisen för en enskild företagare har varit att Mikael Damberg gett ungefär en tiokrona och tagit en femtiolapp tillbaka. Det är där nettot i stora stycken har legat.

Herr talman! Det kommer ändå tillbaka till att mycket i Sverige fungerar väldigt bra. Vi har en konjunktur som verkligen drar. Det gynnar företagen och hjälper både nationellt och i handeln externt. Men bortom det har vi ett antal lite större utmaningar för Sverige.

Vi funderar rätt mycket på de större utmaningarna med integration, trygghet och konkurrenskraften. Där finns ett antal områden där jag hoppas att vi kan finna varandra. Jag nämnde till exempel den viktiga handelspolitiken, att vi har en järnaxel och driver det fortsatt.

Det andra hoppas jag att Mikael Damberg kan ge någon typ av svar på. Det gäller de förödande hamnproblemen. Det är ett typexempel på en konkurrenskraft. Vi kan i akt och mening titta på Göteborgs hamn när till exempel containrar ska ut och in i hamnen.

Bara häromveckan gav containerrederiet ACL beskedet att man efter 50 år slutar att köra direktlinjen mellan Göteborg och amerikanska östkusten. Det finns flera skäl. Ett viktigt skäl är de pågående hamnproblemen. Många företag har vittnat om det – de båda Volvobolagen, Akzo Nobel, Löfbergs Lila och många andra.

I den rätt tuffa miljö vi ser framför oss måste vi på olika sätt genom delar av politikens områden med utbildning, forskning, skatter och andra delar med kraft agera om vi menar allvar med den välfärd, roll och situation som Sverige har.

Då kommer en sådan sak som hamnproblemen att bli en fråga om politisk vilja. När vi ser att det pågår och slår så hårt mot konkurrenskraften och näringslivet menar jag att vi inte kan sitta still. Frågan är då: Har regeringen den politiska viljan att omgående lösa problemen?

Anf. 65 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Vi har redan tillsatt en utredning om den allvarliga situationen i Göteborgs hamn. Vi ser att det är en allvarlig situation. Då gäller det att göra rätt också juridiskt.

Jag hoppas verkligen att vi kan enas brett i kammaren om nya, moderniserade regler som gör det möjligt att försvara den svenska modellen med konfliktregler men inte att missbruka de regler vi har på svensk arbetsmarknad. Uppdraget ska redovisas senast i maj nästa år. Jag hoppas gärna, om de är färdiga tidigare, att de kommer tidigare till regeringen och partierna i riksdagen med ett förslag i den delen. Där samarbetar vi gärna.

Vi samarbetar också gärna om handelspolitik, konkurrenskraft och integrationsfrågorna. Jag hoppas att Moderaterna i framtida debatter också nämner klimatutmaningen som en stor utmaning i vår tid. Jag tror verkligen att det avgör konkurrenskraften för svensk industri på lite längre sikt om vi klarar det. Det ligger stora satsningar i budgeten för att hjälpa svensk industri att ligga i framkant i utvecklingen mot klimatsmalare produktion.

Återigen blir jag lite nervös av att Lars Hjälmered inte med ett ord svarar på frågan: Vad händer när man tar bort 60 procent av anslaget på 1:5, hela ökningen för i år? Jag sitter med inte minst Volvobolagen, och de säger: Vi vill investera i ett elektromobilitetslaboratorium. Det är vår förutsättning för att ställa om till elfordon i framtiden. De vill att vi från statens sida är med och gör den innovationssatsningen tillsammans.

Det handlar om att vi från statens sida ska investera hundratals miljoner, och de måste punga ut med lika mycket. Det ligger i närtid. Jag skulle gärna vilja komma till bolagen och säga: Nu har jag diskuterat det i Sveriges riksdags kammare. Det finns en stor uppställning bakom ett elektromobilitetslaboratorium som säkrar långsiktigheten för fordonsindustrin i Sverige. Jag hoppas att Moderaterna kanske inte i den här debatten men längre fram kan klargöra att den satsningen blir långsiktig och på riktigt. (Applåder)

Anf. 66 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Jag ställde några frågor till statsrådet i mitt anförande. Jag upplevde inte riktigt att jag fick svar i ditt anförande, Mikael Damberg, så därför tänker jag utveckla frågorna och ställa dem igen.

Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av en fortsatt utveckling av industrin i Sverige. Jag är själv uppvuxen på en bruksort, och det är klart att jag förstår betydelsen för hela landet av en livskraftig industri. Ny-industrialiseringen kan gälla moderna, högteknologiska företag inom den något mer moderna rymdforskningen, där vi har en roll att spela inom Europa och övriga världen. Nu ser vi att en planerad strategi bara blir en skrivelse med lite oklart innehåll. Men näringsministern måste ändå kunna tala om hur viktig den här industrin är för Sverige: Ska vi nöja oss med att det bara blev en tummetott här, eller ska vi faktiskt försöka få till stånd en strategi, så att dessa företag får veta sina förutsättningar den närmaste framtiden?

Jag återkommer senare med mina frågor om gruv- och mineralindustrin.

Anf. 67 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Industristrategin är ju bred. Den tar vara på den kraft som finns i hela den svenska industrin, som står för en väldigt stor del av vår export och många jobb i hela landet. Vi har valt att inte fokusera branschvis och specifikt, även om vi träffar branscher och diskuterar vad vi kan göra tillsammans.

När det gäller specifikt rymdindustrin har den här regeringen tillsatt en utredning för att titta på om inte till exempel småsatelliter är ett affärsområde som kan få väldigt stor betydelse för Sverige långsiktigt. Vi har tagit initiativ för att driva frågan om rymdindustrins framtid. Regeringen har alltså tagit initiativ på det här området.

Jag tror att de flesta utanför den här kammaren inte ser så stor skillnad mellan strategier, skrivelser och propositioner. Det viktiga är ju vad man gör och om man tar det på allvar eller inte.

Sedan blir det lite märkligt. Vi talar om innovationskraften i svensk industri. Kristdemokraterna vill radikalt minska anslaget till Vinnova. Vinnova är ju den myndighet som jobbar med innovationssatsningar. I princip varenda satsning från Vinnova är en satsning där industrin och näringslivet har finansierat hälften. Det gör att svensk industri kan ligga lite före och vara lite snabbare på bollen, så att vi kan skapa framtidens exportprodukter.

När jag läser Kristdemokraternas budgetmotion förstår jag inte motiven till att just innovationspolitiken ska bli så lidande. Vi kanske också har lite tid över till att resonera om varför man ska ta bort Växa-stödet – det stöd som ges till enmansföretagare runt om i Sverige som anställer sin första person. Då kan man få en skatterabatt på 63 000 kronor. Det är väl en riktad skattesänkning som verkligen ger effekt på sysselsättningen? Jag uppfattar att det finns andra partier, inte minst Centerpartiet, som ligger väldigt nära detta, har egna förslag och till och med vill gå lite längre än regeringen på det här området. Det borde finnas en samsyn när det gäller riktade insatser för företag som vill växa.

Anf. 68 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! För att hinna med att svara på ministerns frågor börjar jag med detta med Vinnova. Det är väl inte så konstigt om vi anser att det går att fördela stödet till företag och företagare på ett helt annat sätt än bara genom Vinnova, som regeringen sätter stor tilltro till?

Ministern nämner nästan bara storföretag som drar nytta av Vinnovas satsningar. Volvo är ett exempel. Jag tror att Volvo är så livskraftigt att man själv skulle kunna finansiera det labb som det talades om i ett tidigare inlägg. Det är ju inte i första hand dessa företag som vi ska stötta med offentliga medel. I så fall ska det ske i samarbete med mindre och medelstora företag på ett mycket tydligare sätt.

När det gäller Växa-stödet var idén ursprungligen att folk med enskilda firmor skulle kunna anställa en person. Själva definitionen av enskild firma är att man är en enskild person som väljer att driva företag. Att då anställa någon är otroligt administrativt krångligt. Tro mig, jag vet. Jag har haft enmansföretagare i familjen och kan verkligen tala om att detta inte är någon framgångsfaktor. Även om man senare har utökat det hela är själva idén från början inte särskilt väl genomtänkt.

Men jag ville också hinna med att ställa min fråga om vår traditionsrika gruv- och mineralindustri, som jag är rädd att jag inte heller denna gång får svar på. Kommer nu den utredning som ministern aviserade på Svemins höstmöte, om förenklingar i prospektering, så att även denna näring kan fortsätta att växa ytterligare ett par generationer i Sverige?

Anf. 69 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med att svara på frågan.

Miljötillstånden tar i dag lång tid att få fram, och det är väldigt osäkra processer. Jag har varit väldigt tydlig med att jag inte vill sänka några miljökrav. Miljöministern vill inte heller göra det. Men vi vill hitta en mer förutsägbar ordning när det gäller att hantera miljötillstånd, för det kostar på investeringar att inte göra det på ett bra sätt. Vi återkommer med en utredning om detta för att se över vad man kan göra. Detta ingick redan i den första handlingsplanen för smart industri, som vi nu kommer att leverera de sista delarna av.

Vi jobbar långsiktigt med de här frågorna, som är viktiga för gruvnäringen och också för andra industrier där miljötillstånden är viktiga för investeringar och framtida jobb.

Jag blir nervös när jag hör att Kristdemokraterna tycker att vi inte ska jobba ihop med svensk fordonsindustri om elektrifiering. Detta är grunden

för svensk exportindustri. Hela fordonssektorn håller på att ställa om. Sverige måste ligga i framkant. Industrin visar tydliga tecken på att vilja samarbeta med oss i de här frågorna. Regeringen kommer att gå vidare med detta.

Men just testmiljöer är ett unikt tillfälle att låta forskningsresurser och innovationsmiljöer också nå småföretag. Om man inte har dessa testlaboratorier, som också småföretag kan använda, har de inte möjlighet att vara med i innovationsprocesserna. Att just jobba med testmiljöer som blir öppna är ett sätt att involvera små och medelstora företag i innovationsprocesserna.

Växa-stödet gäller ju också aktiebolag i dag. Vi har breddat reformen så att alla enmansföretagare kan få skatterabatt när de anställer sin första anställd. Jag hade hoppats att Sveriges riksdag skulle säga: Jippi, detta sluter vi upp kring! Det kan få stor jobbeffekt att rikta skattesänkningar till de företag som väljer att växa till antalet anställda.

Anf. 70 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! För drygt 100 år sedan kom den första kvinnan in i Sveriges riksdag. I dag ser vi att vi är nästan 50 procent, tursamt nog. På 1800-talet var det inte heller ovanligt att kvinnor jobbade i den privata sektorn, inom företag som tvätterier eller ysterier. Jag har själv jobbat i ett projekt som heter Ostriket i Västerbotten. Det grundar sig egentligen på de hundratala mejerier som fanns runt om i länet, bland annat ett i Mångby, där Västerbottensosten kom till. Nu vet ni det.

På 1960- och 1970-talen var det väldigt många kvinnor som började förvärsarbete, vilket gjorde att Sverige blev ett av världens mest jämställda länder när det gällde arbetsmarknaden. Men det ironiska är att det som på ett sätt har bidragit till att vi arbetsmarknadsmässigt är ett av världens mest jämställda länder också har hämmat kvinnors företagande eftersom många kvinnor arbetar inom vård och omsorg, där det inte har varit tillåtet att på samma grunder som offentlig sektor starta och driva företag förrän 2009, när LOV kom.

Min fråga till näringsministern ska ses mot bakgrund av att det bara är en av fyra företagare som är kvinna. Kvinnorna utgör ungefär 25 procent. Det är ett ganska dåligt betyg för ett jämställt land som Sverige.

Då skulle jag vilja veta: Hur jobbar näringsministern med att öka andelen kvinnor som är och ska bli företagare? Det får gärna specifikt handla om det som är inom ministerns område.

Anf. 71 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Det är en viktig fråga. Vi har kommit långt i jämställdhetsarbetet. Det är inte bara tursamt, utan det har varit ganska mycket politiskt hårt arbete bakom det. Det handlar inte minst om kvinnors kamp för ökad jämställdhet i fråga om representation här men också om hur vårt välfärdssystem har byggts upp. Jag vill för protokollet säga att jag inte tror att kvinnor skulle ha större möjligheter att vara företagare eller göra karriär om inte barnomsorg och äldreomsorg hade funnits och fungerat på ett bra sätt i Sverige. Jag tror att vi har genomfört många välfärdsreformer som har betydtt mycket för kvinnors frigörelse. Men vi har mer att göra. Inte minst handlar det om företagande.

Jag kan ta upp exempel på det som jag också nämnde i mitt anförande. Jag tror att det vi nu gör för att skapa trygghet för företagare spelar jättestor roll. Vi utökar så att den som startar företag får beräkna SGI på ett motsvarande jobb i 36 månader. Det är en enorm skillnad mot hur det har varit tidigare. Det behöver inte vara lika riskabelt, så att säga, att starta företag och ge upp den fasta anställningen.

En annan sak är att vi jobbar mycket med Almi och utlåning. När det gäller finansiering har det visat sig att män ofta får låna mer pengar än kvinnor. De statliga aktörerna spelar en jättestor roll. Vi är de enda som egentligen följer upp kvinnor och män på lånemarknaden. Almi har ett särskilt uppdrag att jobba med underrepresenterade grupper – det är tyvärr kvinnor och personer som har kommit till Sverige. Vi gör riktade insatser i budgeten som handlar om nyanlända kvinnors företagande – det säger jag bara för att nämna ett väldigt närliggande exempel.

Men jag tror att vi behöver ta ett bredare grepp om trygghetsfrågorna och företagandefrågorna. Det tror jag är frågor som vi skulle kunna enas om i riksdagen. När allt fler människor väljer att vara företagare, eller i vissa delar av sitt liv är företagare, måste trygghetssystemen funka. Det har ännu större betydelse för kvinnor än för män eftersom ansvaret i familjerna tyvärr är så illa fördelat i dag.

Anf. 72 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag håller med om trygghetsfrågan för företagande. Jag tror att den är ganska avgörande. Jag kan nämna ett exempel som jag blev medveten om för inte så länge sedan. Om man har en enskild firma får man grunda föräldrapenningen på den högsta lön man har haft två år tillbaka i tiden. Startar man däremot ett aktiebolag börjar man om från noll, vilket egentligen är galet, om man ska vara ärlig. I dag är det nästan så att företagare tillhör ett B-lag när det gäller trygghetssystemen i jämförelse med anställda. Detta måste vi verkligen se över.

När det gäller invandrarkvinnors företagande tycker jag att det är bra. Jag har sett i Socialdemokraternas budget att ni satsar på det. Men jag önskar också att man återinför satsningen via Almi när det gäller invandrarkvinnors företagande, för den var otroligt lyckad. På Almi höjer de den själva till skyarna, och jag tror att de har gjort väldigt mycket gott på det området. Samma sak är det när det gäller Styrelsekraft för att få in kvinnor i styrelser och på ledande befattningar. Där gjorde Almi också ett väldigt bra jobb.

Jag ser näringsminister Mikael Damberg som en pragmatisk socialdemokrat. Jag hoppas att Mikael Damberg kommer att förhindra taket för vinster i välfärden, för det förslag som nu ligger handlar om operativt kapital. Detta gynnar bara de större företagen. Det gynnar definitivt inte de små företagen, och det är ofta kvinnor som äger och driver de företagen.

Anf. 73 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med det område där jag tror att det finns utrymme för mer samarbete mellan Centerpartiet och regeringen men också brett i riksdagen. Det är frågan om kvinnor och företagande. Där finns det ett stort intresse från många partier av att göra mer. Jag tror att det finns

en hemläxa att göra för alla partier, för detta är en situation som har funnits under en väldigt lång tid.

Jag blir lite fundersam nu. Jag tror att det som Helena Lindahl tar upp om 24-månadersregeln och enskilt företagande är exakt det som vi nu justerar. Vi går till 36 månader i stället för 24. Och vi går till aktiebolag. Det är väldigt få som vet om denna förändring. Jag blir lite frustrerad. Om vi inte ens vet om det med full kraft i denna kammare undrar jag: Hur ska de kvinnor som funderar på att starta företag veta att det finns en ökad trygghet i att starta företag från och med nästa år? Jag tror att det är viktigt att bli offensiv och våga tala om de förbättringar som genomförs för att vi ska få den attitydförändringen att funka.

Det var flera ordväxlingar om regionalpolitik tidigare. Det tror jag också är ett område där det finns utrymme att hitta mer samarbete. Norrlandsfonden nämndes. Jag tror att den är enormt viktig för utvecklingen av företagande i hela Sverige. Jag nämnde själv Växa-stödet. Ni har en variant av det. Men vi är väldigt nära varandra i fråga om att man ska stödja de småföretagare som tar steget och börjar anställa. Det handlar också om regionalpolitik i form av Norrbotniabanan och andra insatser som jag tror är viktiga både för klimatet och för regional utveckling i landet.

Jag hoppas att Centerpartiet inser att det finns en del partier som tar dessa frågor på väldigt stort allvar och kommer att fortsätta att göra det. Tyvärr läser jag inte i de alternativa budgetmotionerna från dina allianskollegor att de prioriteringarna ligger fast på samma sätt som för Centerpartiet, Helena Lindahl. Men här finns det utrymme för mer samarbete i framtiden.

Anf. 74 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Närings- och innovationsministern! Vi var på samma seminarium för ett tag sedan på Svemins höstmöte. Du höll ett anförande om snabbare tillståndsprocesser för gruvnäringen.

Jag vill bara fråga: Vad är tanken med det? Det finns inget tvivel om var jag står. Det som händer i min hemkommun vad gäller en gruva är jättespännande. Jag tycker att Sverige har en bra syn vad gäller miljötillstånd. Men jag håller med om att det ibland hämmar när det tar tiotals år och någon har investerat 70 miljoner och det sedan går i stöpet. Vad är tanken med det som du framförde på seminariet?

Anf. 75 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Birger Lahti!

Detta beskrev regeringen redan i den första handlingsplanen, *Smart industri*. Vi identifierade att en faktisk broms för ökat hållbarhetsarbete i Sverige inte är våra miljökrav utan det faktum att miljötillståndsprocesserna ibland tar väldigt lång tid och är väldigt oklara. Aktörer kan då inte veta hur processerna ska genomföras. Det skapar en osäkerhet. Nya investeringar är ofta bättre än gamla investeringar – det har vi sett när vi har introducerat ny teknik och så vidare. Den utvecklingen bromsas i och med detta.

Gruvnäringen är ett specialfall. Där är det enormt långa tillståndsprocesser, eftersom det är hårda miljökrav som ska gälla för en hållbar gruvverksamhet. Det som vi kom överens om redan där var att vi skulle göra

en översyn. Hur lång tid tar processen med miljötillstånden på olika ställen? Vi skulle också knyta en referensgrupp till detta för att kunna följa arbetet. Det handlar inte om att jobba med lägre krav, utan det handlar om mer effektiva processer och mer förutsägbara processer. Både miljölagstiftningen och näringslivet tjänar på att det är bättre förutsättningar och att man vet vilka regler som gäller.

Anf. 76 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Det var ungefär det jag ville veta. Jag försöker verkligen vara en talesperson för hållbar gruvnäring i norr, och jag vill inte hamna i den situationen att det låter som att man försöker luckra upp detta. Det vill jag inte höra. Men detta känns bra.

Vad som också skulle vara bra att höra någon gång är att man väger in andra intressen redan i startskedet. Man skulle kunna säga: Med 90 procents säkerhet kommer du inte att få koncession. Det skulle, så att säga, gynna debatten.

Jag tycker att vi har en bra lagstiftning. Vi har bättre gruvor än man har i övriga delar av världen. Därmed är det inte sagt att jag skulle säga ja till varje gruva. Någon gång skulle jag kunna säga: Ja, kanske någon gång men inte nu. Det skulle kanske gynna båda parter att man redan i startskedet kan säga: Nej, den här gruvan tror jag inte att du kommer att få tillstånd för. Den är i dag för känslig för andra näringar.

Anf. 77 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Birger Lahti är någonting på spåret. När jag talar med näringslivet i denna sektor säger de att det nästan är skönare att få ett besked lite tidigare än att det tar så lång tid. Även om det blir ett nej är det bättre än att leva så länge i ovisshet. Det finns ett problem med utsträckningen i tid och osäkerhet i processen, vilket vi bör hantera.

Jag tycker att gruvnäringen är spännande – Birger Lahti är ju engagerad i frågan – för där har vi nästa lite större diskussion som handlar om den gröna omställningen. Hur ska vi egentligen klara av den? Exempelvis är batterier en förutsättning för den gröna omställningen. Vilka mineraler och metaller behövs för utvecklingen av dem? I dag finns ett hållbarhetsproblem.

Många av mineralerna och metallerna tas fram i länder långt ifrån Sverige där hållbarheten är väldigt dålig. Det är viktigt att Europa ställer krav på att det finns hållbarhetsdimensioner för de mineraler och metaller som tas in utifrån. I Europa måste vi själva också fundera över om vi har kapacitet. Har vi bra gruvor som skulle kunna förse oss med en del av de metaller som är kritiska för innovationer i framtiden?

Jag tror att det kommer att finnas ett ökat intresse för att titta på det här, och det gäller inte bara nya gruvor utan också återvinningsmaterial. Gamla gruvområden har tagit upp mycket material som man skulle kunna använda. Det handlar även om hela återvinningssystemet. Sverige har historiskt sett varit bra på att utvidga återvinningssystem så att vi tar vara på de metaller och mineraler som kanske redan finns i produkter sedan tidigare.

Anf. 78 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Tack för anförandet, närings- och innovationsminister Mikael Damberg!

Jag vill anknyta till den del av anförandet som handlade om välfärdsutmaningarna. Vi är ense om att vi har stora välfärdsutmaningar framför oss i både Sverige och Europa. Vi behöver fler aktörer som är med och effektiviserar och utvecklar välfärden.

I den artikel som du hänvisade till, Mikael Damberg, var det ändå ganska tydligt att en av de företrädare som du sa *inte* flaggade för en eventuell sänkning var just min partiordförande Jan Björklund. Han sa att vi möjligen på det totala inte kommer att kunna göra en skattesänkning. Jag tycker att det är viktigt att nämna att det även stod i artikeln.

Jag vill säga något om det som sas om ett uttalande av den tidigare statsministern. Det kan kanske väcka en orons klocka för vad nuvarande ministrar säger. Exempelvis har civilministern sagt att vinst är stöld från folket, och statsministern har – hör och häpna – sagt att företag säljer barn på börsen. Jag blir mycket oroad när jag hör saker som dessa. Det är den nuvarande statsministern som har sagt detta. Om man tycker att företag säljer barn på börsen undrar jag vad man tycker att trafficking är. Jag ville bara lyfta upp det här.

Avslutningsvis vill jag säga något om betänkandet. Näringsministern sa att vi i Alliansen satsar för lite på detta utgiftsområde. Jag vill använda den jämförelse som min kollega Lars Hjälmered tog upp. Man tvingar företagen att betala in 50 kronor. Sedan ger man dem 1 krona tillbaka, men denna krona kan de inte vara säkra på att de får tillbaka, för den är riktad. Jag är inte säker på att regeringen vet bättre vad som är bäst för företagen än vad företagen själva gör.

Anf. 79 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Låt mig säga något om hela diskussionen om vad olika aktörer har sagt i fråga om välfärden. När jag var utbildningspolitisk talesperson förut debatterade jag ofta med Jan Björklund. Jag noterade hur han sa att vi i det svenska politiska systemet har varit naiva i vår syn på både valfrihet och vinstfrågan i samband med att en del företag gjorde en del konstigheter. Jag vet inte om Jan Björklund står fast vid detta, men då ville han stoppa riskkapitalbolag från att agera på skolmarknaden.

Det är alltså inte bara några få partier som har varit kritiska till de skandaler och problem som har funnits i och med att en del bolag faktiskt inte har uppträtt helt seriöst. För mycket av våra gemensamma skattepengar har inte gått till det de är till för.

Det här gäller inte minst nu, när vi har haft en period med fallande skolresultat. Förhoppningsvis ser vi dock en liten vändning nu med stora investeringar i utbildningssystemet. Det är viktigt att de stora miljardsatser på skolsystemet som finns både i vår budget och i Liberalernas budget kommer både lärare och elever till godo. Det måste bli riktiga kvalitetshöjningar i verksamheten. Vi har ett gemensamt arbete att göra där.

Regeringen återkommer med hur man ska kunna garantera att mer av skattepengarna går till det de ska.

Man kan självklart säga att vi har gjort en del skattejusteringar, inte minst vad gäller arbetsgivaravgifterna för unga. De borgerliga argumenterade kraftigt mot det och sa att det skulle leda till högre ungdomsarbetslöshet. I stället har vi rekordlåg ungdomsarbetslöshet. Vi har en väldigt god utveckling på arbetsmarknaden.

I den budget vi nu diskuterar har vi satsningar på Norrlandsfonden och de fem Norrlandslänen för att företag ska kunna växa. Vi satsar på elektromobilitetslabb för att fordonsindustrin ska ställa om.

Det här är viktiga satsningar. Någonstans får man ta ansvar. Om man stryker dessa budgetposter får man också stå för det och vara tydlig med varför man gör det.

Anf. 80 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Tack, närings- och innovationsminister Mikael Damberg!

Vi är överens om att det finns välfärdsutmaningar som behöver adresseras. Jag tror att det behövs flera aktörer som utvecklar och effektiviserar välfärden. Sedan kan vi alltid debattera och diskutera hur detta ska gå till.

Jag tror att den beskrivning som min partiordförande och även de flesta här i kammaren ger uttryck för är att vi behöver ha större kontroll och styrning av välfärdssektorn. Att införa ett vinstförbud tror jag dock inte är rätt väg.

Vår syn på satsningar inom detta utgiftsområde är att de människor, företag och individer som genererar välstånd och intäkter själva vet bättre vad som är bäst för dem. Vi politiska företrädare ska inte bestämma vilka satsningar som bör prioriteras och vilka som inte bör prioriteras.

Jag tycker att föräldrar själva kan bestämma vilken skola barnen ska gå i. Jag tycker att mina föräldrar själva kan bestämma vilken vårdcentral och vilket äldreboende de ska välja. Jag tycker också att de som har behov av LSS själva ska få bestämma utförare. Jag undrar lite över varför man vill att politiker ska bestämma detta. Varför låter man inte människor själva bestämma och ger dem den friheten? Det vill jag göra. Jag vill ge människor friheten att göra val och fatta beslut själva.

Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Detta är en spännande ideologisk diskussion. Om man är socialliberal måste man också kunna se att det finns utmaningar i samhället som marknaden inte löser på egen hand.

En sådan utmaning kan vara att företag och entreprenörer i norra Sverige inte har samma förutsättningar att få tag på kapital för att verksamheten ska växa och för att kunna anställa fler. Vi går in med stöd till Norrlandsfonden för att från statens sida hjälpa till med det här. När Norrlandsfonden är med som aktör är det lättare att få med de privata affärsbankerna och växla upp verksamheten. När vi talar regionalpolitik kan staten ha intresse av att ge liknande förutsättningar att skapa jobb i hela landet.

Ett annat exempel är elektromobilitetslabbet. Här har vi ett samhällsintresse av att snabba på omställningen av hela fordonssektorn, eftersom vi vill klara klimatmålen. En tredjedel av CO₂-utsläppen kommer från transportsektorn. Om vi i Sverige ska klara våra egna mål måste vi ställa om fordonssektorn. Genom att på detta sätt samarbeta med fordonsindustrin stärker vi dess konkurrenskraft. Industrin kan då ligga ett steg före

och sälja nästa generations lastbilar, bussar eller personbilar på världsmarknaden.

Det blir även ett sätt att framtidssäkra industrijobben, som är enormt viktiga för vårt land. Vi har inte minst i Trollhättan sett hur viktig fordonssektorn fortfarande är i den delen av landet. Man ska vara lite försiktig när man säger att politikerna inte ska lägga sig i detta. Fordonssektorn har nämligen kommit till oss och sagt: Kan vi göra det här ihop? Det här är ett sätt för dem att framtidssäkra jobben i deras industri.

Jag tycker avslutningsvis att ni i Liberalerna förtjänar respekt. Ni är nästan det enda borgerliga parti som inte skär ned på kommunsektorn. Ni är jättetydliga med att vi även i fortsättningen måste satsa på utbildningssektorn. Det här är områden som också vi brinner för. Vi måste göra detta, och långsiktigt är det här kanske den viktigaste investering som vi kan göra för konkurrenskraft och innovationskraft i Sverige.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 december.)

§ 7 Regional tillväxt

Prot. 2017/18:47
11 december

Näringsliv

Regional tillväxt

Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU2
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 82 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Jag vill börja i en annan ände än vad jag hade tänkt. Jag vill ställa en fråga till nästkommande socialdemokrat när nu näringsministern går.

Det finns vårdcentraler i hela landet, men på vissa ställen finns det inga kommunala. I Jämtland finns en liten ort där regionen har låtit en privat utförare etablera sig. Man har inte haft möjlighet att få en egen. För att kunna ha detta måste det finnas en stor krockkudde, det vill säga vårdcentralen måste ha pengar över på kontot. Om det händer något ska det finnas en säkerhet, en buffert. Med ett förslag om vinstförbud kommer vårdcentralen att läggas ned, och då blir orten utan vårdcentral.

Herr talman! Jag tänkte berätta hur Sverige ska hållas ihop med hjälp av regional tillväxt, som det här betänkandet handlar om. Det handlar i stort om EU-medel för att utveckla regioner samt att stad och land kan gå hand i hand och vara platser där människor kan bo och verka utifrån sina egna unika förutsättningar.

I betänkandet tas också andra politikområden i budgeten upp. Våra städer är beroende av landsbygden för sin livskraft. Vårt jordbruk, vår livsmedelsproduktion och vårt skogsbruk är alla viktiga hörnstenar som bidrar till såväl städernas framgång som möjligheter att bo på och utveckla landsbygden. Regeringen slösar bort vårt lands högkonjunktur, potentialen på arbetsmarknaden och gemensamma möjligheter. Vårt Sverige har mycket mer att ge, anser vi.

Den rödgröna regeringens politik gör det svårare att leva och verka i många delar av Sverige. I år har regeringen genomfört skattehöjningar på

40 miljarder kronor som slår mot arbetstillfällena och tillväxt. Höjd bensinskatt, ny flygskatt och förslag om lastbilsskatt är bara några skatter som drabbar landsbygden. Signalvärdet om förändringar på 3:12-reglerna för företagare under året har gjort att personer har lagt om kurs. När lågkonjunkturen kommer blir det kännbart.

Runt om i vårt avlånga land finns fortfarande en stor inneboende potential. För att den ska kunna tillvaratas i alla delar behöver fler möjligheter öppnas för att leva och verka. Hur de statliga verken och myndigheterna möter näringslivet och projekt mellan det kommunala, regionala och civila samhället är viktigt för de lokala förutsättningarna och för att få bra verksamhet med långsiktig bärkraft. Därför delar jag regeringens bild av att ytterligare steg bör tas för att anpassa regelverk så att krav och kostnader för genomförande ställs i relation till storleken på EU-medlen som tilldelas respektive land.

Att genomföra förenklingar på nationell nivå måste gå från ord till handling. Det vill jag understryka. I dag är det långa ledtider fram till dess att projekt kan bli verklighet. Ansökningar tar tid, och olika nivåer inom Jordbruksverket ska kontrollera varandra med byråkratiska förfaringssätt. Det får negativa konsekvenser, inte minst för de projekt runt om i landet som vill komma till stånd. Verken går i otakt med den kommunala och regionala verkligheten. Det måste förändras.

Samtidigt hör man skräckhistorier om åkare som behöver nytt körkort och inte får ut körkortsförnyelse av Transportstyrelsen. Anledning i svaret: Du har för lång adress. Du får byta adress.

Myndigheter, verk och styrelser måste ha ett ledarskap och en organisation som möter den verklighet vi har att verka i.

Det krävs ett rejält omtag av vårt lands myndigheter. Riksrevisionen har lämnat en revisionsberättelse med en avvikande mening för 2016 för Tillväxtverkets årsrapport. Det är uppseendeväckande. Enligt Riksrevisionen innehåller årsredovisningen omfattande felaktigheter som påverkar hela den finansiella redovisningen och ger följdfel i de finansiella uppgifterna i resultatredovisningen. Frågan har sedan fortsatt att diskuteras in i 2017.

Tillväxtverket ger pengar till projekt och arbete ute i regionerna, och det måste understrykas att detta verk till fullo ska veta vad det har för pengar, kunna visa vad pengarna går till och hur projekten lyckas.

Att arbeta på ett system för transparens med en tydlig styrning av medlen och ett nytt uppföljningssystem drar ut på tiden. Det krävs nu tydliga skrivningar i regleringsbrev så att det blir ordning och reda. Utan uppföljning går de statliga medlen ut utan att man ser hur de används eller om de fungerar. Så ska vi inte ha det.

Det måste finnas en stark koppling mellan gjorda insatser och hur mål uppnås. Utskottet har konstaterat att det krävs mer tydlighet och att redovisningen ska spegla uppnådda resultat snarare än insatser och omvärldsförändringar. Det rör regeringens egen redovisning.

Inom regional tillväxt betraktas bland annat Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen som viktiga aktörer. Försäkringskassan är grunden i det sociala trygghetsnätet för alla medborgare, och det är angeläget att myndigheten är väl fungerande i alla led och att medborgare känner trygghet i att utbetalningar och ersättningar kommer när de ska.

Arbetsförmedlingen har inte lyckats att leverera, detta trots att det finns branscher med bristyrken. Restaurangbranschen står redo medan kockarna aldrig kommer från Arbetsförmedlingen. Det är slöseri med arbetskraft, jobb och tillväxt i företagen. Kanske får en del till och med stänga.

Det finns också en potential för en lyckad integration som har missats totalt. Det gäller även de gröna näringarna, som Moderaterna ser som en tillväxtmotor. Yrkesskicklighet från hemlandet ger en matchning i Sverige i bristyrken. Till exempel fick jag på besök på Kinnarps i Falköping i somras veta att de rekryterar sömmerskor från Småland till sin textilavdelning i möbeltillverkningen. Det blir vinst för alla och en lyckad integration. Brist på arbetskraft i tillverkningsindustrin i Sverige löses med yrkesskicklighet från andra länder.

Herr talman! Sverige behöver bra mobila och digitala kommunikationer med god geografisk täckning som har tillräcklig kapacitet när allt fler vill använda mobil och digital teknik. Ibland kan långa avstånd till grundläggande service överbryggas med hjälp av digitala lösningar, och uppkopplingsmöjligheterna blir allt viktigare i den digitala världen.

Ny teknik med drönare öppnar möjligheter för modernare och förbättrad service på landsbygden. Exempelvis gäller det post- och paketleverans. Redan 2015 började posten i Finland på försök att dela ut paket med drönare. Digitaliseringen skapar möjligheter för såväl stad som landsbygd. Drönare i jordbruk och skogsbruk påverkar effektivitet och kvalitet och optimerar resurserna.

Länsstyrelsen, eller dess framtida motsvarighet, kan effektivt arbeta gentemot näringarna med hjälp av tekniken där bilder kan överföras direkt från kontoret ut till den som behöver svaren för att kunna utveckla sin verksamhet. I dag finns ledtider, men det finns mer att göra. Vi ser en stor potential när vi med hög precision kan få mark att användas på ett bra sätt med stor framgång.

I en tid av globalisering och ökad internationell konkurrens och när Sveriges storföretag i mångt och mycket antingen avvecklas, minskar sin verksamhet eller säljs till utländska intressen eller flyttar sin produktion utomlands skapas de flesta nya arbetstillfällen av de småföretagare som står för fyra av fem jobb i Sverige. Sverige behöver en näringspolitik som uppmuntrar och underlättar för företagen och möjligheten till entreprenörskap.

Inom offentlig sektor har kvinnor startat och drivit verksamhet inom de yrken de har utbildats för eller där kvinnor har sett att det går att göra saker på andra sätt som gynnar personer i behov av hjälp och stöd. Detta är en utveckling som gynnar dem som verksamheten är till för – och därmed alla – genom nya lösningar och metoder. Det är det vi kallar innovationer. Men regeringen vill med hjälp av ideologiska skygglappar stänga i stället för att se lokala och regionala företagsidéer med gott innehåll. Dessa företag är anledningen till att andelen kvinnor i företagande i dag är 10 procent högre än 2006. Det kan vi tacka alliansregeringen för.

Herr talman! En fungerande infrastruktur är central på landsbygden och för den regionala tillväxten så att företag ska kunna leverera varor till kunder och leverantörer. Den aviserade lastbilsskatten slår hårt mot Sveriges företag. Det är en skatt på avstånd, inte utsläpp, men det är utsläppen från transporterna som påverkar miljö och klimat, inte avstånden. Trans-

porter med lastbil är många gånger en förutsättning för att företag i allmänhet och industrin i synnerhet ska kunna verka och utvecklas i hela Sverige.

Det är inte bara resenärerna som drabbas av en flygskatt, utan den riskerar också att leda till färre arbetstillfällen. International Air Transport Association, IATA, har beräknat att införandet av en flygskatt i Sverige hotar minst 10 000 arbetstillfällen inom flygindustrin, på flygplatser samt inom hotell- och restaurangbranschen. I förra veckan kom utredningen *Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*. Om vi menar allvar med att turism och besöksnäring behövs i Sverige behövs inte mer skatter på resandet utan i stället att utvecklingen av teknik för ett hållbart flyg fortsätter. Sverige är ett land i utkanten av norra Europa, och att ta sig hit kräver resor. Hållbar turism innebär därför att utveckla, inte att avveckla.

Ett annat transportslag är frakt på vatten. Göteborgs hamn är Sveriges port mot världen och helt avgörande för svenska företag och svensk ekonomi. Hamnen är Skandinavien största och hanterar sex av tio containrar som importerar och exporterar till eller från Sverige.

Sedan april 2016 pågår dock en långdragen konflikt mellan arbetsgivaren APM Terminals och Transportarbetareförbundet samt Hamnarbetareförbundet. Den långdragna konflikten lamslår arbetet i hamnen och innebär att flera rederier valt att sluta köra direkta transporter till Göteborg från USA och Asien. Senast meddelade rederiet ACL, Atlantic Container Line, att man från den 15 januari nästa år slutar köra direkt från USA till Göteborg. I stället kommer man att köra via Antwerpen, vilket driver upp kostnaden för senare transporter. Detta lyfte min kollega Lars Hjalmered upp på ett bra sätt i den förra debatten om näringslivet i stort.

Sveriges landsbygd är grunden till några av landets viktigaste näringar. Dessa kan värnas och utvecklas. Företagen på landsbygden stärks genom att tillåta gårdsförsäljning. I min del av landet, Skåne, är mat och dryck en stor del av besöksnäringen, och jag vill se den växa starkare med restauranger, sevärdheter och hotellnätter.

Konkurrenskraften på landsbygden stärks genom regelförenkling och sänkta kostnader, inte genom höjda skatter på arbete och transporter. Servicenivån på landsbygden stärks genom nya investeringar, infrastruktur, it och bredbandsutbyggnad. Tillväxt skapas av individer, av entreprenörer och företagare.

Målet med den regionala tillväxtpolitiken är och förblir densamma: att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara på ett bra sätt och utvecklas.

(Applåder)

Anf. 83 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar näringsutskottets betänkande om regional tillväxt.

Sverigedemokraterna ser positivt på landsbygdens möjligheter samtidigt som vi ser de stora utmaningarna med avfolkning och ofrivillig urbanisering. 1,4 miljoner svenskar bor och verkar på något sätt på landsbygden. De möjliggör en stark handelsbalans genom sitt värv inom till exempel skogs-, gruv- och metallindustrin.

En växande turism skulle ha positiv effekt på både sysselsättning och inflyttning.

God infrastruktur vad gäller fysiska transporter och internet är viktiga förutsättningar för regional tillväxt.

Sverigedemokraterna anser att staten bör ha en aktiv roll vad gäller förutsättningar för regional tillväxt. Det kan finnas ett ömsesidigt positivt samspel mellan staten och det privata.

Herr talman! På många håll i Sverige finns goda möjligheter att främja en växande turistnäring. Vad som gör näringen extra intressant gällande inverkan på arbetsmarknaden är dess arbetskraftsintensitet.

Nya projekt och höjd omsättning leder till nya jobb. Några exempel på för landsbygden lämpliga upplevelser är hästturism, stuguthyrning, aktivitetspaket med naturupplevelser samt jakt och fiske.

Sysselsättningsstillväxten inom turismen uppgick till närmare 20 procent mellan åren 2010 och 2016 samtidigt som den generella sysselsättningsstillväxten uppgick till endast 8,7 procent.

Enligt World Economic Forum placerar Sveriges attraktionskraft utomlands oss på plats 23 av 150 jämförda länder. Intresset för Sverige är relativt stort i omvärlden. År 2014 omsatte näringen 268 miljarder kronor och hade 159 000 sysselsatta.

En av Sveriges största turistorganisationer har i projektet Nationell strategi för svensk besöksnäring satt upp som mål att år 2020 ha en omsättning på 500 miljarder kronor per år. Intresset utomlands finns, den egna tilltron till framtiden finns och från Sverigedemokraternas håll vill vi säkra att den politiska viljan finns.

Oavsett gren inom turismen finns olika utmaningar som måste lösas för att det ska gå att skapa tillväxt. Viktigast från politiskt håll är att lösa frågor kring ordentlig infrastruktur, förenklade regelverk, investeringar, utbildning och attraktionskraft utomlands.

Den differentierade momssatsen inom turistnäringen är problematisk, då den leder till onaturliga konkurrensfördelar och missgynnar småskalig natur- och ekoturism, som främst återfinns på landsbygden. Exempelvis betalar man 6 procent i moms i en djurpark medan man vid viltskådning i det fria betalar 25 procent. Guidning på ett museum beläggs med 6 procent medan en stadsvandring beläggs med 25 procent.

Ekoturismföreningen genomförde en undersökning av effekterna av detta och kom fram till att dagens system är krångligt och byråkratiskt och missgynnar de mest arbetsintensiva delarna. Vidare kunde man notera att de områden som speciellt missgynnades var naturupplevelser där man tillsammans med lokala guider paddlar, cyklar eller åker skidor jämfört med båtar, bussar och skidliftar i mer tätbefolkade områden.

En liknande problematik finns inom bokbranschen, där tryckta böcker har en momssats på endast 6 procent medan man för e-böcker får betala 25 procent i moms. Detsamma gäller den så kallade dansbandsmomsen: Musik utan tillgång till dansgolv belastas med 6 procent i moms medan musik med tillgång till dansgolv belastas med 25 procent i moms.

Sverigedemokraterna anser att det är hög tid att göra en översyn av dessa gränsdragningsproblem. En översyn av momssatser pågår förvisso i EU:s regi, men givet att detta kan ta lång tid – som det oftast gör i EU – är det motiverat att skyndsamt utföra en nationell översyn.

Herr talman! Friluftslivet når många samhällsgrupper och är en viktig resurs för regional utveckling och därmed en viktig del av det kluster av näringar som samspelar och skapar förutsättningar för ett levande näringsliv på en levande landsbygd.

Tillsammans med våra nordiska grannländer har vi stora möjligheter till ett tätare nordiskt samarbete för att främja friluftslivet. Ett starkt och utvecklat friluftsliv ger många arbetstillfällen, närmare bestämt ca 200 000 i hela Norden. Friluftslivet har ett stort ekonomiskt värde.

Ur ett ekonomiskt perspektiv kan friluftslivet betraktas som en process där upplevelser skapas av besökare i naturen genom en kombination av besökarens egen tid, kunskap och utrustning och naturresurser, anläggningar och service.

Det nordiska samarbetet har också en viktig roll i utbytet av exempelvis arbetskraft, erfarenheter och turism länder emellan.

Anf. 84 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Hela landet ska leva! Vad menar vi med det? Är det ett bra sätt att uttrycka sig?

I Norge säger man: Ta hela landet i bruk! Ju mer jag funderar på det, desto mer säker blir jag på att det är ett förhållningssätt vi i Sverige också borde ha. Det skulle innebära att man inte kan sitta i Stockholm och bestämma att landsbygden ska vara någon form av Skansen dit man kan åka på storhelger för att uppleva orörd natur och se varg.

Vi behöver förändra vårt synsätt här i riksdagen och hos våra myndigheter. De senaste 40 åren har det skett en systematisk styrning mot centralisering och därmed urbanisering på ett sätt som egentligen ingen velat se men som har skett ändå.

Centerpartiet anser att i Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar oavsett var man bor – om det så är på landsbygden, på mindre orter, i byar, i städernas förorter eller i innerstaden ska man ha samma möjligheter att leva, arbeta och driva företag.

Grunden till utveckling i hela landet är goda villkor för små och medelstora företag. Som sagts här tidigare vet vi att fyra av fem jobb i Sverige skapas av små och medelstora företag.

En välfungerande infrastruktur och fler bostäder behövs i såväl mindre som större städer, orter och byar. Utan möjlighet till arbetspendling och godstransporter stannar jobbmotorn i Sverige.

Såväl på bruksorter som i förorter finns det behov av fler jobb. Behovet av en reformerad bostadsmarknad är stort i hela landet, oavsett om det handlar om att möjliggöra ökat byggande i strandnära lägen på landsbygden eller om att reformera hyresmarknaden i storstäderna.

Vi behöver likvärdiga villkor oavsett var man bor i landet. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär inte per automatik likformighet. Samma utmaning kan lösas på olika sätt i olika delar av landet. Politiken behöver därför utformas med insikt om att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet. Beslut ska fattas så nära människor som möjligt, för då får vi en utveckling som bygger på förankrade och verkliga behov. Det är det vi i Centerpartiet kallar närodlad politik.

Herr talman! Mitt i en stark internationellt driven högkonjunktur växer problemen i den svenska ekonomin. Tudelningen ökar på den svenska ar-

betsmarknaden, där utsatta grupper utgör en allt större andel av de arbetslösa. Samtidigt öppnar sig en klyfta mellan de orter som växer och har följt med i den globala uppgången och de orter som har ställts utanför. Den regionala klyvningen måste brytas, dels med förbättringar för småföretag och dels med förstärkt infrastruktur.

Jag och Centerpartiet anser att regeringen bedriver en oansvarig ekonomisk politik som minskar det strukturella sparandet och förstärker riskerna för överhettning. Vi vill i stället vara sparsamma när konjunkturen är god, både för att ha resurser att möta den kris som vi vet kommer och för att inte förstärka riskerna för överhettning. För mig är Centerpartiets samlade budgetförslag en helhet som skapar företagsamhet, vilket är det enda som ger förutsättningar för att kunna bo, leva och verka över hela landet. Att tro att bidrag och icke efterfrågestyrda bidragsjobb skulle få landsbygden att utvecklas är ett misstag. Den politiken har prövats i 50 år, och den har misslyckats.

Herr talman! Centerpartiet vill skapa världens modernaste landsbygd och världens grönaste städer. Det finns en klyvning mellan de orter som vunnit på strukturomvandlingen och följt med i den globala uppgången och de som har ställts utanför. I en modern ekonomi måste man kunna röra sig mellan olika miljöer och situationer. I Centerpartiets Sverige behöver hela landet bidra, och det finns ingen konflikt mellan stad och landsbygd.

Landsbygden och städerna delar många utmaningar med varandra. I såväl förorter som bruksorter finns behov av fler jobb. Detsamma gäller behovet av en välfungerande och klimatsmart infrastruktur.

Centerpartiet vill regionalisera fastighetsavgiften för kraftproducerande fastigheter för att kunna återbörda en liten del av de vinster som uppstår i gles- och på landsbygd.

Herr talman! Allt är inte nattsvart i vårt land, utan mycket är bra. Är det något jag ser fram emot är det den proposition som regeringen arbetar med nu, som utgår från Landsbygdskommitténs betänkande. Det innehåller 75 förslag som är bra för landsbygden. I betänkandet talar man om likvärdiga möjligheter för landsbygden och om att landsbygdens förutsättningar ska tas till vara.

Man påpekar också att man ser ett behov av investeringskapital. Samtidigt lägger regeringen ned Inlandsinnovation, med motiveringen att det finns geografiska begränsningar – vilket för mig var hela idén med Inlandsinnovation. Varför ska det finnas statligt riskkapital på marknader där det finns privat riskkapital? Ska inte statens riskkapital finnas där det behövs? Och varför har den statliga banken SBAB inga kontor i Norrland? Behövs en statlig bank på orter som redan har fungerande bankverksamhet?

Landsbygdskommittén tar upp digitaliseringens möjligheter för hela landet. Jag har lite dåliga erfarenheter från min hemkommun Mora, där jag var kommunalråd tidigare. Skatteverket lämnade orten med hänvisning till att människor kan sköta sina ärenden på nätet. Det är just detta som är fel. Myndigheter borde *decentralisera* i samband med digitalisering, men i stället *centraliserar* man trots att vi har möjlighet att sprida jobb över landet.

Landsbygdsminister Bucht har aviserat en satsning på 150 miljoner kronor på bredband i glesbygd, vilket är jättebra. I Dalarna bor 3 procent

av Sveriges befolkning. Vi skulle behöva dessa 150 miljoner bara i Dalarna för att uppnå en täckning motsvarande 98 procent av befolkningen. Det är en bra satsning, men det är alldeles för lite pengar.

Mycket av stödet till bredband går faktiskt till områden där det skulle vara kommersiellt möjligt att bygga ut ändå. Problemet när man säger att 98 procent av landets befolkning ska ha tillgång till bredband är att det då blir i södra Sverige. Man borde ha lagt till en parameter som tar hänsyn till befolkningstäthet. Kanske skulle man ha fördelat pengarna ut till regionerna i stället för till en statlig myndighet.

Landsbygdskommittén lyfter också fram att kompetensförsörjning och utbildning måste finnas i hela landet, vilket jag tycker är bra. Samtidigt lägger en myndighet ned turismutbildningen i min grannkommun Orsa – en utbildning där alla får jobb och som har fullteknade kurser. Verksamheten flyttas söderut till Mälardalen, trots att Dalarna har den största besöksnäringens verksamheten utanför storstäderna.

Kommittén föreslår också att möjlighet att utöva och uppleva kultur ska finnas oavsett var man bor. Vad gör regeringen då? Jo, man beslutar om avgiftsfritt inträde till statliga museer. Var ligger de statliga museerna? Ligger de i Birger Lahtis hemby? Nej, det gör de inte; nästan alla ligger i Stockholm. Jag sitter i styrelsen för ett landsbygdsmuseum, och vi kämpar hårt för att få det att gå ihop.

Man tar också upp polisens närvaro. Hur lång tid tycker ni att det ska ta för polisen att komma till en kvinna som misshandlas i hemmet? Vilken tid är rimlig? I Mora polisområde, där jag bor, tar det 3 timmar och 20 minuter att åka från den norra till den södra länsdelen.

Det finns 80 anställda vid polismyndigheten, 60 poliser och 20 civilanställda. Vi har *en* bil i detta område på vardagskvällarna. Och den situationen är ändå bättre än den som råder i Helena Lindahls område, Västerbottens inland – de har det ännu sämre.

Herr talman! Förra veckan diskuterade miljö- och jordbruksutskottet här i riksdagen, och landsbygdsminister Bucht talade mycket om att vi måste ha breda överenskommelser, vilket jag håller med om. Men när min centerpartistiska kollega Kristina Yngwe tog honom på orden och frågade när de andra partierna i riksdagen blir inbjudna att diskutera propositionen, som bygger på Landsbygdskommitténs betänkande, svarade han inte, vilket jag tycker är synd.

Jag hoppas att några av företrädarna för regeringspartierna här kan svara på om det blir en bred inbjudan att diskutera propositionen, så att vi får till dessa 75 punkter. Det kanske inte blir alla, men vi hoppas kunna få till en bra verksamhet på landsbygden. Det vore bra om vi kunde få en bred uppslutning kring delbetänkandet så att landsbygden kan ges förutsättningar att bidra ytterligare till Sveriges tillväxt.

Herr talman! Jag vill avsluta med uppmaningen: Ta hela landet i bruk! (Applåder)

Anf. 85 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! I en av våra större tidningar skrev en journalist, vars namn jag inte ska nämna, för några månader sedan en ganska läsvärd artikel om en del av min valkrets, Dalsland. Han beskrev risken för att Dalsland blir det nya rostbältet, som man talar om i USA: en region eller ett område som riskerar att halka efter, där man sörjer industriernas nedläggning eller att

företag inte har fått de förutsättningar som krävs i den nya urbaniseringen och digitaliseringen värld.

För ett antal år sedan tog jag också strid med en person som jobbade med just regional utveckling i Östra Götaland. Jag ska inte heller nämna vad han kallade Dalsland, men han beskrev det ungefär som att det var lika bra att göra Dalsland till ett friluftsområde eftersom det inte fanns förutsättningar för att dalslänningarna skulle kunna växa och utvecklas.

Alltsedan jag hörde den mannen uttala de orden har jag känt att regional tillväxt och utveckling är otroligt viktigt och att det finns många människor som faktiskt vill bo och verka i mindre kommuner och på landsbygden och egentligen har stor potential att växa och utvecklas, om vi bara politiskt ger förutsättningarna.

Men den diskussion kring skillnaden mellan stad och land som har hamnat i fokus de senaste åren har enligt Kristdemokraternas mening alltför mycket handlat om förorter och så kallade utanförskapsområden i stora och medelstora städer. Nästan ingen har reflekterat över likheten i struktur mellan de områdena och de mindre orter utanför städerna som kämpar med en åldrande befolkning och minskat skatteunderlag och därmed egentligen har ganska liknande förhållanden.

Landsbygdens perspektiv måste finnas med i allt beslutsfattande för att man ska kunna förstå de villkor som människor lever under. Det går inte, tycker jag, att acceptera att man bara för att man bor på en mindre ort inte ska ha möjlighet att utbildas till jobb utifrån de förutsättningar som finns, ta bussen till vårdcentralen eller Arbetsförmedlingen eller driva sitt företag och slippa vara rädd för att polisen på grund av brist på resurser inte tar tag i stöld och inbrott. Oavsett anledning ska man inte behöva vara rädd för att polisen inte ska komma, som min kollega från Centerpartiet också nämnde. Det är för stora områden det handlar om.

För att företagandet på landsbygden ska överleva långsiktigt behöver hela landsbygden värnas. Jag menar att vi måste titta på detta ur ett särskilt perspektiv. Möjligheter till boende, kommunikationer, trygghet, service, fritid och allt annat som skapar en levande bygd måste kunna utvecklas.

Basindustrins utveckling har stor betydelse för den regionala tillväxten och jobbskapandet i Sverige. Dessa industrier finns där de finns. Gruvorna är där de är. Stålverken kan flyttas och läggas ned. Men ofta har de funnits där väldigt länge, och vi hoppas att de ska fortsätta att göra det, likaså pappersindustrin. Omhändertagandet av våra naturtillgångar utgör grunden för vårt svenska välstånd.

Men näringslivets utmaningar att konkurrera med kvalitet och mervärden lokalt för att få kvalificerade medarbetare att flytta till en ort och vilja stanna kvar där under ett antal år är naturligtvis extra stora. Speciellt viktigt kan det vara för internationella företag och deras anställda att det finns tillgång till engelskspråkiga klasser eller till och med en internationell skola för barnen i den kommun där man bor liksom tillgång till rekreation och kultur.

Infrastruktur med god tillgänglighet till flyg och tåg för att man ska kunna resa inom och utanför Sverige på ett enkelt sätt är också en viktig del för att stimulera boende såväl som besökare.

Flera av mina kollegor här har tidigare nämnt besöksnäringens betydelse. Det är också en del av en bransch som finns där den finns. Man åker till en sevärdhet för att den är just där den är.

I detta sammanhang blir flygskatten så oförklarlig. Vi var inne på den i en annan debatt förra veckan. Jag förstår fortfarande inte tanken med den skatten. Det hade varit intressant att få detta utvecklat ännu en gång – vad kompensationen ska vara och vilket geografiskt område som man anser att Norrland är. Gotland är ett tämligen geografiskt begränsat område, men Norrland är desto större.

Herr talman! Ett sätt att stärka konkurrenskraften i Sverige är, enligt min mening, att återuppta och driva regionaliseringen. Det handlar inte enbart om hur välfärden organiseras utan också om den regionala tillväxtlogiken, vilken är av särskild betydelse för industrin. En regionalisering skulle till exempel innebära att flera landsting går samman till större regioner och på så vis kan få en mer gynnsam samverkan med regioner i andra länder vad gäller till exempel export och import av varor och tjänster.

I detta sammanhang ska jag komma med beröm till regeringen när det gäller utvecklingen av regionala exportcentrum. Jag tror att det är en bra och viktig del av detta.

En viktig del i regionaliseringen är att skapa möjligheter för en jämlik vård. Om vi talar om brist på poliser ska vi också tala om en annan del av välfärden som handlar om just tillgång till vård och omsorg på ett likvärdigt sätt. Man ska kunna känna sig trygg med att oavsett var man bor ska man ha samma tillgång till behandling och läkemedel.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag ändå poängtera en särskild insats som Kristdemokraterna vill göra. Vi anslår några miljoner för en riktad forskningsinsats om den segregation som vi ser har skett mer och mer både i Europa och i andra delar av världen mellan olika regioner och mellan olika delar av länder och hur den påverkar Sverige.

Att det länge har pågått en digital segregation är ett problem. Tillgång till en fungerande it-infrastruktur för både yngre och äldre är i dag en nödvändighet, inte minst för personer som bor utanför tätorterna.

Nu ska jag komma med ytterligare beröm. För många år sedan togs ett initiativ från den dåvarande socialdemokratiska regeringen som gav människor möjlighet att få en dator via sin arbetsgivare till en låg avgift per månad. Det var en satsning som gjorde att inte minst ensamstående föräldrar fick möjlighet att inte bara skaffa en dator för eget bruk utan också för att ge barnen en möjlighet att spela spel och göra läxor på datorn.

Vi kan tycka att tillgången till datorer tillgodoses inte minst genom att vi alla har en smartphone. Men det hjälper inte alla, och det hjälper definitivt inte språkutvecklingen till fullo genom att man bara har appar.

Att ge forskare i uppdrag att se hur dagens indelning i små kommuner kontra stora kommuner och små regioner kontra större regioner påverkar svenskars möjligheter att utvecklas på ett personligt, utbildningsmässigt och arbetsmässigt plan är enligt oss kristdemokrater en mycket viktig uppgift. Integration innebär nämligen så mycket mer än att utlandsfödda ska känna sig hemma i Sverige. Det innebär att alla, oavsett härkomst, ska känna att Sverige är deras hem och trygghet var de än bor i landet.
(Applåder)

Anf. 86 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Det är intressant att lyssna på debatten, och det är kul att ta över stafettpippen i debatten om regional tillväxt.

Vi skapar en politik som ger framtidstro för hela landet. Under denna mandatperiod har det blivit ett slut för ytterligare skattesänkningar som får stora konsekvenser.

Man kan se framtidstron när man åker runt i landet. Man känner att det satsas i dag, till skillnad mot tidigare då det gjordes nedskärningar.

Vi har en ungdomsarbetslöshet som är rekordlåg med EU-mått mätt. Vi har en sysselsättning som ligger på den högsta nivå som EU någonsin har uppmätt. Och vi har under perioden vänt ett underskott på 61 miljarder till ett överskott, så att vi nu kan skapa en budget som är den starkaste sedan 1960-talet. Det tycker jag att vi ska vara stolta över. Jag är väldigt stolt över den politik som vi nu för. På detta sätt kan vi bygga landet starkt, och på detta sätt kan alla få möjligheter i alla delar av landet.

För detta utgiftsområde har vi en budget på lite drygt 3,9 miljarder för 2018. I likhet med föregående år sätts ett antal mål för den regionala politiken, och även för 2018 sätts ett antal mål. Det är framför allt tre mål som jag vill lyfta fram.

Det handlar om att nå det övergripande målet om att fortsätta pressa tillbaka arbetslösheten, så att den är den lägsta i EU till 2020. Vi ska nå de nationella miljömålen, och vi ska uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Dessa mål ska bidra till regeringens mål för jämställd regional tillväxt. Även sammanhållningspolitiken, det vill säga EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning, och dess insatser ska bidra till målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Detsamma gäller den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft för perioden 2015–2020 och insatserna för den.

I budgetpropositionen för 2018 har det också tillförts formuleringar om att den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till social, ekonomisk och miljömässig utveckling, vilket gör att insatser inom området stärker genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Herr talman! Som jag nämnde inledningsvis omsluter budgeten på detta område ungefär 3,9 miljarder.

Det är värt att notera att det ser annorlunda ut för en del andra partier.

Moderaterna föreslår att satsningen på 35 miljoner kronor för kommersiell service ska tas bort. Det var en utredning som den borgerliga regeringen tillsatte som resulterade i att vi tillförde pengar till just stöd för kommersiell service. Effekten har blivit en minskning av antalet småbutiker som läggs ned. Man känner att det finns möjlighet att fortsätta. När vi har varit runt i landet har människor inte sagt att de vill ha bort detta stöd utan snarare att det ska permanentas. Det måste vara långsiktigt. Precis detta inför vi nu, och det är det Moderaterna plockar bort.

Herr talman! Moderaterna plockar även bort 7 miljoner till förbättrad matchning på arbetsmarknaden. Det är också lite intressant, för det är ju precis detta man efterfrågar: att kunna anställa rätt kompetens. Det finns i dag ungefär hundra tusen lediga jobb på svensk arbetsmarknad, och det som efterfrågas är utbildning – att människor ska kunna utbilda sig för att kunna ta de jobb som finns. Att då plocka bort medel till just matchningen är naturligtvis enligt mitt sätt att se det helt felaktig politik.

Centerpartiet föreslår att anslagen minskas med 507 miljoner. Det är en minskning med 7 miljoner till matchningen där också, och det är 500 miljoner mindre i stöd till socioekonomiskt och strukturellt eftersatta kommuner och områden. Det nämndes inte av föregående talare. Liberalerna föreslår i sin tur en minskning med 613 miljoner. Det är också en minskning av anslagen till kommunerna med 500 miljoner, och det är en minskning med 113 miljoner för en återgång till tidigare nivåer. Kristdemokraterna minskar med sammanlagt 496 miljoner.

Oppositionens budgetförslag skulle få betydande effekter. Det är stora nedskärningar. Om det skulle bli verklighet är jag orolig över vilka konsekvenser det skulle få för att hela Sverige ska ha möjlighet att leva. Dessutom kan man se att de borgerliga är splittrade. De lägger inte fram samma förslag. För vartdera året 2019 och 2020 har vi dessutom tagit med 750 miljoner kopplat till den landsbygdsproposition vi planerar att lägga fram i vår, och det ser jag inte finns med över huvud taget i de borgerligas budgetförslag.

Herr talman! Den regionala hänsynen och styrningen av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av särskild betydelse för att nå måluppfyllelsen. Det är en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som redovisas just kopplat till utgiftsområde 19 *Regional tillväxt*. Det spänner över flera områden och flera utskott – det är utbildning, finans, miljö- och jordbruk och så vidare – och är viktigt att ha med.

Sammanhållningspolitiken främjar också Europas konkurrenskraft och bidrar till att hålla ihop Europa och Sverige. Regeringen följer noga programperioden för sammanhållningspolitiken 2014–2020. Vad som händer därefter är en fråga som diskuteras intensivt just nu, inte minst i ljuset av brexit. Det är minskade pengar som går in i EU-systemet från Storbritannien, och där är svensk hållning att vi på EU-nivå måste ha ordning och reda i ekonomin. Vi får inte vara för expansiva utan bör snarare vara mer restriktiva. Samtidigt är det viktigt att vi får till stånd bättre möjligheter till förenklingar, större tydlighet och mer öppenhet.

Herr talman! Den 25 juni 2015 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk landsbygdskommitté, vilket Peter Helander var inne på tidigare. Uppdraget var att lämna förslag till en sammanhållen politik för landsbygden för att få en långsiktighet och en hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. Den 4 januari i år lämnade kommittén över ett slutbetänkande: *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd*.

Precis som Peter sa tidigare innehåller betänkandet 75 förslag som täcker in frågor gällande näringsliv och företagande, digital kommunikation, transportinfrastruktur, kompetensförsörjning, samhällsplanering och bostadsbyggande, kommersiell service, välfärdstjänster, kultur och statens närvaro i landsbygderna. Det innehåller även ett förslag till styrning och organisering av landsbygdspolitiken, vilket också är en mycket viktig fråga, samt förslag på övergripande mål och delmål för densamma.

Betänkandet har remissbehandlats, och det har kommit in drygt 400 remissvar. De utgör naturligtvis en väldigt värdefull grund i arbetet med den kommande propositionen. Regeringen kommer under våren 2018 att lämna en proposition till Sveriges riksdag med förslag på en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder. För att finansiera det hela finns det, som

jag nämnde, redan nu identifierat 750 miljoner för 2019 och 2020. Jag tror att det är viktigt att även de borgerliga funderar på hur man vill ha det, för man var ju faktiskt enig – förutom Liberalerna, som hade en reservation i Landsbygdskommittén.

Jag ser verkligen fram emot våren, då dessa 75 förslag kommer att lämnas över på riksdagens bord. Äntligen har vi ekonomiska förutsättningar och en stark ekonomisk politik med stabilitet i landet och i regeringen, och vi kan med tillförsikt se fram emot den proposition som läggs på bordet.

Med det skulle jag vilja yrka bifall till utskottets förslag och avslag på övrigt.

(Applåder)

Anf. 87 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till dig, Mattias Jonsson. Det gäller din jämförelse, att det är så mycket pengar och att ni har lyckats så bra.

Vi har – och jag riktar mig även till er som sitter på läktaren – gått igenom den värsta finanskrisen sedan 30-talet. Den var djup, och den som åker bergochdalbana vet vad det innebär: Man är långt ned, och sedan ska man ta sig upp därifrån. Dessutom har Sverige fått beröm av omvärlden för att vi klarade det väldigt bra och är ett föregångsland.

Detta jämför Mattias Jonsson och Socialdemokraterna hela tiden med sin situation och säger att vi inte har en så kraftig högkonjunktur sedan 60-talet. Det finns ett visst spann däremellan, och man kan inte riktigt göra som Socialdemokraterna, det vill säga plana ut det och säga: Vi jämför över tid – det spelar ingen roll vilket läge vi har, utan vi har en politik som ser likadan ut. Så fungerar det inte.

När det gäller stabilitet kan man fundera på följande: Om man är så duktig på att bränna alla pengar nu i högkonjunktur, hur blir det då i nästa lågkonjunktur? Är det då vi ska rensa upp efter Socialdemokraternas högkonjunktur, då de tog chansen att göra av med allt i stället för att behålla det?

Så till min fråga till Mattias Jonsson. Det finns bekymmer med pengar som stannar i myndigheterna. Vi talar EU-medel och ledtider som är långa. Planerna i kommuner och regioner stannar upp och riskerar att inte bli genomförbara därför att pengar kanske till och med kommer så sent att de inte kan användas det året. Vad vill Mattias Jonsson göra med regeringens räkning om myndigheterna nu får sådana hinder i verksamheten? Det sägs i Leaderprojekt, och det sägs att Jordbruksverket är försenat. Tillväxtverket levererar inte, och det finns även problem med Vinnova. Det är väl det Penilla var inne på i den förra debatten.

Anf. 88 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Ann-Charlotte! Ja, det är mycket pengar.

Jag vill först säga att regeringen för en ansvarsfull ekonomisk politik. Jag nämnde i mitt anförande att vi har vänt ett underskott på 61 miljarder, som vi ärvde från er, till det som i dag är ett stort överskott. Vi kan göra investeringar på 40 miljarder i vår välfärd och våra trygghetssystem, vilket vi är i stort behov av. Det är i en storleksordning vi inte har sett sedan 60-talet.

Samtidigt fortsätter vi att föra en ansvarsfull ekonomisk politik genom att även betala av på statsskulden med 40 miljarder. Det är viktigt att ha sagt. Det vi också kan se är att sysselsättningen har ökat med 200 000 genom regeringens förda politik. Av dessa 200 000 kan man koppla 100 000 jobb direkt till en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik.

Frågan om myndigheterna får du gärna utveckla lite mer, Ann-Charlotte. Jag kan dock konstatera att vi, vilket också är upptaget i slutbetänkandet från Landsbygdskommittén, behöver en bättre styrning av landsbygdspolitiken. Vi behöver ha ett samarbete mellan myndigheterna som fungerar bättre. Vi behöver ha exempelvis bättre överlämningar mellan landstingen och kommunerna. Det finns en rad områden där det finns en utvecklingspotential som också är identifierad.

Anf. 89 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick svar på min fråga om Jordbruksverket och långa ledtider. Inte heller har länsstyrelserna tidigare lyckats med sitt uppdrag. Det handlar om Leaderprojekt. Det handlar om möjligheter för de pengar vi har, som regeringen själv har sagt att man ska se till att använda bättre. Det står i vårt underlag, så Mattias Jonsson kanske kan svara på denna fråga.

Påståendet att vi lägger mindre pengar på kommersiell service stämmer inte. Vi lägger precis lika mycket pengar som vi har gjort tidigare, så det är också en felaktighet. Så är det – vi lägger lika mycket pengar som vi har gjort tidigare.

Vi ska inte lägga mer pengar på matchningen på det vis som sker i dag. Om vi lägger mer pengar på någonting som inte fungerar, som inte gör att folk kommer i arbete, blir det dyrare och felaktigt. Vi ska göra på nya sätt och ta ett omtag vad gäller hur människor ska få arbete. Det är jätteviktigt.

Vi kan tala om den arbetslöshet som finns, för den finns ju ändå på några ställen. Bland annat gäller detta i restaurangbranschen, som är en del av besöksnäringen. Det finns bristyrken, och tröskeln till jobb för unga är låg. Trots högkonjunkturen ökar antalet konkurser – de är 6 procent fler än 2016. Störst är problemen i restaurangbranschen, där det bland annat behövs kockar. Det är 19 procent som i brinnande högkonjunktur går i konkurs.

Här vill Moderaterna sänka arbetsgivaravgifterna för unga, personer som är under 20 år, eftersom dessa personer har låga trösklar för att komma i arbete. Som jag förstår näringsministern verkar han anse att detta är en helt onödig åtgärd som inte alls behövs. Jag tycker att det är ett märkligt resonemang. Vi vet ju att det finns grupper i samhället som kan få ett bra jobb på ett bra sätt.

Även Mattias Jonsson får gärna svara på detta. Jag vill också att han svarar på frågorna i stället för att tala om nya skattesänkningar, för det kan vara bra att få veta vad regeringen själv gör.

Anf. 90 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Det var många frågor, men jag ska försöka att ta dem en och en.

Vad gäller Jordbruksverkets långa ledtider är detta självklart något som ska fungera på ett bra, rimligt och vettigt sätt – ledtiderna ska inte vara långa. Exakt vilka åtgärder som har vidtagits borde jag nästan få möjlighet

att återkomma till dig med, Ann-Charlotte Hammar Johnsson, men sådant ska naturligtvis fungera.

Jag tror att du i ditt anförande också talade om körkort och långa namn. Vi som riksdagsledamöter styr inte våra verk och hur de fungerar, men sådant här ska naturligtvis fungera.

Vad gäller de 35 miljonerna till kommersiell service är det så att Moderaterna inte hade med dem i de budgetar man hade under sin regeringstid, så där blir siffran densamma. Men i innevarande periods budgetar har vi lagt till ca 35 miljoner varje år till stöd för kommersiell service. Det är detta som inte finns med i Moderaternas budget.

Växa-stödet debatterade vi i föregående debatt, apropå stöd till arbetsgivarna. Vad gäller arbetsgivaravgifterna finns det i dag en nedsättning, som jag tror heter stödområde A. Det finns också en inriktning på att gå vidare med detta i ett av de 75 förslagen från Landsbygdskommittén. Låt oss återkomma till våren, när vi har en proposition. Då kan vi se på vilka förslag som finns med där för att ta ytterligare ett steg.

Anf. 91 PETER HELANDER (C) replik:

Herr talman! Tack, Mattias Jonsson, för anförandet! Det innehöll en del bra saker, en del dåliga saker och en del felaktigheter.

Jag tänkte ställa några frågor som jag också ställde i mitt anförande, eftersom jag vet att Mattias Jonsson har ingått i den parlamentariska landsbygdskommittén, som har tagit fram ett bra förslag. Jag frågade om övriga partier i riksdagen kommer att bli inbjudna för att diskutera propositionen, som är så viktig för svensk landsbygd, eller om detta blir ett arbete enbart från Miljöpartiet och Socialdemokraterna, som bara läggs fram för oss att titta på och säga okej eller nej till. Detta är min första fråga, och jag hoppas att det kommer en inbjudan.

Jag hade också en fråga om utflyttning av statliga tjänster, vilket jag tycker är någonting bra. I kommittén har ni föreslagit utflyttning av 10 000 statliga tjänster från Stockholm. Då ska vi komma ihåg att det har flyttat in 10 000 statliga tjänster de sista 15–20 åren, så detta innebär egentligen bara att man återställer det hela till hur det såg ut tidigare. Jag tycker att detta är bra.

Nu har ni aviserat 400 tjänster som ska flyttas ut från Stockholm. Ni flyttar ut jobb från Stockholm till Luleå, Göteborg, Växjö, Gävle, Visby, Östersund och Katrineholm. Visby kan jag förstå – de behöver statliga jobb. Men varför Katrineholm, dit den största utflyttningen av statliga tjänster sker? Hur långt är det från Stockholms central till Katrineholm? Det tar en timme med tåg, såg jag när jag googlade. Man kan fråga sig om detta verkligen är en utflyttning av statliga tjänster ut i landet.

Samma fråga kan ställas även vad gäller de andra städerna. Jag tycker att man borde flytta ut dessa tjänster till små eller mindre orter, men det gör man inte.

Anf. 92 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om propositionen och medverkan i det arbetet. Det är ju regeringen som arbetar med detta och som äger frågan om hur den typen av inbjudningar går till. Min bild är att det pågår ett arbete, och jag förutsätter att riksdagen kommer att involveras. På vilket

sätt och när detta i så fall skulle ske måste dock regeringen själv få svara på.

Frågan om de 10 000 statliga jobben är jätteviktig. Bara i Stockholmsområdet har antalet statliga anställningar de senaste tio åren, tror jag, ökat med 10 000. Om jag minns siffran rätt finns det 152 statliga myndigheter som är lokaliserade i Stockholm, medan det i Göteborg finns tre statliga myndigheter.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi får en omlokalisering och även att nya myndigheter lokaliseras runt om i vårt land – inte bara i större städer utan också på andra orter. Detta är en påbörjad resa, som är avgörande om vi menar allvar med att hela landet ska leva och att även glesbygden ska få möjlighet till kompetens och utveckling. Om vi menar allvar med det är detta en del av det hela, så jag ser fram emot ytterligare steg som tas.

Anf. 93 PETER HELANDER (C) replik:

Herr talman! Tack, Mattias Jonsson, för svaren!

Jag ska utveckla det hela lite. Nu har ju några jobb flyttats från Stockholm till Göteborg – om jag inte missminner mig handlar det om tio stycken. Det är kanske inte detta vi vill få till när vi talar om att flytta ut jobb till landsbygden. Jag ser att de statliga jobben går till orter som redan har en stark tillväxt, oftast universitetsstäder, när de i stället borde lokaliseras till mellanstora orter. Detta säger jag inte bara för att jag råkar komma från en sådan ort utan för att det är där dessa jobb skulle göra stor nytta.

Det är klart att regeringen äger frågan om att bjuda in till överläggning om en proposition. Jag tror att Socialdemokraterna i näringsutskottet har nära kontakt med regeringen, så ni kanske kan påverka regeringen i viss mån.

Jag skulle vilja ställa en fråga om tillgången till kapital på landsbygden. Inlandsinnovation, som hade en särskild geografisk inriktning mot Norrlands inland och delar av Dalarna och Värmland, flyttades ju bort med motiveringen att det fanns geografiska låsningar. Som jag sa i mitt anförande menar jag att det är precis det som var tanken – staten borde verka där det inte finns en marknadsekonomi som fungerar och där det är svårt att få tag i riskkapital i stället för att dra sig in och verka i storstäder och på tillväxtorter.

Jag har också en fråga om SBAB. Varför har vi en statlig bank med detta namn som lämnar Norrland? Vilken funktion fyller banken om den inte verkar på kapitalsvaga marknader?

Jag har ett exempel från Vansbro. Lyko, som är en grossist som sysslar med hårvårdsprodukter, krämer och liknande, kan inte bygga ut sin verksamhet i Vansbro eftersom fastigheten blir mindre värd när den är färdigbyggd än vad det kostar att bygga den. Därför rekommenderas de att flytta till Stockholm, vilket skulle leda till att man mister 100 arbetstillfällen på en svag marknad. Vad tycker Mattias Jonsson om det?

Anf. 94 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om myndigheterna och omlokalisering. För att det ska bli rätt vill jag säga att jag tror att det finns ytterligare två myndigheter i Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten samt ett institut med tio eller tolv anställda, som har flyttat från Borås.

Detta är en resa som är väldigt viktig. Jag är väldigt glad över att regeringen, med Ardalan Shekarabi i spetsen, tar tag i att göra dessa förändringar och att man inte bara pratar om dem utan också verkar för att vi ska få dem plats. Vi ser de första stegen tas.

Jag har ingen annan uppfattning än att vi behöver se ytterligare placeringar på andra ställen i Sverige, i andra områden än bara större städer.

Vad gäller Inlandsinnovation är det väl bara Centerpartiet på den borgerliga kanten som argumenterar på detta sätt. Det är en fråga där jag tänker mig att det skulle vara en fördel att enas på den borgerliga kanten. I debatt efter debatt kommer denna fråga upp. Saminvest, som tar över, hyllar de investeringar som Inlandsinnovation tidigare har gjort och fortsätter att ta steg i den riktningen.

Jag ser inte problemet och delar de övriga borgerliga partiernas, regeringspartiernas och Vänsterpartiets uppfattning i denna fråga. Jag ser inte den fara som Centerpartiet ser.

Anf. 95 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Jag blir nästan lite rörd när Mattias Jonsson uttrycker oro över Alliansens olika budgetförslag och det han kallar nedskärningar och en splittring mellan oss.

Den oro Alliansen har hyst under hela mandatperioden handlar inte om splittringen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet utan om den oenighet som har blivit något av den så kallade samarbetsregeringens signum.

Om ni känner oro för nedskärningar är vi desto mer oroliga för all den uppskrivning av skatter och avgifter som pågår. Det handlar om 65,9 miljarder som har genomförts eller aviserats av regeringen under mandatperioden, till dags dato.

Om man anser sig vilja gynna näringslivet och se till att företagen lever och utvecklas och att arbetsmarknaden frodas över hela Sverige blir jag nyfiken på hur man tror att höjd bensinskatt och försämrade ROT- och RUT-avdrag ska främja det.

Dessutom undrar jag varför man inte kunde driva frågan om regionalisering mycket mer, så att det blir en större jämlikhet mellan Sveriges olika delar.

Anf. 96 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Läser man de borgerliga partiernas budgetförslag ser man att det är stora nedskärningar. Det varierar mellan 30 miljarder och 50 miljarder när vi går in i 2018. Det är betydande nedskärningar på arbetsmarknaden, i stödet till sjuka och så vidare. Ni går fram med en rad nedskärningar. Även på detta område om man jämför med regeringens budget. Så ja, jag orolig för de borgerligas förslag.

Låt oss ta ungdomsarbetsgivaravgiften, som fanns under ert regeringsinnehav. Det blev en ackumulerad kostnad på 130 miljarder, och Sverige hade en högre ungdomsarbetslöshet än nu. Tack vare våra förändringar kan vi notera den lägsta ungdomsarbetslösheten i EU. Industrin går som tåget, och vi startar fler utbildningar för att förse företagen med den kompetens som efterfrågas.

Vi behöver dessa skatteintäkter för att utbilda och matcha på arbetsmarknaden och för att satsa på skola, sjukvård och äldreomsorg. Då kan vi inte fortsätta med en skattesänkarpolitik som inte har varit gynnsam för landet. Den har prövats några gånger, och varje gång har arbetslösheten ökat och underskotten skenat. I debatten kopplas detta ofta till konjunkturner, men det är en politik som bevisligen inte har fungerat. Bevare oss för att låta det inträffa igen.

Anf. 97 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Det pågår ingen smygsocialisering av Sverige, utan den är väldigt tydlig. Socialdemokratins signum är som sagt inte samarbete i första hand. Det handlar snarare om att hitta konfliktytor gentemot oss andra.

Under denna mandatperiod håller ett antal myndigheter på att krascha. Trots att antalet offentligtanställda har ökat enormt, vilket uppenbarligen är en del av socialiseringsprocessen, har vi myndigheter som inte fungerar.

Och vad ska man säga om subventionerna för att skapa arbetstillfällen? Man kan verkligen ifrågasätta om reparationer av kylskåp skapar massor av arbetstillfällen. Jag ifrågasätter också om subventionen av elcyklar skapar fler arbetstillfällen än hos just cykelhandlarna.

Samtidigt är delar av regeringen emot möjligheten att utöka gruvsdrift och annat i Sverige. Man importerar hellre från andra länder för att kunna förverkliga digitaliseringen och elektrifieringen av industrin.

Hur går detta ihop, Mattias Jonsson? Ni har en fullständigt motsägelsefull politik. Dessutom har ni, som min kollega Lars Hjälmered sa, ett tredje ben på regeringspallen, Vänsterpartiet, för att ni måste ha hjälp för att driva igenom er skattechöjarpolitik.

Anf. 98 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! De skatteförändringar vi har gått fram med är inga skattechocker. 3:12-reglerna finns inte med i vår budget, men i debatten används de som slagträ. I debatten måste man skilja på vad som faktiskt läggs fram och vad man befarar ska läggas fram. Det är svårt att uttröna när man lyssnar på debatten.

Jag tror att subventionen av elcyklar, som dessutom är till miljönytta, är ganska uppskattad av svenska folket. Även om vi prioriterar jobben högst står miljön också högt på vår dagordning.

Man kan ta de exempel som du lyfter fram, Penilla Gunther. Men man kan också lyfta fram andra exempel, som är framgångsrika. Till exempel har nyindustrialiseringsstrategin och exportstrategin möjliggjort för företag att komma ut på nya marknader och anställa fler.

Arbetslösheten går ned, industrin går för högtryck – till exempel går bilindustrin som tåget – och vi har mycket goda siffror i svensk ekonomi.

Jag kan inte se någon parameter som pekar på att det här är felaktiga beslut som skulle sätta Sverige i ett svårt ekonomiskt läge, öka på arbetslösheten eller minska vår välfärd. Vi står för den svenska modellen. Den ska vi utveckla, inte avveckla.

(Applåder)

Anf. 99 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Om Sverige ska hålla ihop behöver det finnas goda förutsättningar för att leva och bedriva verksamhet i alla de delar av landet där folk vill bosätta sig.

Som regeringen stryker under varierar förutsättningarna över landet för att skapa utvecklingskraft. Människors möjlighet att leva och att etablera och utveckla företag och verksamheter är beroende av ett antal grundläggande förutsättningar. Dessa är: kommunikationer, service, arbetsmarknader, natur- och kulturmiljöer, kulturvärden, boende och närhet till utbildning, forskning och innovationsmiljöer. Politiken måste ha detta som bakgrund, nämligen att det finns olika förutsättningar men samtidigt vissa grundläggande krav på samhället.

Mot denna bakgrund är jag glad och stolt över att regeringen gör en stor satsning på de kommuner som har det svårast. Det finns områden i Sverige som har stora utmaningar med till exempel hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå, lågt valdeltagande och låg sysselsättningsgrad. Denna situation är naturligtvis oacceptabel.

Oavsett var man bor i Sverige ska man ha goda möjligheter att utvecklas och vara delaktig i samhällslivet. Därför föreslår regeringen en långsiktig satsning på 15 socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden i olika delar av Sverige. Redan nästa år tillförs en halv miljard, och efter det trappas anslaget upp med 1 miljard per år. Detta är pengar som behövs och som är välinvesterade för ett samhälle som ska hålla ihop.

För att skapa en sammanhållen politik krävs det att vi kan se att många aspekter spelar in. För livskraftiga miljöer i hela landet krävs en fungerande etablering av nyanlända, ett aktivt och innovativt klimatarbete och inte minst förutsättningar för företagande och entreprenörskap, som vi ju redan debatterat mycket i dag. Därför är det uppenbart att många andra politikområden spelar in i arbetet för regional tillväxt.

Kommunikationer och infrastruktur är centralt, och här kommer regeringen snart att lägga fram en infrastrukturplan med en historisk ökning av den ekonomiska ramen, för snabba och hållbara transporter i hela landet. Regeringen har också under mandatperioden redan skjutit till extra pengar till järnvägsunderhållet och gjort en särskild satsning på transporter på landsbygden.

Inom miljöpolitiken investerar vi i att skydda värdefull natur och skog, vilket bidrar till en konkurrenskraftig besöksnäring.

Vi investerar miljardbelopp i tusentals klimatprojekt runt om i landet inom det som kallas Klimatklivet. Detta ger utbyggnad av laddstolpar, energikonvertering för företag och fler biogasanläggningar.

Vi höjer och förlänger metangasreduceringsstödet så att lantbrukare får valuta för att de tar till vara sitt avfall och samtidigt bidrar till en fossilfri fordonsflotta.

Vi permanentar stadsmiljöavtalen, som gör att kommunerna kan få medfinansiering när de vill investera i kollektivtrafik eller rusta upp sin stadsmiljö.

Alla dessa satsningar är sådant som bidrar till att hela landet ska växa och frodas.

Prot. 2017/18:47

11 december

Regional tillväxt

Jag vill kort komma in på frågan om flygskatt och vägslitageskatt, som har nämnts av flera andra tidigare i denna debatt. Vi vet i dag att flygsektorn och sektorn för tunga transporter är två av de områden där vi ser att vi har absolut svårast att få ned utsläppen.

Inom flygsektorn går det i motsatt riktning, och vi ser där en tydlig ökning av utsläppen. Framför allt de internationella resorna ökar kraftigt, och med dem ökar också utsläppen.

Inom tung trafik har vi under många tiotals år sett en förflyttning från järnväg till tunga vägtransporter, vilket naturligtvis sliter på vägarna och ökar våra utsläpp av växthusgaser men också partiklar och kväveoxider.

Detta är realiteten i dag, men i denna talarstol låtsas man gång på gång som att man inte vet om detta och fokuserar i stället på andra aspekter samtidigt som man vet att regeringen har gjort undantag och har lagt fram förslag som handlar om att kompensera delar av landet och att det just nu sker en beredning av vägslitageskatten, som ska läggas fram till våren, som handlar om att differentiera den utifrån geografin.

Att med allt detta som bakgrund snuttifiera klimatfrågan på detta sätt tycker jag tar emot. Då gör man sig själv till en oseriös politiker när det gäller klimatfrågorna, och det vill jag ha sagt i denna debatt.

Det är mycket som ska till för att Sverige ska hålla ihop. Jag tycker att regeringens politik tar flera kraftfulla steg i rätt riktning på detta område.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna. (Applåder)

Anf. 100 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Mycket av den debatt som har förts här i eftermiddag om regional tillväxt har handlat om besöksnäringen – en besöksnäring i ett land som ligger väldigt långt norrut, med liten befolkning men med bra destinationer för att besöka och uppleva saker och ting som är unika för landet. Detta har vi alla här i kammaren, vad jag har hört, talat oss varma för.

Samtidigt påtalar Lorentz Tovatt att det är ett stort bekymmer att man reser internationellt och att vi inte är seriösa som har en annan åsikt om hur man ska lösa flygets möjligheter än vad Miljöpartiet har. För mig är flyget en möjlighet. Jag tror på teknikutveckling och på att ställa om bränslen. Jag tror inte på stoppförbud och på att lägga ned det som vi behöver för att vi ska vara ett attraktivt land för besöksnäringen. Detta får Lorentz gärna svara på i sin replik.

Det blir en börda för landsbygden, och då sa man att man ska kompensera. Okej. Å ena sidan ska man ta ut en skatt för att människor inte ska åka, och å andra sidan ska man kompensera i andra änden. Det håller inte. Det är inte rimligt att tänka så. Vi måste ha ett hållbart system, och då måste det väl vara bättre att snabbt kunna ta sig dit man ska.

Om vi kan utveckla flyget har vi icke spårbunden trafik framöver så att man kan ta sig fram i ett avlångt land med stora avstånd. Det skulle jag också vilja ha svar på.

Anf. 101 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Ann-Charlotte Hammar Johnson, för frågan!

Det blir ganska märkligt. Vi har diskuterat detta många gånger. Andra partier i denna kammare har åtminstone bemödat sig att ta fram alternativa

förslag. Centerpartiet har till exempel ett förslag om bränslebyte i tanken, vilket regeringen välkomnar och nu tillsätter en utredning för att införa. Skatt står alltså inte i motsats till teknikutveckling, snarare tvärtom – de kompletterar varandra väl.

Det är intressant att man motsätter sig skatten samtidigt som man motsätter sig höghastighetsbanor. Det blir en ganska bisarr situation. På den vanligaste flygsträckan i Sverige, mellan Stockholm och Göteborg, ska de till exempel inte få ha höghastighetsbanor enligt Moderaterna, och de ska heller inte behöva ta ansvar för sina klimatutsläpp när de flyger.

Summa summarum verkar Moderaterna tyvärr ha bestämt sig för att stå på koldioxidutsläpparnas sida i nästan alla sammanhang. Det blir slutsatsen här. Vi som brinner för klimatet ska inte kunna lägga fram några förslag, för vad vi än lägger fram är det fel. Samtidigt har Moderaterna inte några alternativ till det vi lägger fram.

Frågan går tillbaka till Ann-Charlotte: Vad gör hon och hennes parti för att flyget ska bli mer hållbart nu när vi ser en otroligt kraftig ökning av flygandet och utsläppen från flyget? Vad gör Moderaterna åt detta?

Anf. 102 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Svaret på frågan vad Moderaterna gör kring flyget är enkelt. Det står i vår budget att vi har grön utveckling. Vi lägger pengar på teknikutveckling av bränsle. Så jobbar vi. Vi jobbar med utveckling, inte avveckling.

När det gäller höghastighetsbanor tänker jag: Det bor 9 miljoner i Sverige. Det finns en kostnad för att bygga höghastighetståg. Alla som finns längs sträckan tänker att tåget ska stanna hos dem, men ordet höghastighetståg innebär att ta sig från en punkt till nästa och att inte stanna där emellan.

Det är en stor kostnad och en stor alternativkostnad för vad som kan göras i ett land som befinner sig i det läge man gör, om man jämför. Vi har många spår som dagligen behöver renoveras till exempel, och vi behöver också bygga ut motorvägen. På E6:an i Skåne står det helt stilla. Man kan knappt ta sig från Malmö till Helsingborg om man åker eller pendlar varje dag. Samtidigt finns det inte tåg som man kan ta sig fram med på sidan om. Lorentz skrattar, men jag tycker faktiskt att det är ganska allvarligt. Samtidigt händer det olyckor.

Jag har en fråga tillbaka. När Karin Svensson Smith fick en direkt fråga om att sju flygplatser riskerar att läggas ned på grund av flygskatten var hennes svar i Dagens Nyheter: Det är bra i så fall.

Som jag har varit inne på finns det många människor som ska röra sig i vårt land. Det handlar om inkomster och tillväxt. Man ska kunna pendla med flyg till andra delar av landet, man ska kunna utbilda sig, man ska kunna göra affärer, man ska kunna jobba fackligt och man ska kunna resa och besöka sina nära och kära och vänner.

Jag tänker så här: Är detta en fråga där ni allihop i Miljöpartiet delar uppfattning? Är det detta som är lösningen? Är lösningen Karin Svensson Smiths besked om att flygplatser ska läggas ned? Är hennes uttalande någonting som ni står bakom?

Jag kan ta exemplet med Gotland, som jag tog upp tidigare. Jag ser att Lorentz skakar på huvudet här. 29 800 000 kronor säger Swedavia att de förlorar på det som ni föreslår. Det innebär att de inte kommer att ta bort flyg för affärsresenärerna. De kommer att ta bort flyg för vanliga människor som ska resa, och då blir det flygavgångar som försvinner för att kunna lösa denna uppgift. Det är också jobb som försvinner.

Anf. 103 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Det förvånar mig inte det minsta att Moderaterna har lyssnat på Stockholms Handelskammare i dess rapporter. Det brukar vara tradition att Stockholms Handelskammare lägger fram något som är illa utrett och som Moderaterna sedan direkt tar efter. Det kan vi se i de flesta fall. Det gäller också motorvägarna som byggs i Stockholm; där har det skett på detta sätt.

Just i detta fall är det extra anmärkningsvärt eftersom rapporten har kritiserats från de flesta håll. Till och med enskilda direktörer för flygplatserna säger: Det där stämmer inte. Det kommer inte att bli så att en massa flygplatser läggs ned. Det är alltså en dålig rapport att förlita sig på.

Det viktiga är naturligtvis att alla transportslag ska stå för sina klimatkostnader. Det är en uppfattning som Moderaterna uppenbarligen inte delar trots att utsläppen ökar nästan exponentiellt från denna sektor. Det är naivt att tro att man skulle kunna lösa situationen bara genom att strö lite pengar på biodrivmedel. Det är viktigt att komma ihåg att även om vi skulle få en hundraprocentigt biobränslebaserad flotta inom flygtrafiken till 2030 skulle vi ha samma mängd utsläpp som i dag om ökningen av flyget fortsätter i ännu högre grad. Biobränslet klarar nämligen inte av att hantera höghöjdseffekterna när det gäller flygbränsle. Utsläppen kommer därför att vara desamma – på väldigt ohållbara nivåer.

Därför är det extra anmärkningsvärt att Moderaterna motsätter sig den grundläggande principen att den som släpper ut ska betala för sig. Extra anmärkningsvärt blir det när de samtidigt motsätter sig snabbare tåg. Det finns mycket forskning som visar att just när man passerar två och en halv timmes tågfärd väljer människor i större utsträckning att ta flyget. Nu vill vi bygga höghastighetsbanan så att man kommer ned under denna tid mellan Stockholm och Göteborg, som är den vanligaste flygsträcka man reser i Sverige. Då motsätter sig Moderaterna detta. Vad man än gör som klimatvän blir det helt enkelt fel. Man kan inte göra någonting rätt; det blir kontentan av Moderaternas logik.

Anf. 104 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Vi debatterar näringsutskottets betänkande 2 *Utgiftsområde 19 Regional tillväxt* och utgiftsområdena där. Jag berör lite grann det som jag var inne på i mitt tidigare anförande om resultatredovisning och hur det ska hanteras. Det finns med i betänkandet. Tanken är att det ska öka förståelsen för statliga anslagsmedel, hur de används och vilka resultat de får. Regeringens resultatredovisning är ett viktigt underlag för riksdagens budgetberedning.

En utgångspunkt för riksdagens uppföljning av budgetpropositionens resultatredovisning är att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat. Tanken är att vi

ska kunna budgetera träffsäkrare året efter en resultatredovisning. Jag tänker emellertid inte gå in desto mer på detta, utan jag konstaterar bara att redovisningarna blir bättre år för år.

Riksdagen gjorde 2016 ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om lokalisering och organisering av statliga myndigheter, som har tagits upp i tidigare anföranden. Riksdagen ställde sig bakom näringsutskottets uttalande att regeringen ska pröva möjligheterna att omlokalisera myndigheter från större städer till landsbygden och att regeringen i lämpligt sammanhang bör återrapportera till riksdagen vilka åtgärder som vidtagits.

Utskottet noterar att regeringen inte redovisar tillkännagivandet som slutbehandlat. Utskottet förutsätter därmed att ärendet kommer att beredas vidare och att regeringen återkommer till riksdagen i frågan. Jag kommer att återkomma till åtgärder som aviseras från regeringen.

Utgiftsområde 19 *Regional tillväxt* omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till regeringens tre prioriterade områden, som även Mattias var inne på: att nå det övergripande målet om lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen och att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den regionala tillväxtpolitiken ska även bidra till social, ekonomisk och miljömässig utveckling, vilket gör att insatser inom politikområdet stärker genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

I juli 2015 fattade regeringen beslut om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft för 2015–2020. Den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden är innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete.

Det är även viktigt att staten förbättrar samordningen mellan politikområden som har särskilt stor betydelse för den regionala tillväxtpolitiken samt stärker koordineringen av insatser som bedrivs av statliga myndigheter. När det är lämpligt ska myndigheterna i sin verksamhet i så stor utsträckning som möjligt ta hänsyn till regionala förutsättningar. Regeringen avser att se över hur hänsyn till regionala förutsättningar bör beaktas i myndighetsstyrning.

Specialiseringen och sektoriseringen inom den statliga förvaltningen får däremot inte leda till fragmentering och bristande helhetssyn. Staten måste ta ansvar och ha en stark närvaro i hela landet för att bidra till jobb och en hållbar regional tillväxt och utveckling.

Enskildas tillgång till offentliga tjänster ska inte vara beroende av var i landet man bor. Vi i Vänsterpartiet är glada över att regeringen avser att verka för att öka spridningen av statliga myndigheter över landet och fortsätter arbetet med att omlokalisera myndigheter.

Genom riksdagens beslut i samband med budgetpropositionen för 2016 tillfördes anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* 35 miljoner kronor årligt.

gen under perioden 2016–2019. Medlen ska användas till ett kompletterande långsiktigt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder. För 2018 föreslås ytterligare 35 miljoner kronor för ändamålet, vilket även beräknas fortsätta för 2019. Någon här var ju inne på vilka som vill dra ned på detta.

Det är sådana här satsningar som blir nödvändiga när urbaniseringen har gått så långt att den livsnödvändiga servicen inte klaras av den så omtalade fantastiska marknadskraften som av borgerligheten ofta målas upp som frälsaren när det gäller de flesta problem.

Regeringen anför vidare, och med all rätt, att det finns områden i - Sverige som har stora utmaningar med till exempel hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå, lågt valdeltagande och låg sysselsättningsgrad. Denna situation kan inte accepteras. Oavsett var man bor i Sverige ska man ha goda möjligheter att utvecklas och vara delaktig i samhällslivet. Därför föreslår regeringen tillsammans med Vänsterpartiet en långsiktig satsning på socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden i hela Sverige. Även Miljöpartiet och Socialdemokraterna är alltså med på detta.

Man vill med denna satsning stärka kommunernas eget arbete för att förbättra förutsättningarna i de områden som har störst behov. Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås öka med 500 miljoner kronor 2018 och med 1 500 miljoner 2019 för att man ska kunna genomföra de nyss nämnda satsningarna.

Jag skulle kunna stå här i timmar och berätta om orättvisor som har uppkommit eller kommer att uppkomma på grund av urbanisering – eller kalla det för landsbygdsdöd eller vad ni vill. Jag har sett urbaniseringen, och den har varit likadan oavsett färg på regering. Jag känner till detta sedan 40 år tillbaka i tiden.

Nu ska jag vara lite ärlig mot er och berätta någonting som jag inte hade tänkt berätta. Jag kommer ihåg när det blev regeringsskifte 2006 – jag känner igen mycket av det som Peter Helander tar upp, eftersom vi kommer från mindre orter – och jag tänkte: Vi får se nu, det här blir spännande. En mentor som jag hade i partiet tidigare sa till mig att centerpartister brukade kallas för radikala småborgare.

Men vad hände, Peter Helander? Ingenting. Man fortsatte som vanligt, och det var ingen regionalpolitik att tala om. Ni fick till och med en centerpartist på näringslivsposten, och vad blev resultatet? Två enormt dåliga affärer. Så kom inte och berätta för mig om affärssinne! Kom inte med den problematiken!

Vi som bor i de här oftast utsatta orterna betalar den högsta skatten men har den lägsta samhällsservicen. Att vi sedan bidrar till Sveriges välstånd med naturresurser och utbildade ungdomar som flyttar till städerna där deras kunskaper efterfrågas är inget som nämns när lite regionalpolitik fördelar åtminstone lite utjämning. Men förhoppningen är givetvis att man kanske har sett oss nu och inser att även vi på landsbygden behövs i framtidens Sverige. Sent ska syndaren vakna.

Det känns glädjande för oss i Vänsterpartiet och mig som en sann lantis att regeringens ambition är att stärka Sveriges innovationsförmåga för att bidra till en hållbar utveckling och skapa förutsättningar för nya jobb att växa fram i hela landet.

Även avsikten att återkomma till riksdagen med en proposition med förslag till en sammanhållen landsbygdsolitik välkomnas av oss. Det är viktigt att skapa en sammanhållen politik där landsbygdsperspektiv blir ett naturligt arbetssätt för alla departement och myndigheter. Riksdagen får anledning att återkomma till dessa frågor när regeringen lämnar den proposition som bygger på den parlamentariska landsbygdskommitténs betänkande, som några har varit inne på.

Herr talman! Jag yrkar givetvis bifall till utskottets förslag i betänkande NU2 i alla dess delar.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 december.)

§ 8 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU1
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering
(prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 105 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Nu ska vi debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande *Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering*. Vi kommer att börja med att debattera området jämställdhet. Från vår sida är det jag som gör det, och Christian Holm Barenfeld kommer att debattera nyanlända invandrades etablering.

Moderaterna har tillsammans med Centern och Kristdemokraterna ett särskilt yttrande i ärendet. Eftersom majoriteten i Sveriges riksdag i ett första steg av budgetprocessen har beslutat om ramarna i en helt annan inriktning än den som vi står för kommer vi inte att delta i beslutet när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområdet.

Herr talman! För Moderaterna är jämställdhet en fråga om frihet framför en maktkamp mellan könen. Det är individen som är viktig, och du som människa ska inte hindras eller få fördelar beroende på vilket kön du har.

Sverige är ett bra land att leva i. Det är vi stolta över, men givetvis kan mycket göras bättre. Sverige beskrivs ofta som ett av världens mest jämställda länder, men samtidigt är ojämställdheten fortfarande ett samhällsproblem som ger negativa konsekvenser för både kvinnor och män.

Vi moderater är starkt kritiska till att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet. I vårt budgetförslag föreslår vi att de befintliga verksamheterna, som arbetet mot hedersförtryck hos Länsstyrelsen i Östergötland, verksamheten vid Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala och samordningen av arbetet mot prostitution och människohandel i Stockholm, ska finnas kvar.

Är det inte väldigt typiskt för Socialdemokraterna och Vänstern att tro att en ny myndighet kommer att lösa frågan om ett mer jämställt samhälle och samtidigt slå sönder befintliga fungerande verksamheter? Risken finns att kompetens försvinner när den nya myndigheten flyttas till Göteborg.

Om man tror att en myndighet kan lösa alla problem tror man fel. Jämställdheten är viktigare än så, herr talman. När det gäller ekonomisk jämställdhet tycker jag att regeringen borde besöka den moderatledda kommunen Solna som toppar listan över kommuner som betalar ut de mest jämställda lönerna till sina anställda. Solna är även jämställt när det gäller fördelningen av snittförmögenheten bland kommuninvånarna.

I moderata kommuner som Täby, Danderyd och Österåker tjänar de kvinnliga medarbetare som är anställda av kommunen mycket mer än männen. Det är givetvis inte jämställt att männen tjänar mindre i dessa kommuner men ändå ett bra exempel på att Moderaterna arbetar med jämställdhet på riktigt och inte bara talar om att det är viktigt med jämställdhet.

Man undrar, herr talman, var det socialdemokratiska exemplet finns när det gäller jämställdhet. I både Göteborg och Malmö tjänar männen mycket mer.

Herr talman! Det är viktigt nu att vi inte backar från jämställdheten i en tid då den utsätts för prövningar. I dag utmanas jämställdheten framför allt av ett omfattande utanförskap. Det finns kvinnor i vårt land som inte får arbeta för att det finns risk att de träffar män på arbetsplatsen. Det finns kvinnor som inte får röra sig fritt i samhället, klä sig som de vill eller vara som de vill. Om någon har problem med det borde det vara den personen som stannar hemma.

Friska individer som är fullt arbetsföra får inte delta i samhället för att de är kvinnor och för att det är mannen som är rädd och har problem. Det är helt oacceptabelt. Det är en föråldrad struktur som tvingar kvinnor att gå på ekonomiskt bistånd. Det gäller givetvis inte alla, men det räcker med att det är *en* person som hindras i sina fri- och rättigheter för att det ska vara tillräckligt allvarligt.

Tyvärr lever närmare 1 miljon människor på bidrag i Sverige i dag i stället för att arbeta. Det syns inte minst i hur utrikes födda kvinnor lämnas utanför. En av tio utrikes födda kvinnor får ekonomiskt bistånd, det som man tidigare kallade socialbidrag, jämfört med en av hundra inrikes födda kvinnor.

Moderaterna vill motverka fattigdomsfällor genom att utforma skatter och bidrag på ett sätt så att familjer inte förlorar på att kvinnor börjar arbeta. I många av de områden där de här kvinnorna bor har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern en betydande majoritet av rösterna, men det är lite som görs för att förbättra situationen.

Om nu bidrag ska betalas ut ska det göras jämställt, och möjligheten att individualisera inkomstgränserna för arbetsinkomster i försörjningsstödet bör ses över. Vi vill även verka för en jämställd tillgång till vård och omsorg. Alliansledda landsting har överlag kortare värdköer än de som är styrda av Socialdemokraterna. Tillgång till vård i tid är även det en viktig jämställdhetsfråga.

Herr talman! Mäns våld mot kvinnor är en annan viktig fråga som måste uppmärksammas oftare. I genomsnitt mördas 17 kvinnor per år i Sverige av sin nuvarande eller före detta partner. Det anmäls ungefär 17 000 misshandelsbrott där gärningspersonen är i nära relation till brotts-offret. Det meningslösa våldet måste upphöra.

Att begränsa friheten för kvinnor eller män hör inte hemma i vårt samhälle, och därför måste vårt svar vara glasklart: Det får man inte göra i

Sverige. Vi ska ha lagar som fungerar och en polis och socialtjänst som kan gripa in när så krävs.

Tidigare i dag var det debatt om metoo-uppropet i kammaren. Det är positivt och väldigt bra att frågan belyses, och min förhoppning är att attityden och hur man betar sig mot varandra kommer att förändras till det bättre. Alla de här viktiga vittnesmålen ska inte glömmas bort.

Moderaterna lägger mer pengar än de rödgröna på rättsväsendet – på polis och domstolar. Det är där vi gör skillnad på riktigt så att fler anmälningar kan gå vidare och inte läggas på hög eller avskrivas.

Sveriges välfärd bygger mycket på att alla arbetar oavsett om du är man eller kvinna. I mitten av förrförra seklet, när den allmänna skolplikten infördes, blev svenskarna mycket friare. Andra viktiga aspekter för en ökad jämställdhet i samhället är utbildning och ekonomisk frihet. Det ger fria individer som inte är beroende av exempelvis en annan person, fortfarande vanligen en man, på grund av ekonomiska skäl. Det finns många kvinnor i Sverige som kände sig fria först när de gick i pension, efter att de under hela livet varit beroende av sin mans inkomst och ekonomi.

Moderaternas förslag om utbildningsplikt för nyanlända vuxna är oerhört viktigt för ett mer jämställt samhälle där man förbättrar sin anställbarhet. Alla som är friska och kan arbeta ska givetvis arbeta.

Regeringen brukar ibland hota med en tvångslag gällande kvotering i bolagsstyrelser om inte fördelningen blir bättre. Frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män hamnar ofta i en diskussion om kvotering i politiska sammanhang. Jag förstår att regeringen i sin tro har goda grunder att tvinga fram en sådan lagstiftning. Men jag tror inte att någon kvinna i det här landet vill sitta i en bolagsstyrelse bara på grund av sitt kön, utan man vill sitta där för att man har den bästa kompetensen.

Det är intressant att Socialdemokraterna och Vänstern ofta föreslår lagkrav på kvotering när det gäller näringslivet. Vi kan ta en titt på hur det ser ut hos facket. Det är ingen vacker syn, herr talman. Jag har tagit upp detta i tal om jämställdhetsfrågan i flera år, men det har inte blivit någon förbättring hos facket.

I förbundsstyrelsen i Byggnads sitter bland andra Johan, Lars, Patrik och Jim – 100 procent män. På det sättet har det sett ut varje år. Tidigare var en kvinna adjungerad i Byggnads styrelse, som ungdomsrepresentant. Nu är hon utbytt mot en Fredrik. Och just det, herr talman, det är en man. Det ser inte bra ut för rörelsen. Det vore bättre att städa framför egen dörr innan man hotar med en lag om kvotering.

I det sammanhanget kan jag nämna att den moderata riksdagsgruppen består av i stort sett hälften kvinnor och hälften män, utan tvingande kvotering.

Avslutningsvis vill jag påtala att Sverige, som är världens mest jämställda land, har en bit kvar till total jämställdhet mellan könen när det gäller ekonomisk jämställdhet och värderingar. Svenska kvinnor arbetar heltid i större utsträckning än tidigare. Men samtidigt lägger de mer tid på obetalt arbete i hemmet, och de står för en majoritet av vårddagarna för sjuka barn eller anhöriga. Vi vet även att kvinnor lider mer av stress och är sjukare. Där måste politiken bli mycket bättre, så att både män och kvinnor kan kombinera familj, arbete och fritid.

Moderaterna vill satsa extra på att den psykosociala arbetsmiljön ska bli bättre. Tyvärr sjukskrivs kvinnor oftare på grund av den.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Alliansens arbetslinje har ökat förutsättningarna för ekonomisk jämställdhet. Drivkraften till arbete har stärkts, särskilt för kvinnor, som är överrepresenterade bland låg- och medelinkomsttagare. Den politiken vill nu regeringen lura tillbaka. Moderaterna vill i stället fortsätta stärka drivkraften till jobb genom att sänka skatten på arbete med tyngdpunkt mot dem som har lägst inkomster.

Herr talman! I Sverige ska alla individer kunna utforma sina liv, oavsett kön. Kön ska inte vara ett hinder för att bli vad man vill. Därför är det viktigt att vi står upp för jämställdheten och sätter den före religion eller kulturella regler som strider mot ett jämställt samhälle. I Sverige ska man kunna bli precis vad man vill, oberoende av kön eller tjocklek på plånboken. Moderaterna gör skillnad, eftersom vi arbetar med jämställdhet på riktigt.

(Applåder)

Anf. 106 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet, AU1.

Vi har vår egen praxis; om det är möjligt och om vi anser att regeringens prioriteringar inte bara är felaktiga utan dessutom direkt skadliga löper vi hela tiden vår lina ut vad gäller anslagsfördelningar. Och här är det möjligt. Här lägger vi oss under den fastställda ramen. Vi menar också att regeringens satsningar i vissa hänseenden är direkt skadliga för landet.

Tanken är att vi först ska debattera jämställdhet. Jag kommer alltså att börja där. Men då jag är ensam företrädare för de här frågorna och talesperson i bägge kommer jag nog att behöva beröra även integration och åtgärder för nyanländas etablering.

Jämställdhet har ofta tagits för givet i Sverige, inte minst i det vardagliga samtalet. När jag skrev vår kommittémotion med just ämnet jämställdhet för det här riksdagsåret inledde jag just med att det är något som ofta tas för givet. De senaste månaderna har frågan belysts på ett sätt som många inte trodde skulle ske så snabbt.

Vi vet att jämställdhetsproblem finns kvar, utöver att jämställdhetsproblem tillkommer, förändras och tar sig olika uttryck hela tiden. Grundläggande är att jämställdhet på många sätt betyder olika saker för olika personer.

För mitt parti och för mig har det alltid varit självklart att grunden vi strävar efter är att mitt kön inte ska spela någon roll över huvud taget. Jag vill aldrig räknas till en grupp bara för att jag är kvinna. Jag vill aldrig bara definieras som kvinna. Jag vill definieras utifrån den jag är och vad jag gör. Det är något som jag tar med mig hela tiden. Jag har skrivit om det och debatterat det väldigt mycket.

Det blev ganska stort ramaskri när jag tog över rollen som talesperson för jämställdhet och att jag definierar mig som särartsfeminist. Det har varit mycket diskussioner om vad det innebär. För mig är det, till skillnad från många andra i den här kammaren, kanske inte alltid en självklarhet att vi kommer att fördelas exakt lika runt om i samhället bara för att vi ser varandra som individer och inte utefter kön. Vissa skillnader i prioriteringar kan bero på en hel del olika saker.

Det viktiga när vi bygger jämställdhetspolitik är att säkerställa att vi ska bekämpa allt som beror på sociala strukturer, normer och tvingande

situationer. Men då måste vi fokusera på problemen, på just källor, och inte fastna i att räkna kön.

Sverigedemokraterna förespråkar därför i första hand en formell jämställdhet. Inga män eller kvinnor, eller de som definierar sig någonstans mitt emellan eller som ingetdera – vad man nu ser sig som – ska särbehandlas på grund av könstillhörighet, varken positivt eller negativt. Det är det enda sättet att säkerställa att vi har samma värde, att vi är lika inför lagen och att vi är trygga och respekterade.

Många siffror har förstärkts de senaste månaderna. Det är av största vikt att ta hänsyn till dem och oroa sig över dem. Det har under flera år talats om att allt fler kvinnor känner sig otrygga i vårt samhälle och förändrar sina livsmönster på grund av det. I valrörelsen talade jag om att var femte kvinna – tror jag att det var – lät sig påverkas och var orolig när hon rörde sig ute ensam på kvällarna. Nu talas det snarare om var fjärde kvinna. Det talades en gång om att en av tio inte ens gick ut om hon inte fick sällskap. Även den siffran har stigit.

Sexualbrotten ökar, och anmälningarna ökar. Det har länge lyfts fram att det skulle bero på ökad anmälningsbenägenhet. Men undersökningar visar att anmälningsbenägenheten inte har ökat. Den har snarare sjunkit.

Straffen är alldeles för låga. Och många kvinnor vittnar om att de har mötts av misstro. Vi vet också att en oerhört stor andel av anmälda fall läggs ned innan utredningen ens har påbörjats.

För Sverigedemokraterna är detta ett tydligt område där vi lägger våra jämställdhetsansatser. Vi vill öka resurserna till rättsväsendet, satsa på att se över lagstiftningen och ge polisen inte bara resurser utan också verktyg för att kunna agera. Och man bör se över straffskalorna.

Vi talar också om att se över den direkta sexualbrottslagstiftningen, som kontaktförbud. Det är en försvarande omständighet om man blir utsatt för sexuella trakasserier på arbetsplatsen, vilket många tyvärr drabbas av. Det gäller inte minst serviceyrken.

Herr talman! Det är också ett faktum att de ekonomiska förutsättningarna är olika för kvinnor och män, inte minst högt upp i åldrarna. Samhället utvecklas hela tiden, och sakta men säkert går vi mot jämnare fördelning, vad gäller både antalet arbetade timmar och löner. Men det är definitivt långa eftersläpningar. Kvinnor tar sig inte till de yttersta maktpositionerna. Det kan bero på att de ännu inte anser sig ha samlat ihop erfarenhet eller att andra inte anser att de har gjort det. Det kan finnas andra anledningar till att de inte söker sig till jobben. Det kan faktiskt bero på diskriminering. Här är det självklart att insatser behövs. Sverigedemokraterna har under många år satsat på att tillföra resurser för att öka antalet arbetade timmar inom den offentliga sektorn, så att fler kan gå upp från ofrivillig deltid till heltid. Det är ett sådant steg.

Vi är också beredda på att titta på och se över inkomstdelning inom familjer för att göra det lättare att föra över exempelvis pensionspoäng mellan parterna och även på det sättet jämna ut.

Vi är också det parti som var först ute med att helt ta bort den så kallade pensionärsskatten, alltså skillnaden mellan skatt på lön och på pension. Vi gör också kraftiga satsningar på att förstärka garantipensionen. Vi vet att det framför allt är kvinnor som drabbas av de lägsta pensionerna i vårt land.

Det är på det här sättet som vi arbetar, utspritt över alla riksdagens utgiftsområden och i hela politiken, inte bara med riktade satsningar.

När det gäller jämställdhet inom det här utgiftsområdet finns det saker som vi tycker är positiva och saker som vi tycker är lite mindre bra.

Vi tillhör de partier som anser att flytten av viktiga satsningar och olika program till en jämställdhetsmyndighet riskerar att stjälpa snarare än att hjälpa. Därför föreslår vi att man drar in stödet och avbryter projektet med att bygga den nya jämställdhetsmyndigheten och återinför medel dit där de finns i dag, vare sig det handlar om kvinnocentrum, kvinnojourer eller vad det nu vara månne. Satsningar som har gjorts och program som är i gång ska få fortsätta att växa och göra sitt viktiga arbete.

Dessutom vill vi förstärka anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* med 50 miljoner för att ytterligare satsa på kvinnofrid. Vi vill utvidga jourverksamheten, men inte bara fokusera på kvinnojourer. Det finns faktiskt problem som drabbar på olika sätt och har olika karaktär.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck gör man ofta misstaget att tro att det bara är en annan form av mäns våld mot kvinnor. Vi ser en form av patriarkala strukturer även där, men det är en annan sorts problematik. I de fallen måste man också ha specialkompetens.

I debatten i förmiddags lyfte vi att även män kan utsättas för våld i nära relationer. Det är en fråga som tyvärr alldeles för sällan tas på allvar. Även där vill vi att man ska utveckla specialstöd, att man ska bygga ut och se över.

Jämställdhetsproblem är tyvärr inte något som bara drabbar kvinnor, utan de drabbar även män. Jag säger tyvärr därför att självklart bör ingen drabbas. Man måste titta brett på frågan. Jag menar att vi är det parti som gör det, konsekvent genom hela vår politik. Vi ser till problem, vi ser inte till kön. Men ser vi problem som baseras på kön är det självklart en faktor i hur man kommer till rätta med problemen. Det betyder inte att problem som slår åt andra hållet ska ignoreras. Det betyder inte heller att lösningarna ska riktas bara till det ena könet.

Herr talman! Några korta ord även om insatser mot segregation samt insatser för nyanländas etablering.

År efter år har jag stått här och båda dessa områden har omfattats. Så även i dag.

Vare sig det i grund och botten handlar om jämställdhet eller åtgärder mot diskriminering eller mot segregation ska vi ses som individer och ha lika förutsättningar vilka vi än är. Tyvärr ser man alltjämt stora satsningar på riktade åtgärder. Allianspartierna har ett gemensamt särskilt yttrande där man föreslår ytterligare en ny sorts etableringsåtgärd, nya specialjobb. Det finns inga garantier för att det skulle funka den här gången.

Regeringen föreslår att det ska avsättas resurser till en delegation för segregation, utan tydliga direktiv. Vi vet inte riktigt vad dessa pengar ska användas till. Hela oppositionen anser samlat att detta inte är rimligt. Vissa invändningar är motiverade, men ändå ska man satsa resurser på den här delegationen utan att veta vad pengarna går till.

För mig är det självklart – precis som det alltid har varit – att vill vi nå ett samhälle där vi ser varandra för dem vi är och där vi behandlas lika och respektfullt, då kan inte politiken göra motsatsen. Då kan inte politiken särbehandla personer baserat på deras bakgrund, deras kön eller vad man nu än tycker skulle vara en lämplig grund.

Politiken kan inte särbehandla, då kommer samhället också att särbehandla.

Herr talman! Än en gång: Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 107 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Denna höst har något hänt. Kvinnor slutade vara tysta och skämmas över det som vi varit utsatta för. En flodvåg har sprängt dammluckorna. En flodvåg av berättelser väljer fram under hashtaggen #metoo, den ena vidrigare än den andra.

Kvinnor kliver fram och berättar om övergrepp och kränkningar som de utsatts för. Det gäller kvinnor från alla delar av samhället i alla åldrar. Det är både gamla och nya berättelser. Tystnaden har brutits och berättelserna har blivit kända. Många kvinnor vågar äntligen berätta. För när vi gick samman och fick kraft av varandra blev det möjligt. De förtryckande strukturerna har synliggjorts.

Rösterna som hördes i somras om att det bara gäller män med annan etnisk eller kulturell bakgrund har tystnat. Alla uppropen har visat att det inte finns någon del av samhället som är fredad.

Tystnadskulturen är bruten och förändringarna måste fortsätta. Vårt samhälle ska vara bättre än så här. Alla har ett ansvar och måste agera för att få stopp på kränkningar, övergrepp, attityder, förtryckande strukturer och maktspel.

Politiken har ett särskilt ansvar att genom lagstiftning, förebyggande arbete och resurser bemöta det som nu inte göms längre. Och vi har ett ansvar att gå i spetsen för att höstens flodvåg inte ebbar ut utan leder till förändring på riktigt.

Nationellt centrum för kvinnofrid är en enormt viktig kunskapsbank och en resurs i det arbetet. Kvinnofridslinjen där kvinnor som utsatts för övergrepp kan få hjälp är också mycket viktig. Kvinnofridslinjen tar emot ca 90 samtal per dag – före metoo.

NCK har under många år arbetat med forskning, stöd, utbildning och information om våld mot kvinnor. Var femte kvinna har någon gång utsatts för sexuellt våld. Tyvärr har NCK fått ägna de senaste åren till att försvara sin existens. Regeringen vill montera ned verksamheten och flytta över uppdraget till den nya jämställdhetsmyndigheten. Med en sådan flytt raseras det som redan har byggts upp, så man får börja om från början. Centerpartiet vill tvärtom utveckla verksamheten och bygga vidare på det som man redan har.

Arbetet mot hederskultur hos Östergötlands länsstyrelse och arbetet mot trafficking och prostitution i Stockholms läns landsting ska finnas kvar och fortsätta att utvecklas där de redan finns i dag.

Alla modiga berättelser och vittnesmål måste nu omsättas i verkstad. Det är allt från det förebyggande arbetet till kvinno- och tjejjourer som måste ha en stabil finansiering, till rättsväsendet som inte får prioritera ned utredningarna och till en ny sexualbrottslag där samtyckeskravet och ett oaktamskrav måste införas.

Den 11 november 2004 satte regeringen sin namnteckning under den förra sexualbrottslagstiftningen. Centerpartiet försökte redan då få in samtyckeskravet, men det fanns inget gehör för det bland de andra partierna. Nu har de andra partierna kommit i kapp, och det välkomnar vi.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

De nya kraven i lagstiftningen kommer inte lösa allt, men det är en viktig markering. Tillsammans med en mer kvalificerad sex- och samlevnadsundervisning där även pornografin diskuteras så kan en ny samtyckeskultur byggas.

Demokratiska rättigheter, ekonomisk frihet och kroppslig integritet är alla tre viktiga storheter för att vi ska kunna nå ett jämställt samhälle.

Herr talman! Utgiftsområdet som vi debatterar i dag täcker inte bara jämställdhet utan också integration. Jag debatterar båda delarna för Centerpartiets räkning.

Svensk ekonomi går bra och vårt välstånd växer, men alla får inte samma chans. Sverige är ett tudelat land. Nästan 1 miljon människor befinner sig i dag i utanförskap. Tudelningen av arbetsmarknaden är en av Sveriges största utmaningar. Å ena sidan finns det en stor grupp, främst bestående av välutbildade mitt i livet, där arbetslösheten är i stort sett obefintlig. Å andra sidan finns det människor som aldrig fått möjligheten att etablera sig, framför allt nyanlända – i synnerhet utrikes födda kvinnor och unga i utanförskap – men här finns även personer med funktionsnedsättning.

Skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i Sverige är bland västvärldens högsta. Med den omfattande invandring som skett till Sverige under de senaste åren utgör detta en central utmaning. Att få in den växande grupp människor som ibland saknar både utbildning och erfarenhet i arbete kräver en rad nödvändiga och genomgripande reformer.

Trösklarna till arbetsmarknaden måste sänkas genom lägre kostnader på jobb och företagande generellt, både genom nya former av avtal och en lägre skattebörd. Matchningen behöver förbättras genom att släppa in en mångfald av arbetsförmedlare, och för dem som har svårast att komma in måste det bli möjligt att börja sitt första jobb med en inledningsvis lägre lön för att sedan arbeta sig uppåt i lönetrappan. Det måste vara möjligt för fler att påbörja sin karriär till en lägre lön som sedan ökar i takt med erfarenheten.

Centerpartiet har tillsammans med Alliansen presenterat en gemensam jobbreform: inträdesjobb. Det innebär en förenklad anställningsform som gäller för nyanlända under de fem första åren i Sverige samt för unga upp till 23 år utan fullständig gymnasieutbildning.

Vi har beskylldts för många saker under resans gång. När nu arbetsmarknadens parter äntligen presenterat initiativ i den riktningen kan vi se att det trots allt finns en insikt om att lönekostnaden kan vara ett hinder. Många detaljer kvarstår innan förslaget finns på plats, och anmärkningsvärt är att vissa branscher och företag är utestängda. Jobbskapande företag har stängts ute i stället för att få vara med i detta arbete.

Centerpartiet driver samtidigt på för sänkta arbetsgivaravgifter för att ytterligare sänka tröskeln till det första jobbet. Vi vill slopa arbetsgivaravgiften under de två första årens arbete för att ge fler människor möjlighet att komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb. Detta skulle gynna grupper som nyanlända flyktingar, personer med begränsad utbildningsbakgrund, unga och personer med funktionsnedsättning som i dag är arbetslösa.

Vidare är det viktigt med regler och bidragssystem som uppmuntrar människors drivkrafter att arbeta. En förutsättning för att bryta tudelningen

är att människor i utanförskap aktivt försöker söka sig därifrån. Försäkrings- och bidragssystemen måste därför ha tydliga tidsgränser, och den som börjar arbeta ska också vinna på det.

Att regler hindrar möjligheten till arbete är särskilt tydligt för asylsökande. I dag är grundregeln att en person som saknar uppehållstillstånd inte får arbeta. Man kan beviljas undantag, men både de reglerade och de praktiska hindren är höga.

Centerpartiet vill vända på detta och låta grundregeln vara att alla asylsökande får arbeta. Utöver det måste man också ta bort praktiska hinder för möjligheten att arbeta och underlätta övergången från asyl till arbetskraftsinvandring genom att göra en översyn av bland annat svårigheterna att öppna till exempel bankkonto och få ett bank-id.

Vi är mitt inne i en högkonjunktur. Företagen behöver arbetskraft. Man är redo att organisera om på arbetsplatserna för att kunna ta in personer med lägre kvalifikationer. Men då måste matchningen fungera. Arbetsförmedlingen har då valt – när verkstad verkligen behövs – att göra en organisationsförändring där all kraft har vänts inåt och att avsluta samarbetet med ett flertal kompletterande aktörer. Jag måste säga att det är en mycket märklig prioritering, och det är de nyanlända som riskerar att få betala priset.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår vi från att delta i beslutet i dag och från att redovisa något formellt motförslag när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 13. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

Herr talman! Ojämställdhet och förtryck är som envist ogräs: Så fort vi slutar rensa växer det till sig igen. Även om vi upplever ett paradigmskifte med metoo får vi inte släppa taget. Det är allas vårt ansvar att aldrig sluta rycka ogräs. Och glöm inte att rötterna ska med, även om de ligger dolda under jorden.

(Applåder)

Anf. 108 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag ska inte bli så långrandig, av flera skäl – min röst och debatten i sin helhet.

Jag är ändå lite nyfiken. Jag har ofta väldigt stor respekt för Annika Qarlssoon och Centerpartiet när man talar just om kvinnofrågor. Man brukar lyfta fram många viktiga satsningar.

Därför är jag ändå något konfunderad över anslagsfördelningen i motionen, även om ni nu inte reserverar er. Å ena sidan drar man in allting som har tillförts jämställdhetsmyndigheten. Där har vi sverigedemokrater ett liknande resonemang.

Å andra sidan drar man även in 76 ½ miljon från de särskilda jämställdhetsåtgärder som innefattar bland annat Nationellt centrum för kvinnofrid och många av de andra satsningar som Annika Qarlssoon brukar lyfta fram.

Jag är lite konfunderad kring hur man har resonerat när man å ena sidan lyfter fram det viktiga arbete som genomförs, å andra sidan drar in så pass mycket stöd.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Prot. 2017/18:47
11 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Anf. 109 ANNIKA QARLSSON (C) replik:
Herr talman! De stöd som har funnits till NCK, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Östergötland är oförändrade.

Nu vet jag inte rent budgettekniskt var det har hamnat någonstans, men vi har fortfarande samma pengar som tidigare till de verksamheterna.

Anf. 110 PAULA BIELER (SD) replik:
Herr talman! Det ligger under anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder*; det är ju bland annat där man får de stöden. Jag ser att man gör en liten förstärkning om 7 miljoner, och sedan gör man stora nedskärningar på just det anslaget till följd av, som man skriver i sin motion, en tidigare anslagshöjning.

Man definierar det inte tydligare. Syftar man på det som många har kämpat för under en lång tid, att man ska permanenta och utöka åtgärderna? Anser man i så fall inte att det finns ett behov av ytterligare stöd till att exempelvis bygga ut både jourverksamhet, linjer som man kan vända sig till och allt det viktiga arbete som sker runt om i vårt land?

Det är ändå en betydande summa man vill dra ned med, och om man tar bort det som man ökar handlar det om en neddragning på 89 miljoner utan någon tydligare motivering än att det handlar om en tidigare anslagshöjning.

Anf. 111 ANNIKA QARLSSON (C) replik:
Herr talman! Den förändring som vi gör i budgeten är att vi inte bifaller den flytt av pengar som har skett till jämställdhetsmyndigheten i Göteborg.

Det har varit mycket sökande för att se var någonstans det fanns, det som vi har kvar i budget. Om jag kommer ihåg rätt fanns det kvar under Utbildningsdepartementets utgiftsområde.

De satsningar som vi pratar om när det gäller NCK, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Östergötland är oförändrade. Det är oförändrat till dessa enheter och alltså ingen ökning i denna budget. Däremot pratar vi om det inför nästa år. Även från oss finns det aviserat i budget.

Anf. 112 FREDRIK MALM (L):
Herr talman! Vi ska döda judarna, skanderade man på arabiska i Malmö i helgen. Det här finns filmat. Man kan titta på det själv. En stor mobb med flera hundra personer står och skanderar: Vi ska döda judarna! Dagen därpå brinner det vid synagogan i Göteborg. Man attackerade med brinnande föremål när ungdomar hade fest.

För två timmar sedan kom det en nyhet på Sveriges Radio om att något liknande tycks ha hänt i Malmö.

Detta anser jag berör även etablering och den arbetsmarknadsorienterade delen av integrationen. Vi måste erkänna att vi har mycket stora, närmast brutala, integrationsproblem i Sverige, i vilket fall vad gäller en del aspekter av den.

Frågor som rör värderingar och vikten av att man inte bara etablerar sig i Sverige genom att gå till arbetet utan också på ett värderingsmässigt plan måste understrykas ännu mer i vårt land. Vi måste visa att vi inte bara kan tala om utan också upprätthålla en nolltolerans mot hat, extremism och våld, annars kommer vi aldrig att klara av att hantera den väldigt stora våg

av flyktinginvandring och annan invandring som vi har haft de senaste åren.

Judarna är egentligen en utsatt minoritet över hela världen, och det som har hänt i Sverige är bara en spegel av vad som händer i andra länder. När våldet tar fart i Mellanöstern sker det protester runt om i världen, sedan går det överstyr och människor begår attacker. Det är fullständigt oacceptabelt!

Från Liberalernas sida menar vi också att om en person till exempel döms för hatbrott i Sverige och inte är svensk medborgare bör man pröva utvisning. Praxis är annars att man gör det om en person blir dömd till ett brott som ger ett års fängelse.

Det sker attacker mot andra grupper med. Jag besökte nyligen asylsökande som bor i Arboga. Samtliga är hbtq-personer, men de har inte kunnat vistas på andra boenden. En person hade fått byta boende fem gånger för att han hade blivit attackerad och trakasserad, en annan person hade tryckts upp mot väggen medan man visat klipp på när IS-människor hivar ut människor från tredje eller fjärde våningen i bostadshus i Irak och så vidare. Det var alltså inte judar i det fallet, utan hbtq-personer. I Östra Småland beskrev man dessutom nyligen i en artikel hur kristna asylsökande är livrädda för islamister på sina boenden och så vidare.

Herr talman! Vägen in på arbetsmarknaden debatterar vi mycket ofta. Vi har lite olika syn på detta vad gäller ingångslöner och andra saker. Men jag menar att vi blir alldeles för snäva om vi enbart ser på den ekonomiska delen och arbetsmarknadsinträdet. Vi måste kombinera detta med att mycket tydligare och mycket mer målmedvetet hävda grundläggande demokratiska värderingar om tolerans, demokrati och så vidare.

Vi ser också en växande ultrahöger som är gaphalsig och vrålande och försvårar möjligheterna att klara de utmaningar vi står inför. Den får delvis sin näring ur integrationsproblemen, och den bidrar också till att det blir svårt att lösa dem, för den polariserar fullständigt hela diskussionsklimatet i samhället, vilket gör att det knappt går att ha en seriös, lösningsorienterad diskussion i de här frågorna.

Vi har en uppgift, tycker jag. Jag vill verkligen betona detta, herr talman. Jag tycker att alla vi politiker som befinner sig i politikens mittfåra, vilar på en stabil demokratisk grund och har en pragmatisk attityd till att lösa frågor har ett mycket stort ansvar för att hålla alla extrema ideologier kort och verkligen stå upp för att få vår integration att fungera.

Den judiska gruppen är väldigt liten. Men vi här har ett ansvar att skydda alla människor i Sverige. Även rättsväsendet och så vidare har ett ansvar. Det ska man kunna förvänta sig av vårt rättssamhälle, och det gäller i synnerhet utsatta minoriteter.

Men den här frågan handlar i grund och botten också om att vårt land måste visa att det är det svenska rättssamhället som gäller. Det är våra lagar och regler som måste gälla i hela Sverige. Vi kan inte tillåta att småpåvar, kriminella gäng eller ungdomsligister flyttar fram positionerna i det offentliga rummet och börjar dominera vår stadsmiljö, kafémiljöer eller andra miljöer ute i vissa områden, att bibliotekspersonal inte vågar befinna sig där och så vidare.

Hur ska man då hantera den frågan, herr talman? Det handlar om skolans roll och mycket annat, men det handlar också om arbetsmarknaden.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Om människor inte har ett arbete att gå till utan drivs in i långvarigt bi-dragsberoende leder det till fattigdom, stigmatisering och en känsla att vara exkluderad. Barn kan växa upp i områden där de kanske inte känner en enda person som har ett vanligt reguljärt arbete. Det nöter ned förtroendet för Sverige i de här områdena, men det skapar också en sysslolöshet, och det öppnar vägen för mycket annat – sociala problem, kriminalitet och så vidare – som följer i spåren.

Då måste vi, tycker jag, fundera i Sveriges riksdag och särskilt i vårt utskott, arbetsmarknadsutskottet, på hur vi ska hantera den första tid som människor har i Sverige, det som vi kallar för etableringstiden. Jag vill vara mycket ödmjuk där. Vi ville skapa ett starkt jobbfokus från Alliansens sida, och vi flyttade etableringen till Arbetsförmedlingen. Det funkade inte helt klockrent. Jag är den förste att erkänna det.

Jag har svårt att se att det skulle bli bättre av att kommunerna tar tillbaka det ansvaret. Arbetsförmedlingen måste reformeras eller läggas ned och startas upp i någon ny form, men man måste också se på hur pass systemtung den svenska etableringsprocessen är. Den är synnerligen myndighetsorienterad, och den är mycket tung i den bemärkelsen att den fokuserar starkt på att individen närmast ska bli någon sorts passiv klient gentemot det offentliga. Det är inte bra. Vi behöver en större roll för det civila samhället, tror jag, och även en större roll för näringslivet för att kunna få integrationsprocessen att fungera bättre.

Herr talman! Vi avstår från Liberalernas sida från att delta i beslutet. Det beror på budgettekniska frågor som har att göra med budgetmotioner, rambeslut och annat.

(Applåder)

Anf. 113 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det är på många sätt befriande att höra Liberalerna och Fredrik Malm i dag säga mycket av det som jag har sagt under alla år – det har varit alldeles för starkt fokus på arbete i diskussionen om när man ska räknas som integrerad. Det har varit för ensidigt.

Men jag hör fortfarande lite grann samma sak. Man talar om att det har varit svårt nog att få in personer i arbete. Samtidigt lyfts det fram starkt att det är just när man blir fullt sysselsatt som integrationsprocessen startar.

Jag vill egentligen bara ställa en fråga. Hur ser man på det faktum att det ofta inte räcker att bara ha ett arbete? Arbetsmarknaden som sådan har ju, mycket till följd av de särlösningar och subventioneringar som har initierats, framför allt kanske från Alliansens sida, i sig blivit mycket segregerad. Det finns vittnesmål om detta från olika håll i landet. Jag hör det nästan varje gång jag möter människor. Även om man har blandade yrkeskåror och personer med blandad bakgrund anställda hos sig arbetar man i olika arbetslag vid olika tillfällen och möter fortfarande inte varandra på det vardagliga planet.

Det är bra att man inser att integrationen är betydligt bredare än frågan om att ha ett arbete, men jag hör fortfarande väldigt lite om hur man menar att grunden för de här vardagliga mötena skulle kunna byggas, utöver att man hänvisar till eventuella civilorganisationer och säger att vi måste göra någonting åt det.

Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Vi har från Liberalernas sida under många år betonat hur viktigt det är att vi stärker de värderingar som vår demokrati och vårt sekulära och förhållandevis jämställda samhälle ska vila på – i alla fall är vårt samhälle ofta mer jämställt än de länder som människor flyr från. För vår del är detta självklart.

Men i det perspektivet måste man se hur de här frågorna hänger ihop. Om man inte lyckas bryta den höga arbetslösheten bland utrikes födda kommer det även på ett värderingsmässigt plan att vara väldigt svårt att få integrationen att fungera bättre. De senaste siffrorna från Arbetsförmedlingen visar att 3,9 procent av den inrikes födda befolkningen i Sverige är arbetslös. Motsvarande siffra för den utrikes födda befolkningen är 22 procent, om jag inte minns fel. Det är en fruktansvärt stor skillnad, måste man medge. Det finns givetvis en massa orsaker till detta, men bara det faktum att det är så menar jag kommer att bidra till att det blir svårare att klara de andra delarna av integrationen.

Anf. 115 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det var intressant att jämställdheten nu lyftes fram. Jag saknade den lite grann i anförandet. Men det är en annan fråga.

Jag tycker inte riktigt att jag fick något svar av Fredrik Malm på min fråga. Ja, självklart är det problematiskt att det är så pass stora skillnader i fråga om hur många som har ett arbete att gå till och inte. Men min fråga gällde konkret det här med att det inte finns några garantier för att en integrationsprocess sätts igång bara för att man har ett arbete om arbetsmarknaden som sådan är segregerad – om de som har svensk bakgrund eller har kommit in i samhället och talar flytande svenska jobbar på en arbetsplats i ett arbetslag medan andra jobbar med subventionerade anställningar eller otrygga anställningar och om man delar upp arbetslagen beroende på vilka länder människor kommer från för att grupper fortfarande tar med sig konflikter in i vårt samhälle.

Jag hör fortfarande en övertro till att integrationen följer av att människor får ett arbete, medan det sällan är fallet. Det är självklart att det är ännu svårare om de inte ens har ett jobb. Då är det ännu fler faktorer som påverkar, men jag hör fortfarande övertron. Jag undrar vad man vill göra åt det och hur man vill adressera den problematiken.

Det är inte en självklarhet att bara för att du har ett jobb möter du övriga delar av samhället. Det kanske var en sak när vårt samhälle i huvudsak bestod av industriarbeten. Människor kunde komma in och jobbade sida vid sida vid det löpande bandet med dem som bott i Sverige under lång tid, precis som min far kom in i det svenska samhället.

I dag ser vår arbetsmarknad helt annorlunda ut. Det räcker inte att komma in på arbetsmarknaden, eftersom det är så oerhört segregerat där. Vad vill man göra för att få till de vardagliga mötena som krävs för att en integrationsprocess ska kunna påbörjas?

Anf. 116 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det är inte bara arbetsmarknaden som är segregerad. Det är även bostadsmarknaden. Av det följer att vi även får en skolsegregation på många håll i Sverige.

Jag tror att man kan göra en hel del. Från politiskt håll måste man se till att bryta den segregation som finns i skolan. På en del håll går barn i andra skolor i andra områden. Så har man till exempel gjort i Örebro. Jag är inte främmande för att diskutera att det till exempel kan göras i större skala i Sverige.

När det handlar om arbetsmarknaden är det mer komplicerat av det faktum att många nyanlända har lägre utbildning. Om de får jobb får de i hög grad jobb med lägre kvalifikationsgrad. De jobben är kanske mer dominerade av människor som till exempel är utrikes födda.

Jag kan tänka mig att vägen in på arbetsmarknaden inte nödvändigtvis innebär att människor blir fullt integrerade. En hel del av detta är lite av det jag talade om i mitt anförande. Det motsäger inte det faktum att det alltid är bättre att ha ett jobb och en inkomst än att tvingas att leva på bidrag.

Sedan är detta också en fråga om tid. Jag hittade gamla papper hemma hos min mor häromdagen, kan jag avslöja. Min morfar tog examen och fick diplom vid Handelshögskolan i Stockholm 1941. Jag räknade på listan över dem som fick diplom då att det var 88 personer, varav 2 var kvinnor – 2 av 88.

Någonstans ser det bättre ut nu. Det har också att göra med att man har en större social rörlighet och att man genom utbildningssatsningar och mycket annat har gjort det möjligt för människor att bända sig ur de sammanhang de befinner sig i, riva ned klassbarriärer och annat. Det tror jag i det långa perspektivet är det som är mest nödvändigt för att få det att fungera.

Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag är ensam från Kristdemokraterna och ska debattera både jämställdhet och integration i ett och samma anförande. Ni får ursäkta att det blir ett lite längre anförande än om vi hade haft två personer. Jag tänker börja med frågan om integration. Det är en utmaning som jag tror att alla över partigränserna är överens om är en jätteviktig fråga.

Trots en långvarig högkonjunktur ökar utanförskapet och permanentas för en växande grupp i samhället. Under 2018 beräknar Arbetsförmedlingen att andelen inskrivna arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden kommer att utgöra 78 procent av samtliga inskrivna arbetslösa.

Det är alltså ungefär 80 procent av dem som räknas om arbetslösa som är en särskilt utsatt grupp. Några är personer med funktionsnedsättning, andra är ungdomar utan gymnasieutbildning. Men framför allt gruppen personer med utländsk bakgrund har kommit att bli majoriteten av dem som registreras som arbetslösa.

Enligt Arbetsförmedlingen riskerar arbetsmarknaden att bli uppdelad mellan inrikes och utrikes födda. Arbetslösheten bland de inrikes födda är nu nere på 4,6 procent, vad jag förstår, och minskar hela tiden. Arbetslösheten bland utrikes födda är uppe i 21,6 procent och fortsätter enligt Arbetsförmedlingen att öka ganska kraftigt.

Det krävs nu extraordinära insatser för att få nyanlända i arbete. Den relativt höga lönenivån är ett hinder för många som kommer och inte kan språket. De förstår kanske inte alltid hur det svenska arbetslivet fungerar, och utbildningsnivån kanske är låg för dem som försöker komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Vi i Alliansen har kommit fram till att man ska satsa på någonting som heter inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända. Vi föreslår att man ska minska kostnaden för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning, både för nyanlända och för unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. Det ska innebära att de får en lön som uppgår till 70 procent av rådande ingångslön i branschen upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad. Därmed anses 30 procent av arbetstiden gå till att lära sig arbetet eller till utbildning.

Det arbetsrättsliga skyddet motsvarar en provanställning i två år som efter det övergår till en tillsvidareanställning. Anställningen får innehåsa i maximalt tre år. Arbetsgivaravgiften slopas i tre år inom ramen för anställningsformen, och anställningsformen kan kombineras med nystartsjobb.

Herr talman! De förslag som nu landat på regeringens bord från fack och arbetsgivare om etableringsjobb, som man kallar det för, kommer att kosta staten stora medel. Att kunna försörja sig på egen hand är nog målet för oss alla. Med Alliansens förslag får till exempel den som tjänar 13 300 efter skatt ut 11 000 kronor. Det är mer än ett försörjningsstöd som ger ungefär 8 000 kronor i månaden. Människor har det under en utbildningsperiod och kommer kanske så småningom in i en fast anställning som de kvalificerar sig för.

Vi kan titta på modellen med etableringsjobb. Där talar man om en utgångslön på 19 000 kronor. Man säger att arbetsgivaren ska betala 8 000 kronor och att staten sedan ska bidra med det som är kvar om skatten hade dragits. Alltså ska 4 000 kronor försvinna ut i luften, det som skulle ha varit skatt, och så ska staten stå för 7 000 kronor. Då får man 15 000 kronor. Det är 4 000 kronor som har försvunnit i ett trolleritrick, helt enkelt.

Det vi föreslår är att människor får en lön och betalar skatt. Staten involveras inte, utan man ska låta arbetsgivare och arbetstagare reglera detta själva. Det är en ganska enkel modell som minskar byråkrati och krångel. Samtidigt ser vi att man med etableringsjobben skulle få en ganska krånglig hantering. Det kommer också att vara beroende av om staten har medel att tillföra eller inte.

Herr talman! Kontentan av detta är att Alliansens inträdesjobb helt klart är att föredra. En grundförutsättning för att fler nyanlända ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Om vi inte gör någonting nu riskerar vi att få ett stort utanförskap för människor som inte kan komma in i den svenska samhällsgemenskapen.

Hur ska vi då börja med integrationen? Om vi går tidigare, innan människor har blivit så kallade nyanlända ute i kommunen, har vi asylansökningstiden. Vi kristdemokrater har under en tid föreslagit någonting vi kallar för ett asylprogram med olika integrationsinsatser från dag ett. Vi tycker att det ska vara ett obligatoriskt program i sex månader som människor ska underkasta sig då de går i sf i med samhällsorientering redan från dag ett.

Vi tycker också att människor ska ha en organiserad sysselsättning från dag ett. Det kan handla om att vara på boendet och göra någonting, jobba i en organisation, i en kommun eller på den reguljära arbetsmarknaden. Tillsammans ska detta bilda ungefär 40 timmar i veckan som människor ska vara i någon form av sysselsättning.

Tidigare hade Migrationsverket ett ganska bra program för praktikplatser till asylsökande. Då började man få in personer i arbete. Tyvärr lade

regeringen ned insatsen. Då hade 13 300 personer fått praktik bara under 2016. Företagen uppskattade möjligheten att se om personerna kunde passa för de anställningar de hade att erbjuda. Det var relativt enkelt och befriat från Arbetsförmedlingens byråkrati. Vi tycker att det är synd att man tog bort Migrationsverkets möjlighet att anordna praktikplatser.

En ytterligare fråga som vi kristdemokrater har lyft i vår budgetmotion handlar om EBO, lagstiftningen om eget boende. Vi ser att trångboddheten ökar. Människor sover i skift. Människor utnyttjas av personer som vill tjäna pengar på att ha många boende i en och samma lägenhet. Vi menar att regeringen måste införa krav på boendestandard för att asylsökande ska få välja eget boende.

Herr talman! Diskriminering finns också med i det här betänkandet. Regeringen presenterade i november 2016 en nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet. I den nationella planens övergripande mål ingår ett samlat, effektivt och strategiskt arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige, som det heter. I planen pekar man ut verksamheter som ska arbeta specifikt mot afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi, rasism mot samer, homofobi och transfobi som mottagare av medel som ska fördelas. Det är bra.

Men enligt Brottsförebyggande rådet har anmälningarna med kristofobiska motiv ökat mest, nämligen med 140 procent, vilket motsvarar ungefär 390 fall. Vi menar att regeringen i sin nationella plan också bör arbeta för att motverka denna typ av hatbrott.

Våldet på asylboenden mot kristna och mot dem som har konverterat har inte tagits på allvar. De är en särskilt utsatt grupp. Regeringen jobbar i dag för särskilt stöd till hbtq-personer på asylboenden men inte för kristna konvertiter. Det tycker vi är olyckligt.

Samtidigt kan vi se att antisemitismen breder ut sig i samhället. Olika grupper har börjat agera alltmer aktivt i Sverige, vilket gör att många judar i dag känner sig mycket oroliga. De angrepp vi har sett de senaste dagarna mot olika judiska byggnader liksom uppmaningar till hot mot och mord på judar är oerhört allvarligt. Det är något som regeringen och vi alla måste ta på stort allvar.

Nu kommer jag till frågan om jämställdhet. I morse hade vi här i kamraren en debatt om det så kallade metoo-uppropet mot sexuellt våld. Regeringen säger sig vilja värna alla kvinnors rättigheter. Man säger att man är en feministisk regering. Samtidigt kan dock vi kristdemokrater konstatera att regeringen i den budget som vi nu debatterar och ska anta säger regeringen att man vill lägga ned viktiga verksamheter för att i stället lägga pengarna på en ny jämställdhetsmyndighet. De som drabbas är Nationellt kvinnocentrum vid Akademiska sjukhuset i Uppsala, där man tar emot våldtäktsoffer. De har också en viktig telefonjourlinje. Man tar också pengar från länsstyrelsen i Stockholm, där det finns ett viktigt arbete mot människohandel och prostitution. Det var också på vippen att det särskilda kompetensteamet mot hedersvåld, i Östergötland, skulle läggas ned. Nu har vi tillfälligt lyckats stoppa detta, men risken är att teamet läggs ned när regeringen tar beslut om kommande budgetar efter den särskilda utvärderingen längre fram.

Vi kristdemokrater föreslår att samordningen om jämställdhetsarbetet arrangeras på ett annat sätt än via en jämställdhetsmyndighet. Vi föreslår en särskild delegation för jämställdhet och anslår 13 miljoner för att starta

en sådan. Det är något som kom fram i remissvaren från bland annat Statskontoret. Det betyder att man inte behöver slå sönder dessa välfungerande verksamheter. I stället får man en enhet som kan hålla ihop och se till att arbetet samordnas på ett bra sätt.

Vi ser att vi behöver samordna jämställdhetsarbetet, men vi menar att man inte behöver skapa en jämställdhetsmyndighet för 80 miljoner kronor för detta ändamål. I stället behövs en delegation som kan samordna och jobba med utvärdering.

Slutligen skulle jag vilja ta upp det hedersrelaterade våldet, som vi alla är medvetna om. Alldeles för lite görs konkret. Vi har ett konkret förslag. Vi tycker att man ska införa en forced marriage unit av samma slag som man har i Storbritannien. Vi har avsatt alternativa medel i vår budget för en sådan och lägger den under polisens nationella operativa avdelning.

Vi menar att vi inte får lämna alla dessa flickor och kvinnor som riskerar att hamna i tvångsäktenskap. De förs ofta bort till andra länder. Vi måste få tydligare verktyg än vi har i dag.

Med detta vill jag hänvisa till vårt särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 118 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Låt mig först tacka för ett glädjande avslut. Vi har också många satsningar som gäller hedersrelaterat våld och förtryck, som ju tyvärr är något mycket större än bara tvångsäktenskap. Det finns mycket att göra. Men det var inte därför jag begärde ordet.

Min fråga kommer in lite på migrationsområdet. Désirée Pethrus tog ju upp ett antal olika åtgärder och satsningar som man ville ska vara tillgängliga redan från dag ett för dem som är asylsökande i landet. Jag funderar lite på hur man prioriterar när man vill göra en massa satsningar för personer som man inte ens har utrett om de har skäl att stanna i landet eller inte. Samtidigt är man ett parti som vill återinföra bland annat synnerligen ömmande omständigheter som grund för att få stanna. På flera sätt vill man öka möjligheterna för personer att få stanna i landet permanent. Ser man riskerna med att man skapar incitament och öppnar för att öka trycket av personer som söker sig till vårt land för att först på papperet söka asyl men sedan genom dessa olika satsningar och åtgärder få stanna i landet för att de har hunnit börja rota sig, som man brukar säga? Är det inte rimligare att fördela resurserna för att göra det möjligt för Migrationsverket att snabbt, rättssäkert och ordentligt behandla ärendena? Man ska ge grundläggande information – de asylsökande ska veta vilket land de har kommit till och vad som gäller i Sverige – men i övrigt ska man sätta igång med eventuella insatser först när ett ärende är färdigprövat.

Anf. 119 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Tack, Paula Bieler, för frågan! Vi tycker inte att detta behöver stå mot vartannat. Alternativet är att människor som kommer hit får sitta passiva på asylmottagningen eller asylboendet utan att göra något. Man har inga krav på dem, utan de bara sitter och väntar.

När vi har varit ute på asylboenden har vi kunnat se att detta är helt fel. Jag nämnde här att vi kristdemokrater föreslår ett sexmånadersprogram för

integrering på asylboendet. Jag hör att personer som jobbar på asylboenden egentligen tycker att det borde pågå längre. De talar om tolv månader, för det tar lång tid att förstå hur det svenska samhället fungerar.

Då kan man säga: En del av dessa kommer ju att utvisas. Då måste vi förstås jobba för snabbare hantering av asylärenden. Vi kan inte ha det stora antal asylsökande som vi hade tidigare. Där var Kristdemokraterna tidigt ute. Redan hösten 2014 hade vår dåvarande partiledare Göran Hägglund en artikel inne där han sa att vi inte kan fortsätta med permanenta uppehållstillstånd, för vi kan inte skilja ut oss från övriga Europa. Han var alltså tidigt ute med att säga att vi inte kan ha det på detta sätt, för då får vi volymer som blir alldeles för stora.

Om Migrationsverket får rimlig tid att hantera ansökningarna, så att de kan avverkas snabbt, tror vi att asylprogrammet är viktigt. Många har ju asylskäl och får stanna i Sverige. Vi har kommit fram till att detta är viktigt. Passivitet under asyltiden är inte bra.

Anf. 120 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Vi ska nog inte prata om vilka som var tidigt ute med att se risker med den politik som har förts i Sverige och vad det leder till.

Jag säger på allvar tack för svaret, men jag blir ändå lite fundersam. Har man i så fall tänkt sig att detta kanske ska vara tillfälligt, tills vi får ned handläggningstiderna? Jag vet att Kristdemokraterna till och från har talat om att man ska prova transitzoner. Eller anser man att det är rimligt att lägga ganska stora resurser på att initiera program som syftar till att personer ska stanna mer permanent i landet för personer som man inte ens vet om de ska stanna eller inte?

Ja, många får stanna. Vi har olika åsikter om vilka grunder man har. Men jag förmodar att många även med Kristdemokraternas politik, givet de signaler som har skickats från vårt samhälle, inte har skäl att stanna. De kommer kanske att få det, givet dessa program och givet det faktum att Kristdemokraterna är ett av de partier som driver på för att man ska få stanna på grund av ömmande omständigheter, vilket ofta brukar vara kopplat till att man har hunnit börja rota sig i landet.

Som jag var inne på tidigare: Det är självklart att man ska behöva lära sig vissa saker. Jag vet att även Kristdemokraterna i olika former har haft satsningar på att man inte ska behöva vara sysslolös. Det är givetvis dåligt och passiviserande. Men syftet med just asylmottagande handlar dessutom framför allt om att säkerställa skydd under den tiden. När det gäller att etablera sig i samhället bör det vara förbehållet dem som faktiskt kommer för att stanna i landet under en längre tid, permanent, då man vet att det är ett faktum att det är personer som har för avsikt att bli en del av vårt samhälle.

Jag ser fortfarande inte riktigt hur man motiverar den här sortens större satsningar innan ett ärende ens är prövat.

Anf. 121 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är en mycket rimlig fråga som Paula Bieler ställer. Är det rimligt att ha detta så tidigt, innan personen har fått uppehållstillstånd? Vi tycker att det finns en god tanke i det. Vi vill naturligtvis att Migrationsverket ska bli snabbare på att hantera detta – låt oss säga tre

månader! Men det är ändå tre månader. Vi pratar ibland om sjukskrivningsprocessen. Det går väldigt fort att slås ut av att sitta sysslolös. Vi tror att det är oerhört destruktivt för människor som kommit till Sverige att sitta i passivitet i månad efter månad.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst utreda vad det kostar. Det är inte särskilt dyrt. Man kan också se det som ett tidigareläggande av till exempel sfi. Det är någonting som de ska läsa sedan. Men har de gjort en stor del redan under asyltiden har de vunnit mycket. Sedan under etableringsfasen blir det fokus på arbete. Hur ska man hinna med sfi? Varför inte börja med det? I dag är det en massa frivilligarbete. Det är frivilligt att gå på samhällsorientering. Det är frivilligt att delta i sfi och språkkaféer. Vi menar att det ska vara obligatoriskt. Alla ska genomgå detta. Man måste från dag ett förstå vad det är för värderingar i samhället. Vi tror att det lönar sig att börja med samhällsorientering redan under asylansökningstiden.

Anf. 122 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! I detta betänkande behandlas utgiftsområde 13, som handlar om jämställdhet och integration. Min partikamrat Annelie Karlsson kommer att prata om integration. Jag tar jämställdheten. Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Herr talman! Det märks att vi i Sverige har en feministisk regering som styrs av Socialdemokraterna, för då läggs det fram förslag som främjar jämlikhet och jämställdhet. I vårt budgetförslag ger vi mer till kvinnor än till män, mer till dem som behöver det mest och lite mindre till dem som har det bäst. Men när det går bra för Sverige ska det komma alla till del, och så är det i vårt förslag till budget för 2018.

Jag ska nämna några av våra förslag som är extra bra för kvinnor och jämställdhet. Det är mer satsningar på välfärden. Det är satsningar på en jämlik vård och på förlossningsvården. Det är höjt underhållsstöd för ensamstående föräldrar. Det är höjt barnbidrag. Det är förbättringar av kvinnors arbetsmiljö och arbetsvillkor. Det är satsningar på en jämställd hälsa och på kvinnojourerna. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det är satsningar på en snabbare etablering för utrikesfödda kvinnor. Det är sänkt skatt för pensionärer och höjt bostadstillägg. Det är fortsatta satsningar på långsiktigt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Som ni hör är det många förslag som vi lägger fram – det är till och med så att rösten sviker. Lägg därtill tidigare förändringar och satsningar som jag inte hinner med att berätta om i dag.

Alla politikområden måste analyseras så att både kvinnor och män och både flickor och pojkar gynnas. Det är så vi förändrar vårt samhälle och kan föra en jämställdhetspolitik som gör skillnad och som är bra för alla.

Herr talman! Jämställdhet har varit ett eget politikområde sedan 1972. Det genomfördes under ledning av vår socialdemokratiska statsminister Olof Palme. Många viktiga beslut har tagits historiskt. Det handlar till exempel om särbeskattning, föräldraledighet, barnomsorg, trygghetsförsäkringar vid arbetslöshet och sjukdom med mera. Det är politiska beslut som har varit och fortfarande är viktiga för kvinnors möjligheter att påverka sitt eget liv, få en egen inkomst, förena yrkesliv och familjeliv och välja om de vill leva med sin partner.

Jämställdhetskampen måste fortsätta. Just nu är det kraften i #metoo som håller på att förändra vårt samhälle. Att det sker just nu och är så stort i just Sverige tror jag beror på att vi har kommit en bit i vårt jämställdhetsarbete och att vi just nu är redo för en förändring.

Många fruktansvärda vittnesmål från kvinnor och flickor har lyfts fram. Det vittnas om de grövsta övergrepp där rättssystem kan och bör gå in och kanske redan borde ha tagit ställning. Men ofta tystas det ned. Det anmäls inte, eller så blir det trots anmälningar ingen åtgärd, oavsett om det är en kriminell handling eller ett sexuellt ofredande. Det pratas också mycket om exempelvis tafsande händer eller ett sexistiskt språkbruk, som inte är straffbart i någon större omfattning även om det är nog så kränkande.

En del händelser har ägt rum i nutid. En del händelser ägde rum när kvinnorna var små flickor. Flera har vittnat om att förövaren var en släkting, en vän eller till och med ens egen pappa. Det är många modiga som nu har vågat ställa upp med sina berättelser. Kvinnor och flickor vet i dag att det inte var och inte är rätt och att det inte är och inte var deras fel. Det är viktigt att vi också säger det.

Detta väcker starka känslor hos de flesta. För många är det svårt när såren rivs upp igen. Många känner en besvikelse över hur detta tidigare hanterades. Det var inte ovanligt att det tystades ned och att en kvinna eller flicka fick höra: Det får du räkna med. Det får du finna dig i. Man skambelade offret i stället för att lägga skulden där den faktiskt hör hemma: hos den manliga förövaren.

Många yrkesgrupper har gjort upprop – skådespelare, journalister, politiker, politiker med mera. Fler kommer säkert att göra det. Jag är helt övertygad om att detta förekommer mer eller mindre inom alla yrkesgrupper, men mest i de yrkesgrupper som har otrygga anställningar.

Eftersom många av kränkningarna och övergreppen sker på arbetsplatser är det viktigt att arbetsgivaren skaffar sig kunskap, vidtar åtgärder och tar dessa kränkningar och sexuella övergrepp på största allvar. Det är inte okej att flickor får till svar: Så farligt var det väl inte. Det är inte okej att kvinnor får höra: Det får man räkna med om man vill ha en karriär i den här branschen. Det är viktigt att man inte förminskar detta, då det både kan vara brottsligt och är ett stort arbetsmiljöproblem som inte ska pratats bort. Man ska anmäla detta och göra något åt händelsen.

Trygga anställningar, trygga välfärdssystem och en lön som man kan leva på skapar bättre förutsättningar och möjligheter i vuxenlivet så att man vågar säga till och vågar ställa krav för att få slut på sexuella trakasserier och övergrepp.

Flickor och pojkar måste få goda förebilder redan som små och lära sig vad som är okej och inte och att kunna säga stopp. Kunskap och agerande behövs så att alla tar ett ansvar för flickors och kvinnors utsatthet. För våra barns skull är det speciellt viktigt att det görs av oss föräldrar, förskolan, skolan, polisen med flera.

Herr talman! Inget kunde komma så lämpligt som att vi nästa år får en ny myndighet för jämställdhet. Myndighetens generaldirektör Lena Ag är på plats, och i januari kommer myndigheten att invigas. Regeringen har gett myndigheten i uppdrag att samla in alla vittnesmål och upprop för att

leta efter fler krav och förslag som bör göras utifrån metoo. I denna kammare tycker inte alla partier att en jämställdhetsmyndighet behövs, men jag hoppas att fler partier nu inser hur viktig den är.

Riksrevisionens granskning av alliansregeringens satsningar på jämställdhet fick kritik för att det inte gick att följa resultaten eller vilken nytta de fick. Det fanns ingen uppföljning eller utvärdering. Det mesta var i projektform.

Det är viktigt att man kan följa och utvärdera om satsningen blir bra. Vi har faktiskt beslutat här i kammaren att jämställdhetspolitiken ska ha sex delmål, vilka är

- jämn fördelning av makt och inflytande
- ekonomisk jämställdhet
- jämställd utbildning
- jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- jämställd hälsa
- att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Två av målen är nya sedan förra året. Jämställdhetspolitiken behövs, och det är viktigt att man kan mäta och se om politikens satsningar och beslut görs oavsett vem som styr landet.

Herr talman! Jag är stolt över att vi socialdemokrater driver på jämställdhetspolitiken i rätt riktning, trots motstånd från många andra partier i kammaren. Vi är dock inte nöjda, för det kan man inte vara så länge kvinnor har lägre löner, har sämre arbetsvillkor, har låga pensioner, blir utsatta för våld i nära relationer, har sämre arbetsmiljö och blir sjuka av sitt jobb. Fortfarande tar kvinnor mer ansvar över hem och familj, till och med så mycket att de går ned i arbetstid eller lämnar arbetslivet i förtid.

Det är heller inte bra att pojkar halkar efter i skolan och presterar allt sämre än jämnåriga kamrater, ofta flickor.

Vi måste klara av att sätta stopp för sexuella övergrepp och trakasserier. #metoo vittnar om att vi behöver mer jämställdhet, eftersom det är bra för oss alla. Då är det bra att vi har en feministisk, socialdemokratiskt ledd regering, som faktiskt gör skillnad.

(Applåder)

Anf. 123 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det finns säkert många saker som jag hade kunnat kommentera för att gå i polemik, men jag ska försöka ha en lite mer konstruktiv ton i denna debatt. Jag vill ställa två frågor om lagstiftning på jämställdhetsområdet.

Den ena rör barnäktenskap. Den nya utredningen presenterades ju nyligen, och det har sagts att regeringen är nöjd med utredningen och tycker att förslagen är bra. Jag undrar om Ann-Christin Ahlberg delar åsikten att man även i fortsättningen ska kunna göra undantag för flera av de barnäktenskap som har ingåtts utomlands.

Den andra frågan handlar om något som jag, Ann-Christin Ahlberg och flera andra har tagit upp under dagen, nämligen sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Det är jättebra att man vill satsa på arbetsgivares ansvar och arbetsmiljön som helhet. Även vi har ett förslag om att det ska räknas som en försvårande omständighet om det sker på arbetsplatsen, eftersom man där är extra utsatt.

Som servitris och inom andra serviceyrken är man extra utsatt, för många tar en för given. Vi anser att det åtminstone behöver utredas om det kan vara en försvårande omständighet när man utsätts i en roll på arbetsplatsen och att detta räknas som en extra faktor. Är detta något som Socialdemokraterna kan tänka sig att se över?

Anf. 124 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för frågorna!

Låt mig börja med frågan om barnäktenskap. Inget barn ska tvingas till äktenskap, oavsett om det sker i Sverige eller något annat land. Det är min starka övertygelse. Barn är barn och ska få vara det. Vi har en myndighetslagstiftning här i Sverige. Det är viktigt att man får bestämma själv när och med vem man vill gifta sig.

Vad gäller sexuella trakasserier på arbetet är det viktigt att vi har trygga anställningsformer. Då vågar man lyfta upp det här. Vi vet att det finns ett jättestort mörkertal, och detta är ju ingenting som är nytt. Men just nu vågar många kvinnor och flickor ta upp det här, och då är det oerhört viktigt att vi som är politiskt aktiva också lyssnar, tar till oss och ser vilka förändringar som kan göras.

Jag vet att två av statsråden träffade arbetsmarknadens parter förra veckan. Det var Åsa Regnér och Ylva Johansson. De tittade på de krav som bland andra LO hade. Det handlade om att satsa på arbetsmiljö, få bort det riskfyllda ensamarbetet, ge stöd till drabbade, se till att arbetsgivaren tar ansvar att förebygga och avskaffa visstidsanställningar. Allt detta är något som vi socialdemokrater verkligen värnar om. Det är olika sätt att försöka förhindra att sexuella övergrepp sker på arbetsplatsen.

Anf. 125 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Ann-Christin Ahlberg, för uppräknningen av många andra viktiga åtgärder som är bra att vidta. Jag uppfattade dock inte att jag fullt ut fick svar på någon av mina frågor.

Ann-Christin Ahlberg hänvisar till myndighetsutövning och att det ska vara olagligt att gifta sig i Sverige med någon som är minderårig. Det är en självklarhet. Men jag frågade specifikt om de äktenskap som sker i utlandet, som ändå ska anses vara godkända när personerna kommer till Sverige. Det kan bero på att de har hunnit fylla 18. Det vore kanske en mer rimlig ordning att man i sådana fall säkerställer att personerna fortfarande vill vara gifta genom att de gifter om sig, inte att man bara godkänner att någon tidigare har hamnat i en utsatt situation och tvingats följa med sin make hit. Det kan vara mot den egna viljan.

Enligt förslaget ska det i fortsättningen också finnas ett undantag för personer från de länder som godkänner att man kan gifta sig från 16 års ålder. Det är inte lika illa med 16 som med 6, 7 eller 8, men det är fortfarande en ålder då det enligt oss ska vara olagligt att gifta sig eftersom man ännu inte är myndig. Jag tycker att det är märkligt att utredningens förslag

är att ha kvar detta undantag, och jag undrar fortfarande hur Socialdemokraterna motiverar att de tycker att förslagen som har kommit fram är bra.

Jag fick heller inget konkret svar på om ni är beredda att se över det faktum att det bör vara en försvårande omständighet när sexuella trakasserier sker på arbetsplatsen. Man objektifierar personen i fråga ytterligare när man tänker: Det här är en servitris som är här för mitt nöjes skull. Det finns alltså ytterligare faktorer som spelar in i detta fall. Är detta något som ni kan tänka er att se över, utöver alla de andra åtgärder som jag i stort välkomnar, om än inte alltid eller i alla former?

Man kan diskutera fram och tillbaka. Trygga anställningar kanske också är något som gör att vissa chefer sitter extra säkert och vågar bete sig på ett visst sätt. Det är dock en helt annan debatt. Det finns mycket att göra, och de flesta åtgärderna är vi överens om. Nu frågar jag specifikt om försvårande omständigheter.

Anf. 126 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill inte gå in i alla detaljer när det gäller barnnäktenskap och utredningen om detta. Utredningen hanteras ju inte av vårt utskott, utan det gör andra. Jag vet inte exakt var det hela ligger, hur långt fram de har kommit eller vad den senaste diskussionen handlar om. För att vara helt korrekt hänvisar jag till det berörda utskottet.

Sedan var det frågan om speciella omständigheter. Sexuella övergrepp är lika hemska var de än sker. Vi måste se till att få bukt med dem var de än sker. Om det ska vara fråga om synnerliga skäl om övergrepp sker på en viss plats är inget som vi har diskuterat i dag. Är det däremot fråga om mindre barn är det mycket mer allvarligt på så sätt att ett barn inte förstår vad det är fråga om. Barnet behöver tillit till vuxenvärlden om vad som är rätt och riktigt. Det var vad jag menade i mitt anförande.

Barn behöver goda förebilder. Vi måste lära barn vad som är rätt och riktigt samt vad som är fel och vad det är rätt att säga stopp till. Där har vi alla ett ansvar, oavsett var vi finns i samhället.

Sexuella övergrepp är något som vi med alla krafter ska förhindra, oavsett om det sker med hjälp av lagstiftning eller att vi larmar på arbetsplatsen. Alla måste ta sitt ansvar oavsett var övergreppet sker. Det är ett brott som sätter djupa spår i den som drabbas. Jag vågar påstå att de flesta kvinnor har blivit utsatta för sexuella trakasserier eller ett grövre sexuellt brott.

Anf. 127 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är jämställdhetsrundan nu, och jag tar de frågorna med Ann-Christin Ahlberg, så slipper statsrådet Ylva Johansson de frågorna från mig.

Metoo-upproret har betytt mycket för oss alla. Vi har alla fått ett uppvaknande och ser behov av åtgärder.

Ni föreslår att en jämställdhetsmyndighet ska inrättas. Den ska kosta 80 miljoner. För att finansiera de 80 miljonerna tar ni inte pengarna från något annat, utan ni väljer att gå på verksamheter som jobbar mot det sexuella våldet. Ni går på NCK i Uppsala, som jobbar mot våldtäkter. Ni går på prostitutions- och människohandelscentret på Länsstyrelsen Stockholm. Ni var i regeringens förslag på väg att lägga ned de verksamheter som jobbar mot hedersvåld.

Jag har svårt att förstå logiken i att ni vill skapa en myndighet genom att ta från väl fungerande verksamheter för att finansiera den nya myndigheten i stället för att ta medlen från annat håll. Det har jag förvånats över.

Vi lägger 13 miljoner till Jämställdhetsdelegationen. Vi lägger tillbaka alla pengar som har funnits tidigare och som finns redan i dag för NCK och arbetet mot prostitution och människohandel på Länsstyrelsen Stockholm.

Hur kan Ann-Christin Ahlberg anse att det bästa sättet är att ta pengar från konkret verksamhet som jobbar ute på golvet för att stötta kvinnor som har varit utsatta för sexuellt våld för att skapa en mer administrativ jämställdhetsmyndighet?

Anf. 128 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Verksamheten i Länsstyrelsen Östergötland ska finnas kvar i flera år. Sedan ska den utvärderas. Det är fakta.

Det har tidigare i dag påståtts att Kvinnofridslinjen i Uppsala, som fungerar väl, också ska försvinna. Men så är det inte.

NCK i Uppsala har många och viktiga uppgifter. Allt det ska inte försvinna, men det övergripande ansvaret ska flyttas över till jämställdhetsmyndigheten, som kommer att ligga i Göteborg.

Det viktiga med jämställdhetsmyndigheten finns lite bakåt i historien. Då fanns något som hette JämO. Den myndigheten var en blåslampa på jämställdhetsområdet i olika verksamheter som drivs med politiska styrmedel. Myndigheten kontrollerade hur det blev med politiska beslut – eller inte. Bland annat tittade man på hur kommunerna skötte anställningsvillkor, heltider och jämställdhetsplaner. När myndigheten skulle slås ihop med Diskrimineringsombudsmannen var man rädd för att jämställdhetsfrågorna skulle komma bort. Vi ser i dag att jämställdhetsarbetet kom bort i DO.

För oss socialdemokrater är arbetet för ett jämställt samhälle så oerhört viktigt att vi vill satsa på en jämställdhetsmyndighet som kan se över och hålla koll på hur det blir med de politiska beslut som har fattats. Den kommer inte att lösa allt, men en del.

Anf. 129 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Detta är nästan en skymf mot alla de kvinnor som har fått hjälp och stöd av dessa verksamheter i Uppsala och i Stockholm. Verksamheten i Östergötland var en kompromiss med Liberalerna – om vi ska vara ärliga. Ni hade inte själva tänkt att ha kvar den verksamheten.

Vissa saker kommer att finnas kvar för alla dem som har behövt, och fortsättningsvis behöver, stödet från dessa enheter, efter att utredaren har varit runt och tittat på hur verksamheten ser ut i verkligheten. Det är bra att man har förstått hur det ser ut i verksamheterna. Faktum kvarstår dock att medel går från dessa verksamheter till den nya jämställdhetsmyndigheten.

Vi är överens om det ska vara en bättre samordning, men jag har svårt att förstå logiken i att ta från fungerande verksamheter och lägga på en jämställdhetsmyndighet.

Jag vill försöka hinna med att ställa en fråga om vårt förslag om The Forced Marriage Unit i Storbritannien. Jag vet inte hur mycket Ann-Christin Ahlberg har följt arbetet där, som går ut på att hjälpa flickor

och kvinnor som är utsatta för risken att ingå tvångsäktenskap utomlands. Det finns en särskild enhet som jobbar med dessa frågor.

Jag har tidigare haft en interpellationsdebatt med Morgan Johansson – det var väl över ett år sedan – och han sa att han var intresserad av att titta på den modellen. Vet Ann-Christin Ahlberg om det finns något på gång på området för att inrätta en sådan verksamhet, så att vi konkret kan hjälpa de tjejer som i dag är rädda för att de ska utsättas för tvångsäktenskap så att det finns resurser och den typen av domstolsorder som används i Storbritannien? Det är en mycket bra modell att ha som förebild.

Anf. 130 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! På den sista konkreta frågan måste jag hänvisa till Morgan Johansson och det utskott som har ansvar för de frågorna.

Vårt förslag är att inrätta en myndighet som systematiskt och sammanhållet, på ett effektivt sätt, ska se till att jämställdhetspolitiken som vi har beslutat i riksdagen följs. Då handlar det bland annat om kvinnovåldet.

Jag är helt övertygad om, och vet, att både NCK och Länsstyrelsen Östergötland har gjort ett fantastiskt bra jobb. Det är ingenting som vi vill slå sönder, men det övergripande ansvaret kommer att ligga på den nya jämställdhetsmyndigheten.

Det handlar ytterst om att politikområdet är ett litet område. Men hela budgetpropositionen som vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram gagnar kvinnor och jämställdhetspolitiken framåt. Den förra alliansregeringen gjorde helt andra saker. Den sänkte skatter på ett sätt som mer gynnade redan rika män än såg till att kvinnor och flickor fick större möjligheter att lyckas i vårt samhälle.

Nu ser vi svart på vitt hur vi fördelningspolitiskt har delat med oss. Kvinnor får mer av vårt budgetalternativ, och män får lite mindre. Men alla kommer att få en del. Män, kvinnor och jämställdheten kommer med vårt budgetalternativ att få mer än med Alliansens förslag till vad som ska gynna jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsmyndigheten kommer inte att lösa allt, men den är en bra början.

Anf. 131 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Redan i morse hade vi anledning att tala mycket om jämställdhet här i kammaren tack vare Vänsterpartiets initiativ till en aktuell debatt med anledning av metoo-upproppen. Jag tänker också inom detta utgiftsområde koncentrera mig på just jämställdhetsfrågorna.

Debatten i morse var en bra debatt som visade den beslutsamhet som finns i denna kammare – att vi ska göra allt vi kan för att förändra lagar, strukturer och ekonomiska förutsättningar för att göra Sverige till ett jämställt land. Debatten visade att vi står ganska enade bakom det som riksdagen tidigare fastslagit: att jämställdhetspolitikens mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Nu ska vi debattera statens budget, och det särskilt på jämställdhetsområdet. Regeringen slår i budgetpropositionen fast vad det innebär att Sverige har en feministisk regering: att skillnader i livsvillkor och fördelning av makt och resurser baserade på kön – ofta till flickors och kvinnors nackdel – uppfattas som ett samhällsproblem som kan och ska motverkas, bland annat genom politiska beslut.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Inom utgiftsområdet finns det tre saker att specifikt lyfta fram. Det är inrättandet av en jämställdhetsmyndighet, det är en reformerad jämställdhetspolitik med nya delmål och det är fastläggandet av en tioårig nationell strategi med breda och konkreta insatser för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Häri ligger också grunden för ett samlat, effektivt och långsiktigt arbete för ett jämställt samhälle.

Efter morgonens debatt vill jag verkligen understryka att det känns som att vi nästan alla har ambitioner på jämställdhetsområdet och vill se saker hända – helst nu.

Även alliansregeringen gjorde flera satsningar, men utvärderingar visar att även om det gav ny kunskap och förde arbetet framåt fanns inte förutsättningarna för hållbara resultat. Det är en tydlig struktur som saknas.

Jämställdhetspolitikens nuvarande organisering är inte ändamålsenlig eftersom uppdraget är utspritt över en rad myndigheter, vilket försvårar samordning, uppföljning och långsiktighet. Genom en jämställdhetsmyndighet etableras en permanent struktur på nationell nivå för att regeringen ska kunna säkerställa att politiska prioriteringar får genomslag i styrningen av myndigheter och verksamheter. Det är en viktig kraftsamling, och jag är glad att den nu kommer till stånd.

Jämställdhetspolitiken måste vara bred och inkludera alla olika aspekter av samhället. Mål och mätning av nya områden behöver därför kompletteras och utvecklas. Till målen om jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra fogas nu också mål om jämställd utbildning och jämställd hälsa. Det är viktiga områden att göra insatser på och särskilt utvärdera för att hela jämställdhetsfrågan ska kunna gå framåt och i rätt riktning.

Regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor började gälla i januari 2017. Den har fyra målsättningar:

- ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- effektivare brottsbekämpning
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

Metoo-uppropet har tyvärr visat det överväldigande behovet av ett samlat strategiskt arbete med just dessa frågor, där alla berättelser vi fått ta del av belyser det som än så länge är allas vårt tillkortakommande. Men med ökade ambitioner och mer samordnat arbete med fokus på ett antal särskilt viktiga myndigheter finns det nu anledning att vara hoppfull om att utvecklingen kan komma att gå i rätt riktning. Länsstyrelserna får ett regionalt uppdrag, liksom högskolorna och Socialstyrelsen.

Herr talman! Även om det är just detta betänkande vi nu debatterar får vi inte glömma att statens budget handlar om betydligt fler åtgärder för jämställdhet än bara de som finns med just här. Jag tänkte nämna några av dem helt kort.

Jämställdhetsintegrering är ett viktigt arbetsverktyg för ökad jämställdhet. Det innebär att jämställdhetsperspektivet ska finnas med i politikens utformning på bred front så att politiken på alla områden bidrar till att

hämmande könsnormer och strukturer bekämpas. Regeringen arbetar vidare med detta liksom med jämställdhetsbudgetering, som bidragit till ett ännu tydligare jämställdhetsperspektiv i budgetprocessen.

Regeringen har genomfört flera olika reformer som syftar till att minska skillnaderna i inkomster mellan olika grupper. Skillnader i inkomster mellan kvinnor och män kvarstår dock alltför. Trots ett mångårigt arbete för att uppnå ekonomisk jämställdhet råder det fortfarande olika förutsättningar för kvinnor och män att komma ut, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet. Ett led i arbetet med att förbättra den bilden är att en handlingsplan för jämställda löner tas fram.

Jag vill också nämna den samtyckeslagstiftning som nu är på väg fram till riksdagens bord. Den har möjlighet att bidra till fler fällande domar när övergrepp begåtts men kommer också att hjälpa till med det viktiga normbrytande arbete vi har framför oss när det gäller hur vi alla ser på övergrepp och vad det ska leda till för konsekvenser för förövaren.

Herr talman! Utvecklingen mot jämställdhet går i alla delar för långsamt, trots positiv utveckling i flera avseenden. En viktig lärdom måste dras av höstens upprop om mäns våld mot kvinnor. Det är oacceptabelt, det vi nu hört berättelser om, och det måste bekämpas med alla till buds stående medel. Målsättningen är att Sverige ska vara ett jämställt land, och dit når vi bara alla tillsammans.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 132 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Vänsterpartiets budgetsamarbete med regeringen handlar om att få ett rättvisare Sverige. Vi såg hur ojämlikheten ökade under den borgerliga regeringens tid. När man nu läser finansplanen kan man se att det är de som har minst som får mest. Det minskar ojämlikheten i vårt samhälle. Samtidigt vet vi att det inte är tillräckligt.

Vi i Vänsterpartiet har fått igenom många viktiga och bra reformer i budgeten. Det är reformer som kommer att göra skillnad för väldigt många människor, reformer för jämlikhet och jämställdhet som framför allt gynnar kvinnor, förstärker välfärden och förbättrar möjligheterna till etablering.

Vi har fått igenom den största satsningen på välfärden på årtionden. En förstärkning av primärvården med inriktning på kvinnor, satsningar på förlossningsvården, gratis mammografi, fler anställda i äldreomsorgen, fler anställda i kvinnojourerna, bättre regler för deltidsstämpling, en utredning om konsekvenserna av kvinnors deltidsarbete, kompetenshöjningsinsatser inom rättsväsendet gällande mäns våld mot kvinnor, förstärkt satsning för fler behöriga sfi-lärare, stärkt validering av utländsk utbildning, pengar till kompetenskartläggning på asylboenden, språkundervisning på folkhögskolor, satsning på Kungälvsmodellen i arbete mot högerextremism, arbete mot hatbrott och områdespoliser ska prioriteras – och mycket mer finns i denna budget.

Endast få av dessa reformer ligger inom det utgiftsområde vi debatterar i dag. Men det är, herr talman, i det stora samhällsbygget – bostad, välfärd, synen på försäkringar och grundtrygghet – som viktiga förutsättningar för kvinnors frihet och nyanländas etablering skapas.

Sådant gör man inte med borgerliga partier. Sådant gör man inte med partier som vill att sjuka, arbetslösa och nyanlända ska betala för skattesänkningar för dem som redan har jobb. Sådant gör man inte med dem som vill göra besparingar på sjuka och arbetslösa och sänka skatten för de rikaste, dem som skär ned på arbetsmarknadsutbildningarna och vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, dem som vill sänka ingångslönerna och spara in på skola, vård och omsorg och med dem som vill öka klyftorna mellan fattiga och rika i samhället. Den politiken har prövats, herr talman, och det blev inte några fler jobb. Tvärtom ökade arbetslösheten under den borgerliga regeringen.

Vänsterpartiet står därför självklart bakom budgeten och därmed även anslaget vi diskuterar i dag. Jag vill därför inledningsvis yrka bifall till förslaget.

Herr talman! Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. Det betyder att vi vill att kvinnor och män och flickor och pojkar ska ha lika rättigheter och möjligheter. Vår feministiska politik genomsyrar alla våra politiska förslag och syftar till att vi ska uppnå jämställdhet, för jämställdhet är inget som kommer av sig självt. För att vi ska få ett jämställt samhälle krävs politisk vilja och konkreta förslag. Feministisk förändring är fullt nödvändig och fullt möjlig. Gemensam kvinnokamp har gett oss rösträtt, aborträtt och sexuella rättigheter.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men vi har mycket kvar att göra. Löneskillnader, mäns våld mot kvinnor, diskriminering och obetalt arbete i hemmet är fortfarande stora utmaningar för det svenska samhället.

Metoo-vrålet, som tidigare i dag diskuterades här i kammaren, visar med smärtsam tydlighet hur levnadsvillkor skiljer sig åt för män och kvinnor i Sverige. Metoo-rörelsen är en revolution. Vi kan inte bara gå vidare som vanligt. I Sverige har över 70 000 kvinnor gett sina vittnesmål, och berättelserna fortsätter att forsa fram. De kommer från kvinnor i vården, skolan, försvaret, medierna och handeln och på många andra områden.

Ingen kan längre blunda för omfattningen av problemen. De skär genom hela vårt samhälle, och det handlar om män med alla tänkbara åldrar, bakgrunder och positioner, i alla rum. I grund och botten handlar det om att få ett slut på mäns överordning.

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti vars hela politik genomsyras av arbetet mot just detta. Makt måste flyttas, vilket tätt hänger samman med ekonomisk jämlikhet mellan kvinnor och män. För den kvinna som utsätts i hemmet är det centralt att inte vara ekonomiskt beroende av sin partner utan kunna lämna förhållandet.

Vi måste ha anständiga pensioner och en fungerande sjukförsäkring. Föräldraförsäkringens konstruktion är en nyckel för att få ett jämställt arbetsliv och minska inkomstklyftan mellan kvinnor och män. För att bryta mäns överordning måste man vara beredd att agera och se till att föräldraförsäkringen individualiseras.

Att flytta makt och bryta stereotypa könsroller är ett samhällsförändrande och långsiktigt arbete, men utmaningens storlek får inte hindra oss från att se allt som relativt enkelt går att göra här och nu, direkt, mot de problem som metoo vittnar om.

Jag vill särskilt lyfta fram sju konkreta förslag vi har. För det första: Ta bort allmän visstid som anställningsform! Otrygghet är en förutsättning för att män ska kunna ha det grepp om kvinnor som de har. Skärp sexualbrottslagen, utbilda rättsväsendet, förbättra sex- och samlevnadsundervisningen, stärk skyddsombuden, rikta diskrimineringslagen och inrätta en kriskommission med professionellt stöd för alla som äntligen vågat berätta om övergrepp och trauman!

Herr talman! För Vänsterpartiet innebär etablering och inkludering ett samhälle som ger alla, oavsett bakgrund, religion, hudfärg, kön eller sexualitet, rätt till god utbildning, arbete och bostad. Vänsterpartiet tar kampen mot diskriminering på alla nivåer i samhället.

Motorn i detta arbete är en generell välfärdspolitik. Bostadsbrist och arbetslöshet drabbar även dem som är nyanlända i Sverige, och därför krävs både en kraftfull politik för generell välfärd och individuella lösningar för att ta till vara erfarenhet och resurser.

Vänsterpartiet vill ta till vara alla människors vilja och förmåga till arbete. Arbetslöshet är ett stort slöseri med mänskliga resurser, och ett av Vänsterpartiets viktigaste mål är full sysselsättning. För att nå full sysselsättning krävs dels en politik för fler jobb genom ökade investeringar i upprustning av järnvägen, bostadsbyggande, klimatomställning, ytterligare satsningar på fler anställda och högre kvalitet inom vård, skola och omsorg, dels en aktiv arbetsmarknadspolitik, som rustar arbetslösa för dagens och morgondagens arbetsmarknad. Här spelar en fungerande arbetsförmedling en avgörande roll.

Det som behövs är en politik som skapar jobb för att göra det arbete som behöver göras i Sverige för att välfärden, infrastrukturen och samhället i sin helhet ska fungera – för alla som lever i det. Att skapa enkla jobb med låga löner är inte, och har aldrig varit, rätt väg att gå. Den vägen leder till större klyftor i samhället och ökad makt åt arbetsgivarna. Det är så högerens politik ser ut, och det är ditåt den strävar. När man nu hör högerens kritik av parternas överenskommelse kring de så kallade etableringsjobben står det väldigt klart att det fortfarande är så.

Den borgerliga regeringen trodde att skattesänkningar skulle leda till sänkt arbetslöshet; det gjorde de inte. Tvärtom ökade arbetslösheten under deras tid vid makten, och de lämnade efter sig ett stort underskott i de offentliga finanserna.

Under den rödgröna regeringen och tack vare det budgetsamarbete man har haft med oss i Vänsterpartiet ökar nu sysselsättningen kraftigt, samtidigt som arbetslösheten faller. Särskilt ungdomsarbetslösheten har minskat mycket och är nu den lägsta på tio år. Samtidigt är det helt uppenbart vilka unga som står utanför: de som inte lyckats klara av gymnasiet. Det är där vårt fokus måste ligga.

I dagens debatt reduceras de som kommer till Sverige ofta till flyktingar eller invandrare. Deras kompetenser och kunskaper osynliggörs. Samtidigt ställer en ökad internationalisering högre krav på tvärkulturell kompetens inom arbetslivet. Den som talar ytterligare språk utöver majoritetsspråket har stora fördelar av detta i sitt arbete, och det blir allt viktigare för företag och myndigheter att ha fler flerspråkiga anställda. Därför bör styrkt tvärkulturell kompetens liksom flerspråkighet räknas som meriter vid alla offentliga anställningar.

I Vänsterpartiets Sverige ska det råda nolltolerans mot diskriminering. Vi vet att rasismen sorterar, diskriminerar och rangordnar. Den drabbar människor rent fysiskt, i form av hatbrott, och även strukturellt, i form av vilka jobb man kan få eller vilken bostad man får tillgång till. I dagens Sverige har klass både kön, färg och geografi.

Ett sätt att minska riskerna att godtyckligt utestänga arbetssökande med utländsk bakgrund är att i befattningsbeskrivningar och annonser tydligt formulera de krav som ställs, de meriter som är nödvändiga och tillräckliga samt de urvalsprinciper som kommer att användas. Offentliga myndigheter och företag har ett särskilt ansvar för att motverka diskriminering och föregå med gott exempel. Vänsterpartiet vill att det ska bli obligatoriskt med kravprofiler vid anställningar i offentliga myndigheter och företag.

Vi behöver kort sagt en regering som är både feministisk och antirasistisk.

Anf. 133 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet brukar ägna sig åt mycket prat men få konkreta åtgärder. Jag undrar: På vilket sätt förlorade kvinnorna på en alliansregering? Det Alliansen gjorde var en historisk satsning på jämställdhet. Jag tror, om jag inte missminner mig, att man satsade 2,6 miljarder på ökad jämställdhet. Ingen tidigare regering har satsat så mycket på ökad jämställdhet som alliansregeringen, och så säger Christina Höj Larsen att kvinnorna har förlorat på en alliansregering.

Ta bara detta med jobbskatteavdraget. Det gjorde faktiskt att låg- och medelinkomsttagare fick mer i plånboken. De fick mer makt själva, och staten fick mindre makt; det är precis så det ska vara. Man fick en extra månadslön.

Vänsterns politik har inneburit att sjuksköterskor och poliser får betala statlig skatt. Det är ju helt galet att dessa breda inkomstgrupper ska betala statlig skatt! Det är helt fel väg att gå. Då blir det varken fler händer i vården eller fler arbetade timmar i ekonomin. Det är alltså mycket prat men få åtgärder.

Sedan har ni godkänt vartenda jobbskatteavdrag som alliansregeringen instiftade i de budgetar som ni har varit med och samarbetat med regeringen om. Ni har ju godkänt dem – inte krävt att de skulle tas bort.

När det gäller företag i välfärden är det väldigt många kvinnor som är ledare för de verksamheterna. Men dem är ni också emot. I princip skulle jag därför vilja säga att Vänsterpartiet pratar väldigt mycket men är emot allt som förbättrar för kvinnorna i detta land.

Anf. 134 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Tack för frågan, om vi ska kalla den det! Det är intressant att kalla viktiga reformer som faktiskt gör skillnad för människor i vardagen för prat. Jag började mitt anförande med att räkna upp ett antal helt konkreta saker som faktiskt märks och på riktigt gör skillnad för människor i vardagen.

Det handlar till exempel om satsningar på förlossningsvården. Vi har haft en enorm diskussion om de stora brister som finns i svensk förlossningsvård. Det verkar helt ha förbigått Moderaterna. Jag vet inte varför.

Vi har satsningar som handlar mycket konkret om kvinnor. Det gäller mammografi och bättre regler för deltidstämpling. Vi vet nämligen att kvinnor jobbar mer deltid än män.

Vi har satsningar på kompetenshöjning inom rättsväsendet när det gäller mäns våld mot kvinnor.

Detta är de största satsningarna i välfärden på årtionden. Det är inget snack. Det är verkstad.

När Moderaterna här frågar på vilket sätt deras politik har drabbat kvinnor tror man nästan att det är retoriskt. Det enkla svaret är att de prioriterade skattesänkningar för höginkomsttagarna. Vilka är svenska höginkomsttagare? Det är män. Om höginkomsttagarna prioriteras kommer det också att vara männen som prioriteras.

När man tittar i budgeten för detta år, och även för föregående år, ser man att fördelningen är annorlunda. Vi ser att det är de som har lägst inkomster som får mer. Vi ser för första gången att ginikoefficienten faktiskt vänder. Det är politik för jämställdhet. Det är politik för rättvisa. Att det sedan också behöver göras mer håller jag helt med om.

Anf. 135 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Det som jag vill komma fram till är att Moderaterna gör skillnad på riktigt. Vi arbetar med jämställdhet på riktigt.

I många organisationer i Sverige är det politiken som är arbetsledare. Vi har till exempel våra kommuner och landsting. Där kan vi göra skillnad.

Jag tog i mitt huvudanförande upp Täby, Solna och Österåker. Solna är den mest jämställda kommunen, eftersom man har mest jämställda löner till de kommunanställda. Nettoförmögenheten bland invånarna i Solna är den mest jämlika i hela Sverige. Kvinnorna i Täby och i Österåker tjänar betydligt mer än männen. Jag menar inte att det är jämställt att de tjänar mer. Det som jag menar är att just där har inte kön någon betydelse. Det är kompetensen som är viktig, och man ser människor som individer. Detta är en frihetsfråga.

Var finns Vänsterpartiets exempel på en bra kommun, där man verkligen arbetar med den ekonomiska jämställdheten? Jag hoppas inte att vi ska snegla mot Venezuela.

Frågan om allmän visstid är intressant. Jag har nämligen noterat att när Vänsterpartiet själva söker personer som ombudsmän står det att det handlar om allmän visstid. Ni vill själva kunna använda er av allmän visstid, men andra ska inte kunna göra det. I själva verket är allmän visstid någonting som är ganska bra för att människor ska komma in i jobb, och till slut blir de tillsvidareanställda.

Jag menar alltså att ni själva använder er av allmän visstid, men andra får inte göra det. Det tycker jag är mycket konstigt, herr talman.

Anf. 136 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att varje gång borgerligheten använder dessa fula trick med att försöka sammankoppla oss med kommunistiska diktaturer på olika sätt brukar jag tänka att det är game over på något sätt i själva argumentationen. Det tänker jag också nu.

När det gäller frågan om huruvida vi har godkänt samtliga jobbskatteavdrag är det väl känt – det är bra att jag får möjlighet att tala om det – att vi har en konflikt med regeringen som handlar om just hur vi ser på fördelningspolitiken. Det kommer vi att fortsätta ha. Vi tycker att skattesystemet är riggat för de rikaste, och det är Alliansen främst ansvarig för.

Vi i Vänsterpartiet tycker att vi bör vända på skutan och faktiskt skapa ett samhälle som är till för de många och inte för de få. Det är ingen hemlighet. Det är en konflikt när det gäller frågan om kapitalbeskattnings som vi har och som vi kommer att fortsätta ha.

Men jag förstår att i det perspektiv som Erik Andersson har här är det fortsatta skattelättnader för de rikaste, det vill säga män, som är prioriterat. Så kommer det inte att vara för vare sig mig eller Vänsterpartiet.

Anf. 137 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Denna budgetdebatt om arbetsmarknadsutskottets betänkande 1 gällande utgiftsområde 13 är, som sagt, uppdelat på två områden. Det första handlade om jämställdhet, som min kollega Erik Andersson talade om i sitt anförande och i sina repliker. Jag kommer att ha fokus på det andra viktiga området, nämligen nyanlända invandrades etablering. Båda dessa områden är viktiga. De har blivit mer aktuella, och det finns väldigt mycket att göra där.

Vi har mycket att göra för att stärka integrationen, för att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för nyanlända och för att säkerställa att inkomst av arbete ska vara den naturliga inkomsten även för den som kommer till Sverige senare som asylsökande.

Sverige har tagit ett stort ansvar, och tar ett stort ansvar, för människor som flyr sina hemländer undan förtryck och elände.

Under flera år har Sverige varit ett av de EU-länder som har haft störst flyktingmottagande inom EU i förhållande till folkmängd. Det har inneburit stora utmaningar, och vi behöver nu en politik där integration av dem som har kommit och som får stanna står i centrum.

Migration är en mycket viktig och samtidigt svår fråga. En snabbare och kortare väg till arbete är en förutsättning för en lyckad integration, som i sin tur är avgörande för hur vi kan hantera migrationen.

Vi moderater föreslår en lång rad reformer gällande integration och migration, med ett tydligt fokus på jobb och egen försörjning.

På migrationssidan vill vi bland annat att EU:s asylsystem ska reformeras på sikt. Vi vill se ett europeiskt kvotflyktingsystem med asylprövning vid EU:s yttre gräns, där flyktingar fördelas mellan EU:s länder utifrån kvoter. Resvägen till det land som man får uppehållstillstånd i skulle sedan kunna ske på säkra vägar, till skillnad från hur det är i dag då kriminella människosmugglare i många lägen utsätter människor för ytterst farliga resor för att nå EU. Asylprövningen skulle, precis som i dag, bygga på en individuell prövning. Och ingen skulle sändas till osäkra områden.

I väntan på att ett nytt system kan träda i kraft behöver Sverige möjligen ha en något stramare migrationspolitik, där flyktingmottagandet på ett tydligare sätt än i dag kopplas samman med möjligheterna att klara integrationen. Därför tycker vi att tillfälliga uppehållstillstånd fortsatt bör vara huvudregel. Men de ska kunna omvandlas till permanenta om man har ar-

bete och egen försörjning. På samma sätt vill vi också se skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring, och vi säger nej till generella amnestier för personer som inte har skyddsskäl.

Den uppgörelse gällande ensamkommande flyktingbarn som de två regeringspartierna nyligen, efter uppenbarligen stor osämja och hårda förhandlingar, lyckades komma fram till är olycklig och faktiskt dålig. Den riskerar de asylsökandes rättssäkerhet och vårt asylsystem, och det äventyrar asylrätten. De som misstänks ha ljugit om sin ålder kan få sin sak prövad och har en god chans att få stanna i Sverige, medan de som talade sanning och fick lämna landet inte kommer att ges någon möjlighet att komma in.

Därtill är det fortsatt mycket oklart vad som gäller exakt. Det framgår när man hör regeringens olika ministrar uttala sig. Det är också oklart vem som ska bära kostnaden. Är det staten eller kommunerna?

Samtidigt som man agerar på detta sätt, utvisas regelbundet personer som är här och arbetar på grund av petitesser. Arbetsgivaren kan oavsiktligt ha gjort ett mindre fel. Jag har även fått ta del av berättelser hemma i Värmland om personer som har ansetts ha för lite semester eller som har jobbat för mycket övertid, trots att lönenivåer och annat är godkända enligt avtal av facket och så vidare. Det blir alltså en konstig skillnad.

Herr talman! Vi moderater föreslår som sagt en rad reformer för att stärka integrationen. Vi vill sänka trösklarna in till arbetsmarknaden för dem som kommer till vårt land. Därför föreslår vi inträdesjobben, där arbete kombineras med utbildning. Förslaget är att 75 procent av tiden avser arbete och 25 procent utbildning. Det är givetvis arbetstiden som ger lön.

Sedan är det bra att arbetsmarknadens parter försöker komma överens. Där har man diskuterat etableringsjobben, som bland annat min kollega Désirée Pethrus från Kristdemokraterna tog upp. Det är dock fortsatt oklart vad resultatet av dem blir, och det är oklart vad kostnaden för skattebetalarna blir. Därför tycker vi att inträdesjobben i allt väsentligt förefaller vara bättre, men vi har en positiv inställning också till etableringsjobben – trots att det är oklart och trots att det förefaller som att en stor börda kommer att läggas på skattebetalarna.

Vi är också tydliga med att vi vill ha en integrationsplikt och en utbildningsplikt. I dessa ingår bland annat samhällsorientering och att man lär sig om Sverige och svenska värderingar. Därtill ingår ökade krav på ansträngningar för att lära sig språket och ökade aktivitetskrav under etableringstiden samt även, i de fall det händer, när man hamnar i en situation där man uppbär försörjningsstöd från kommunerna efteråt. Integrations- och utbildningsplikten omfattar både män och kvinnor som kommer till vårt land. Det är viktigt för integrationen, men det är också viktigt för jämställdheten.

Vi föreslår också ett bidragstak. Det ska alltid vara mer lönsamt att arbeta jämfört med att inte arbeta. Det är helt logiskt och fullt rimligt, och de flesta tycker så. Men så är det dessvärre inte alltid i dag, och i dag tar det närmare nio år innan hälften av de asylsökande har ett heltidsjobb eller en egen försörjning genom arbete. Det håller inte. Etableringstiden, det vill säga den tid då staten bär kostnaderna och ansvaret för de nyanlända, är i dag två år. Det är uppenbarligen alldeles för kort. Därefter faller en stor ekonomisk börda på våra kommuner.

Vi vill därför i kombination med reformer för att sänka trösklar till arbetsmarknaden, vissa åtstramningar i bidragssystemen och integrations- och utbildningsplikten förlänga etableringstiden från dagens två till tre år. Det menar vi är bra för såväl integrationen och de nyanlända som våra kommuners ekonomier. Därtill behöver vi öka tillgången till så kallade enkla jobb, det vill säga jobb som kräver lägre förkunskaper och som kan vara ett bra steg in på arbetsmarknaden.

Alliansens framgångsrika RUT-reform var *en* sådan viktig reform – en reform som gjorde en svart bransch vit. Genom reformen växte branschen snabbt, och många nya företag startades och växte. Många av dessa företag startades av kvinnor, inte sällan av kvinnor födda i andra länder. Många av dem som fick jobb inom dessa, både nystartade och redan existerande, företag fick sitt allra första jobb i och med detta. Många av dem som fick jobben var personer som hade högre trösklar in till arbetsmarknaden: ungdomar utan yrkeserfarenhet, personer som nyligen kommit till Sverige och i hög grad kvinnor. I många fall var det en kombination av dessa.

Här har regeringen stramat åt och sänkt beloppen för avdrag för hushållsnära tjänster. Dess samarbetsparti från den mer yttersta vänstern vill avskaffa det helt och gläds åt att regeringen med deras hjälp har halverat taket. Vi föreslår en tredubbling av nuvarande nivåer för att öka tillgången på de enkla jobben.

Det som oroar är att regeringen är alltför passiv. Genom överenskommelser har vissa delar som är positiva kommit fram, och det är politik som också regeringen driver. Men i stort är det från regeringens sida väldigt fattigt på förslag på reformer som bidrar till att jobben blir fler, och i många fall gör man det mindre lönsamt att jobba jämfört med att inte jobba i relation till hur det var tidigare.

Herr talman! Som tur är går det bra för Sverige. Vi är i en brinnande högkonjunktur, och företagen utvecklas generellt sett väldigt positivt. Nya jobb växer fram. Dessvärre går det bra för Sverige trots snarare än på grund av den regering vi har.

(Applåder)

Anf. 138 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! I början av anförandet trodde jag nästan att vi hade hamnat i migrationsdebatten och inte i integrationsdebatten, vilket i och för sig också är mitt ämne. Jag noterade ett ordval jag tyckte var intressant, nämligen att vår förmåga till integration ska styra migrationen och att det påverkar åt det hållet.

Jag undrar lite grann hur man ser på det omvända, det vill säga att migrationen faktiskt i sig påverkar möjligheten till integration. Det räcker inte bara med reformer här eftersom det i slutändan ändå handlar om mänskliga relationer och mänskliga möten. Eller ser man det från Moderaternas sida som att vi inte längre kommer att ha ett segregerat samhälle bara vi lyckas få tillräckligt många sätt att komma in på arbetsmarknaden, tillräckligt låga löner och tillräckligt många olika former av något slags självförsörjning? Det är nämligen där jag ser de stora problemen, och dem har jag sett under lång tid.

Jag hade tidigare ett replikskifte med Fredrik Malm om just detta, nämligen att jag välkomnar att Liberalerna talar om att det behövs mycket mer än ett arbete för att komma in i samhället och integreras. Från Moderaternas sida låter det dock väldigt mycket som att fokus bara är att människor ska få något slags självförsörjning. På vilket sätt är man integrerad om man är förvisad till låglöneyrken och sämre villkor – eller, om man nu ändå har lyckats ta sig in på övrig arbetsmarknad, fortsatt ingår i separata arbetslag beroende på om man har svensk bakgrund eller en annan bakgrund och inte jobbar på samma villkor?

Det är där den stora problematiken finns, och det är där jag tyvärr fortfarande ser att Moderaterna gör sina satsningar. Det är särlösningar och subventionerade anställningar som skapar ytterligare segregation på arbetsmarknaden.

Anf. 139 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Självklart är det så att jobben är en grundläggande del för att människor ska integreras och bli en del av det svenska samhället, och det i grunden oavsett om man är född i Sverige av svenskfödda föräldrar eller om man kommer hit från ett annat land i vuxen ålder. För att bli en del av det svenska samhället är jobb extremt viktigt.

Sedan krävs det självklart andra delar också. Vi lägger stor vikt vid att man som nyanländ ska lära sig språket, hur det fungerar i det svenska samhället och att svenska lagar och regler gäller. Däremot finns det – och det är bra att det kommer fram – en stor skillnad mellan moderater och sverigedemokrater. Vi har olika syn på människor som kommer till vårt land och är med och hjälper till att bygga upp vårt land. Det är dock väldigt svårt att komma hit och vara med och bygga upp vårt land om man inte ges tillträde till arbetsmarknaden och inte ges möjlighet att vara med och bidra.

Detta vill vi lösa genom att sänka trösklarna, men vi vill också höja kraven. Jag tycker att Moderaterna har en väldigt tydlig politik där. I Sverige gäller svenska lagar och svenska regler, och man ska följa dem. Det finns sådant som är acceptabelt och sådant som inte är acceptabelt. Men grunden bör ändå vara att det när man befinner sig i Sverige – när man har fått tillstånd att stanna och sitt uppehållstillstånd – är inkomst av arbete som ska vara det naturliga.

Har man däremot inte skyddsskäl och får avslag på sin ansökan ska man också återvända. Ett ja är ett ja, och ett nej är ett nej – så är det även i denna fråga.

Anf. 140 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Christian Holm Barenfeld, även om jag måste säga att jag är något fundersam kring vad som åsyftas gällande att vi skulle ha en annan syn på människor som kommer hit och gör rätt för sig.

Vi i Sverigedemokraterna är tydliga med att den som kommer hit och gör rätt för sig givetvis ska ha möjlighet att få förlängt uppehållstillstånd och så småningom söka medborgarskap om det är det man vill – om man vill vara en del av landet permanent. Vi har mycket tydligt och under lång tid talat om att konfliktlinjen i vårt samhälle inte går mellan personer som är födda i Sverige och personer som är födda i ett annat land. Den går i

stället mellan dem som faktiskt är en del av och bidrar till samhället och dem som inte gör det, det vill säga dem som bryter ned.

Däremot finns det en faktor av att det är svårt att få igång en integrationsprocess när väldigt många människor på samma gång kommer till vårt land från avlägsna kulturer. Det handlar inte bara om att man måste tvinga människor att gå igenom projekt och lära sig språket och ha det som förutsättning. Vi har också talat om obligatorisk undervisning och obligatoriska samhällskunskapstester. Men bara det faktum att man inte får tillgång till de personliga, vardagliga mötena – att man inte möter resten av samhället när man kommer hit utan hänvisas till den ena subventionerade anställningen efter den andra och det ena projektet efter det andra – gör att man hamnar i segregerade former av vår arbetsmarknad.

Det är där det finns en stor problematik, och den har Moderaterna bidragit till – och fortsätter att bidra till. Man vill dela upp arbetsmarknaden. Man vill skapa särlösningar och särskilda låglönessektorer, för man anser att det bara är på det sättet invandrare kan komma in i samhället. Men så är det ju inte. Faktum är att forskning generellt visar att en bra faktor att titta på för att se om någon är integrerad eller inte självklart är om personen har arbete, men att processen ofta påbörjas utanför. Det handlar om så mycket mer för att någon ska vara anställbar.

Det är ett bra sätt att mäta hur väl vi har lyckats, men att fokusera på att folk får ett arbete och tro att de därmed är en del av samhället i stort – att man därmed har lyckats – räcker inte. Därför kommer heller aldrig Moderaternas politik, som fokuserar på särlösningar, att räcka om vi vill skapa ett samhälle för alla.

Anf. 141 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Sverige var inte, och är inte, rustat för att över tid ta emot så många personer som vi gjorde under 2015 och 2016. Det är därför Moderaterna är jättetydliga: Som jag sa i mitt anförande vill vi ha en EU-lagstiftning. Vi vill ha ett asylmottagande på EU-nivå som fördelas med ett kvotssystem. Det skulle även medföra att vi skulle kunna ha fler säkra vägar in i Europa.

Jag tror att Paula Bieler har helt rätt i att det är viktigt att man har dagliga naturliga möten med olika delar av det svenska samhället. Där är jobbet grunden. Det är på jobbet man träffar personer, och det är på jobbet man har möjlighet att diskutera. Jobbet ger också ekonomiska möjligheter att tillvarata och tillgodogöra sig det svenska samhället.

Det handlar inte fullt ut om subventionerade anställningar. Det inträdesjobb som vi talar om är fullt betalt – det är 75 procent arbete och därtill utbildning. Det är ingen subvention, utan det är en möjlighet att få lära sig jobbet på jobbet.

Om man påbörjar ett jobb utan att ha alla kunskaper är det väl rimligt att man inte har lika bra betalt som den som har alla kunskaper? Men det är en tidsbegränsad anställning, och den gäller också unga som står långt från arbetsmarknaden. Jag har svårt att se vad som skulle vara problematiskt med detta.

Paula Bieler sa i början att det lät som om detta var en migrationsdebatt. Jag tycker att det är rimligt att man talar om migration när man talar

om integration, för de två områdena hänger någorlunda ihop. Om inga personer kommer hit har vi inga utmaningar med integrationen, medan vi om det kommer jättemånga personer hit har större problem med integrationen.

Mitt fokus är ändå att vi ska ha konkreta förslag på hur vi löser detta. Det ska inte vara så att det enda förslaget är att gränsen nu ska vara stängd, utan det ska snarare handla om hur vi ser till att folk kommer i arbete.

Prot. 2017/18:47
11 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Anf. 142 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet måste bli mer effektiv. För att öka effektiviteten inom etableringsuppdraget träder ett nytt regelverk i kraft den 1 januari.

Nyanländas kunskaper behöver tas till vara bättre på den svenska arbetsmarknaden – det råder ingen tvekan om detta. Den starka efterfrågan på arbetskraft gör jobbfokus till något självklart. Det handlar om tydliga spår till jobb, med fokus på bristyrken, och om att kartlägga vad individen har med i bagaget när den kommer till oss samt om att fylla på det som saknas för att göra personen gångbar på den svenska arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har i dag en bred verktygslåda med insatser för att rusta och matcha nyanlända till jobb.

Att höja kvinnors sysselsättningsgrad är viktigt – i synnerhet gäller detta utrikes födda kvinnor, vars sysselsättningsgrad i dag är alldeles för låg.

Satsningar i syfte att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är välkomna och nödvändiga. Välkommet och nödvändigt är också att man sätter av medel till Delegationen för unga och nyanlända till arbete. Detsamma gäller för medel till insatser under föräldraledigheten och för resurser till studieförbunden för uppsökande verksamhet och motiverande insatser. Dessa delar är alla viktiga för ett ökat deltagande på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor.

För att stärka matchningen på arbetsmarknaden krävs att fler arbetslösa tar del av utbildning, både för att rusta sig för de jobb som finns och för att rusta sig för de jobb som växer fram. I samband med att det nya regelverket för nyanländas etablering träder i kraft inför regeringen en utbildningsplikt för nyanlända. Den som är i behov av utbildning för att få och kunna ta ett arbete måste delta.

För väldigt många är subventionerade anställningar nödvändiga för att de ska få möjlighet att ta steget in på arbetsmarknaden. Att förenkla systemet för subventionerade anställningar genom ett enhetligt stöd – introduktionsjobb – är något som varit efterfrågat av många och något som välkomnas. Introduktionsjobben ersätter fem former av stöd och kommer både att vara enklare och bli mer kraftfulla.

Fack och arbetsgivare har nu kommit överens om de så kallade etableringsjobben. De ska vara på heltid och normalt leda till en tillsvidareanställning. Jobben ska innehålla utbildning på betald arbetstid, och lönen ska följa kollektivavtalen.

Det är bra att parterna har enats om detta. För ordningen på den svenska arbetsmarknaden är det viktigt med kollektivavtalsenlig lön och tillsvidareanställning som mål. Jag ser fram emot att man nu hittar modeller så att detta blir verklighet, och jag tror att arbetsmarknadsministern redan förra veckan träffade parterna för att fortsätta diskussionerna om detta.

Oavsett vilken form av stöd eller åtgärd det handlar om är det viktigt att målsättningen är att man ska gå vidare till en anställning. Alltför många vittnar om hur man snurrar runt i systemet och går från åtgärd till åtgärd. Det finns också alltför många exempel där åtgärder och subventioner blir ett sätt för företag att bemanna, vilket naturligtvis är helt oacceptabelt.

Låt mig vara tydlig med att jag ser att åtgärder och subventionerade anställningar kan vara nödvändiga för att många ska komma ut på arbetsmarknaden. Men målet måste alltid vara att människor går vidare till anställning med en lön att leva av – en lön som ger möjlighet att starta sitt liv. Detta är målet både för den enskilde och – givetvis – för hela samhället.

Den som lyssnar på debatten här i kammaren kan ibland känna det som att vi har gigantiska utmaningar och väldigt svårlösta problem. Men när man är ute och besöker verksamheter, pratar med arbetsförmedlare eller pratar med deltagare i olika program finns det många goda exempel, engagemang och en betydligt större framtidstro.

Jag ska inte lasta församlingen här med så många exempel, men jag vill ändå ge något. Till exempel beskrivs samarbetet med Skogsstyrelsen, som tar emot och rustar människor med skogskunskap inom ramen för modernt beredskapsarbete. Det är ett hyllat initiativ.

Man beskriver, vilket vi också kan se i statistiken, hur extratjänsterna växer fram och tar fart runt om i landet. Det talas om snabbspår som fungerar alldeles utmärkt, där människor går till anställning och inte bara löser en arbetskraftsbrist utan också startar sitt liv med hjälp av den utbildning de fått, som leder till jobb.

Men givetvis finns det också svårigheter. En av de största svårigheterna jag ser – och kanske den största utmaning vi har – är att översätta de kunskaper och erfarenheter som människor bär med sig. Vi har alldeles för många välutbildade som i dag jobbar med saker som kräver betydligt lägre kvalifikationer. Att använda människors kunskaper och erfarenheter på bästa sätt är målet för oss alla.

Herr talman! Vi har utmaningar, men vi har också oändligt många möjligheter. Jag besökte för ett par veckor sedan några klasser på en av gymnasieskolorna hemma i Kristianstad. Jag frågade en klass med ungdomar som varit i Sverige i ett eller två år om målet med utbildningen och om var jag skulle möta dem någon gång i framtiden.

Där, visade det sig, satt alltifrån blivande byggnadsarbetare till läkare och tandläkare. Drömmarna var tydliga och målsättningen klar. Lärarna vittnade om engagerade ungdomar med stor medvetenhet om vad de ville och vart de var på väg.

När vi ser att bristyrkeslistan är lång – till och med väldigt lång – kan vi alltså konstatera att vi har bra förutsättningar att lösa detta. Vi har människor som kan ta jobben, och vi har en politik för att rusta dem med rätt kunskaper.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 143 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag kan fortfarande inte låta bli att begära repliker!

Annelie Karlsson talar sig varm för subventionerade anställningar. Jag vill ställa en kort och koncis fråga: På vilket sätt minskar motsättningarna

mellan grupper i samhället om man har subventionerade anställningar för vissa människor men inte för andra?

Prot. 2017/18:47
11 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Anf. 144 ANNELIE KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Den frågan är lätt att besvara. Vi har subventionerade anställningar för väldigt många fler än nyanlända i vårt land. Vi har subventionerade anställningar för dem som har ett arbetshinder och för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden i övrigt. Jag tror att Paula Bieler kan göra ett besök på vilken arbetsförmedling som helst och få en bra genomgång av vilka subventionerade anställningar man ser där. Det är alltså absolut inte så att detta bara handlar om nyanlända.

Det är intressant att lyssna på Sverigedemokraterna, för det är alltid ett problem att man subventionerar. Jag tror att det mesta av retoriken från Sverigedemokraterna annars handlar om att det finns ett utanförskap.

Om vi vet att subventionen kan vara steget in på arbetsmarknaden – och om Paula Bieler och jag skulle kunna bli överens om att vi vill att subventionen ska leda till en tillsvidareanställning och ett jobb där den berörda personen kan försörja sig och starta sitt liv – är det väl inte fel att man subventionerar inledningsvis? Det ska finnas en tydlig målsättning att personen inte ska harva runt i åtgärd efter åtgärd, utan åtgärden ska leda till jobb.

Då har vi gjort en bra investering och sett till att bemanna arbetsmarknaden med undersköterskor, plåtslagare, bilmekaniker, läkare och sjuksköterskor.

Den bästa investering vi kan göra är att rusta människor med kunskap och låta dem pröva på arbetsmarknaden. En subventionerad anställning är ofta starten till en egen försörjning, och att det är det bästa för både individen och samhället borde såväl Sverigedemokraterna som vi andra här i kammaren kunna vara överens om.

Anf. 145 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Det finns mycket statistik som visar att subventionerade anställningar inte leder till reguljära arbeten. Snarare fastnar man i det subventionerade och hamnar sedan i utanförskap igen när man inte längre har tillgång till subventionerna.

Annelie Karlsson borde känna till att Sverigedemokraterna är emot subventioner som inte alla kan få del av, oavsett om det handlar om åldersgränser, att man nyligen har kommit till landet eller något sådant. Riktade lönestöd till dem som har olika funktionsvariationer, vilket påverkar arbetsförmågan på ett helt annat sätt, stöder vi. Det är något som vem som helst kan drabbas av när som helst i livet.

Vad gäller att ha olika satsningar med möjlighet att lära sig och komma in på arbetsmarknaden den vägen har Sverigedemokraterna i alla år talat om lärlingsutbildningar och olika former av att koppla och kombinera anställningsformer där man lär sig arbetet och där arbetsgivaren kompenseras för de extra resurser som behövs på plats för att utbilda nya som inte kan yrket och för att de nya inte producerar lika mycket från start.

Detta har vi drivit på för, men vi har varit emot att det ska begränsas på grund av ålder eller härkomst. Vi menar att såväl den röda som den blå sidan alltför ofta landar i att ha grova gruppindelningar och faktiskt sätter grupp mot grupp och bygger segregation och motsättningar i samhället i

stället för att lösa problemet genom att skapa en anställningsform där man lär sig yrket och som är öppen för vem som än söker sig dit. Det är så man borde arbeta i stället för med grova gruppindelningar som jag med bestämdhet hävdar bygger på och skapar ytterligare segregation.

Anf. 146 ANNELIE KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är intressant retorik Paula Bieler har. Det är okej med subventioner om det inte gäller att subventionera en anställning för någon som är språksvag. Det är så jag tolkar Paula Bieler.

Det är svårt att säga att en sådan åtgärd ska gälla alla, för de allra flesta som är födda i detta land behöver inte komma ut på arbetsmarknaden för att öva sitt språk. Det finns de som tycker att vi skåningar behöver det, men de flesta tycker nog att vi klarar oss hyfsat på arbetsmarknaden utan att vara ute och språkträna.

Många av dem som har ett annat språk går in i en subventionerad anställning för att få träna sin svenska. Det tycker Paula Bieler är fel. Jag förstår inte hur vi ska klara integrationen om vi inte låter människor komma ut och pröva på arbetsmarknaden.

Men låt oss bortse från det. Jag delar Paula Bielers uppfattning att man inte ska snurra runt i åtgärder. Man ska inte gå in och ut i åtgärder. Att det ska leda till jobb är min målsättning. Socialdemokraterna har alltid sagt att vi inte ska ha människor som lever med subventionerade anställningar, utan de ska ut i försörjning. Man ska kunna leva på sin lön och ha kollektivavtalsenliga villkor.

Då kan vi nog bli överens om att det nya etableringsjobbet är en bra modell. Syftet är att det ska leda till en tillsvidareanställning med kollektivavtalsenlig lön, alltså inte in och ut i åtgärder, och att man ska få de kunskaper man behöver för att stå fast på arbetsmarknaden.

Denna modell kommer att presenteras här, och den har Paula Bieler möjlighet att säga ja till ganska snart. Det är en möjlighet för Sverigedemokraterna att göra det man säger och låta människor slippa snurra runt i åtgärder och låta parterna avgöra hur det ska se ut på den svenska arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 147 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har lyssnat med stort intresse på debatten, och det finns mycket jag vill ta med mig.

Jag delar Annika Qarlssons starka engagemang för kvinnors rättigheter och kvinnors rätt att forma sitt liv och ta ställning oavsett ursprung. I sitt nya land ska man ha möjlighet att fritt forma sitt liv.

Jag delar Fredrik Malms betoning på värderingarnas betydelse. Vi behöver en nolltolerans mot hat, extremism och våld. Det är inte bara jobb som behövs för att etablera sig i samhället utan givetvis också demokrati och delaktighet.

Jag delar Désirée Pethrus betoning av att samhällsorientering och språkundervisning måste komma redan under asyltiden. Jag är inte främmande för att det också ska vara obligatoriskt.

Jag delar engagemanget och förslaget om att vi måste ha andra krav för EBO för att säkerställa att vi inte bygger helt ohållbara sociala situationer för många nyanlända.

Jag delar Christina Høj Larsens stora engagemang för den generella välfärdens betydelse för integrationen i samhället och för en aktiv bostadspolitik.

Jag delar Christian Holm Barenfelds betoning av att alltid sätta jobben i centrum och instämmer även i behovet av att vi har en EU-gemensam migrationspolitik. Vi har också tagit upp Moderaternas förslag om utbildningsplikt.

Jag ser att flera av oppositionspartierna har mycket att bidra med för att skapa en politik som möjliggör att vi på bästa sätt kan ta emot de många nyanlända, vilket är vår största utmaning just nu.

Herr talman! Sverige har under lång tid tagit emot många nya invånare från andra länder. Främst har det varit flyktingar. När vi jämför Sveriges resultat med andra länders finns det en hel del att vara stolt över. Vi skiljer oss åt, eftersom vår andel flyktingar är större. Andra länder kan ha en större andel arbetskraftsinvandrare. Detta påverkar givetvis förutsättningarna.

Jämfört med andra länder är vi väldigt duktiga på att få in människor i arbetskraften. Vi har en hög sysselsättningsgrad bland utrikes födda. För utrikes födda som har varit i Sverige fem år eller mer har vi en högre sysselsättningsgrad än genomsnittet för inrikes födda i OECD. Vi har en högre sysselsättningsgrad för utrikes födda än vad de har för inrikes födda i USA, Frankrike, Polen och Luxemburg.

OECD har gjort en stor genomlysning av olika länders resultat i integrationspolitiken, och Sverige är ett av de bästa länderna. Vi ligger högt vad gäller kunskaper i det nya språket, i vårt fall svenska, i jämförelse med kunskaper i det nya språket i andra länder.

I Sverige finns det också en tydlig progression vad gäller möjligheten att komma i arbete.

Allt är alltså inte nattsvart. Det finns sådant vi gör bra. Men, herr talman, vi måste göra det mycket snabbare. Det går på tok för långsamt. Det tar alldeles för lång tid innan människor får sitt första jobb i Sverige och blir delaktiga i det svenska samhället. Därför måste vi göra saker på nya sätt, och vi måste våga göra större reformer och satsningar för att åstadkomma denna förändring.

När jag för tre och ett halvt år sedan fick detta uppdrag började jag titta på varför vi ändå, i en internationell jämförelse, har klarat oss relativt bra vad gäller nyanlända – dock inte alla områden. Men vad har fungerat bra?

Som företrädare för Sverige är jag van vid att på olika internationella möten höra mig själv säga: In Sweden we have a system – ofta har vi nämligen det. Men när det gäller att få in nyanlända på arbetsmarknaden slås man av frånvaron av system och hur mycket som är ad hoc, projekt, tillfälligheter och eldsjälar och hur lite som är systematik och hur många som måste uppfinna hjulet om och om igen.

Vi står inför den kanske största utmaning som vi någonsin har stått inför på arbetsmarknaden. Jag tror inte att man kan överskatta de stora utmaningar som vi nu står mitt uppe i – att få in nyanlända på arbetsmarknaden. Man måste göra större strukturreformer för att klara av detta, och det gör regeringen.

Vi har genomfört en rad större strukturreformer. En av de kanske viktigaste är bosättningslagen. Numera ska alla kommuner vara med och ta ansvar för nyanlända. Det är en oerhört viktig reform, och det är helt förvånande för andra att vi inte har haft det tidigare.

En sak där vi ligger före andra länder är att vi tar hänsyn till arbetsmarknaden när vi fördelar. Det är inte särskilt förvånande att det är lättare att få jobb i en region där det finns lediga jobb än i en region där det inte finns det.

En annan större förändring vi har gjort gäller föräldraledigheten. Vi har avskaffat vårdnadsbidraget, som var en kvinnofälla för utrikes födda kvinnor och nyanlända kvinnor. Vi har gjort andra förändringar i föräldraförsäkringen som gör att man inte får lika många dagar för de barn som redan finns och som har uppnått en viss ålder när man kommer till Sverige.

Den tredje strukturreformen, som flera redan har talat om här, handlar om det nya regelverk som börjar gälla den 1 januari. Den tidigare regeringen gjorde en hel del bra saker med etableringsreformen. Man gav nyanlända rättigheter. Nu tillför vi skyldigheter, och det behövs. Det blir en bättre balans. Rättigheter och skyldigheter börjar gälla fullt ut den 1 januari, på samma sätt som för andra arbetslösa. Därmed kan vi införa en utbildningsplikt för alla som behöver utbildning för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Vi har gjort strukturförändringar när det gäller ersättningssystemen. Vi har gått från detaljerade ersättningssystem för exempelvis ensamkommande till schablonersättningar, som har gett en helt annan förutsägbarhet men faktiskt också minskade kostnader för staten, vilket gör att vi kan använda resurserna på ett bättre sätt.

Vi skapar fler möjligheter till vägar inom yrkesutbildningen. Det kommer förslag om yrkespaket, och vi behöver också göra andra reformer när det gäller vuxenutbildningen för att fler vuxna, till exempel nyanlända, ska kunna utbilda sig till de många bristyrken som vi har i dag.

Men, herr talman, det behövs fler strukturreformer. En av de viktiga nu är att vi jobbar med det som kallas etableringsanställningar, och vi har inlett det arbetet tillsammans med parterna. Jag tror och hoppas att det kommer att bli en viktig strukturreform på den svenska arbetsmarknaden.

Vi kommer att jobba med och föreslå en EBO-reform, som gör att vi kan komma till rätta med de avarter som finns med EBO, där man bosätter sig på sätt som inte är socialt hållbart eller där det förekommer handel och fusk med adresser för människor i utsatta situationer.

Herr talman! Det kommer också förslag om ett nytt mottagningsystem. Jag utesluter inte att det också kan behövas andra strukturreformer, för vi står som sagt mitt i en stor utmaning. Vi måste vara modiga. Stora utmaningar kräver samarbete för att lyckas. Vi har uppnått flera viktiga samarbeten i den här kammaren, inte minst inom ramen för migrationsöverenskommelsen.

Vi har ett bra samarbete med kommunerna, och detta förstärker vi nu med nya resurser för att bygga det vi kallar lokala jobbspår: att man ser till de lediga jobb som finns i kommunen eller regionen och bygger lokala jobbspår så att de lokala företagen, eller för den delen kommunen, kan finna och utbilda folk till de lediga jobben. Det kan vara lokala spår till svetsare, lokalvårdare eller vårdbiträde – praktik, språkkunskaper och yrkeskunskaper som leder till de lediga jobben.

Vi behöver samarbete med civilsamhället. Annelie Karlsson berättade tidigare här om många av de satsningar som finns i budgeten. Där finns till exempel nya resurser för uppsökande verksamhet inom folkbildningen, inte minst när det gäller utrikes födda kvinnor. Detta är oerhört viktigt. Civilsamhället och folkbildningen kommer fram och når människor på ett annat sätt än vad vi gör via till exempel kommunerna och staten.

Sist men inte minst behöver vi samarbete med arbetsmarknadens parter. Ingen är kanske förvånad över att jag är oerhört glad över att parterna svarade så snabbt när vi föreslog snabbspår för dem som kommer till Sverige med yrkeskunskaper som behövs på den svenska arbetsmarknaden. Nu har man också svarat med sitt förslag om hur man ska hjälpa de många som inte alls har den kunskap som normalt krävs på den svenska arbetsmarknaden och hur vi kan bygga spår som gör att vi bygger på kunskapen för att varaktigt klara kompetensförsörjningen.

I fredags inledde vi samtal med parterna. Det kommer säkert att bli ett intensivt arbete. Det kommer säkert att vara många saker som behöver diskuteras och kanske förändras innan vi når fram, men jag tror att vi kommer att nå fram och få en större reform som kan få mycket stor betydelse på svensk arbetsmarknad.

(Applåder)

Anf. 148 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Tack, ministern, för möjligheten till denna debatt!

Ministern tog upp vissa delar där det finns en samsyn mellan regeringen och Alliansen när det gäller att man köper utbildningsplikten. Det tycker jag är bra. Det är bra om det finns en bred uppslutning kring saker som är bra.

Det är bra att vi från båda håll tycker att det är viktigt med jobben i centrum och att jobben är bästa vägen till integration. Det var bra att vi lyckades strama åt föräldraförsäkringen så att det inte går att tillgodogöra sig den retroaktivt i samma omfattning.

Ministern sa något när det gäller flyktingar och arbetskraftsinvandring. Det är två helt olika saker. Vi öppnade upp mycket för arbetskraftsinvandring. Där ser vi nu ett antal avarter. Jag är något konfunderad och besviken över att det tar mycket tid för regeringen att hantera det faktum att vi utvisar personer som är här och arbetar på arbetsvisum – personer som vi dessutom har ett stort behov av – därför att deras arbetsgivare möjligen har gjort någon mindre felaktighet.

Sedan handlar det om prioriteringar och att göra rätt saker. Vi debatterade i förra veckan arbetsmarknadsutbildningar och förberedande orienterande utbildningar. Där har vi lite olika syn. Det kan säkert finnas något som är bra, men det är inte speciellt effektivt använda pengar i många lägen.

Integrationsplikten är bra – det vill vi ha, och det får ni gärna köpa. Utbildningsplikten är bra. Vi föreslår också ett bidragstak. Men sedan har vi inträdesjobben. Ni föreslår etableringsanställningar, vilket vi inte är emot, men vad kommer dessa konkret att innebära? Vad kommer de att kosta, och vem är det som ska bära kostnaderna – är det skattebetalarna som ska bära kostnaderna för etableringsanställningarna?

Anf. 149 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller arbetsmarknadsutbildningar vill jag säga till Christian Holm Barenfeld: Jag tänker se till att de blir tillräckligt effektiva så att vi får valuta för skattepengarna på samma sätt som tidigare när vi har haft arbetsmarknadsutbildningar. De kan vara ett viktigt verktyg. De hade en rejäl dipp, men vi håller på att ta oss upp ur den.

När det gäller etableringsanställningarna har parterna gjort en principöverenskommelse. Jag tycker att det är modigt av de parter som har vågat gå före – det måste jag säga. När vi blir färdiga tror jag att det kommer att vara fler som vill ansluta sig till modellen. Exakt hur modellen kommer att se ut vet vi ännu inte, eftersom vi sitter i samtal där vi tittar på flera olika vägval som man har att göra här. Jag kan inte föregripa den processen. Den är igångsatt, parterna är med i den och den involverar flera departement inom regeringen.

Jag tror att jag kan lugna Christian Holm Barenfeld på en punkt: Jag tror inte att detta kommer att bli särskilt dyrt för skattebetalarna. Det är nämligen inte gratis att ha människor arbetslösa, och vi har redan i dag andra subventionerade anställningar med en högre subventionsgrad än vad som föreslås för etableringsjobben. Jag ser att dessa kanske kan användas på ett effektivare sätt.

Jag tycker att det är viktigt att tillmötesgå inte minst arbetsgivarnas önskan om enklare former – former som de själva tycker känns bra att jobba med. Då är jag beredd att lyssna på det och försöka gå det till mötes så långt som möjligt. Men detaljerna får vi återkomma till, och jag ska naturligtvis gärna återkomma hit till riksdagen med dem.

Anf. 150 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Herr talman! Tack, Ylva Johansson!

Från moderat sida är vi inte negativa utan snarare positiva till att arbetsmarknadens parter pratar med varandra och försöker komma överens när det gäller etableringsanställningarna. Men vi vidhåller våra inträdesjobb.

På samma sätt som med utbildningsplikten får regeringen gärna köra copy paste och ta inträdesjobben, för det är faktiskt anställningar som inte är subventionerade över huvud taget. Det är riktiga jobb som generar pengar till statskassan. Man har en del av det som utbildning och säkerställer att man får lära sig jobbet på jobbet. De skulle säkert kunna funka sida vid sida också.

Detta gör att det känns än mer effektivt med Alliansens förslag om inträdesjobb, där man får både arbete och utbildning under en begränsad tid, till skillnad från etableringsanställningarna, som det än så länge är svårt att veta vad de kommer att innehålla. Jag har också förstått att ett antal LO-förbund har sagt att de kanske inte tycker att det är så intressant att vara med, och det är ju lite olyckligt, för det är förbund som är relativt stora och organiserar rätt många av dem som har enkla jobb. Men givet den nära relationen mellan LO och Socialdemokraterna har kanske ministern vissa möjligheter att påverka detta. Det vore ju bra om hela rörelsen är med, så att säga, så att det inte blir stora branscher som ställer sig utanför, för då försvinner ju lite av poängen med etableringsjobben.

Anf. 151 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror att en lärdom vi kan dra efter många års försök inom både arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken är att det är väldigt svårt att få den svenska arbetsmarknaden att kombinera utbildning och arbete på det sätt vi med avundsjuka kan se att en del andra länder lyckas bättre med. Det fungerar i några branscher men ganska få. Det är där man har ordentliga lärlingsanställningar eller lärlingsavtal. Annars har det visat sig, även med yrkesintroduktionsanställningarna, som jag tycker är en väldigt bra idé, att volymerna är små. Det verkar vara svårt att få till denna kombination av utbildning och arbete. Jag tror att vi får lära oss något av detta och kanske vara mer flexibla i formerna. Det blir sällan så bra som man har tänkt sig när man tänker ut kombinationer av utbildning och arbete.

Annars tror jag också att detta är bra och att vi skulle behöva mer av det. Men det har alltså visat sig vara väldigt svårt.

Sist vill jag ändå säga: Vill man lagstifta om sänkta löner får man rösta på andra partier än mitt och vår koalitionspartner.

Anf. 152 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag saknar jämställdhetsministern här men vill ge beröm till arbetsmarknads- och etableringsministern för att hon är på plats i dagens debatt. Men regeringen är ju kollektiv, så hon kan säkert svara på de här frågorna också. Jag har två frågor.

Först vill jag upplysa ministern om att för oss moderater är jämställdheten en frihetsfråga. Vi anser att man ska kunna bli precis vad man vill, oavsett kön, vad man heter eller tjocklek på plånboken.

Tryggheten är en viktig jämställdhetsfråga. Från Moderaternas sida satsar vi 12 miljarder kronor på rättsväsendet över en tioårsperiod och 10 miljarder på polisen över en treårsperiod. Det är den största satsningen på lag och ordning i Sverige på över 20 år.

Men för åren 2018–2020 satsar Moderaterna 3,4 miljarder mer än regeringen på trygghet. Detta sker i en värld där anmälda våldtäkter har ökat med 41 procent under en tioårsperiod, och många kvinnor i vårt land känner sig otrygga, inte minst i våra utanförskapsområden, där kvinnor inte får vara som de vill, se ut som de vill eller bli vad de vill. Därför undrar jag varför regeringen inte vill satsa åtminstone lika mycket som Moderaterna på detta med trygghet.

Min andra fråga handlar om bosättningslagen. Den bör ju skruvas om för att vi ska få en bra integration. Kommunerna hinner inte med att ordna bostäder medan Migrationsverket stänger fullgoda boenden för att få ut människor så fort som möjligt. Det behövs tid. Staten bör ge kommunerna tid att ordna bra boenden.

Samtidigt sker detta i ett läge där många kommuner agerar bank åt staten. Jag tycker verkligen synd om kommunerna i detta fall.

Anf. 153 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är välkommet att Moderaterna nu vill satsa mer resurser på polisen. Skillnaden är att vi gör det i regeringsställning, vilket ni inte gjorde.

Jag tror att det är många som har märkt att när vi fick en ny regering fick vi också ett nytt fokus på trygghetsfrågorna. Vi har prioriterat upp frågor om polisen, rättsväsendet, sexualbrottslagstiftningen och försvaret. Det var nödvändigt. Det var eftersatta områden där mer behövde göras.

Nu utbildar vi rekordmånga poliser. Vi öppnar nya polisutbildningar. Det är bra att vi är överens om att detta är viktigt, Erik Andersson. Jag tror att Erik Andersson själv också tycker att detta är en viktig fråga.

Vi tänker leverera på trygghetsfrågorna i den utsträckning som är nödvändig. Dessvärre är det nödvändigt, för vi ser att människors fysiska trygghet på många sätt är hotad. Det gäller också människors ekonomiska trygghet. Därför gör vi också satsningar för att minska klyftorna i samhället. Detta är den kanske viktigaste frågan. Minskade klyftor och ökad trygghet – där vill många människor i dag se fler satsningar, och det kommer den här regeringen att leverera.

Det är ett svårt läge ute i kommunerna när det gäller att ta emot nyanlända. Det är mycket svårt, skulle jag säga. Det är en stor ansträngning för alla kommuner.

De kommuner som tidigare tog emot väldigt många tar fortfarande emot väldigt många, även om de inte får några nya anvisningar från Migrationsverket. De kommuner som tidigare inte alls tog emot några tar nu emot många fler än tidigare. De ligger fortfarande lägre än riksnittet, men de tar emot många fler än tidigare. Det är en besvärlig situation för alla, eftersom bostadsbristen var stor redan tidigare.

Det är alltså ett svårt läge. Lösningen är dock inte att sätta människor i vänteläge ännu längre tid, för då får vi en ökad svarshandel med kontrakt. Då får vi fler människor som på olika sätt lever i en gråzon i samhället.

Redan i dag har vi en genomsnittlig tid på uppemot sex månader från det att man får sitt uppehållstillstånd till dess att man blir mottagen i en kommun. Den tiden kan inte förlängas.

Anf. 154 ERIK ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Båda svaren förnekar på något sätt verkligheten. Jag tror inte att invånarna i exempelvis Järvaområdet känner att den här regeringen har gjort mer, tyvärr. Det är ju de som bor i dessa utsatta områden som inte vågar gå ut på kvällarna. Det finns näringsidkare som slår igen sina butiker bara för att det är så mycket brottslighet. På det sättet försämras också servicen för dem som bor där. Det krävs verkligen krafttag för att öka tryggheten för invånarna.

Målet måste ändå vara att alla medborgare i Sverige ska kunna vara som de vill, göra vad de vill och bli vad de vill. Det måste vara det ultimata målet.

När det gäller bostättningslagen vill jag säga: Ja, det är ett väldigt ansträngt läge, i synnerhet för kommunerna. Men de kan ju inte trola med knäna. Vad ska de göra om det inte finns bostäder? Det blir väldigt svårt för kommunerna att anordna en bostad som staten anvisar. Jag frågade om man kan skruva till detta på ett sådant sätt att kommunerna får möjlighet att ordna fullgoda bostäder just för att integrationen ska bli så bra som möjligt. Där visar dock ministern kalla handen.

Jag tycker faktiskt synd om Sveriges kommuner, i synnerhet när de agerar bank åt staten.

Anf. 155 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis oacceptabelt att kommunerna ska agera bank åt staten. Det måste åtgärdas, och det är också något man jobbar hårt med på Migrationsverket.

Många ansökningar är ganska komplicerade, och det handlar om mycket stora volymer just nu. Men det är naturligtvis ingen acceptabel och hållbar lösning att kommunerna agerar bank åt staten.

Det är viktigt att komma ihåg att den som bor i Sverige också bor i en kommun. Hela Sveriges yta är täckt av kommuner. Om nu vissa kommuner inte tar emot kommer folk att självbosätta sig i en annan kommun. Det betyder då att fördelningen, som var tänkt att vara rättvis mellan kommunerna, inte blir rättvis. Så är det redan i dag. Den skulle bli ännu orättvisare om man skulle säga att man ska vänta. Hur lång tid ska det ta? Vissa kommuner ordnar ju boenden snabbare än andra. Därmed kan man alltså överlämpa ansvaret på dessa kommuner. Detta är en jättesvår fråga. Jag ska verkligen inte förminska komplexiteten eller svårigheten för kommunerna, för det är tufft.

Jag vill säga tack till Sveriges kommuner, som gör ett jättebra arbete i detta. De tar emot och klarar ett mycket svårt uppdrag på ett väldigt bra sätt – ett sätt som är bättre än det brukar vara när staten gör det. Jag tror dock inte att lösningen är att ändra på detta, för då får vi en ännu snedare fördelning mellan kommunerna.

Sist, herr talman, vill jag säga: Jag delar helt uppfattningen att det krävs krafttag i de bostadsområden som är mest utsatta – det handlar om arbetslöshet, social utsatthet, fattigdom och kriminalitet. Tyvärr sammanfaller detta ofta. Därför gör regeringen en historiskt stor och långsiktigt varaktig satsning för att rusta dessa bostadsområden. Det behövs.

(Applåder)

Anf. 156 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är en lång dag i kammaren. Det är tur att vi inte omfattas av arbetsmiljölagen och arbetstidslagen. Då hade vi gått hem för en stund sedan.

Min fråga till statsrådet rör snabbspår. När satsningen presenterades fanns det stora förhoppningar om att den skulle kunna ge större resultat än vad den har gett. Under resans gång har förhoppningarna skruvats ned. Man har sagt: Nej, men riktigt så stora förhoppningar som vi hade från början kan vi nog inte ha.

Man kan titta på vad som skett under 2016 och fram till augusti 2017. Jag har hittat uppgifter om att 4 800 har påbörjat ett snabbspår. Det är 600 inom legitimationsyrken. Och det tillkommer ungefär 300 varje månad.

Även om vi inte tror att vi kan åstadkomma hur mycket som helst med detta finns det en fråga. Om det bara är hälften av dessa som har fått jobb och bara en tredjedel inom legitimationsyrken undrar jag: Vad finns det i denna reform som man kan skruva på och göra bättre? Jag upplever att det som väldigt många efterfrågar när de kommer hit är just det snabba spåret in. Det finns också en arbetsmarknad som skriker efter arbetskraft. Det borde gå att få ett bättre resultat än hälften eller bara en tredjedel.

Prot. 2017/18:47

11 december

-----

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

I förra veckan var jag nere i Göteborg och besökte tre projekt som på olika sätt hjälper människor med en snabbare etablering. Det var bland annat Jobbsprånget, där man jobbar tillsammans med Volvo. De som precis har fått uppehållstillstånd får söka plats i Jobbsprånget. De behöver inte ha all svenska på plats när de börjar. Eftersom det är ett stort företag har de möjlighet att använda sig av engelska. Där får sju av tio jobb. De andra ser man till att rusta för framtiden.

Det finns en mängd olika projekt som riktar sig till dessa människor. Men vad kan vi göra mer med snabbspåret?

Anf. 157 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jobbsprånget är jättebra. Det är Iva som driver det för nyanlända akademiker. De får också resurser från regeringen till detta. Vi vill gärna fortsätta med det. Det handlar om att inse att människor som kommer till Sverige också har med sig kompetenser. Det handlar om hur vi kan ta till vara och använda dem. Jag är säker på att Annika Qarlssoon delar min önskan i detta. Där finns det väldigt mycket mer vi kan göra.

Nu har jag inte de exakta siffrorna framför mig. Men jag tror att det är väsentligt fler, 5 000–6 000, som har gått igenom snabbspåren hittills. Vissa av snabbspåren vänder sig till personer som förväntas gå direkt ut i arbete. Andra ligger tidigare i processen – efter snabbspåret går man vidare. Det är alltså ett slags förberedande vägval, så att man snabbare kommer vidare i sin process fram till en lärarlegitimation eller ett läraryrke, till exempel. Snabbspåren ligger i lite olika faser – direkt mot arbete eller inför andra utbildningar, kan man säga. Det går alltså inte riktigt att mäta utifrån hur många som får jobb direkt. Jag är nöjd med snabbspåren, men jag tror absolut att vi kan jobba vidare med dem och utveckla dem.

Vi ser nu att tiden det tar för en nyanländ läkare att få en svensk läkarlegitimation har minskat väsentligt. Jag vågar förstås inte säga att det säkert beror på snabbspåren, men jag hoppas att det har bidragit till att vi har kunnat korta den tiden. Det är alltid så med legitimationsyrken att till syvende och sist måste individen uppfylla kraven för legitimationen. Det är klart att det går olika fort för olika individer. Men jag hoppas och tror att snabbspåren bidrar till att vi kan korta den tiden så att fler läkare kan komma ut och jobba i den svenska vården.

Men mer behöver göras. Som svar på Annika Qarlssoons fråga säger jag: Det gäller framför allt matchning och validering, alltså arbetet med att finna personer, validera deras kompetenser och sätta rätt person på rätt insats. Där har vi brister. Det syns också på andra områden inom arbetsmarknadspolitiken och i Arbetsförmedlingens arbete. Där finns det brister som behöver åtgärdas.

Anf. 158 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag gissar att den sista delen var the system which is missing, som vi gärna skulle vilja berätta om när vi åker ut i världen.

Men när det gäller snabbspår är det beskrivet att just i fråga om legitimationsyrken är det en mindre andel som har kommit i jobb. Det borde rimligtvis vara en större andel om det ska vara med och påverka de siffrorna.

Den andra frågan tänkte jag ägna mer åt Arbetsförmedlingen. Det som har hänt under hösten är att man har valt att omorganisera hela sitt arbete. Man är på väg att dela upp det. En del av arbetet ska vara riktad mot företagen, och en annan del ska vara riktad mot de arbetssökande. I en sådan omorganisering går det med stor sannolikhet åt väldigt mycket kraft inåt. Jag kan känna att vi just nu befinner oss i ett väldigt känsligt läge. Många av de nyanlända har kommit till det steg då de behöver hjälp ut på arbetsmarknaden.

Samtidigt som detta pågår ser vi att antalet kompletterande aktörer minskar. Upphandlingarna har inte fått resultat. Man drar in eller lägger inte ut arbete för upphandling. Antalet kompletterande aktörer kommer därför att minska drastiskt under det första halvåret och ännu mer kraftfullt under nästa halvår. Det är de signaler som också kommer från Arbetsförmedlingen.

Även om det finns ett stort behov av att göra om Arbetsförmedlingen undrar jag: Är det en lämplig tidpunkt för en omorganisering? Är det bra att minska antalet kompletterande aktörer och att inte använda sig av de nätverk och kontakter som finns ute i samhället på olika sätt?

Anf. 159 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är sant att Arbetsförmedlingen diskuterar huruvida man ska göra en större omorganisation av verksamheten. Någon sådan är dock inte beslutad. Jag tror att man ska tänka sig noga för av precis de skäl som Annika Qarlsso här redogör för. Med en så pass stor ansträngning som i dag finns i myndigheten finns det anledning att fundera över om man ska göra en så pass stor omorganisation som har diskuterats eller om man kanske ska nöja sig med en något mindre.

Det finns vissa delar som jag tror att det är helt nödvändigt att göra någonting åt. Det gäller att fler människor vill ha kontakt med Arbetsförmedlingen via telefon eller webben. Andra delar behöver man kanske fundera på. Detta är naturligtvis en sak för Arbetsförmedlingens ledning att fundera över. Det vet jag också att man gör.

Detsamma gäller kompletterande aktörer. Vi behöver kompletterande aktörer. De gör ett bra jobb, lika bra som de som jobbar inom Arbetsförmedlingen. Resultaten är ganska samstämmiga. Jag ser inget egenvärde i att minska andelen arbete som utförs av kompletterande aktörer. Men de exakta avvägningarna när det gäller upphandlingar och prioriteringar måste naturligtvis Arbetsförmedlingens ledning göra. Det är också de som måste svara på detta.

Anf. 160 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att säga att jag faktiskt är fräck nog att ta åt mig av en del inledande beröm. Även om inte mitt parti eller jag själv pekades ut är det en del förslag som även vi har drivit under en längre tid. Jag hoppas att Socialdemokraterna, även Ylva Johansson, tids nog inser att även vi kan framföra perspektiv, problemformuleringar och förslag som är värda att ta en extra titt på.

Det har nu gått ungefär ett och ett halvt år sedan Ylva Johansson fick tillägget etableringsminister – utöver arbetsmarknadsminister. En av de första åtgärder som den nytilträdde regeringen vidtog var att avskaffa integrationsministerposten. Jag har tidigare talat om att det åtminstone är ärligt när man ändrar det här utgiftsområdet från att handla om jämställdhet och integration till att handla om nyanländas etablering.

Men jag undrar hur man från regeringens och från Ylva Johanssons sida ser på utanförskap och segregation i vårt samhälle. Är det något som är förhållandevis nytt? Är det något som blev ett akut problem att hantera efter 2015? Eller är det något som har byggts upp under en lång tid? Vad vill man göra åt den breda segregationen? Nöjer man sig med att man har fokus på just etablering av nyanlända, och då etablering på arbetsmarknaden? Hur vill man komma åt de stora segregationsproblem, utanförskapsproblem, som bottnar i att människor inte är en del av samhället i stort och att de inte känner sig hemma i vårt land?

Jag har hört Liberalerna tidigare i dag prata om detta. Jag har hört Christina Höj Larsen tala om de perspektiven. Men i övrigt är det ganska tomt. Det är tyvärr väldigt mycket fokus enbart på att man ska komma in på arbetsmarknaden. Det är såklart en viktig del av många. Men det är inte helheten.

Jag undrar hur Ylva Johansson ser på detta och vilka av hennes kollegor jag ska vända mig till för att få rimliga svar i fråga om denna problematik om det nu inte ligger på henne som arbetsmarknads- och etableringsminister.

Anf. 161 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Klyftor mellan människor och i samhället är något av det farligaste som finns. Sverige har under många års tid sett ökade klyftor mellan olika grupper, mellan män och kvinnor, mellan den som har det knapert ställt och den som är rik. Klyftor finns mellan den som har jobb och den som inte har jobb, mellan den som jobbar i dag och den som tidigare jobbade och i dag är pensionär. Det finns klyftor mellan barn i samma skola, mellan olika regioner i landet och mellan olika delar av samma stad.

Klyftor är farligt, och jag tror faktiskt att jag delar den insikten med en väldigt stor andel av kammaren och även världen. Hur stora klyftor kan ett samhälle tåla? Det är det ingen som vet, men jag tror att alla vet att det finns en gräns.

Denna debatt är en del av en budgetdebatt. Som Paula Bieler vet har vi budgetdebatter i flera olika sammanhang. Att budgetdebattera är vad vi sysslar med under december i riksdagen. Den budget som vi behandlar har temat klyftor, eller rättare sagt minskade klyftor.

Vi har gått från ett läge med 60 miljarder i underskott och hög arbetslöshet till ett läge med väsentligt sjunkande arbetslöshet, framför allt bland ungdomar. Vi har gått till ett läge där vi kunde ha haft 80 miljarder i överskott i stället för 60 miljarder i underskott. Vi väljer att satsa dessa pengar. Hälften går till att ytterligare betala av på statsskulden så att vi rustar för sämre tider. Den andra hälften går till att minska klyftorna.

Vi gör det genom att minska klyftorna på alla de sätt som klyftor kan och bör minskas. Det sker naturligtvis genom arbetsmarknadspolitik men också genom stöd till ensamstående föräldrar, satsningar på äldreomsorgen och sjukvården och resurser till kommunerna.

Klyftor är denna regerings viktigaste fråga. Vi tänker inte ge oss förrän vi har ett samhälle som håller ihop.

Anf. 162 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Ylva Johansson, för denna utläggning! Det var dramatiskt och starkt. Och ja, klyftor är problematiska. Ett splittrat samhälle är problematiskt. Det har även vi lyft fram i alla tider. Jag fick dock inte ett enda ord till svar på min fråga om hur ni ser på segregationen och på de nya klyftor som har vuxit fram till följd av att situationen inte har tagits på allvar.

Personer kommer till vårt land utan att få möjlighet att bli en del av samhället. De fastnar i olika projektarbeten, i passiviserande bidragssystem och i offerroller. Ni skapar inga incitament eller möjligheter så att dessa personer i själ och hjärta, och inte bara på papperet, får vara permanent bosatta, vara en del av Sverige och vara svenska medborgare – vara svenskar på ett sätt som gör att de känner att detta är deras hemland.

Sverige har segregationsproblem, vilka har lyfts fram och vuxit fram under oerhört lång tid. Där håller jag alla övriga partier i kammaren ansvariga, för det är ni alla som har styrt landet. Socialdemokraterna har gjort det under en majoritet av den tiden.

Jag upprepar min fråga: Vad vill ni göra för att minska segregationen? Vad tänker ni er att Delegationen mot segregation ska åstadkomma utan någon tydlig styrning? Hur ser ni på att bygga upp ett ansvar för att skapa ett samhälle där människor är och upplever sig vara svenskar om de är svenska medborgare och en del av samma samhälle som andra och inte passiviserade eller förvisade till särskilda projekt? Vi behöver inte se fler satsningar som drar in oss i grupper utifrån var vi kommer ifrån eller när vi kom hit. Det är vad Socialdemokraternas politik gör.

Anf. 163 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig säga så här: En viktig sak för att minska segregationen är att alla kommuner tar emot nyanlända och att inte alla nyanlända koncentreras till vissa bostadsområden. Alla nyanlända ska inte bo i Vivalla, Rinkeby, Fittja eller Bergsjön, utan de ska bo i alla kommuner. Tänk att alla partier här i kammaren är överens om det utom Sverigedemokraterna! De tycker i stället att alla nyanlända ska bo i samma bostadsområden och inte behöva spridas över landet. Därmed förvärras naturligtvis segregationen.

Herr talman! En av de viktigaste insatserna för att minska segregationen är satsningar på de viktiga verksamheter som kommunerna ansvarar för. Det handlar inte minst om skolan, socialtjänsten och äldreomsorgen. Regeringen satsar historiskt stort på att höja statsbidragen till kommunerna. De går framför allt till de delar som kommunerna själva kan styra över, men det riktas också till skolan.

Vi gör detta för att kommunerna är ett viktigt kitt och har möjlighet att anpassa verksamheten utifrån de lokala förutsättningarna. De kan på bästa sätt se till att de egna medborgarna, kommuninvånarna, inte blir beroende av försörjningsstöd utan kan gå vidare till att bli fullt etablerade medborgare. Sverigedemokraterna är ett parti som i sitt budgetförslag riktar ett dråpslag mot kommunerna och har stora miljardindragningar från kommunerna.

Herr talman! En av de viktigaste delarna i politiken för att minska segregationen är att se till att alla har arbete. Det är farligt att vara arbetslös och särskilt att vara arbetslös länge. Det blir speciellt farligt om arbetslösheten koncentreras till vissa bostadsområden. Därför satsar vi stort på en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Till skillnad från vad Paula Bieler tror har detta ingenting med etnicitet att göra. Vår politik är nämligen inte grundad på etnicitet. Det här har att göra med vilken ställning man har på arbetsmarknaden. Personer som har svårt att få jobb har rätt att få stöd från arbetsmarknadspolitik. Personer som har lätt att få jobb får inte stöd.

(Applåder)

Anf. 164 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för erkännandet. Det finns vissa saker som vi är överens om. Så är det i politiken.

Vi är överens om att tidig etablering är väldigt bra för personer som kommer hit till Sverige. Men vi är inte överens när det gäller sfi och samhällsorientering. Ministern nämnde visserligen inte sysselsättning, men jag är kritisk till att de praktikplatser som Migrationsverket anordnade togs bort.

Vi är även överens om EBO. Där behöver något göras, och det vore bra om det kom åtgärder. Nu finns visst åtgärder i förslaget om ensamkommande. Det vore bra om man bröt ut just denna del, för den är viktig. Regeringen kan kanske återkomma om detta.

Min fråga handlar om etablering och skillnaden mellan regeringens etableringsjobb, som nu diskuteras, och vårt förslag om inträdesjobb. Statsrådet säger att det behövs mer strukturella förändringar. Vi menar att inträdesjobb är en strukturell förändring.

Staten har jobbat mycket med olika subventioner. Vad vi föreslår är att staten får sätta ett ramverk. Sedan får arbetsgivare och den enskilde själva lösa problematiken med hur arbetstillfällena ska komma till.

Vad är det för skillnad mellan ett nystartsjobb och ett etableringsjobb? Egentligen handlar det bara om en skattesubvention som försvinner. När jag har räknat på förslaget handlar det om en skatt på 4 000 kronor som försvinner. Vilken är den stora skillnaden, och vad är det stora nya med etableringsjobben?

Jag tror att man binder ris åt sin egen rygg, för det kommer att handla om vilken konjunktur som råder när det gäller hur många man kan subventionera med anställningar som dessa. Jag tycker att systemet med inträdesjobb är mycket bättre.

Anf. 165 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig först säga att jag delar uppfattningen att det var väldigt bra när Migrationsverket hade praktik. Men Migrationsverket har haft en enorm arbetsbelastning. Jag tyckte att det var rimligt att prioritera handläggningen av asylärendena och kanske skala av en del annat när arbetsbelastningen på Migrationsverket var så hård. Det är möjligt att det kan återkomma i ett senare skede, men just nu har det känts riktigt att prioritera handläggning av så viktiga beslut för människor. Då har praktikarbetet tyvärr fått stå tillbaka.

Jag räknar med att vi kommer att få förslag om EBO från den mottagningsutredning som ska lämna över sitt förslag i mars. Då kan vi jobba vidare med de här förslagen. Redan nu för vi en dialog med kommunsektorn om dessa frågor. Många är naturligtvis engagerade i utformningen av det hela.

Vad blir den exakta skillnaden mellan etableringsanställning, som parterna har kommit överens om, och andra subventionerade anställningar som redan finns i dag, undrade Désirée Pethrus. Det får vi ytterst svara på när vi är färdiga med de samtal och förhandlingar som vi sitter i nu.

Jag tror att man gör sig själv en otjänst om man enbart tittar på ersättningsnivåerna och utformningen. För parterna har en viktig del handlat om enkelhet hos arbetsgivarna, och de vill säkerställa att de får del av en matchning som fungerar bättre än vad de tycker att Arbetsförmedlingens matchning gör i dag.

Från arbetstagarnas sida ska man säkerställa att det är fullständiga kollektivavtal som gäller. Man ska sikta mot en fast anställning som både löser otryggheten för den enskilde och klarar arbetsgivarens kompetensförsörjning. Det är viktiga delar.

Parterna måste vara överens om hur man ska hantera konflikter som kan uppstå vid subventionerade anställningar. Man ska inte underskatta vikten av de delarna i överenskommelsen. Men också ersättningssystemets utformning är viktigt. Jag vill inte förminska det på något vis, men det är viktigt att säga att de andra delarna också finns.

Anf. 166 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är bra att ministern tycker att praktiken är bra. Nu ligger den lite vid sidan om. Jag tror att det var Angeles Bermudez-Svanqvist som höll i de frågorna och själv ledde arbetet. Jag har förstått att det fungerade bra. Det är synd att praktikmöjligheterna försvann under asylprövningstiden. Men vi hoppas att regeringen återkommer i den frågan.

Sedan var det frågan om Alliansens förslag. Vi blandar inte in staten, utan vi försöker göra det enklare: Låt arbetsgivare och den enskilde själva lösa situationen, och vi sätter endast ramverket. Det är skillnaden. Vi behöver inte subventionera arbetsgivarna. De får ta den kostnad det innebär att ta in en person, men denne får arbeta till en lägre lön.

När jag tittar på nätet förstår jag att etableringsanställningarna innebär att arbetsgivarna ska betala exempelvis 8 000. Vi säger att man kan betala upp till 21 000, och sedan blir det 70 procent av den summan. Sedan ska staten gå in med 7 000. Vi säger att vi inte ska subventionera utan att arbetsgivarna får ta kostnaden för att ta in en person. Våra inträdesjobb innebär också en kvalificering för en tillsvidareanställning.

Prot. 2017/18:47
11 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Prot. 2017/18:47
11 december

-----
*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Jag förstår inte riktigt varför staten enligt ministern måste vara involverad i den typen av subventioneringar. Varför kan man inte lämna över åt arbetsmarknaden att själv lösa frågorna? Det vore klart mycket enklare. Det är inte så stor skillnad för den enskilde. Det handlar om några tusenlappar. I vårt förslag är den enskilde dessutom med och betalar skatt. Det är en bra väg att få in folk att börja betala skatt.

Anf. 167 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det går bra på svensk arbetsmarknad. Mycket fungerar alldeles utmärkt. Det är en hög sysselsättningsgrad bland utrikes födda, högre än vad många jämförbara länder har för inrikes födda. Mycket fungerar bra på den svenska arbetsmarknaden. Jag inledde mitt anförande med detta. Det beror till stor del på att parterna löser saker och ting själva utan statens inblandning. Det är den svenska modellen, och den vill vi behålla.

På Désirée Pethrus kan det låta som att hon också tycker att det är bra lösning. Jag är glad om Kristdemokraterna landar i den positionen. Men det förslag ni har är inte att parterna ska sköta frågan själva utan att man ska lagstifta om lägre löner.

Jag säger det igen: Om man vill lagstifta om lägre löner får man rösta på en annan regering än denna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 december.)

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2017) 825 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/825 för att öka finansieringsramen för stödprogrammet för strukturreformer och om anpassning av det allmänna målet

KOM(2017) 827 Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska valutafonden

§ 10 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 8 december

2017/18:270 Vinstförbud

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

-----

den 8 december

2017/18:435 Digital arvsrätt

av Mikael Eskilandersson (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:436 En polishögskola i Borås

av Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:437 Toppmötet mellan EU och AU

av Karin Enström (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2017/18:438 Postnords arbete inför julen

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:439 Utländska identitetshandlingar

av Christina Høj Larsen (V)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:440 Allmän jakttid för skarv

av John Widegren (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:441 Bilmålvakter

av Boriana Åberg (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:442 Sjöfyllerilagen

av Lars Beckman (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:443 Beskattning av långsiktigt sparande

av Cecilia Widegren (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 8 december

2017/18:328 Allvarlig kritik mot Kronofogden

av Cecilia Widegren (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:345 Digitalmoms

av Lars Mejern Larsson (S)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:349 Flygskatt utan brytpunkt

av Edward Riedl (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2017/18:47
11 december
-----

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 18.33.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 10.43,
av talmannen därefter till och med § 6 anf. 62 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 106 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 8 anf. 132 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Aktuell debatt med anledning av metoo-uppropen.....	1
Anf. 1 ROSSANA DINAMARCA (V)	1
Anf. 2 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	1
Anf. 3 JESSICA POLFJÄRD (M).....	3
Anf. 4 PAULA BIELER (SD).....	4
Anf. 5 JANINE ALM ERICSON (MP).....	6
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	7
Anf. 7 ROSSANA DINAMARCA (V)	9
Anf. 8 MARIA ARNHOLM (L)	11
Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 10 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	13
Anf. 11 JESSICA POLFJÄRD (M).....	14
Anf. 12 PAULA BIELER (SD).....	15
Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP).....	16
Anf. 14 ANNIKA QARLSSON (C).....	17
Anf. 15 ROSSANA DINAMARCA (V)	18
Anf. 16 MARIA ARNHOLM (L)	19
Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	20
Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	21
Anf. 19 JESSICA POLFJÄRD (M).....	21
Anf. 20 PAULA BIELER (SD).....	22
Anf. 21 JANINE ALM ERICSON (MP).....	23
Anf. 22 ANNIKA QARLSSON (C).....	23
Anf. 23 ROSSANA DINAMARCA (V)	24
Anf. 24 MARIA ARNHOLM (L)	24
Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	25
Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	25
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 2 Avsägelse.....	26
§ 3 Meddelande om frågestund.....	26
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	26
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	26
§ 6 Näringsliv	27
Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU1	27
Anf. 27 LARS HJÄLMERED (M).....	27
Anf. 28 JOSEF FRANSSON (SD).....	29
Anf. 29 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	31
Anf. 30 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	32
Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	33
Anf. 32 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	33
Anf. 33 HELENA LINDAHL (C).....	34
Anf. 34 SAID ABDU (L)	37
Anf. 35 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	39
Anf. 36 SAID ABDU (L) replik.....	39
Anf. 37 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	39
Anf. 38 SAID ABDU (L) replik.....	40

Anf. 39	PENILLA GUNTHER (KD)	40
Anf. 40	DAVID LINDVALL (S)	43
Anf. 41	HELENA LINDAHL (C) replik	45
Anf. 42	DAVID LINDVALL (S) replik	45
Anf. 43	HELENA LINDAHL (C) replik	45
Anf. 44	DAVID LINDVALL (S) replik	46
Anf. 45	TALMANNEN	46
Anf. 46	HELENA LINDAHL (C) replik	47
Anf. 47	LORENTZ TOVATT (MP)	47
Anf. 48	LARS HJÄLMERED (M) replik	48
Anf. 49	LORENTZ TOVATT (MP) replik	49
Anf. 50	LARS HJÄLMERED (M) replik	49
Anf. 51	LORENTZ TOVATT (MP) replik	50
Anf. 52	PENILLA GUNTHER (KD) replik	50
Anf. 53	LORENTZ TOVATT (MP) replik	50
Anf. 54	PENILLA GUNTHER (KD) replik	50
Anf. 55	LORENTZ TOVATT (MP) replik	51
Anf. 56	BIRGER LAHTI (V)	51
Anf. 57	LARS HJÄLMERED (M) replik	53
Anf. 58	BIRGER LAHTI (V) replik	54
Anf. 59	LARS HJÄLMERED (M) replik	54
Anf. 60	BIRGER LAHTI (V) replik	55
Anf. 61	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	55
Anf. 62	LARS HJÄLMERED (M) replik	58
Anf. 63	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	59
Anf. 64	LARS HJÄLMERED (M) replik	59
Anf. 65	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	60
Anf. 66	PENILLA GUNTHER (KD) replik	61
Anf. 67	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	61
Anf. 68	PENILLA GUNTHER (KD) replik	62
Anf. 69	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	62
Anf. 70	HELENA LINDAHL (C) replik	63
Anf. 71	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	63
Anf. 72	HELENA LINDAHL (C) replik	64
Anf. 73	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	64
Anf. 74	BIRGER LAHTI (V) replik	65
Anf. 75	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	65
Anf. 76	BIRGER LAHTI (V) replik	66
Anf. 77	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	66
Anf. 78	SAID ABDU (L) replik	67
Anf. 79	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	67

Anf. 80 SAID ABDU (L) replik.....	68
Anf. 81 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	68
(Beslut skulle fattas den 12 december.).....	69
§ 7 Regional tillväxt	69
Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU2	69
Anf. 82 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	69
Anf. 83 JOHAN NISSINEN (SD).....	72
Anf. 84 PETER HELANDER (C).....	74
Anf. 85 PENILLA GUNTHER (KD).....	76
Anf. 86 MATTIAS JONSSON (S).....	78
Anf. 87 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik	81
Anf. 88 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	81
Anf. 89 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik	82
Anf. 90 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	82
Anf. 91 PETER HELANDER (C) replik.....	83
Anf. 92 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	83
Anf. 93 PETER HELANDER (C) replik.....	84
Anf. 94 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	84
Anf. 95 PENILLA GUNTHER (KD) replik.....	85
Anf. 96 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	85
Anf. 97 PENILLA GUNTHER (KD) replik.....	86
Anf. 98 MATTIAS JONSSON (S) replik.....	86
Anf. 99 LORENTZ TOVATT (MP)	87
Anf. 100 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik	88
Anf. 101 LORENTZ TOVATT (MP) replik	88
Anf. 102 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik	89
Anf. 103 LORENTZ TOVATT (MP) replik	90
Anf. 104 BIRGER LAHTI (V).....	90
(Beslut skulle fattas den 12 december.).....	93
§ 8 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.....	93
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU1	93
Anf. 105 ERIK ANDERSSON (M)	93
Anf. 106 PAULA BIELER (SD).....	96
Anf. 107 ANNIKA QARLSSON (C).....	99
Anf. 108 PAULA BIELER (SD) replik.....	101
Anf. 109 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	102
Anf. 110 PAULA BIELER (SD) replik.....	102
Anf. 111 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	102
Anf. 112 FREDRIK MALM (L)	102
Anf. 113 PAULA BIELER (SD) replik.....	104
Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik	105
Anf. 115 PAULA BIELER (SD) replik.....	105
Anf. 116 FREDRIK MALM (L) replik	105
Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	106
Anf. 118 PAULA BIELER (SD) replik.....	109

Anf. 119	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	109
Anf. 120	PAULA BIELER (SD) replik	110
Anf. 121	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	110
Anf. 122	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	111
Anf. 123	PAULA BIELER (SD) replik	113
Anf. 124	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	114
Anf. 125	PAULA BIELER (SD) replik	114
Anf. 126	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	115
Anf. 127	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	115
Anf. 128	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	116
Anf. 129	DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	116
Anf. 130	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	117
Anf. 131	JANINE ALM ERICSON (MP)	117
Anf. 132	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	119
Anf. 133	ERIK ANDERSSON (M) replik	122
Anf. 134	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	122
Anf. 135	ERIK ANDERSSON (M) replik	123
Anf. 136	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	123
Anf. 137	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	124
Anf. 138	PAULA BIELER (SD) replik	126
Anf. 139	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	127
Anf. 140	PAULA BIELER (SD) replik	127
Anf. 141	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	128
Anf. 142	ANNELIE KARLSSON (S)	129
Anf. 143	PAULA BIELER (SD) replik	130
Anf. 144	ANNELIE KARLSSON (S) replik	131
Anf. 145	PAULA BIELER (SD) replik	131
Anf. 146	ANNELIE KARLSSON (S) replik	132
Anf. 147	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S)	132
Anf. 148	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	135
Anf. 149	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	136
Anf. 150	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik	136
Anf. 151	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	137
Anf. 152	ERIK ANDERSSON (M) replik	137
Anf. 153	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	137
Anf. 154	ERIK ANDERSSON (M) replik	138
Anf. 155	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	139
Anf. 156	ANNIKA QARLSSON (C) replik	139
Anf. 157	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	140
Anf. 158	ANNIKA QARLSSON (C) replik	140
Anf. 159	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	141
Anf. 160	PAULA BIELER (SD) replik	141
Anf. 161	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	142

Anf. 162 PAULA BIELER (SD) replik.....	143	Prot. 2017/18:47
Anf. 163 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	143	11 december
Anf. 164 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	144	-----
Anf. 165 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	145	
Anf. 166 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	145	
Anf. 167 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S) replik.....	146	
(Beslut skulle fattas den 12 december.).....	146	
§ 9 Bordläggning.....	146	
§ 10 Anmälan om interpellation	146	
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	147	
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	147	
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 18.33.....	148	